260.012

Sic Forsan Tener ausus est Catullus
Magno mittere passerem Maroni.

CATULLUS, TIBULLUS, ET PROPERTIUS;

Priſtino nitori reſtituti, & ad optima Exemplaria emendati.

ACCEDUNT

Fragmenta CORNELIO GALLO *inſcripta.*

LUGDUNI BATAVORUM.

M. DCC. XLIII.

BIBL. RHET
PROV. FRANC
S J

TYPOGRAPHUS LECTORI S.

JAMDUDUM expetitam Catulli, Tibulli & Propertii Editionem eleganti caractere, cartâ purâ & nitidâ offerimus tibi, Lector benevole. Ne mireris, ſi dicam venuſtos Scriptores illos priſtino nitori hic eſſe reſtitutos. Iſtud ſaltem auſim de CATULLO affirmare, cujus Editio princeps prodiit Venetiis, in-folio parvo, non ita pridē elapſo anno MDCCXXXVIII. ex vetuſtiſſimo, atque huc uſque ignoto, nuper tamen Romæ reperto codice. Hiatus ferè omnes ope hujus codicis reſtituuntur; unicus tantùm ſupereſt, carmine ſcilicet LXXXVII. pag. 78. qui reſarciri non potuit. Hæc Venetiana Editio, quæ debetur doctiſſimo Joanni Franciſco CORRADINO de Allio, accurata quidem eſt, quamvis parùm elegans. At notæ textui Catulliano ſubjunctæ eruditiſſimæ ſunt & variâ ſed exquiſitâ doctrinâ refertæ: mirorque eas denuò editas non fuiſſe a doctioribus Belgii noſtri Criticis.

Mirum eſt quantum lucis Catullo noſtro afferat hæc Venetiana Editio, quam ſummâ fide tibi exhibemus. Non ſolùm quorumdam carminum ordinem inverſum videbis, ſed agnoſces inſuper ope immutatorum quorumdam verborum, quæ ex codice Romano Venetiana habet Editio, obſcuritatem Catullianam multis ex locis eſſe aman-

datam. Nuſquam igitur deinceps curandum erit de aliis Catulli Editionibus huc uſque vulgatis; immorandumque erit huic noſtræ, aut Venetianæ Editioni.

Meum non eſt dicere quanti hunc noſtrum Poëtam fecerint elegantiores veteris eloquii Latini auctores. Eorum teſtimonia congeſſerunt docti Catullianorum carminum Interpretes. At ne obſoletis & parum tritis vocabulis remorentur Lectores, illa explicata, & Litterarum ordine digeſta ad ultimas hujuſce noſtræ Editionis paginas amandavimus, atque notarum vices gerere poſſunt.

Ne tamen aliquid deſideres, ad calcem Catulli noſtri adjecimus tria ex Priapeiis epigrammata, quæ huic noſtro Poëtæ tribuunt quamplures eruditi; necnon carmen illud falsò Catullo a quibuſdam olim attributum; atque dicatum verno tempori, quo Veneris refloreſcit imperium. Hoc igitur, quod PERVIGILIUM VENERIS inſcribitur, non ex vulgatis, ac proinde mendoſis tibi damus editionibus, ſed ex illâ quam eximiâ curâ, ſummoque animi affectu emendavit clariſſimus atque doctiſſimus elegantiorum Litterarum cultor N. S. *Sanado* inſtituti Jeſuitici alumnus. Hæc tamen carmina non agnoſcit codex Romanus, neque proinde Venetiana Editio.

Comites, ut mos eſt, Catullo adjungimus Tibullum & Propertium. Hos ad præclariſſimas, doctiſque probatas contulimus editiones, non equidem omninò ad Brouckhuſianam, in quâ multa ſunt ex ingenio immutata potiùs quàm emendata: neque ad Cantabrigienſem anni 1702, aut Londinenſem Maitterianam anni 1715. Iſtæ quanquam nitorem ſuum habeant, non tamen illum habent qui doctioribus placeat.

Norunt eruditi quàm feliciter medicam manum his Poëtis ſanandis adhibuerit vir acri judicio &

exquiſitâ cujuſcunque generis doctrinâ præditus Joſephus Scaliger. Hic ſiquidem non temerè, non inconſultò, aut ex ingenio quædam mutavit & ſuis locis reſtituit, quæ prius confuſa erant & perturbata; ſed fretus manuſcriptis optimæ notæ, quorum, ubi opus eſt, verba refert, & emendationes ſuo probat ſuffragio.

Facem igitur nobis prætulit Scaliger, cujus veſtigiis inſiſtere non indecorum nobis viſum eſt; nec tamen negleximus alios quoſdam eruditiores & emunctiores criticos, qui ſuas curas adhibuerunt, ut Achilles Statius in Tibullo interpretando; atque in Propertio Guillelmus Canterus; ſicuti in iſto noſtrorum Poëtarum Triumviratu Janus Douza uterque, pater & filius.

At ſi lauream ſuavitatis & amœnitatis ſurripuerit aliis Catullus; manet tamen Tibullo & Propertio miræ elegantiæ præmium, quod non immeritò illis debetur. Canterus tamen Propertio Elegiæ tribuit principatum. Sive, inquit, inſignem & perfectam a Poëta doctrinam, ſive verſus omnis venuſtatis pleniſſimos, ſive dictionem puriſſimam ac terſiſſimam requiras, unus tibi abundè ſatisfaciet Propertius: & quo numero apud Græcos eſſet Callimachus, eo hic apud noſtros & habitus fuit & haberi ipſe voluit.

Damus inſuper Maximiani Elegiarum libellum, ad plures collatum editiones, præcipuè ad eam quæ anno 1569. ex officina prodiit Plantinianâ, ſecundis Theodori Pulmanni curis. At quorſùm, inquies, ad calcem tam elegantiorum carminum, tam delicatiorum Poëtarum addas fragmenta nonnulla, quæ quamvis ſub Cornelii Galli nomine quandoque legantur, ea tamen indigna, quæ vel Gallo tribuantur, judicarunt eruditiores. Verùm id non noſtro tantùm, ſed doctiorum factum eſt conſilio, qui probarunt iteratam

hanc Editionem, quòd ea legerint ſive in Plantinianis annorum 1560. & 1569. ſive in Lugdunenſi Gryphiana anni 1573. tum etiam in Amſtelædamenſibus plurimis; necnon in Trajectenſi, quæ Variorum vocitatur, anni 1669. ubi multò perfectiora ſunt edita: hæc igitur in noſtrá editione deſcribi curavimus.

Quandoquidem multa ſunt in Editione noſtrâ, quæ a vulgaris impreſſis differunt, ne putes, Lector benevole, hæc eſſe errata, quæ noſtram curam, aut Editoris oculos fugerint; immò ſcias, velim, tot eſſe emendationes, has maximi, illas non minimi momenti, quæ ex Codice Romano in Venetianam, & ex iſtâ in noſtram Editionem fuerunt tranſmiſſa. Numerus enim earum in ſolo Catullo minor non eſt ducentis ſeptuaginta octo, quarum ope ſenſus & elegantia Catulliana reſtituuntur. Editionem porrò noſtram ita curavimus prælo ſubjici, ut eam doctis & delicatis oculis offeramus omni errore typographico vacuam.

Non te moramur, Lector erudite, in enarrandis variis noſtrorum Poëtarum Editionibus; illas ſi non omnes, præcipuas ſaltem dabit tibi Joannes Albertus Fabricius, cujus Bibliotheca Latina poſt ſextam Editionem præſto eſt omnibus.

Ea ſunt, Lector benevole, quæ præloqui cenſuimus: ſi autem cœptis noſtris faveas, quamprimùm properabimus ad cæteros Poëtas edendos, eos præcipuè quos non ediderunt Elzevirii. Hos etenim, non verò vulgares illos chartarum maculatores, atque characterum corruptores imitari mens nôſtra ſemper fuit & erit. Vale. Kalendis Octobris 1743.

CAII VALERII CATULLI

VITA

JOANNE FRANCISCO CORRADINO

DE ALLIO AUCTORE.

CAIUS Valerius Catullus natus eſt Olympiade 171. fortaſſe C. Cælio, & L. Domitio Coſſ. in Sirmione peninſula ad lacum Benacum, ex familiâ nobili quidem, ac quondam divite Valeriâ; Pauper tamen erat, & ſanè pauperes amicos habebat, puta Furium, Aurelium, Fabullum, Verannium, & alios: nihilominus beneficio nobiliſſimorum Romanorum locuples factus eſt. Nam Sirmionem vel in ditione porrò habuit ſuâ, vel ejus majores olim habuerunt, & phaſelum, quem de penu in Bithyniâ ædificavit, & domum Veronæ, & villam, & Fundum Tiburtem. Patrem etiam habuit Cæſaris amicum, & fratrem ſæpe comitem Prætorum, quem in Troade mortuum lamentatur & ad Hortalum, & ad Manlium ſcribens. Fuit autem facie honeſtâ, colore bono, naſo mediocri, ore bellulo, ac dentibus albis, fuit & natura vegeti. Itinera enim maritima ſemel, iterum, ac tertiò confecit, ac tuſſim graviſſimam expulit urticâ tantùm, & otio ſine medici opellâ, ac Venerem maximè exercebat. Erat enim ſubobſcœnus. Nam puellas ſectatus eſt, præcipuè Leſbiam amicam; tamen bonus homo videbatur, qui a multis deceptus fuit Silone, Aſinio, Thallo, Alpheno,

Aufilenâ, Furio, Leſbiâ, amicâ Mamurræ, a Contubernalibus, peſſimis hominibus, puellulifque. In tenerâ ætate Romam profectus eſt, ubi ingenio clarere cœpit. Anno enim fere decimo ſexto multa ſcribebat amatoria ad Leſbiam, & alias: anno vero ætatis fortaſſe vigeſimo primo in Bithyniam cum Memmio Prætore navigavit, & ineunte vere ex Bithynia Troadem ivit ad fratrem, tunc comitem neſcio cujus Prætoris ſanum, & incolumem, ex Troade iterum ad Prætorem, quocum tandem rediit Romam, hinc ad Patriam, ex quâ, nuncio de morte fratris accepto, rurſum Troadem petiit phaſelo ad eundem fratrem patrio more ſepeliendum, parentandumque; ex Troade iterum ad patriam, hinc Veronam, ubi januam domûs quondam Leſbiæ allocutus eſt, ibique mœſtiſſimus fratris obitu hyemavit. Tandem Veronâ Romam profectus, ubi facultatibus, & amicis floruit. Amicum enim habuit in primis Manlium, a quo beneficia maxima reportavit, quapropter ejuſdem nuptias eleganriſſimè cecinit, amicum & Ciceronem habuit, & Calvum Licinium, Cornificium, Verannium, Flavium, Furium, Aurelium, Varum, & alios, præſertim Cornelium Nepotem, cui libellum dedicavit ſuum; inimicos etiam Nonium Strumam, Cominium, Gellium, Vectium, filium P. Clodii, quem vocat Leſbium, Mamurram, quem vocat Mentulam, & Cæſarem, quocum tamen licet iambis ſæpiſſime lacerato cænavit. Poſtremò ſciendum, nihil aliud compoſuiſſe Catullum præter hunc libellum, quem non mutilum, ſed abſolutum præ manibus habemus. Non enim *de incantamentis*, non *in Priapum*, non *Pervigilium Veneris*, non *Ver*, non alia; hinc ait meritò de ſe *Parva mei mihi ſunt cordi monumenta laboris*. Cæterum Catullus

ſuit Poëta Poëtarum nobiliſſimus, latinitate quidem cum Plauto, ac Terentio comparandus, facetiarum vero unus, & unicus pater; eruditiſſimus quoque atque in græcis literis verſatiſſimus. Nam præter alia Callimachi elegiam *De Coma Berenices* in latinos verſus feliciter traductam Hortalo miſit; ita ut omnium voto *doctus* appellaretur; de cujus quidem dicendi elegantiâ, doctrinâque habentur ampliſſima teſtimonia. Cornelius Nepos, Horatius, Tibullus, Propertius, Ovidius, Juvenalis, Corn. Tacitus, Paterculus, Seneca, Plinius, Martialis, Quintilianus, Suetonius, Apuleius, Euſebius, Auſonius, Macrobius, & A. Gellius, a quo ut Poëta elegantiſſimus maximopere laudatur. Mortuus eſt Romæ Olympiade 184. fortaſſe C. Cæſare, & M. Antonio Coſſ. annum agens ætatis quinquageſimum primum, quo tempore Virgilius Maro florere cœperat, de quibus natum eſt illud diſtichon.

Tantum parva ſuo debet Verona Catullo,
Quantum magna ſuo Mantua Virgilio.

SPECIMEN

Eorum Carminum, quæ vel immutata, vel inverſa fuerunt, at ex Codice Romano ſuo loco reſtituuntur.

MIRUM eſt quantis in locis immutatus fuerit Catulli noſtri textus, atque depravatus a criticis. Unuſquiſque enim verſus corruptos reſtituit, prout quiſque erat affectus, aut ex ingenio; pauci verò, ſi tamen Muretum, Achillem Statium & Joſephum Scaligerum excipias, Catullum ad manuſcriptos Codices ediderunt. At feliciter reperto Romæ uno Codice antiquiſſimo, hunc lepidiſſimum Poëtam J. Franc. Corradinus de Allio emendavit. Rem tædioſam facerem exhibere tibi infinita prope loca ope hujus Codicis emendata. Id faciant Interpretes & Critici. Attamen cum Editoris locum hîc tantùm habeam, pauca ex hoc numero ſeligam, quæ tuis oculis ſubjiciam, hinc conjicies quantum lucis Catullo iſte Codex attulerit.

**
*

CARMINE VI. Pagina nobis 5.

Nam mî iſta ipſa valet, nihil tacere.
Verſus mirè corruptus in vulgatis Editionibus; hunc tibi damus ex Codice Romano. Muretus hunc ex conjecturâ reſtituerat, eo modo, ſcilicet:
Nam iſtâ in parte valet nihil tacere.
Alii verò legebant:
Nam nil prævalet iſta, nil tacere.
Scaliger autem ſic repoſuit:
Nam ni ſtupra, valet nihil tacere.
Incaſſum igitur hunc locum torquent, jam ex veteri Codice illum (recto ordine) legere datur.

CARMINE XVII. Pag. 12.

Crura Ponticuli aſſulis ſtantis, inredivivus, &c.
Sic Codex Romanus atque etiam alii. Mirum eſt quantùm hunc verſum corruperint Interpretes; at Corradinus lectionem Codicis Romani optimè ſtabilit ac tuetur.

EODEM CARMINE. Pag. 13.

In quo vel ſalis, ſubſilis; ſarta ſuſcipiantur.
Verſus æquè corruptus in editis, in quibus legebatur:
In quo vel ſaliſubſuli ſacra ſuſcipiunto.
Sed Codicis Romani ſenſus omnibus eſt probandus Interpretibus.

CARMINE XVIII. Pag. 14.

Meuſmet puer, & ſitire diſcet.
Sic Veneta Editio ex Codice Romano; aliæ enim vulgatæ legebant:
Ne meus puer & ſitire diſcet.
Scaliger verò ſic emendavit:
Ah me me puer, & ſitire diſcet.
Alii autem Editores ſic legunt:
Me me jam puer & ſitire diſcet.

CARMINE XXVI. Pag. 19.

Hibera, quam ſe amnis aurifer Tagus;
Quid hunc malum fovetis? &c.

Editiones autem vulgatæ habent :

Hibera, quam ſcit amnis aurifer Tagus,
Hunc Galliæ timent, timent Britanniæ.
Quid hunc malum fovetis? &c.

Itaque non legitur in Codice Romano iſte verſus :

Hunc Galliæ timent, timent Britanniæ.

CARMINE XXXV. Pag. 24.

Iraſcor tibi. ſic meos amores?

Verſus ille qui quartus eſt in Codice Romano, ſextus erat in vulgatis Editionibus, legebaturque poſt hunc :

Quá ſolatus es adlocutione.

CARMINE LI. Pag. 32.

Vetti, Ruſtice, ſemilauta crura.

Verſus iſte qui in Codice Romano eſt tertio loco, anteà ſic legebatur ſecundo loco :

Peri, ruſtice. ſemilauta crura.

CARMINE LII. Pag. 33.

Verſ. 3. Te in Campo quæſivimus minore.

Ita Codex Romanus; at anteà legebatur :

Te quæſivimus in minore Campo.

EODEM CARMINE. *Ibidem.*

Verſ. 24. & 25. Non ſi Pegaſeo ferar volatu.
Non Ladas ſi ego, pennipeſ-ve Perſeus.

Ita Codex Romanus; anteà verò legebatur :

Non Lada ſi ego, pennipeſ-ve Perſeus :
Non ſi Pegaſeo ferar volatu.

CARMINE LVII. Pag. 35.

Veſper Adeſt, &c. *Inverſum eſt iſtud carmen in*

Codice Romano, In vulgatis Editionibus : Collis ô Heliconii , *infrà paginâ* 38. *primo loco erat atque omninò ſeparatim legebatur , tanquam poëma diverſum ab iſto , quod nunc eſt* LVII. *At Codex Romanus ex duobus unicum facit , ac primo loco ponit* Veſper adeſt , &c. *quod anteà legebatur poſt* Collis ô Heliconii.

EODEM CARMINE. Pag. 36.

Verſ. 12. Adſpicite , innuptæ , quæſo , ut meditarie' quærunt ;
Nos alio menteis , alio diviſimus aureis.

Ita Codex Romanus ; at in vulgatis antea legebatur :

Adſpicite , innuptæ , ſecum ut meditata requirunt
Non fruſtra meditantur : habent memorabile quod ſit
Nos alio mentes , alio diviſimus aures.

Secundus verſus non legitur in Codice Romano , neque in aliis manuſcriptis ; igitur commentitius eſt.

EODEM CARMINE, Pag. 37.

Heſperus , &c. *Poſt hunc verſum Lacuna erat in vulgatis ; at nihil deeſt in Codice Romano , qui ſub finem hujus commatis legit.*

Hymen ô Hymenæe,Hymen ades,ô Hymenææ,
Qui verſus deeſt in vulgatis Editionibus.

EODEM CARMINE. Pag. 41.

Commate : O beata , nec atra nox !
O cubile , quot omnibus
Candido pede lectulis !
Sed moraris : abit dies ;
Prodeas , nova nupta,

Ita Codex Romanus : hic verò deficiebant vulgares Editiones ; atque incerto animo erant doctiores. Quidam ſolùm duos iſtos legebant verſus , cæteri deficiebant.

O cubile, quot (ô nimis
Candido pede lecti.)

Aliæ verò Editiones :

O cubile, quot omine
Candido pede lectuli.

At deinde tres deficiebant verſiculi. Verùm Muretus hos quinque verſus ita ex ingenio reſtituebat.

O cubile, quot omina
Candido pede lectulis,
Quæ tibi veniunt bona ?
Gaudeas. ſed abit dies
Prodeas nova nupta.

Sed controverſiam omnem dirimit Codex Romanus.

CARMINE LVIII. Pag. 45.

Verſ. 14. Alienaque, exules, ite pede loca celeri.
Ita Codex Romanus, antea verò in Editis legebatur.
Aliena quæ petentes, velut exules loca.

EODEM CARMINE. Pag. 47.

Ego viridis Algida Idæ Neamica loca colam ?
Ego vitam agam ſub altis Phrygiæ columinibus ?
Jam jam dolet, quod egi, jam jamque pœnitet.
Roſcis ut huic labellis palans ſonitus abiit,
Ibi juncta juga reſolvens Cybele Leonibus,
Geminas Deorum ad aureis nova nuncia referens,
Lævumque pecoris, &c.

Sic habet Codex Romanus, at vulgatæ Editiones aliter legunt ; ſcilicet :

Ego viridis Algida Idæ nive amicta loca colam ?
Ubi cerva ſilvicultrix, ubi aper nemori vagus ?
Ego vitam agam ſub altis Phrygiæ columinibus ?
Jam jam dolet, quod egi, jam jamque pœnitet.
Roſeis ut huic labellis palans ſonitus abiit,
Geminas Deorum ad aureis nova nuntia referens ;
Ibi juncta juga reſolvens Cybele leonibus,
Lævumque pecoris, &c.

Vides igitur in vulgatis verſum ignotum Codici Romano, alterumque inverſum & alio loco poſitum; ſicut & verba quædam mutata, quæ reſtituta Poëtæ lucem afferunt.

CARMINE LIX. Pag. 49.

Nec dum etiam ſeſe, quo ſit viſit, ſibi credit.
Ita Codex Romanus, vulgati tamen legunt:
Nec dum etiam ſeſeque ſui tum credidit eſſe.

EODEM CARMINE. Pag. 54.

Lucida quâ ſplendent ſummi Carcheſia mali.
Ita Codex Romanus; verſus tamen ille deeſt in vulgatis: at Muretus, ex Nonio ſuſpicatus erat verſum hunc deeſſe atque eo loci eſſe reponendum.

EODEM CARMINE. Pag. 55.

Vinoſus linquens Doris celebranda choreis,
Nonacrios. Nam, quæ ille tulit radicitus altas.
Sic Romanus Codex ſcribit, verùm in vulgatis legebatur.
Nereidum linquens claris celebranda choreis,
Non vacuus; namque ille tulit radicitus altas.

EODEM CARMINE. Pag. 57.

Nulla domus, &c. *Hunc verſum & tres qui ſequuntur agnoſcit Codex Romanus, hos tamen expunxerat Joſephus Scaliger; ſed malè.*

CARMINE LX. Pag. 59.

Ergo ego te audiero nunquam tua dicta loquentem,
Verſus iſte deeſt in vulgatis, agnoſcitur tamen à Codice Romano: alium tamen addiderant Editiones quædam, ſcilicet:
Adloquar? audiero ne nunquam tua verba loquentem.

Hic tamen abeſt à manuſcriptis, quæ eo loci lacunam habent, teſte Scaligero.

CARMINE LXI. Pag. 61.

Obtulit Arſinoes Locricos alis equos.
Sic Codex Romanus, aliæ tamen Editiones habent:
Obtulit Arſinoes Chloridos ales equus.

CARMINE LXIII. Pag. 66.

Vivat in ore hominum plus uno clarior ævo,
Verſum illum ſuppeditat Codex Romanus, at in aliis manuſcriptis hîc erat Lacuna, ſed in quibuſdam editis hic verſus aderat:
Omnibus inque locis celebretur fama ſepulti.
Sed Scaliger aliique Docti rectè ſuſpicati ſunt hunc eſſe nothum & ſubdititium ab aliquo ſciolo.

CARMINE LXXXIV. Pag. 77.

Sed nunc id doleo, &c.
Hunc verſum & tres alios ſequentes hîc legit Codex Romanus; antea tamen à ſuo loco divulſi in vulgatis ad finem carminis LXXII. *legebantur: at Scaliger revoſuerat ad finem carminis* LXXI. *ſed utrique non bene.*

CARMINE LXXXV. Pag. 78.

Odi & amo, &c.
Huncce verſum atque ſequentem hîc apponit Romanus Codex; antea tamen legebatur uterque ſeparatim, tanquam unum Epigramma; ſed hîc rectè ſuo loco reponitur,

**
*

C. VALERII

C. VALERII CATULLI VERONENSIS LIBER.

I.

AD CORNELIUM NEPOTEM.

QUOI dono lepidum novum libellum,
Arido modo pumice expolitum ?
Corneli , tibi ; namque tu ſolebas
Meas eſſe aliquid putare nugas
Jam tum , quom auſus es unus Italorum
Omne ævum tribus explicare chartis ,
Doctis , Juppiter ! & laborioſis.

Quare habe tibi quicquid hoc libelli eſt,
Qualecunque; quod, ô patrona Virgo,
Plus uno maneat perenne ſeclo.

II.

Ad Passerem Lesbiæ.

PASSER deliciæ meæ puellæ,
Quicum ludere, quem in ſinu tenere;
Quoi primum digitum dare adpetenti,
Et acreis ſolet incitare morſus,
Cum deſiderio meo nitenti
Carum neſcio quid lubet jocari,
Et ſolatiolum ſui doloris;
Credo, ut, quom gravis acquieſcet ardor;
Tecum ludere, ſicut ipſa, poſſem,
Et triſtes animi levare curas!
Tam gratum eſt mihi, quam ferunt puellæ
Pernici aureolum fuiſſe malum,
Quod zonam ſolüit diu ligatam.

III.

Funus Passeris.

LUGETE, ô Veneres, Cupidineſque,
Et quantum eſt hominum venuſtiorum;
Paſſer mortuus eſt meæ puellæ,
Paſſer deliciæ meæ puellæ,
Quem plus illa oculis ſuis amabat.
Nam mellitus erat, ſuamque norat
Ipſam tam bene, quam puella matrem;

Nec ſeſe à gremio illius movebat ;
Sed circumſiliens modo huc, modo illuc,
Ad ſolam dominam uſque pipilabat :
Qui nunc it per iter tenebricoſum
Illud, unde negant redire quenquam.
At vobis male ſit, malæ tenebræ
Orci, quæ omnia bella devoratis,
Tam bellum mihi paſſerem abſtuliſtis.
Oh factum male ! oh miſelle paſſer !
Tua nunc opera meæ puellæ
Flendo turgiduli rubent ocelli.

IV.

Ad Hospites.

PHASELUS ille, quem videtis, hoſpites,
Ait fuiſſe navium celerrimus,
Neque ullius natantis impetum trabis
Nequiſſe præterire, ſive palmulis
Opus foret volare, ſive linteo.
Et hoc negat minacis Hadriatici
Negare litus, inſulaſque Cycladas,
Rhodumque nobilem, horridamque Thraciam,
Propontida, trucemque Ponticum ſinum,
Ubi iſte, poſt phaſelus, antea fuit
Comata ſilva. Nam Cythorio in jugo
Loquente ſæpe ſibilum edidit coma.
Amaſtri Pontica, & Cythore buxifer,
Tibi hæc fuiſſe, & eſſe cognitiſſima
Ait phaſelus ; ultima ex origine
Tuo ſtetiſſe dicit in cacumine ;
Tuo imbuiſſe palmulas in æquore ;
Et inde tot per impotentia freta
Herum tuliſſe, læva, ſive dextera

Vocaret aura, ſive utrumque Juppiter
Simul ſecundus incidiſſet in pedem;
Neque ulla vota litoralibus Diis
Sibi eſſe facta, quom veniret à mari
Noviſſimo hunc ad uſque limpidum lacum.
Sed hæc prius fuere; nunc recondita
Senet quiete, ſeque dedicat tibi,
Gemelle Caſtor, & gemelle Caſtoris.

V.

Ad Lesbiam.

VIVAMUS, mea Leſbia, atque amemus,
Rumoreſque ſenum ſeveriorum
Omneis unius æſtimemus aſſis.
Soles occidere, & redire poſſunt;
Nobis, quom ſemel occidit brevis lux,
Nox eſt perpetua una dormienda.
Da mî baſia mille, deinde centum,
Dein mille altera, dein ſecunda centum,
Deinde uſque altera mille, deinde centum.
Dein, quom millia multa fecerimus,
Conturbabimus illa, ne ſciamus,
Aut ne quis malus invidere poſſit,
Quom tantum ſciat eſſe baſiorum.

VI.

Ad Flavium.

FLAVI, delicias tuas Catullo,
Ni ſint inlepidæ, atque inelegantes,
Velles dicere, nec tacere poſſes.
Verùm neſcio quid febriculoſi

Scorti diligis ; hoc pudet fateri.
Nam , te non viduas jacere noctes ,
Nequicquam tacitum cubile clamat ,
Sertis , ac Syrio flagrans olivo ;
Pulvinuſque , peræque & hic , & ille
Attritus , tremulique quaſſa lecti
Argutatio , inambulatioque.
Nam mi iſta ipſa valet , nihil tacere.
Cur non tam latera exfututa pandas ,
Nec tu quid facias ineptiarum ?
Quare quicquid habes boni , malique ,
Dic nobis ; volo te , ac tuos amores
Ad cœlum lepido vocare verſu.

VII.

Ad Lesbiam.

QUÆRIS quot mihi baſiationes
Tuæ , Leſbia , ſint ſatis , ſuperque ?
Quam magnus numerus Libyſſæ arenæ
Laſerpiciferis jacet Cyrenis ,
Oraclum Jovis inter æſtuoſi ,
Et Batti veteris ſacrum ſepulcrum ;
Aut quam ſidera multa , quom tacet nox ,
Furtivos hominum vident amores ;
Tam te baſia multa baſiare ,
Veſano ſatis , & ſuper Catullo eſt ;
Quæ nec pernumerare curioſi
Poſſint , nec mala faſcinare lingua.

VIII.

Ad Seipsum.

Miser Catulle, deſinas ineptire,
Et, quod vides periſſe, perditum ducas.
Fulſere quondam candidi tibi ſoles,
Quom ventitabas, quo puella ducebat
Amata nobis, quantum amabitur nulla.
Ibi illa multa tam jocoſa fiebant,
Quæ tu volebas, nec puella nolebat.
Fulſere verè candidi tibi ſoles.
Nunc jam illa non volt, tu æque, inepte, ſis, noli;
Nec, quæ fugit, ſectare, nec miſer vive;
Sed obſtinata mente perfer, obdura.
Vale puella, jam Catullus obdurat;
Nec te requiret, nec rogabit invitam:
At tu dolebis, quom rogaberis nulla.
Sceleſta, rere, quæ tibi manet vita?
Quis nunc te adibit? quoi videberis bella?
Quem nunc amabis? quojus eſſe diceris?
Quem baſiabis? quoi labella mordebis?
At tu, Catulle, obſtinatus obdura.

IX.

Ad Verannium.

Veranni, omnibus è meis amicis
Antiſtes mihi millibus trecentis,
Veniſtine domum ad tuos penateis,
Fratreiſque unanimos, tuamque matrem?

Veniſti? ô mihi nuncii beati!
Viſam te incolumem, audiamque Hiberûm
Narrantem loca, facta, nationes,
Ut mos eſt tuus; applicanſque collum
Jucundum os, oculoſque ſuaviabor.
O, quantum eſt hominum beatiorum,
Quid me lætius eſt, beatiuſve?

X.

De Varo et ejus Amica.

VARUS me meus ad ſuos amores
Viſum duxerat, è foro otioſum:
Scortillum, ut mihi tum repente viſum eſt,
Non ſane inlepidum, nec invenuſtum.
Huc ut venimus, incidere nobis
Sermones varii: in quibus, quid eſſet
Jam Bithynia? quomodo ſe haberet?
Et quonam mihi profuiſſet ære?
Reſpondi id, quod erat, nihil, neque ipſis-
Met Prætoribus eſſe, nec cohorti,
Cur quiſquam caput unctius referret;
Præſertim, quibus eſſet inrumator
Prætor, non facerent pili cohortem.
At certe tamen, inquiunt, quod illic
Natum dicitur eſſe, comparaſti
Ad lecticam homines. Ego, ut puellæ
Unum me facerem beatiorem,
Non, inquam, mihi tam fuit malignè,
Ut, provincia qui mala incidiſſet,
Non poſſem octo homines parare rectos.
At mî nullus erat, nec hic, nec illic,
Fractum qui veteris pedem grabati
In collo ſibi conlocare poſſet.

Hîc illa, ut decuit cinædiorem,
Quæſo, inquit, mihi, mi Catulle, paulum
Iſtos commoda; nam volo ad Serapin
Deferri. Mane, inquii puellæ:
Iſtud, quod modò dixeram me habere,
Fugit me ratio; meus ſodalis
Cinna eſt Caïus, is ſibi paravit:
Verum utrum illius, an mei, quid ad me?
Utor tam bene, quam mihi pararim.
Sed tu inſulſa male, & moleſta vivis,
Per quam non licet eſſe negligentem.

XI.

Ad Furium et Aurelium.

Furi, & Aureli, comites Catulli,
Sive in extremos penetrabit Indos,
Litus ut longe reſonante Eoa
Tunditur unda:

Sive in Hircanos, Arabaſque molleis,
Seu Sacas, ſagittiferoſque Parthos,
Sive qua ſeptemgeminus colorat
Æquora Nilus:

Sive trans altas gradietur Alpeis,
Cæſaris viſens monumenta magni,
Gallicum Rhenum, horribileiſque, ultimoſque Britannos:

Omnia hæc, quæcunque feret voluntas
Cœlitum, tentare ſimul parati,
Pauca nuntiate meæ puellæ
Non bona dicta;

Cum ſuis vivat, valeatque mœchis,

Quos ſimul complexa tenet trecentos,
Nullum amans verè, ſed identidem omnium
Ilia rumpens.

Nec meum reſpectet, ut ante, amorem,
Qui illius culpa cecidit, velut prati
Ultimi flos, prætereunte poſtquam
Tactus aratro eſt.

****

XII.

AD ASINIUM.

MARRUCINE Aſini, manu ſiniſtra
Non belle uteris in joco, atque vino;
Tollis lintea negligentiorum.
Hoc ſalſum eſſe putas? fugit te, inepte:
Quamvis ſordida res, & invenuſta eſt.
Non credis mihi? crede Pollioni
Fratri, qui tua furta vel talento
Mutari velit: eſt enim leporum
Diſertus pater, ac facetiarum.
Quare aut hendecaſyllabos trecentos
Expecta, aut mihi linteum remitte,
Quod me non movet æſtimatione,
Verum eſt μνημόσυνον mei ſodalis.
Nam ſudaria Setaba ex Hiberis
Miſerunt mihi muneri Fabullus,
Et Verannius: hæc amem neceſſe eſt,
Ut Veranniolum meum, & Fabullum.

XIII.

Ad Fabullum.

Cœnabis bene, mi Fabulle, apud me,
Paucis, ſi tibi Di favent, diebus;
Si tecum attuleris bonam, atque magnam
Cœnam, non ſine candida puella,
Et vino, & ſale, & omnibus cachinnis.
Hæc ſi, inquam, attuleris, venuſte noſter,
Cœnabis bene: nam tui Catulli
Plenus ſacculus eſt aranearum.
Sed contra accipies meros amores,
Seu quid ſuavius, elegantiuſve eſt:
Nam unguentum dabo, quod meæ puellæ
Donarunt Veneres, Cupidineſque;
Quod tu quom olfacies, Deos rogabis,
Totum ut te faciant, Fabulle, naſum.

XIV.

Ad Calvum.

Ni te plus oculis meis amarem,
Jucundiſſime Calve, munere iſto
Odiſſem te odio Vatiniano.
Nam quid feci ego, quidve ſum locutus,
Cur me tot male perderes poëtis?
Iſti Dii mala multa dent clienti,
Qui tantum tibi miſit impiorum.
Quod ſi (ut ſuſpicor) hoc novum, ac repertum
Munus dat tibi Sulla litterator,

Non eſt, mî, male, ſed bene, ac beate,
Quod non diſpereunt tui labores.
Dii magni, horribilem, & ſacrum libellum!
Quem tu ſcilicet ad tuum Catullum
Miſti, continuo ut die periret
Saturnalibus optimo dierum.
Non, non hoc tibi, ſalſe, ſic abibit:
Nam ſi luxerit, ad librariorum
Curram ſcrinia: Cæſios, Aquinios,
Suffena omnia colligam venena,
Ac te his ſuppliciis remunerabor.
Vos hinc interea valete, abite
Illuc, unde malum pedem tuliſtis,
Secli incommoda, peſſimi poëtæ.

****

X V.

Ad Aurelium.

Commendo tibi me, ac meos amores,
Aureli; veniam peto pudentem,
Ut, ſi quicquam animo tuo cupiſti,
Quod caſtum expeteres, & integellum,
Conſerves puerum mihi pudice;
Non dico a populo; nihil veremur
Iſtos, qui in platea modo huc, modo illuc
In re prætereunt ſua occupati;
Verum a te metuo, tuoque pene,
Infeſto pueris bonis, maliſque,
Quem tu, quà lubet, ut lubet, moveto
Quantum vis, ubi erit foris paratum.
Hunc unum excipio, ut puto, pudenter.
Quod ſi te mala mens, furorque vecors
In tantam impulerit, ſceleſte, culpam,
Ut noſtrum inſidiis caput laceſſas;

Ah te tum miſeri, maliquc fati,
Quem attractis pedibus, patente porta,
Percurrent raphanique, mugileſque.

XVI.

AD AURELIUM ET FURIUM.

PÆDICABO ego vos, & inrumabo
Aureli pathice, & cinæde Furi;
Qui me ex verſiculis meis putaſtis,
Quod ſint molliculi, parum pudicum.
Nam caſtum eſſe decet pium poetam
Ipſum; verſiculos nihil neceſſe eſt;
Qui tum denique habent ſalem, ac leporem,
Si ſunt molliculi, ac parum pudici,
Et, quod pruriat, incitare poſſunt,
Non dico pueris, ſed his piloſis,
Qui duros nequeunt movere lumbos.
Vos, quod millia multa baſiorum
Legiſtis, male me marem putatis?
Si qui forte mearum ineptiarum
Lectores eritis, manuſque voſtras
Non horrebitis admovere nobis,
Pædicabo ego vos, & inrumabo.

XVII.

AD COLONIAM.

O COLONIA, quæ cupis ponte ludere longo,
Et ſalire, paratum habes; ſed veteris inepta
Crura ponticuli aſſulis ſtantis, inredivivus
Ne ſupinus eat, cavaque in palude recumbat:

Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat,
In quo vel ſalis, ſubſilis; ſarta ſuſcipiantur;
Munus hoc mihi maximi da, Colonia, riſus.
Quemdam municipem meum de tuo volo ponte
Ire præcipitem in lutum, per caputque, pedeſque:
Verum totius ut lacûs, putidæque paludis
Lividiſſima, maximeque eſt profunda vorago.
Inſulſiſſimus eſt homo, nec ſapit pueri inſtar
Bimuli, tremula patris dormientis in ulna:
Quoi quom ſit viridiſſimo nupta flore puella,
Et puella tenellulo delicatior hœdo,
Aſſervanda nigerrimis diligentius uvis;
Ludere hanc ſinit, ut lubet, nec pili facit uni,
Nec ſe ſublevat ex ſua parte, ſed velut alnus
In foſſa Liguri jacet ſubpernata ſecuri,
Tantundem omnia ſentiens, quaſi nulla ſit unquam.
Talis iſte meus ſtupor nil videt, nihil audit,
Ipſe qui ſit, utrum ſit, annon ſit, id quoque neſcit.
Nunc eum volo me e tuo ponte mittere pronum,
Si pote ſtolidum repente excitare veternum,
Et ſupinum animum in gravi derelinquere cœno,
Ferream ut ſoleam tenaci in voragine mula.

XVIII.

AD AURELIUM.

AURELI, pater eſuritionum,
Non harum modo, ſed quot aut fuerunt,
Aut ſunt, aut aliis erunt in annis,
Pædicare cupis meos amores,
Nec clam: nam ſimul es, jocaris una,
Hæres ad latus, omnia experiris.
Fruſtra; nam inſidias mihi inſtruentem

Tangam te prior inrumatione.
Atqui, id ſi faceres ſatur, tacerem.
Nunc ipſum id doleo, quod eſurire
Meus-met puer, & ſitire diſcet.
Quare deſine, dum licet pudico,
Ne finem facias, ſed inrumatus.

XIX.

AD VARUM.

SUFFENUS iſte, Vare, quem probe noſti,
Homo eſt venuſtus, & dicax, & urbanus,
Idemque longe plurimos facit verſus.
Puto eſſe ego illi millia, aut decem, aut plura
Perſcripta; nec ſic, ut fit, in palimpſeſto
Relata; chartæ regiæ, novi libri,
Novi umbilici, lora rubra, membrana
Derecta plumbo, & pumice omnia æquata.
Hæc quom legas tu, bellus ille, & urbanus
Suffenus, unus caprimulgus, aut foſſor
Rurſus videtur: tantum abhorret, ac mutat.
Hoc quid putemus eſſe? qui modo ſcurra,
Aut, ſi quid hac re triſtius videbatur,
Idem inficeto eſt inficetior rure,
Simul poemata attigit: neque idem unquam
Æque eſt beatus, ac poema quom ſcribit,
Tam gaudet in ſe, tamque ſe ipſe miratur.
Nimirum omnes fallimur; neque eſt quiſquam,
Quem non in aliqua re videre Suffenum
Poſſis. SUUS quoique attributus eſt error;
Sed non videmus, manticæ quid in tergo eſt.

XX.

Ad Furium.

Furi, quoi neque ſervos eſt, neque arca;
Nec cimex, nec araneus, nec ignis;
Verum eſt & pater, & noverca, quorum
Dentes vel ſilicem comeſſe poſſunt;
Eſt pulchre tibi cum tuo parente,
Et cum conjuge lignea parentis:
Nec mirum; bene nam valetis omneis:
Pulchre concoquitis, nihil timetis,
Non incendia, non graveis ruinas,
Non facta impia, non dolos veneni,
Non caſus alios periculorum;
Ut qui corpora ſicciora cornu,
Aut ſi quid magis aridum eſt, habetis,
Sole, & frigore, & eſuritione.
Quare non tibi ſit bene, ac beate?
A te ſudor abeſt, abeſt ſaliva,
Muccuſque, & mala pituita naſi.
Hanc ad munditiem adde mundiorem,
Quod culus tibi purior ſalillo eſt,
Nec toto decies cacas in anno;
Atque id durius eſt faba, & lapillis:
Quod tu ſi manibus teras, fricesque,
Non unquam digitum inquinare poſſis.
Hæc tu commoda tam beata, Furi,
Noli ſpernere, nec putare parvi;
Et ſeſtertia, quæ ſoles, precari
Centum deſine: nam ſat es beatus.

XXI.

AD JUVENTIUM.

O QUI floſculus es Juventiorum,
Non horum modo, ſed quot aut fuerunt,
Aut poſthac aliis erunt in annis;
Mallem divitias mihi dediſſes
Iſti, quoi neque ſervos eſt, neque arca;
Quam ſic te ſineres ab illo amari.
Qui? non eſt homo bellus, inquies? Eſt:
Sed bello huic neque ſervos eſt, neque arca.
Hoc tu, quam lubet, abjice, elevaque:
Nec ſervum tamen ille habet, neque arcam.

XXII.

AD THALLUM.

CINÆDE Thalle, mollior cuniculi capillo,
Vel anſeris medullula, vel imula oricilla,
Vel pene languido ſenis, ſituque araneoſo;
Idemque Thalle, turbida rapacior procella,
Quom diva mulier aves oſtendit oſcitantes:
Remitte pallium mihi meum, quod involaſti,
Sudariumque Setabum, catagraphoſque Thynos,
Inepte, quæ palam ſoles habere tanquam avita:
Quæ nunc tuis ab unguibus reglutina, & remitte,
Ne laneum latuſculum, nateiſque mollicellas,
Inſulſa turpiter tibi flagella contribillent;
Et inſolenter æſtues, velut minuta magno
Deprenſa navis in mari, veſaniente vento.

XXIII.

AD FURIUM.

FURI, villula noſtra non ad Auſtri
Flatus oppoſita eſt, nec ad Favoni,
Nec ſævi Boreæ, aut Apeliotæ;
Verum ad millia quindecim, & ducentos.
O ventum horribilem, atque peſtilentem!

XXIV.

AD PUERUM.

MINISTER vetuli puer Falerni,
Inger mî calices amariores,
Ut lex Poſthumiæ jubet magiſtræ,
Ebrioſa acina ebrioſioris.
At vos, quo lubet, hinc abite lymphæ,
Vini pernicies, & ad ſeveros
Migrate: hic merus eſt Thyonianus.

XXV.

AD VERANNIUM ET FABULLUM.

PISONIS comites, cohors inanis,
Aptis ſarcinulis, & expeditis,
Veranni optime, tuque mi Fabulle,
Quid rerum geritis? ſatiſne cum iſto

Vappa, frigoraque, & famem tuliſtis?
Ecquidnam in tabulis patet lucelli
Expenſum? ut mihi, qui meum ſecutus
Prætorem, refero datum lucello.
O Memmi, bene me, ac diu ſupinum
Tota iſta trabe tentus inrumaſti.
Sed, quantum video, pari fuiſtis
Caſu; nam nihilo minore verpa
Farti eſtis. Pete nobiles amicos.
At vobis mala multa Dii, Deæque
Dent, opprobria Romuli, Remique.

XXVI.

In Cæsarem de Mamurra.

Quis hoc poteſt videre, quis poteſt pati,
Niſi impudicus, & vorax, & aleo,
Mamurram habere, quod comata Gallia
Habebat unctu', & ultima Britannia?
Cinæde Romule, hæc videbis, & feres?
Es impudicus, & vorax, & aleo.
Et ille nunc ſuperbus, & ſuperfluens
Perambulabit omnium cubilia,
Ut albulus columbus, aut Adoneus?
Cinæde Romule, hæc videbis, & feres?
Es impudicus, & vorax, & aleo.
Eone nomine, Imperator unice,
Fuiſti in ultima Occidentis inſula,
Ut iſta voſtra diffututa mentula
Ducenties comeſſet, aut trecenties?
Quid eſt, ait? ſiniſtra liberalitas
Parum expatravit, an parum helluatus eſt?
Paterna prima lancinata ſunt bona;
Secunda præda Pontica; inde tertia

Hibera, quam ſe amnis aurifer Tagus.
Quid hunc malum fovetis? aut quid hic poteſt,
Niſi uncta devorare patrimonia?
Eone nomine, Imperator unice,
Socer, generque perdidiſtis omnia?

XXVII.

AD ALPHENUM.

ALPHENE immemor, atque unanimis falſe ſodalibus,
Jam te nil miſeret, dure, tui dulcis amiculi;
Jam me prodere, jam non dubitas fallere, perfide?
Nec facta impia fallacum hominum cœlicolis placent,
Quos tu negligis, ac me miſerum deſeris in malis.
Eheu quid faciant, dic, homines, quoive habeant fidem?
Certe tute jubebas animam tradere, inique, me
Inducens in amorem, quaſi tuta omnia mî forent.
Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia, factaque
Ventos irrita ferre, & nebulas aereas ſinis.
Si tu oblitus es, at Dî meminerunt, meminit Fides,
Quæ, te ut pœniteat poſtmodo facti, faciet, tui.

XXVIII.

AD SIRMIONEM PENINSULAM.

PENINSULARUM, Sirmio, inſularumque
Ocelle, quaſcunque in liquentibus ſtagnis,
Marique vaſto fert uterque Neptunus;
Quam te libenter, quamque lætus inviſo,

Vix me ipſe credens Thyniam, atque Bithynos
Liquiſſe campos, & videre te in tuto.
O quid ſolutis eſt beatius curis?
Quom mens onus reponit, ac peregrino
Labore feſſi venimus larem ad noſtrum,
Deſideratoque acquieſcimus lecto.
Hoc eſt, quod unum eſt, pro laboribus tantis.
Salve, ô venuſta Sirmio, atque hero gaude;
Gaudete, voſque Lydiæ lacus undæ;
Ridete quidquid eſt domi cachinnorum.

XXIX.

AD HYPSITHILLAM.

AMABO, mea dulcis Hypſithilla,
Meæ deliciæ, mei lepores,
Jube ad te veniam meridiatum.
Quod ſi juſſeris, illud adjuvato,
Ne quis liminis obſeret tabellam,
Neu tibi lubeat foras abire;
Sed domi maneas, pareſque nobis
Novem continuas fututiones.
Verum, ſi quid ages, ſtatim jubeto:
Nam pranſus jaceo, & ſatur ſupinus
Pertundo tunicamque, palliumque.

XXX.

AD VIBENNIOS.

O FURUM optime balneariorum,
Vibenni pater, & cinæde fili:
Nam dextra pater inquinatiore,
Culo filius eſt voraciore;

Cur non in exilium, malaſque in oras
Itis? quandoquidem patris rapinæ
Notæ ſunt populo, & nateis piloſas,
Fili, non potes aſſe venditare.

XXXI.

SECULARE CARMEN AD DIANAM.

DIANÆ ſumus in fide,
Puellæ, & pueri integri:
Dianam, pueri integri,
Puellæque canamus.

O Latonia, maximi
Magna progenies Jovis,
Quam mater prope Deliam
Depoſivit olivam;

Montium domina ut fores,
Silvarumque virentium,
Saltuumque rĕconditorum,
Amniumque ſonantium.

Tu Lucina dolentibus
Juno dicta puerperis;
Tu potens Trivia, & notho es
Dicta lumine Luna.

Tu curſu, Dea, menſtruo
Metiens iter annuum,
Ruſtica agricolæ bonis
Tecta frugibus exples.

Sis quocumque placet tibi
Sancta nomine, Romulique,
Ancique, ut ſolita es, bona
Soſpites ope gentem.

XXXII.

AD PAPYRUM.

POETÆ tenero meo ſodali
Velim Cæcilio, papyre, dicas,
Veronam veniat, Novi relinquens
Comi mœnia, Lariumque litus.
Nam quaſdam volo cogitationes
Amici accipiat ſui, meique.
Quare, ſi ſapiet, viam vorabit;
Quamvis candida millies puella
Euntem revocet, manuſque collo
Ambas injiciens roget morari;
Quæ nunc, ſi mihi vera nunciantur,
Illum deperit impotente amore.
Nam, quo tempore legit inchoatam
Dindymi dominam, ex eo miſellæ
Ignes interiorem edunt medullam.
Ignoſco tibi, Sapphica puella
Muſa doctior; eſt enim venuſte
Magna à Cæcilio inchoata mater.

XXXIII.

IN ANNALES VOLUSII.

ANNALES Voluſî, cacata charta,
Votum ſolvite pro mea puella.
Nam ſanctæ Veneri, Cupidinique
Vovit, ſi ſibi reſtitutus eſſem,
Deſiſſemque truceis vibrare iambos,

Electiſſima peſſimi poetæ
Scripta tardipedi Deo daturam
Infelicibus uſtilanda lignis:
Et hoc peſſima ſe puella vidit
Joco ſe lepide vovere Divis.
Nunc ô cæruleo creata ponto,
Quæ ſanctum Idalium, Erycoſque apertos,
Quæque Ancona, Cnidumque arundinoſam
Colis, quæque Amathunta, quæque Golgos,
Quæque Dyrrachium Hadriæ tabernam,
Acceptum face, redditumque votum,
Si non inlepidum, neque invenuſtum eſt.
At vos interea venite in ignem
Pleni ruris, & inficetiarum,
Annales Voluſî, cacata charta.

XXXIV.

AD CONTUBERNALES.

SALAX taberna, voſque contubernales,
A pileatis nona fratribus pila,
Solis putatis eſſe mentulas vobis?
Solis licere, quicquid eſt puellarum
Confutuere, & putare cæteros hircos?
An continenter quod ſedetis inſulſi
Centum, aut ducenti, non putatis auſurum
Me una ducentos inrumare ſeſſores?
Atqui putate: namque totius vobis
Frontem tabernæ ſcipionibus ſcribam.
Puella nam mea, quæ e meo ſinu fugit,
Amata tantum, quantum amabitur nulla,
Pro qua mihi ſunt magna bella pugnata,
Conſedit iſtic: hanc boni, beatique
Omnes amatis; & quidem, quod indignum eſt,

Omnes puſilli, & ſemitarii mœchi.
Tu præter omneis une de capillatis
Cuniculoſæ Celtiberiæ, fili
Egnati, opaca quem bonum facit barba,
Et dens Hibera defricatus urina.

XXXV.

AD CORNIFICIUM.

MALE eſt, Cornifici, tuo Catullo,
Male eſt, m'hercule, & laborioſe,
Et magis magis in dies, & horas
Iraſcor tibi: ſic meos amores?
Quem tu, quod minimum, facillimumque eſt,
Qua ſolatus es adlocutione?
Paulum quidlubet adlocutionis
Mœſtius lacrymis Simonideis.

XXXVI.

AD EGNATIUM.

EGNATIUS, quod candidos habet denteis,
Renidet uſquequaque; ſeu ad rei ventum eſt
Subſellium, quum orator excitat fletum,
Renidet ille, ſeu pii ad rogum filî
Lugetur, orba cum flet unicum mater,
Renidet ille: quicquid eſt, ubicunque eſt,
Quodcumque agit, renidet: hunc habet morbum,
Neque elegantem, ut arbitror, neque urbanum.
Quare monendus es mihi, bone Egnati,
Si urbanus eſſes, aut Sabinus, aut Tiburs,

Aut porcus Umber, aut obeſus Etruſcus,
Aut Lanuvinus ater, atque dentatus,
Aut Tranſpadanus (ut meos quoque attingam)
Aut quilubet, qui puriter lavit denteis;
Tamen renidere uſquequaque te nollem.
Nam riſu inepto res ineptior nulla eſt.
Nunc Celtiber es Celtiberia in terra
Quod quiſque minxit, hoc ſolet ſibi mane
Dentem, atque ruſſam defricare gingivam;
Ut, quo iſte veſter expolitior dens eſt,
Hoc te amplius bibiſſe prædicet loti.

XXXVII.

AD RAVIDUM.

QUÆNAM te mala mens, miſelle Ravide,
Agit præcipitem in meos iambos?
Quis Deus tibi non bene advocatus
Vecordem parat excitare rixam?
An ut pervenias in ora volgi?
Quid vis? qualubet eſſe notus optas?
Eris: quandoquidem meos amores
Cum longa voluiſti amare pœna.

XXXVIII.

DE AMICA MAMURRÆ.

ANNE ſana puella defututa
Tota? millia me decem popoſcit
Iſta turpiculo puella naſo,
Decoctoris amica Formiani.

Propinqui, quibus eſt puella curæ,
Amicos, medicoſque convocate.
Non eſt ſana puella nec rogare
Qualis ſit, ſolet; en imago, naſum.

XXXIX.

AD MOECHAM.

ADESTE hendecaſyllabi, quot eſtis,
Omnes undique, quotquot eſtis omnes;
Jocum me putat eſſe mœcha turpis,
Et negat mihi veſtra redditurum
Pugillaria. Si pati poteſtis,
Perſequamur eam, & reflagitemus.
Quæ ſit, quæritis? illa, quam videtis
Turpe incedere murice, ac moleſte
Ridentem catuli ore Gallicani.
Circumſiſtite eam, & reflagitate;
Mœcha putida, redde codicillos,
Redde, putida mœcha, codicillos.
Non aſſis facis? o lutum, lupanar!
Aut ſi perditius poteſt quid eſſe!
Sed non eſt tamen hoc ſatis putandum.
Quod ſi non aliud poteſt, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore.
Conclamate iterum altiore voce
Mœcha putida, redde codicillos,
Redde, putida mœcha, codicillos.
Sed nil proficimus; nihil movetur.
Mutanda eſt ratio, moduſque vobis,
Si quid proficere amplius poteſtis.
Pudica, & proba, redde codicillos.

XL.

In Amicam Formiani.

Salve, nec minimo puella naſo,
Nec bello pede, nec nigris ocellis,
Nec longis digitis, nec ore ſicco,
Nec ſane nimis elegante lingua,
Decoctoris amica Formiani.
Ten' provincia narrat eſſe bellam?
Tecum Lesbia noſtra comparatur?
O ſeclum inſapiens, & inficetum!

XLI.

Ad Fundum.

O Funde noſter, ſeu Sabine, ſeu Tiburs,
Nam te eſſe Tiburtem autumant, quibus non eſt
Cordi Catullum lædere: at quibus cordi eſt,
Quovis Sabinum pignore eſſe contendunt.
Sed ſeu Sabine, ſeu verius Tiburs,
Fui libenter in tua ſuburbana
Villa, malamque pectore expuli tuſſim;
Non immerenti, quam mihi meus venter,
Dum ſumptuoſas adpeto, dedit, cœnas.
Nam, Seſtianus dum volo eſſe conviva,
Orationem in Antium petitorem
Plenam veneni, & peſtilentiæ, legit:
Hic me gravedo frigida, & frequens tuſſis
Quaſſavit, uſquedum in tuum ſinum fugi,

Et me recuravi ocioque, & urtica,
Quare refectus maximas tibi grates
Ago, meum quod nos es ulta peccatum.
Nec deprecor jam, ſi nefaria ſcripta
Seſtî recepſo, quin gravedinem, ac tuſſim
Non mî, ſed ipſi Seſtio ferat frigus,
Qui tunc vocat me, quom malum legit librum.

XLII.

De Acme et Septimio.

Acmen Septimius, ſuos amores,
Tenens in gremio, Mea, inquit, Acme,
Ni te perdite amo, atque amare porro
Omnes ſum aſſidue paratus annos,
Quantum qui pote plurimum perire;
Solus in Libya, Indiave toſta,
Cæſio veniam obvius leoni.
Hoc ut dixit, Amor, ſiniſtram, ut ante,
Dextram ſternuit adprobationem.
At Acme leviter caput reflectens,
Et dulcis pueri ebrios ocellos,
Illo purpureo ore ſuaviata,
Sic, inquit, mea vita Septimille,
Huic uno domino uſque ſerviamus:
Ut multo mihi major, acriorque
Ignis mollibus ardet in medullis.
Hoc ut dixit, Amor, ſiniſtram, ut ante,
Dextram ſternuit adprobationem.
Nunc ab auſpicio bono profecti,
Mutuis animis amant, amantur:
Unam Septimius miſellus Acmen
Mavolt, quam Syrias, Britanniaſque,
Uno in Septimio fidelis Acme

Facit delicias, libidineſque.
Quis ullos homines beatiores
Vidit? quis Venerem auſpicatiorem?

XLIII.

Ad Seipsum de Adventu Veris.

Jam ver egelidos refert tepores,
Jam cæli furor æquinoctialis
Jucundis Zephyri ſileſcit auris:
Linquantur Phrygii, Catulle, campi,
Niceæque ager uber æſtuoſæ:
Ad claras Aſiæ volemus urbes.
Jam mens prætrepidans avet vagari;
Jam læti ſtudio pedes vigeſcunt.
O dulceis Comitum valete cœtus,
Longe quos ſimul à domo profectos
Diverſe variæ viæ reportant.

XLIV.

Ad Porcium et Socrationem.

Porci, & Socration, duæ ſiniſtræ
Piſonis ſcabies, fameſque mundi:
Vos Veranniolo meo, & Fabullo
Verpus præpoſuit Priapus ille?
Vos convivia lauta ſumptuoſe
De die facitis; mei ſodales
Quærunt in triviis vocationes.

XLV.

AD JUVENTIUM.

MELLITOS oculos tuos, Juventi,
Si quis me ſinat uſque baſiare,
Uſque ad millia baſiem trecenta,
Nec unquam inde coram ſatur futurus:
Non ſi denſior aridis ariſtis
Sit noſtræ ſeges oſculationis.

XLVI.

AD MARCUM TULLIUM.

DISERTISSIME Romuli nepotum,
Quot ſunt, quotque fuere, Marce Tulli,
Quotque poſt aliis erunt in annis;
Gratias tibi maximas Catullus
Agit peſſimus omnium poeta;
Tanto peſſimus omnium poeta,
Quanto tû optimus omnium patronus.

XLVII.

AD LICINIUM.

HESTERNO, Licini, die otioſi
Multum luſimus in meis tabellis,
Ut convenerat eſſe delicatos.
Scribens verſiculos uterque noſtrûm,

Ludebat numero modo hoc, modo illoc,
Reddens mutua per jocum, atque vinum.
Atque illinc abii, tuo lepore
Incenſus, Licini, facetiiſque,
Ut nec me miſerum cibus juvaret,
Nec ſomnus tegeret quiete ocellos,
Sed toto, indomitus furore, lecto
Verſarer, cupiens videre lucem,
Ut tecum loquerer, ſimulque ut eſſem.
At defeſſa labore membra poſtquam
Semimortua lectulo jacebant,
Hoc, jucunde, tibi poema feci,
Ex quo perſpiceres meum dolorem.
Nunc audax cave ſis, preceſque noſtras,
Oramus, cave deſpuas, ocello,
Ne pœnas Nemeſis repoſcat a te.
Eſt vehemens Dea, lædere hanc caveto.

XLVIII.

Ad Lesbiam.

Ille mì par eſſe Deo videtur,
Ille, ſi fas eſt, ſuperare Divos,
Qui ſedens adverſus identidem te
Spectat, & audit

Dulce ridentem, miſero quod omneis
Eripit ſenſus mihi: nam ſimul te,
Leſbia, adſpexi, nihil eſt ſuper mì
Voce loquendum.

Lingua ſed torpet, tenuis ſub artus
Flamma demanat, ſonitu ſuopte
Tintinant aures, gemina teguntur
Lumina nocte.

Otium, Catulle, tibi moleſtum eſt;
Otio exultas, nimiumque geſtis:
Otium & reges prius, & beatas
Perdidit urbes.

XLIX.

AD SEIPSUM DE STRUMA ET VATINIO.

QUID eſt, Catulle, quid moraris emori?
Sella in curuli Struma Nonius ſedet;
Per Conſulatum pejerat Vatinius.
Quid eſt, Catulle, quid moraris emori?

L.

DE QUODAM HOMINE ET CALVO.

RISI neſcio quem modo in corona,
Qui quum mirifice Vatiniana
Meus crimina Calvus explicaſſet,
Admirans ait hæc, manuſque tollens;
Dî magni! ſalaputium diſertum!

LI.

IN CÆSAREM.

OTHONIS caput oppido puſillum,
Subtile, & leve peditum Libonis:
Vetti, ruſtice, ſemilauta crura,
Si non omnia, diſplicere vellem

Tibi, & Suffitio ſeni recocto.
Iraſcere iterum meis Iambis
Immerentibus, unice Imperator.

LII.

AD CAMERIUM.

ORAMUS, ſi forte non moleſtum eſt,
Demonſtres, ubi ſint tuæ tenebræ:
Te in campo quæſivimus minore,
Te in circo, te in omnibus tabellis,
Te in templo ſuperi Jovis ſacrato,
In Magni ſimul ambulatione.
Femellas omneis, amice, prendi,
Quas voltu vidi tamen ſereno.
Ah, vel te ſic ipſe flagitabam:
Camerium mihi, peſſimæ puellæ.
Quædam, inquit, nudum ſinum reducens;
En hic in roſeis latet papillis.
Sed te jam ferre Herculei labos eſt.
Tanto te in faſtu negas, amice.
Dic nobis, ubi ſis futurus, ede,
Audacter committe, crede, Luci.
Num te lacteolæ tenent papillæ?
Si linguam clauſo tenes in ore,
Fructus projicies amoris omneis:
Verboſa gaudet Venus loquela;
Vel, ſi vis, licet obſeres palatum,
Dum noſtri ſis particeps amoris:
Non cuſtos ſi fingar ille Cretum,
Non ſi Pegaſeo ferar volatu,
Non Ladas ſi ego, pennipeſve Perſeus,
Non Rheſi niveæ, citæque bigæ:
Adde huc plumipedas, volatileſque,

Ventorumque ſimul require curſum,
Quos junctos, Cameri, mihi dicares:
Defeſſus tamen omnibus medullis,
Et multis languoribus pereſus
Eſſem, te, mi amice, quæritando.

LIII.

AD M. CATONEM PORCIUM.

O REM ridiculam, Cato, & jocoſam,
Dignamque auribus, & tuo cachinno!
Ride, quicquid amas, Cato, Catullum:
Res eſt ridicula, & nimis jocoſa.
Deprendi modo pupulum puellæ
Truſantem; hunc ego, ſi placet Dionæ,
Pro telo rigida mea cecidi.

LIV.

IN MAMURRAM ET CÆSAREM.

PULCHRE convenit improbis cinædis
Mamurræ pathicoque, Cæſarique,
Nec mirum; maculæ pares utriſque.
Urbana altera, & illa Formiana,
Impreſſæ reſident, nec eluentur.
Morboſi pariter, gemelli utrique;
Uno in lectulo, erudituli ambo:
Non hic, quam ille, magis vorax adulter;
Rivales, ſocii & puellularum:
Pulchre convenit improbis cinædis.

L V.

Ad Cælium de Lesbia.

CÆli, Leſbia noſtra, Leſbia illa,
Illa Leſbia, quam Catullus unam
Plus, quam ſe, atque ſuos amavit omneis:
Nunc in quadriviis, & angiportis,
Glubit magnanimos Remi nepotes.

L V I.

In Rufam.

BONONIENSEM Rufa Rufulum fallat
Uxor Nemeni: ſæpe quam in ſepulchretis
Vidiſtis ipſo rapere de rogo cœnam,
Quom devolutum ex igne proſequens panem
Ab ſemiraſo tunderetur uſtore?
Num te leæna montibus Libyſſinis,
Aut Scylla latrans infima inguinum parte,
Tam mente dura procreavit, ac tetra,
Ut ſupplicis vocem in noviſſimo caſu
Contemtam haberes? ô nimis fero corde!

L V I I.

Epithalamium Manlii et Juniæ.

JUVENES.

VESPER adeſt, juvenes, conſurgite, veſper Olympo
Expectata diu vix tandem lumina tollit;

Surgere jam tempus, jam pingucis linquere menſas;
Jam veniet virgo, jam dicetur Hymenæus.
Hymen ô Hymenæe, Hymen ades ô Hymenæe.

PUELLÆ.

Cernitis, innuptæ, juvenes? conſurgite contra.
Nimirum Oeteos os tendit Noctifer imber,
Sic certe eſt; viden', ut perniciter exſiluere?
Non temere exſiluere; cavent, quo viſere parent;
Hymen ô Hymenæe, Hymen ades ô Hymenæe.

JUVENES.

Non facilis nobis, æquales, palma parata eſt:
Adſpicite, innuptæ, quæſo, ut meditarie' quærunt;
Nos alio menteis, alio diviſimus aureis.
Jure igitur vincemur; amat victoria curam:
Quare nunc animos ſaltem committite veſtros:
Dicere jam incipient, jam reſpondere decebit:
Hymen ô Hymenæe, Hymen ades ô Hymenæe.

PUELLÆ.

Heſpere, qui cœlo fertur crudelior ignis;
Qui natam poſſis complexu avellere matris,
Complexu matris retinentem avellere natam,
Et juveni ardenti caſtam donare puellam?
Quid faciant hoſtes captâ crudelius urbe?
Hymen ô Hymenæe, Hymen ades ô Hymenæe.

JUVENES.

Heſpere, qui cœlo lucet jucundior ignis;
Qui deſponſa tuâ firmes connubia flammâ?
Quod pepigere viri, pepigerunt ante parentes,
Nec junxere prius, quam ſe tuus extulit ardor.
Quid datur a Divis felici optatius hora?
Hymen ô Hymenæe, Hymen ades ô Hymenæe.

PUELLÆ.

Heſperus e nobis, æquales, abſtulit unam;
Namque tuo adventu vigilat cuſtodia ſemper;
Nocte latent fures, quos idem ſæpe revertens,
Heſpere, mutato comprendis nomine eoſdem.
Hymen ô Hymenæe, Hymen ades ô Hymenæe.

JUVENES.

At lubet innuptis ficto te carpere queſtu;
Quid tum ſi carpunt, tacita quem mente requirunt?
Hymen ô Hymenæe, Hymen ades ô Hymenæe.

PUELLÆ.

Ut flos in ſeptis ſecretus naſcitur hortis,
Ignotus pecori, nullo contuſus aratro,
Quem mulcent auræ, firmat ſol, educat imber,
Multi illum pueri, multæ optavere puellæ;
Idem quom tenui carptus defloruit ungui,
Nulli illum pueri, nullæ optavere puellæ;
Sic virgo, dum innupta manet, dum cara ſuis eſt;
Quom caſtum amiſit polluto corpore florem,
Nec pueris jucunda manet, nec cara puellis.
Hymen ô Hymenæe, Hymen ades ô Hymenæe.

JUVENES.

Ut vidua, in nudo vitis quæ naſcitur arvo,
Nunquam ſe extollit, nunquam mitem educat uvã,
Sed tenerum prono deflectens pondere corpus,
Jam jam contingit ſummum radice flagellum,
Hanc nulli agricolæ, nulli coluere juvenci:
At ſi forte eadem eſt ulmo conjuncta marito,
Multi illam agricolæ, multi coluere juvenci:
Sic virgo, dum innupta manet, dum inculta ſeneſcit;
Quum par connubium maturo tempore adepta eſt,
Cara viro magis, & minus eſt inviſa parenti.
Et tu nec pugna cum tali conjuge virgo;

Non æquum eſt pugnare, pater quoi tradidit ipſe,
Ipſe pater cum matre, quibus parere neceſſe eſt.
Virginitas non tota tua eſt; ex parte parentum eſt;
Tertia pars patri data, pars data tertia matri,
Tertia ſola tua eſt: noli pugnare duobus,
Qui genero ſua jura ſimul cum dote dederunt:
Hymen ô Hymenæe, Hymen ades ô Hymenæe.

COLLIS ô Heliconii
Cultor, Uraniæ genus,
Qui rapis teneram ad virum
Virginem, ô Hymenæe Hymen,
O Hymen Hymenæe.

Cinge tempora floribus
Suave-olentis amaraci:
Flammeum cape: lætus huc,
Huc veni, niveo gerens
Luteum pede ſoccum.

Excituſque hilari die,
Nuptialia concinens
Voce carmina tinnula,
Pelle humum pedibus: manu
Pineam quate tædam.

Namque Junia Manlio,
Qualis Idalium colens
Venit ad Phrygium Venus
Judicem, bona cum bona
Nubet alite virgo.

Floridis velut enitens
Myrtus Aſia ramulis,
Quos Hamadryades Deæ
Ludicrum ſibi roſcido
Nutriunt humore.

Quare age, huc aditum ferens
Perge linquere Theſpiæ
Rupis Aonios ſpecus,
Nympha quos ſuper inrigat
Frigerans Aganippe.

Ad domum dominam voca
Conjugis cupidam novi,
Mentem amore revinciens,
Ut tenax hedera huc, & huc
Arborem implicat errans.

Voſque item ſimul integræ
Virgines, quibus advenit
Par dies, agite, in modum
Dicite: ô Hymenæe Hymen,
Hymen ô Hymenæe.

Ut lubentius audiens,
Se citarier ad ſuum
Munus, huc aditum ferat
Dux bonæ Veneris, boni
Conjugator amoris.

Quis Deus magis a magis
Eſt petendus amantibus?
Quem colant homines magis
Cælitum? ô Hymenæe Hymen,
Hymen ô Hymenæe.

Te ſuis tremulus parens
Invocat; tibi virgines
Zonula ſolüunt ſinus;
Te timens cupida novos
Captat aure maritos.

Tu fero juveni in manus
Floridam ipſe puellulam
Matris e gremio ſuæ
Dedis; ô Hymenæe Hymen,

Hymen ô Hymenæe.

Nil poteſt ſine te Venus,
Fama quod bona comprobet,
Commodi capere; at poteſt,
Te volente: quis huic Deo
Compararier auſit?

Nulla quit ſine te domus
Liberos dare, nec parens
Stirpe Vincier; at poteſt,
Te volente: quis huic Deo
Compararier auſit?

Quæ tuis careat ſacris,
Non queat dare præſides
Terra finibus; at queat,
Te volente: quis huic Deo
Compararier auſit?

Clauſtra pandite januæ.
Virgo adeſt. Viden', ut faces
Splendidas quatiunt comas?
Sed moraris, abit dies;
Prodeas nova nupta.

Tardet ingenuus pudor,
Quem tamen magis audiens
Flet, quod ire neceſſe eſt.
Sed moraris, abit dies;
Prodeas nova nupta.

Flere deſine: non tibi,
Aurunculeja, periculum eſt,
Ne qua femina pulchrior
Clarum ab Oceano diem
Viderit venientem.

Talis in vario ſolet
Divitis domini hortulo

Stare

Stare flos Hyacinthinus.
Sed moraris, abit dies;
Prodeas, nova nupta.

Prodeas, nova nupta, ſis:
(Jam videtur) & audias
Noſtra verba. vide, ut faces
Aureas quatiunt comas:
Prodeas, nova nupta.

Non tuus levis in mala
Deditus vir adultera,
(Procatur pia perſequens,)
A tuis teneris volet
Secubare papillis.

Lenta, qui, veſut adſitas
Vitis implicat arbores,
Implicabitur in tuum
Complexum: ſed abit dies;
Prodeas, nova nupta.

O beata, nec atra nox!
O cubile, quot omnibus
Candido pede lectulis!
Sed moraris: abit dies;
Prodeas, nova nupta.

Quæ tuo veniunt hero,
Quanta gaudia, quæ vaga
Nocte, quæ media die
Gaudeat! ſed abit dies;
Prodeas, nova nupta.

Tollite, ô pueri, faces,
Flammeum video venire.
Ite, concinite in modum,
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe, io.

Nec diu taceat procax
Feſcennina locutio,
Nec nuces pueris neget,
Deſertum domini audiens
Concubinus amorem.

Da nuces pueris, iners
Concubine; ſatis diu
Luſiſti nucibus; lubet
Jam ſervire Thalaſſio.
Concubine, nuces da.

Sordebant tibi, villuli,
Concubine, hodie, atque heri.
Nunc tuum cinerarius
Tondet os; miſer, a miſer
Concubine, nuces da.

Diceris male, te a tuis
Unguentate glabris marite
Abſtinere; ſed abſtine.
Io Hymen Hymenææ io,
Io Hymen Hymenææ io.

Scimus hæc tibi, quæ licent
Sola, cognita; ſed marito
Iſta non eadem licent.
Io Hymen Hymenææ io,
Io Hymen Hymenææ io.

Nupta, tu quoque, quæ tuus
Vir petet, cave ne neges,
Ne petitum aliunde eat.
Io Hymen Hymenææ io,
Io Hymen Hymenææ io.

En tibi domus, ut potens,
Et beata viri tui,
Quæ tibi, ſine, ſerviet:
Io Hymen Hymenææ io,

Io Hymen Hymenæe io.

Uſque dum tremulum movens
Cana tempus anilitas
Omnia omnibus annuit.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe io.

Transfer omine cum bono
Limen aureolos pedes,
Raſilemque ſubi forem.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe io.

Adſpice, imus ut accubans
Vir tuus Tyrio in toro,
Totus immineat tibi.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe io.

Illi, non minus ac tibi,
Pectore uritur intimo
Flamma, ſed penite magis.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe io.

Mitte brachiolum teres,
Prætextate, puellulæ;
Jam cubile adeant viri.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe io.

Vos bonæ ſenibus unis
Cognitæ breve feminæ,
Conlocate puellulam.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe io.

Jam licet venias, marite;
Uxor in thalamo eſt tibi

Ore floridulo nitens,
Alba parthenice velut,
Luteumve papaver.

At, marite (ita me juvent
Cælites) nihilominus
Pulcher es; neque te Venus
Negligit; ſed abit dies;
Perge, nec remorare.

Non diu remoratus es.
Jam venis; bona te Venus
Juverit, quoniam palam,
Quod cupis, capis, & bonum
Non abſcondis amorem.

Ille pulveris Erythri,
Siderumque micantium
Subducat numerum prius,
Qui voſtri numerare volt
Multa millia ludi.

Ludite, ut lubet, & brevi
Liberos date; non decet
Tam vetus ſine liberis
Nomen eſſe; ſed indidem
Semper ingenerari.

Torquatus volo parvulus
Matris e gremio ſuæ,
Porrigens teneras manus,
Dulce rideat ad patrem,
Semihiante labello.

Sit ſuo ſimilis patri
Manlio, & facile inſciis
Noſcitetur ab omnibus,
Et pudicitiam ſuæ
Matris indicet ore.

Talis illius a bona

Matre laus genus adprobet,
Qualis unica ab optima
Matre Telemacho manet
Fama Penelopæo.

Claudite oſtia, virgines,
Luſimus ſatis; at boni
Conjuges bene vivite, &
Munere aſſiduo valentem
Exercete juventam.

LVIII.

De Aty.

Super alta vectus Atys celeri rate maria,
Phrygium nemus citato cupide pede tetigit,
Adiitque opaca ſilvis redimita loca Deæ;
Stimulatus ubi furenti rabie, vagus animi,
Devolvit illa acuta ſibi pondera ſilice.
Itaque ut relicta ſenſit ſibi membra ſine viro,
Et jam recente terræ ſola ſanguine maculans,
Niveis citata cepit manibus leve tympanum,
Tympanum, tubam, Cybelle, tua, mater, initia,
Quatienſque terga tauri teneris cava digitis,
Canere hæc ſuis adorta eſt tremebunda comitibus:
Agite, ite ad alta, Gallæ, Cybeles nemora ſimul,
Simul ite, Dindymenæ dominæ vaga pecora,
Alienaque, exules, ite pede loca celeri;
Sectam meam exſecutæ, duce me, mihi comites
Rapidum ſalum tuliſtis, truculentaque pelagi,
Et corpus eviraſtis Veneris nimio odio:
Hilarate excitatis erroribus animum;
Mora tarda mente cedat, ſimul ite: ſequimini
Phrygiam ad domum Cybelles, Phrygia ad nemora Deæ,

Ubi cymbalûm ſonat vox, ubi tympana reboant,
Tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamo,
Ubi capita Mænades vi jaciunt hederigeræ,
Ubi ſacra ſancta acutis ululatibus agitant,
Ubi ſuevit illa Divæ volitare vaga cohors;
Quo nos decet citatis celebrare tripudiis.
Simul hæc comitibus Atys cecinit notha mulier,
Thyaſus repente linguis trepidantibus ululat,
Leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant,
Viridem citus adit Idam properante pede chorus.
Furibunda ſimul, anhelans, vaga vadit, animi egens,
Comitata tympano Atys, per opaca nemora dux,
Veluti juvenca vitans onus indomita jugi.
Rapidæ ducem ſequuntur Gallæ pede propero.
Itaque, ut domum Cybelles tetigere laſſulæ,
Nimio e labore ſomnum capiunt ſine Cerere.
Piger his labante languore oculos ſopor operit.
Abit in quiete molli rabidus furor animi.
Sed ubi oris aurei ſol radiantibus oculis
Luſtravit æthera album, ſola dura, mare ferum,
Pepulitque noctis umbras vegetis ſonipedibus,
Ibi ſomnus excitum Atyn fugiens citus abiit;
Trepidantem cum recepit Dea Paſithea ſinu.
Ita de quiete molli rapida ſine rabie,
Simul ipſe pectore Atys ſua facta recoluit,
Liquidaque mente vidit ſine queis, ubique foret,
Animo æſtuante rurſum reditum ad vada retulit.
Ibi maria vaſta viſens lacrymantibus oculis,
Patriam adlocuta voce eſt ita mœſtus miſeritus:
Patria, ô mea creatrix, patria, ô mea genetrix,
Ego quam, miſer, relinquens, dominos ut herifugæ
Famuli ſolent, ad Idæ tetuli nemora pedem;
Ut apud, miſer, ferarum gelida ſtabula forem,
Et earum omnia adirem furibunda latibula:
Ubinam, aut quibus locis te poſitam, patria, rear?
Cupit ipſa pupula ad te ſibi dirigere aciem,
Rabie fera carens dum breve tempus animus eſt.

Egone a mea remota hæc ferar in nemora domo,
Patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
Abero foro, palæſtra, ſtadio, & gymnaſiis?
Miſer, a miſer, querendum eſt etiam, atque etiá, anime.
Quod enim genus, figura eſt, ego non quod obierim?
Ego puber, ego adoleſcens, ego ephebus, ego puer,
Ego gymnaſii fui flos, ego eram decus olei;
Mihi januæ frequentes, mihi limina tepida,
Mihi floridis corollis redimita domus erat,
Linquendum ubi eſſet orto mihi ſole cubiculum.
Egone Deûm miniſtra, & Cybeles famula ferar?
Ego Mænas, ego mei pars, ego vir ſterilis ero?
Ego viridis algida Idæ neamica loca colam?
Ego vitam agam ſub altis Phrygiæ columinibus?
Jam jam dolet, quod egi, jam jamque pœnitet.
Roſeis ut huic labellis palans ſonitus abiit,
Ibi juncta juga reſolvens Cybele leonibus,
Geminas eorum ad aureis nova nuncia referens,
Lævumque pecoris hoſtem ſtimulans, ita loquitur:
Agedum, inquit, age ferox, fac, hinc ut furoribus,
Fac ut hinc furoris ictu reditum in nemora ferat,
Mea, liber a nimis, qui fugere imperia cupit;
Age, cæde terga cauda, tua verbera patere:
Face cuncta mugienti fremitu loca retonent:
Rutilam ferox toroſa cervice quate jubam.
Ait hæc minax Cybelle, religatque juga manu.
Ferus ipſe ſeſe adhortans rapidum incitat animum;
Vadit, fremit, refringit virgulta pede vago.
At ubi ultima albicantis loca litoris adiit,
Teneramque vidit Atyn prope marmora pelagi,
Facit impetum; ille demens fugit in nemora fera;
Ibi ſemper omne vitæ ſpatium famula fuit.
Dea magna, Dea Cybelle, Dea domina Dindymi,
Procul a mea tuus ſit furor omnis, hera, domo.
Alios age incitatos, alios age rabidos.

LIX.

EPITALAMIUM PELEI ET THETIDOS.

PELIACO quondam prognatæ vertice pinus,
Dicuntur liquidas Neptuni naſſe per undas
Phaſidos ad fluctus, & fines Æetæos;
Quum lecti juvenes Argivæ robora pubis,
Auratam optantes Colchis avertere pellem,
Auſi ſunt vada ſalſa citâ decurrere puppi,
Cærula verrentes abiegnis æquora palmis:
Diva quibus retinens in ſummis urbibus arces,
Ipſa levi fecit volitantem flamine currum,
Pinea conjungens inflexæ texta carinæ:
Illa rudem curſu primam imbuit Amphitriten,
Quæ ſimul ac roſtro ventoſum proſcidit æquor,
Tortaque remigio ſpumis incanduit unda,
Emerſere feri candenti e gurgite vultus,
Æquoreæ monſtrum Nereides admirantes,
Illa, atque alia viderunt luce marinas
Mortales oculi nudato corpore, nymphas,
Nutricum tenus exſtantes e gurgite cano.
Tum Thetidis Peleus incenſus fertur amore,
Tum Thetis humanos non deſpexit hymæneos,
Tum Thetidi patet ipſe jugandum Pelea ſenſit.
O nimis optato ſæclorum tempore nati,
Heroës, ſalvete, Deûm genus! ô bona mater!
Vos ego ſæpe meo vos carmine compellabo;
Teque adeo eximie tædis felicibus aucte
Emathiæ columen Peleu, quoi Juppiter ipſe,
Ipſe ſuos Divûm genitor conceſſit amores.
Tene Thetis tenuit pulcherrima Neptunine?
Tene ſuam Thetys conceſſit ducere neptem?
Oceanuſque, mari totum qui amplectitur orbem?

Quæ

Quæ ſimul optatæ, finito tempore, luces
Advenere, domum conventu tota frequentat
Theſſalia; oppletur lætanti regia cœtu:
Dona ferunt: præ ſe declarant gaudia vultu:
Deſeritur Scyros: linquunt Phthiotica Tempe,
Grajugenaſque domos, ac mœnia Lariſſæa:
Pharſaliam coëunt, Pharſalia tecta frequentant:
Rura colit nemo, molleſcunt colla juvencis,
Non humilis curvis purgatur vinea raſtris,
Non glebam prono convellit vomere taurus,
Non falx attenuat frondatorum arboris umbram,
Squallida deſertis rubigo infertur aratris.
Ipſius at ſedes, quacunque opulenta receſſit
Regia, fulgenti ſplendent auro, atque argento:
Candet ebur ſoliis, collucent pocula menſis:
Tota domus gaudet regali ſplendida gaza.
Pulvinar verò Divæ geniale locatur
Sedibus in mediis, Indo quod dente politum
Tincta tegit roſeo conchylis purpura fuco.
Hæc veſtis priſcis hominum variata figuris,
Heroum mirâ virtutes indicat arte.
Namque fluentiſono proſpectans litore Diæ
Theſea cedentem celeri cum claſſe tuetur
Indomitos in corde gerens Ariadna furores;
Nec dum etiam ſeſe, quo ſit viſit, ſibi credit,
Utpote fallaci quæ tum primùm excita ſomno
Deſertam in ſolâ miſeram ſe cernit arenâ.
Immemor at juvenis fugiens pellit vada remis,
Inrita ventoſæ linquens promiſſa procellæ;
Quem procul ex alga mœſtis Minois ocellis,
Saxea ut effigies bacchantis proſpicit Evoe,
Proſpicit, & magnis curarum fluctuat undis:
Non flavo retinens ſubtilem vertice mitram,
Non contecta levi velatum pectus amictu,
Non tereti ſtrophio lactanteis vincta papillas:
Omnia, quæ toto delapſa e corpore paſſim,
Ipſius ante pedes fluctus ſalis adludebant.

Sed neque tum mitræ, neque tum fluitantis amictus
Illa vicem curans, toto ex te pectore, Theſeu,
Toto animo, totâ pendebat perdita mente.
A miſera, aſſiduis quam luctibus externavit
Spinoſas Erycina ſerens in pectore curas;
Illa tempeſtate, ferox quo & tempore Theſeus
Egreſſus curvis e litoribus Piræi,
Attigit injuſti regis Cortynia tecta.
Nam perhibent olim crudeli peſte coactam,
Quom Androgeoneæ pœnas exſolvere cædis,
Electos juvenes, ſimul & decus innuptarum
Cecropiam ſolitam eſſe dapem dare Minotauro:
Queis anguſta malis quom mœnia vexarentur,
Ipſe ſuum Theſeus pro caris corpus Athenis
Projicere optavit potiùs, quam talia Cretam
Funera Cecropiæ, nefunera portarentur.
Atque ita nave levi nitens, ac lenibus auris,
Magnanimum ad Minoa venit, ſedeſque ſuperbas.
Hunc ſimul ac cupido conſpexit lumine virgo
Regia, quam ſuaveis expirans caſtus odores
Lectulus in molli complexu matris alebat:
Qualeis Eurotæ progignunt flumina myrtus,
Aurave diſtinctos educit verna colores,
Non prius ex illo flagrantia declinavit
Lumina, quam cuncto concepit pectore flammam
Funditus, atque imis exarſit tota medullis,
Heu miſerè exagitans immiti corde furores.
Sancte puer, curis hominum qui gaudia miſces,
Quæque regis Golgos, quæque Idalium frondoſum,
Qualibet incenſam jactaſtis mente puellam
Fluctibus, in flavo ſæpe hoſpite ſuſpirantem!
Quantos illa tulit languenti corde timores!
Quantùm ſæpe magis fulgore expalluit auri!
Quum ſævum cupiens contra contendere monſtrũ,
Aut mortem oppeteret Theſeus, aut præmia laudis,
Non ingrata, tamen fruſtra, munuſcula Divis
Promittens, tacito ſuccendit vota labello.

Nam velut in ſummo quatientem brachia Tauro
Quercum, aut conigeram ſudanti corpore pinum,
Indomitus turbo contorquens flamine robur
Eruit: illa procul radicibus exturbata
Prona cadit, latèque & cominus obvia frangens;
Sic domito ſævum proſternit corpore Theſeus
Nequicquam vanis jactantem cornua ventis:
Inde pedem ſoſpes multâ cum laude reflexit,
Errabunda regens tenui veſtigia filo,
Ne Labyrintheis e flexibus egredientem
Tecti fruſtraretur inobſervabilis error.
Sed quid ego in primo digreſſus carmine, plura
Commemorem? ut linquens genitoris filia voltum,
Ut conſanguineæ complexum, ut denique matris,
Quæ miſera in gnata flevit deperdita, læta
Omnibus his Theſei dulcem peroptarit amorem?
Aut ut vecta ratis ſpumoſa ad litora Diæ?
Aut ut eam triſti devinctam lumina ſomno
Liquerit immemori diſcedens pectore conjux?
Sæpe illam perhibent ardenti corde furentem,
Clarificas imo fudiſſe e pectore voces,
Ac tum præruptos triſtis conſcendere monteis,
Unde aciem in pelagi vaſtos protenderet æſtus;
Tum tremuli ſalis adverſas procurrere in undas,
Mollia nudatæ tollentem tegmina ſuræ,
Atque hæc extremis mœſtam dixiſſe querelis,
Frigidulos udo ſingultus ore cientem.
Siccine me patriis avectam, perfide, ab oris,
Perfide, deſerto liquiſti in litore, Theſeu?
Siccine diſcedens, neglecto numine Divûm,
Immemor, ah! devota domum perjuria portas?
Nullane res potuit crudelis flectere mentis
Conſilium? tibi nulla fuit clementia præſto,
Immite, ut noſtri vellet miteſcere pectus?
At non hæc quondam nobis promiſſa dediſti
Voce, mihi non hoc miſeræ ſperare jubebas;
Sed connubia læta, ſed optatos hymenæos;

Quæ contra aërii diſcerpunt inrita venti.
Tum jam nulla viro juranti femina credat;
Nulla viri ſperet ſermones eſſe fideleis:
Quis cum aliquid cupiens animus prægeſtit apiſci,
Nil metuunt jurare, nihil promittere parcunt:
Sed ſimul ac cupidæ mentis ſatiata libido eſt,
Dicta nihil metuere, nihil perjuria curant.
Certè ego te in medio verſantem turbine leti
Eripui, & potius germanum amittere crevi,
Quàm tibi fallaci ſupremo in tempore deeſſem;
Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibuſque
Præda, nec injectâ tumulabor mortua terrâ.
Quænam te genuit ſolâ ſub rupe leæna?
Quod mare conceptum ſpumantibus expuit undis?
Quæ Syrtis, quæ Scylla rapax, quæ vaſta Charybdis,
Talia qui reddis pro dulci præmia vitâ?
Si tibi non cordi fuerant connubia noſtra,
Sæva quod horrebas priſci præcepta parentis;
Attamen in veſtras potuiſti ducere ſedes,
Quæ tibi jucundo famularer ſerva labore,
Candida permulcens liquidis veſtigia lymphis,
Purpureâve tuum conſternens veſte cubile.
Sed quid ego ignaris nequicquam conqueror auris,
Extenuata malo, quæ nullis ſenſibus auctæ,
Nec miſſas audire queunt, nec reddere voces?
Ille autem propè jam mediis verſatur in undis,
Nec quiſquam apparet vacuâ mortalis in algâ.
Sic nimis inſultans extremo tempore ſæva
Fors etiam noſtris invidit queſtibus aureis.
Juppiter omnipotens, utinam ne tempore primo
Gnoſia Cecropiæ tetigiſſent litora puppes,
Indomito nec dira ferens ſtipendia tauro
Perfidus in Cretam religaſſet navita funem;
Nec malus hic celans dulci crudelia formâ
Conſilium in noſtris quæſiſſet ſedibus hoſpes.
Nam quo me referam? quali ſpe perdita nitar?
Idomenioſne petam monteis? ah! gurgite lato

Diſcernens pontum truculentum dividit æquor.
An patris auxilium ſperem ? quemne ipſa reliqui,
Reſperſum juvenem fraternâ cæde ſecuta ?
Conjugis an fido conſoler memet amore,
Quine fugit lentos incurvans gurgite remos ?
Præterea litus, nullo ſola inſula tecto;
Nec patet egreſſus pelagi cingentibus undis.
Nulla fugæ ratio, nulla ſpes, omnia muta,
Omnia ſunt deſerta, oſtentant omnia letum.
Non tamen antè mihi langueſcent lumina morte,
Nec priùs a feſſo ſecedent corpore ſenſus,
Quàm juſtam a Divis expoſcam prodita multam,
Cæleſtûmque fidem poſtremâ comprecer horâ.
Quare facta virûm multantes vindice pœnâ
Eumenides, quibus anguineo redimita capillo
Frons exſpirantis præportat pectoris iras,
Huc huc adventate, meas audite querelas,
Quas ego, væ, miſera extremis proferre medullis
Cogor inops, ardens, amenti cæca furore:
Quæ quoniam verè naſcuntur pectore ab imo,
Vos nolite pati noſtrum vaneſcere luctum;
Sed quali ſolam Theſeus me mente reliquit,
Tali mente, Deæ, funeſtet ſeque, ſuoſque.
Has poſtquam mœſto profudit pectore voces,
Supplicium ſævis expoſcens anxia factis;
Annuit invicto cæleſtûm numine rector,
Quo tunc & tellus, atque horrida contremuerunt
Æquora, concuſſitque micantia ſidera mundus.
Ipſe autem cæcâ mente caligine Theſeus
Conſitus, oblito dimiſit pectore cuncta,
Quæ mandata priùs conſtanti mente tenebat:
Dulcia nec mœſto ſuſtollens ſigna parenti,
Soſpitem erectum ſe oſtendit viſere portum.
Namque ferunt, olim claſſi quom mœnia Divæ
Linquentem gnatum, ventis concrederet Ægeus,
Talia complexum juveni mandata dediſſe:
Gnate, mihi longâ jucundior unice vitâ,

Gnate, ego quem in dubios cogor dimittere caſus,
Reddite in extremæ nuper mihi fine ſenectæ;
Quandoquidem fortuna mea, ac tua fervida virtus
Eripit invito mihi te, quoi languida nondum
Lumina ſunt gnati carâ ſaturata figurâ;
Non ego te gaudens lætanti pectore mittam,
Nec te ferre ſinam Fortunæ ſigna ſecundæ;
Sed primùm multas expromam mente querelas,
Canitiem terrâ, atque infuſo pulvere fœdans;
Inde infecta vago ſuſpendam lintea malo,
Noſtros ut luctus, noſtræque incendia mentis
Carbaſus obſcurâ dicet ferrugine Ibera.
Quod tibi ſi ſancti conceſſerit incola Itoni,
Quæ noſtrum genus, has ſedes defendere fretis
Annuit, ut tauri reſpergas ſanguine dextram;
Tum vero facito, ut memori tibi condita corde
Hæc vigeant mandata, nec ulla obliteret ætas;
Ut, ſimul ac noſtros inviſent lumina colleis,
Funeſtam antennæ deponant undique veſtem,
Candidaque intorti ſuſtollant vela rudentes;
Lucida quâ ſplendent ſummi carcheſia mali,
Quamprimùm cernens ut lætâ gaudia mente
Agnoſcam, quum te reducem ætas proſpera ſiſtet.
Hæc mandata priùs conſtanti mente tenentem
Theſea, ceu pulſæ ventorum flamine nubes
Aërium nivei montis liquere cacumen.
At pater, ut ſummâ proſpectum ex arce petebat,
Anxia in aſſiduos abſumens lumina fletus,
Cum primùm inflati conſpexit lintea veli,
Præcipitem ſeſe ſcopulorum e vertice jecit,
Amiſſum credens immiti Theſea fato.
Sic funeſta domûs ingreſſus tecta, paternâ
Morte ferox Theſeus, qualem Minoidi luctum
Obtulerat, mente immemori talem ipſe recepit.
Quæ tamen adſpectans cedentem mœſta carinam,
Multiplices animo volvebat ſaucia curas.
At pater ex alia florens volitabat Iacchus,
Cum thiaſo Satyrorum, & Nyſigenis Silenis,

Te quærens, Ariadna, tuoque incenſus amore;
Qui tum alacres paſſim lymphata mente furebant,
Evoe bacchantes evoe, capita inflectentes.
Horum pars tectâ quatiebant cuſpide thyrſos;
Pars e divolſo raptabant membra juvenco;
Pars ſeſe tortis ſerpentibus incingebant;
Pars obſcura cavis celebrabant orgia ciſtis,
Orgia quæ fruſtra cupiunt audire profani;
Plangebant aliæ proceris tympana palmis,
Aut tereti tenues tinnitus ære ciebant;
Multi raucíſonos efflabant cornua bombos,
Barbaraque horribili ſtridebat tibia cantu.
Talibus amplificè veſtis decorata figuris,
Poluinar complexa ſuo velabat amictu.
Quæ poſtquam cupidè ſpectando Theſſala pubes
Expleta eſt, ſanctis cœpit decedere Divis.
Hic qualis flatu placidum mare matutino
Horrificans Zephyrus proclivas incitat undas,
Aurorâ exoriente, vagi ſub lumina ſolis;
Quæ tardè primùm clementi flamine pulſæ
Procedunt, leni reſonant plangore cachinni;
Poſt, vento creſcente, magis magis increbreſcunt,
Purpureâque procul nantes a luce refulgent:
Sic tum veſtibuli linquentes regia tecta,
Ad ſe quiſque vago paſſim pede diſcédebant.
Quorum poſt abitum, princeps e vertice Pelei
Advenit Chiron portans ſilveſtria dona.
Nam quotcunque ferunt campi, quos Theſſala magnis
Montibus ora creat, quos propter fluminis undas
Aura parit flores tepidi fœcunda Favonî,
Hos indiſtinctos plexis tulit ipſe corollis,
Quòd permulſa domus jucundo riſit odore.
Confeſtim Peneos adeſt, viridantia Tempe,
Tempe, quæ ſilvæ cingunt ſuperimpendentes,
Vinoſus linquens Doris celebranda choreis,
Nonacrios. Nam, quæ ille tulit radicitus altas

Fagos, ac recto proceras ſtipite laurus,
Non ſine nutanti platano, lentâque ſorore
Flammati Phaetontis, & aeria cupreſſu:
Hæc circum ſedes latè contexta locavit,
Veſtibulum ut molli velatum fronde vireret.
Poſt hunc conſequitur ſolerti corde Prometheus,
Extenuata gerens veteris veſtigia pœnæ;
Quam quondam ſilici reſtrictus membra catenâ
Perſolvit, pendens e verticibus præruptis.
Inde pater Divûm, ſancta cum conjuge, natiſque,
Advenit cœlo, te ſolum, Phœbe, relinquens,
Unigenamque ſimul cultricem montibus Idri:
Pelea nam tecum pariter ſoror adſpernata eſt,
Nec Thetidis tædas voluit celebrare jugales.
Qui poſtquam niveos flexerunt ſedibus artus,
Large multiplici conſtructæ ſunt dape menſæ.
Cum interea infirmo quatientes corpora motu,
Veridicos Parcæ cœperunt edere cantus.
His corpus tremulum complectens undique quercus
Candida purpureâ talos incinxerat orâ:
At roſeo niveæ reſidebant vertice vittæ,
Æternumque manus carpebant rite laborem:
Læva colum molli lanâ retinebat amictum;
Dextera tum leviter deducens fila ſupinis
Formabat digitis; tum prono in pollice torquens,
Libratum tereti verſabat turbine fuſum;
Atque ita decerpens æquabat ſemper opus dens,
Laneaque aridulis hærebant morſa labellis,
Quæ priùs in levi fuerant extantia filo.
Ante pedes autem candentis mollia lanæ
Vellera virgati cuſtodibant calathiſci.
Hæ tum clariſonâ pellentes vellera voce,
Talia divino fuderunt carmine fata,
Carmine perfidiæ quod poſt nulla arguet ætas.
O decus eximium, & magnis virtutibus augens,
Emathiæ, tutamen opis, cariſſime nato;
Accipe, quod lætâ tibi pandunt luce ſorores,

Veridicum oraclum ; ſed vos , quos fata ſequuntur ,
Currite ducentes ſubtemina , currite fuſi.
  Adveniet tibi jam portans optata maritis
Heſperus : adveniet fauſto cum ſidere conjux ,
Quæ tibi flexanimum mentis perfundat amorem ,
Languiduloſque paret tecum conjungere ſomnos ,
Lævia ſubſternens robuſto brachia collo.
Currite ducentes ſubtemina , currite fuſi.
  Nulla domus tales unquam contexit amores ;
Nullus amor tali conjunxit fœdere amantes ;
Qualis adeſt Thetidi , qualis concordia Peleo.
Currite ducentes ſubtemina , currite fuſi.
  Naſcetur vobis expers terroris Achilles ,
Hoſtibus haud tergo , ſed forti pectore notus :
Qui perſæpe vago victor certamine curſus ,
Flammea prævortet celeris veſtigia cervæ.
Currite ducentes ſubtemina , currite fuſi.
  Non illi quiſquam bello ſe conferet heros ,
Quum Phrygii Teucro manabunt ſanguine rivi ,
Troicaque obſidens longinquo mœnia bello ,
Perjuri Pelopis vaſtabit tertius hæres.
Currite ducentes ſubtemina , currite fuſi.
  Illius egregias virtutes , claraque facta
Sæpe fatebuntur gnatorum in funere matres ,
Quum in cinerem canos ſolvent a vertice crineis ,
Putridaque infirmis variabunt pectora palmis.
Currite ducentes ſubtemina , currite fuſi.
  Namque velut denſas præcernens cultor ariſtas ,
Sole ſub ardenti flaventia demetit arva ;
Trojugenum infeſto proſternet corpora ferro.
Currite ducentes ſubtemina , currite fuſi.
  Teſtis erit magnis virtutibus unda Scamandri ,
Quæ paſſim rapido diffunditur Helleſponto :
Quojus iter cæſis anguſtans corporum acervis
Alta tepefaciet permiſtâ flumina cæde.
Currite ducentes ſubtemina , currite fuſi.
  Denique teſtis erit morti quoque dedita præda ,

Quum teres excelſo coacervatum aggere buſtum
Excipiet niveos percuſſæ virginis artus.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
  Nam, ſimul ac feſſis dederit fors copiam Achivis,
Urbis Dardaniæ Neptunia ſolvere vincla,
Alta Polyxeniâ madefient cæde ſepulchra:
Quæ, velut ancipiti ſuccumbens victima ferro,
Projiciet truncum ſubmiſſo poplite corpus.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
  Quare agite, optatos animi conjungite amores,
Accipiat conjux felici fœdere Divam;
Dedatur cupido jamdudum nupta marito.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
  Non illam nutrix orienti luce reviſens,
Heſterno collum poterit circundare filo.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
  Anxia nec mater diſcordis mœſta puellæ
Secubitu, caros mittet ſperare nepotes.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
  Talia præfantes quondam, felicia Pelei
Carmina divino cecinerunt omine Parcæ.
Præſentes namque ante domos inviſere caſtas
Heroum, & ſeſe mortali oſtendere cœtu
Cælicolæ, nondum ſpretâ pietate, ſolebant.
Sæpe pater Divûm templo in fulgente reviſens,
Annua dum feſtis veniſſent ſacra diebus,
Conſpexit terrâ centum procurrere currus.
Sæpe vagus Liber Parnaſſi vertice ſummo
Thyadas effuſis Evantes crinibus egit,
Quom Delphi totâ certatim ex urbe ruentes
Acciperent læti Divûm fumantibus aris.
Sæpe in lethifero belli certamine Mavors,
Aut rapidi Tritonis hera, aut Rhamnuſia virgo
Armatas hominum eſt præſens hortata catervas.
Sed poſtquam tellus ſcelere eſt imbuta nefando,
Juſtitiamque omnes cupidâ de mente fugarunt,
Perfudere manus fraterno ſanguine fratres,

Deſtitit extinctos natus lugere parentes,
Optavit genitor primævi funera nati,
Liber ut innuptæ poteretur flore novercæ:
Ignaro mater ſubſternens ſe impia nato,
Impia non verita eſt Divos ſcelerare parentes:
Omnia fanda, nefanda malo permiſta furore
Juſtificam nobis mentem avertêre Deorum.
Quare nec tales dignantur viſere cœtus,
Nec ſe contingi patiuntur lumine claro.

L X.

Ad Hortalum.

Etsi me aſſiduo confectum cura dolore
    Sevocat a doctis, Hortale, virginibus;
Nec potis eſt dulceis Muſarum expromere fœtus
    Mens animi; tantis fluctuat ipſa malis.
Namque mei nuper Lethæo gurgite fratris
    Pallidulum manans alluit unda pedem,
Troïa Rhœteo quem ſubter litore tellus
    Ereptum noſtris obterit ex oculis.
Ergo ego te audiero nunquam tua dicta loquentem?
    Nunquam ego te vitâ, frater, amabilior
Aſpiciam poſthac? at certe ſemper amabo,
    Semper mœſta tuâ carmina morte legam:
Qualia ſub denſis ramorum concinit umbris
    Daulias, abſumti fata gemens Ityli.
Sed tamen in tantis mœroribus, Hortale, mitto
    Hæc expreſſa tibi carmina Battiadæ:
Ne tua dicta vagis nequicquam credita ventis
    Effluxiſſe meo forte putes animo:
Ut miſſum ſponſi furtivo munere malum
    Procurrit caſto virginis e gremio,
Quod miſeræ oblitæ molli ſub veſte locatum,

Dum adventu matris proſilit, excutitur;
Atque illud prono præceps agitur decurſu;
Hinc manat triſti conſcius ore rubor.

**** *****************

L X I.

De Coma Berenices.

OMNIA qui magni deſpexit lumina mundi,
Qui ſtellarum ortus comperit, atque abitus:
Flammeus ut rapidi ſolis nitor obſcuretur,
Ut cedant certis ſidera temporibus;
Ut Triviam furtim ſub Latmia ſaxa relegans
Dulcis amor gyro devocet aerio.
Idem me ille Conon cæleſti lumine vidit
E Bereniceo vertice cæſariem,
Fulgentem clarè: quam multis illa Deorum,
Lævia protendens brachia, pollicita eſt;
Quâ rex tempeſtate, novo auctus Hymenæo,
Vaſtatum fineis iverat Aſſyrios,
Dulcia nocturnæ portans veſtigia rixæ,
Quam de virgineis geſſerat exuviis.
Eſtne novis nuptis odio Venus? atque parentum
Fruſtrantur falſis gaudia lacrymulis,
Ubertim thalami quas intrà lumina fundunt?
Non, ita me Divi, vera gemunt, juverint.
Id mea me multis docuit Regina querelis,
Inviſente novo prælia torva viro.
At tu non orbum luxti deſerta cubile,
Sed fratris cari flebile diſcidium,
Quum penitus mœſtas exedit cura medullas.
Ut tibi non toto pectore ſollicitæ
Senſibus ereptis mens excidit? atque ego certè
Cognoram a parvâ virgine magnanimam.

Anne bonum oblita 's facinus, quo regium adepta 's
Conjugium? quod non fortior auſit alis?
Sed tum mœſta virum mittens, quæ verba locuta es!
Juppiter, ut triſti lumina ſæpe manu!
Quis te mutavit tantus Deus? an quod amanteis
Non longè a caro corpore abeſſe volunt?
At quæ ibi, proh! cunctis, pro dulci conjuge, Divis,
Non ſine taurino ſanguine, pollicita es,
Si reditum tetuliſſet! is aut in tempore longo
Captam Aſiam Ægypti finibus addiderat?
Queis ego pro factis cæleſti reddita cœtu
Priſtina vota novo munere diſſoliio.
Invita, ô Regina, tuo de vertice ceſſi,
Invita: adjuro teque, tuumque caput:
Digna ferat, quod ſi quis inaniter adjurarit.
Sed qui ſe ferro poſtulat eſſe parem?
Ille quoque everſus mons eſt, quem maximu' in oris
Progenies Thyæ clara ſupervehitur;
Cum Medi properare novum mare, cũque juventus
Per medium claſſi barbara navit Athon.
Quid facient crines, cum ferro talia cedant?
Juppiter, ut Chalybum omne genus pereat!
Et qui principio ſub terrâ quærere venas
Inſtitit, ac ferri frangere duritiem!
Abjunctæ paulo ante comæ mea fata ſorores
Lugebant, cum ſe Memnonis Æthiopis
Unigena, impellens nutantibus aera pennis,
Obtulit Arſinoes Locricos alis equos.
Iſque per ætherias me tollens advolat umbras,
Et Veneris caſto collocat in gremio.
Ipſa ſuum Zephyritis eo famulum legarat,
Grata Canopiis incola litoribus;
Audit; ibi vario ne ſolum in lumine cæli
Ex Ariadneis aurea temporibus
Fixa corona foret; ſed nos quoque fulgeremus
Devotæ flavi verticis exuviæ.
Vividulum a flatu cedentem ad templa Deûm me

Sidus in antiquis Diva novum poſuit.
Virginis, & ſævi contingens namque leonis
Lumina, Calliſto juſta Lycaonia,
Vertor in occaſum, tardum dux ante Booten,
Qui vix ſero alto mergitur Oceano.
Sed quanquam me nocte premunt veſtigia Divûm,
Lux autem canæ Tethyi reſtituam;
(Pace tuâ fari hic liceat, Rhamnuſia virgo,
Namque ego non ullo vera timore tegam,
Non, ſi me infeſtis diſcerpant ſidera dictis,
Condita qui vere pectoris evolüo;)
Non his tam lætor rebus, quam me affore ſemper,
Affore me a dominæ vertice diſcrucior.
Quicum ego, dum virgo quondam fuit omnibus expers
Unguentis, unà millia multa bibi.
Nunc vos, optato quum junxit lumine tæda,
Non poſt unanimis corpora conjugibus,
Tradite nudantes rejectâ veſte papillas,
Quàm jucunda mihi munera libet onyx,
Veſter onyx, caſto petitis quæ jura cubili.
Sed quæ ſe impuro dedit adulterio,
Illius, ah, mala dona levis bibat inrita polvis;
Namque ego ab indignis præmia nulla peto.
Sed magis, ô nuptæ, ſemper concordia veſtras
Semper amor ſedes incolat adſiduus.
Tu vero, Regina, tuens cum ſidera, Divam
Placabis feſtis luminibus Venerem
Sanguinis expertem, non veſtris eſſe tuam me,
Sed potius largis effice muneribus.
Sidera cur iterent? iterum ut Coma Regia fiam!
Proximus Hydrochoi fulgeret Oarion.

LXII.

Ad Januam Moechæ Cujusdam.

CATULLUS.

O Dulci jucunda viro, jucunda parenti,
Salve, teque bonâ Juppiter auctet ope,
Janua; quam Balbo dicunt ſerviſſe benignè
Olim, cum ſedes ipſe ſenex tenuit:
Quamque ferunt rurſus voto ſerviſſe maligno,
Poſtquam eſt porrecto facta marita ſene.
Dic agedum nobis, quare mutata feraris
In dominum Venerem deſeruiſſe fidem?

JANUA.

Non (ita Cæcilio placeam, quoi tradita nunc ſum)
Culpa mea eſt, quanquam dicitur eſſe mea.
Nec peccatum a me quiſquá pote dicere quidquam:
Verum iſti populi, janua, quine facit?
Qui? quacunque aliquid reperitur non benè factum,
Ad me omnes clamant; Janua, culpa tua eſt.

CATULLUS.

Non iſtuc ſatis eſt uno te dicere verbo,
Sed facere, ut quivis ſentiat, & videat.

JANUA.

Quid poſſum? nemo quærit, nec ſcire laborat.

CATULLUS.

Nos volumus; nobis dicere ne dubita.

JANUA.

Primum igitur, virgo quòd fertur tradita nobis,
Falſum eſt: non illam vir prior attigerat,

Languidior tenerâ quoi pendens ſicula betâ
    Nunquam ſe mediam ſuſtulit ad tunicam:
Sed pater illius nati violaſſe cubile
    Dicitur, & miſeram conſceleraſſe domum;
Sive quod impia mens cæco flagrabat amore;
    Seu quod iners ſterili ſemine natus erat;
Et quærendum unde unde, foret nervoſius illud,
    Quod poſſet zonam ſolvere virgineam.

CATULLUS.

Egregium narras mirâ pietate parentem,
    Qui ipſe ſui gnati minxerit in gremium.

JANUA.

Atqui non ſolum hoc ſe dicit cognitum habere
    Brixia, Cycnæâ ſuppoſitam ſpeculâ,
Flavus quam molli percurrit flumine Mela,
    Brixia Veronæ mater amata meæ;
Sed de Poſthumio, & Cornelî narrat amore,
    Cum quibus illa malum fecit adulterium.
Dixerit hîc aliquis: Quid tu iſthæc, Janua, noſti,
    Quoi nunquam demum limine abeſſe licet?
Nec populum auſcultare; ſed huic ſuffixa tigillo
    Tantum operire ſoles, aut aperire domum?
Sæpe illam audivi furtivâ voce loquentem
    Solam cum ancillis hæc ſua flagitia,
Nomine dicentem, quos diximus; utpote quæ mî
    Speret, nec linguam eſſe, nec auriculam.
Præterea addebat quemdam, quem dicere nolo
    Nomine, ne tollat rubra ſupercilia.
Longus homo eſt, magnas qui lites intulit olim
    Falſum mendaci ventre puerperium.

LXIII.

LXIII.

AD MANLIUM.

QUOD mihi fortunâ, caſuque oppreſſus acerbo,
Conſcriptum lacrymis mittis epiſtolium;
Naufragum ut ejectum ſpumantibus æquoris undis
Sublevem, & a mortis limine reſtituam;
Quem neque ſanctaVenus molli requieſcere ſomno
Deſertum in lecto cœlibe perpetitur;
Nec veterum dulci ſcriptorum carmine Muſæ
Oblectant, cum mens anxia pervigilat;
Id gratum eſt mihi, me quoniam tibi dicis amicum,
Muneraque & Muſarum hinc petis, & Veneris.
Sed, tibi ne mea ſint ignota incommoda, Manli,
Neu me odiſſe putes hoſpitis officium;
Accipe queis merſer fortunæ fluctibus ipſe,
Ne ampliùs a miſero dona beata petas.
Tempore quo primùm veſtis mihi tradita pura eſt,
Jucundum quum ætas florida ver ageret,
Multa ſatis luſi; non eſt Dea neſcia noſtri,
Quæ dulcem curis miſcet amaritiem.
Sed totum hoc ſtudium luctu fraterna mihi mors
Abſtulit: ô miſero frater adempte mihi!
Tu mea, tu moriens fregiſti commoda, frater:
Tecum unà tota eſt noſtra ſepulta domus:
Omnia tecum unà perierunt gaudia noſtra,
Quæ tuus in vita dulcis alebat amor.
Cuojus ego interitu totâ de mente fugavi
Hæc ſtudia, atque omneis delicias animi.
Quare quod ſcribis, Veronæ turpe Catullo
Eſſe, quod hîc quiſquis de meliore notâ
Frigida deſerto tepefecit membra cubili;
Id, Manli, non eſt turpe, magis miſerum eſt,

Ignoſces igitur, ſi, quæ mihi luctus ademit,
    Hæc tibi non tribuo munera, quum nequeo.
Nam, quod ſcriptorũ non magna eſt copia apud me,
    Hoc fit, quod Romæ vivimus: illa domus,
Illa mihi ſedes, illic mea carpitur ætas;
    Huc una e multis capſula me ſequitur.
Quod quum ita ſit, nolim ſtatuas, nos mente malignâ
    Id facere, aut animo non ſatis ingenuo;
Quod tibi non utriuſque petiti copia facta eſt;
    Ultro ego deferrem, copia ſi qua foret.
Non poſſum reticere, Deæ, quam Manlius in re
    Juverit, aut quantis juverit officiis;
Ne fugiens ſeclis obliviſcentibus ætas
    Illius hoc cæcâ nocte tegat ſtudium.
Sed dicam vobis; vos porro dicite multis
    Millibus, & facite, hæc charta loquatur anus.
Vivat in ore hominum plus uno clarior ævo,
    Noteſcatque magis mortuus, atque magis,
Ne tenuem texens ſublimis aranea telam,
    In deſerto Auli nomine opus faciat.
Nam mihi quam dederit duplex Amathuſia curam
    Scitis, & in quo me corruerit genere;
Quum tantùm arderem, quantùm Trinacria rupes,
    Lymphaque in Oetæis Malia Thermopylis;
Mœſta nec aſſiduo tabeſcere lumina fletu
    Ceſſarent, neque triſti imbre madere genæ.
Qualis in aerii perlucens vertice montis
    Rivus muſcoſo proſilit e lapide:
Qui, quom de pronâ præceps eſt valle volutus,
    Per medium denſi tranſit iter populi,
Dulce viatori laſſo in ſudore levamen,
    Cum gravis exuſtos æſtus hiulcat agros.
Hic, veluti nigro jactatis turbine nautis
    Leniùs aſpirans aura ſecunda venit;
Jam prece Pollucis, jam Caſtoris implorata;
    Tale fuit nobis Manlius auxilium.
Is clauſum lato patefecit limite campum,

Iſque domum nobis, iſque dedit dominam,
Ad quam communes exerceremus amores:
Quò mea ſe molli candida diva pede
Intulit, & trito fulgentem in limine plantam
Innixa, argutâ conſtituit ſoleâ:
Conjugis ut quondam flagrans advenit amore,
Proteſilaëam Laodamia domum
Incœpta fruſtra, nondum cum ſanguine ſacro
Hoſtia cœleſteis pacificaſſet heros.
Nil mihi tam valdè placeat, Rhamnuſia virgo,
Quod temerè invitis ſuſcipiatur heris.
Quàm jejuna pium deficeret ara cruorem,
Docta eſt amiſſo Laodamia viro;
Conjugis ante coacta novi dimittere collum,
Quàm veniens una, atque altera rurſus hiems,
Noctibus in longis avidum ſaturaſſet amorem,
Poſſet ut abrupto vivere conjugio:
Quod ſcibant Parcæ non longo tempore abiſſe,
Si miles muros iſſet ad Iliacos.
Nam tum, Helenæ raptu, primores Argivorum
Cœperat ad ſeſe Troja ciere viros;
Troja nefas, commune ſepulchrum Europæ, Aſiæ-
que,
Troja virûm, & virtutum omnium acerba cinis;
Quæ vecto id noſtro letum miſerabile fratri
Adtulit: hei miſero frater adempte mihi!
Hei miſero fratri jucundum lumen ademptum!
Tecum unà tota eſt noſtra ſepulta domus.
Omnia tecum unà perierunt gaudia noſtra,
Quæ tuus in vita dulcis alebat amor.
Quem nunc tam longè non inter nota ſepulchra,
Nec prope cognatos compoſitum cineres,
Sed Trojâ obſcœnâ, Trojâ infelice ſepultum
Detinet extremo terra aliena ſolo.
Ad quam tum properans fertur unde undique pubes
Græca penetraleis deſeruiſſe focos:
Ne Paris abductâ gaviſus libera mœchâ

Otia pacato degeret in thalamo.
Quod tibi tum caſu, pulcherrima Laodamia,
Ereptum eſt vitâ dulcius, atque animâ
Conjugium: tanto te abſorbens vertice amoris
Æſtus in abruptum detulerat barathrum:
Quale ferunt Graii Pheneum prope Cyllenæum
Siccari emulſâ pingue palude ſolum;
Quod quondam cæſis montis fudiſſe medullis
Audet falſiparens Amphitryoniades;
Tempore quo certâ Stymphalia monſtra ſagittâ
Perculit, imperio deterioris heri;
Pluribus ut cæli tereretur janua Divis,
Hebe nec longâ virginitate foret.
Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,
Qui tunc indomitam ferre jugum docuit.
Nam nec cauſa earum confecto ætate parenti
Una caput ſeri gnata nepotis alit;
Qui cum divitiis vix tandem inventus avitis
Nomen teſtatas intulit in tabulas,
Impia deriſi gentilis gaudia tollens,
Suſcitat a cano volturium capiti.
Nec tantùm niveo gaviſa eſt ulla columbo
Compar, quæ multò dicitur improbiùs
Oſcula mordenti ſemper decerpere roſtro;
Quanquam præcipuè multivola eſt mulier.
Sed tu olim magnos viciſti ſola furores,
Ut ſemel es flavo conciliata viro.
Aut nihil, aut paulò cui tum concedere digna
Lux mea, ſe noſtrum cum tulit in gremium:
Quam circumcurſans hinc illinc ſæpe Cupido
Fulgebat crocinâ candidus in tunicâ.
Quæ tamen etſi uno non eſt contenta Catullo,
Rara verecundæ furta feremus heræ;
Ne nimium ſimus ſtultorum more moleſti:
Sæpe etiam Juno maxima Cælicolûm
Conjugis in culpâ flagravit cottidianâ,
Noſcens omnivoli plurima furta Jovis.

Atqui nec Divis homines componier æquum eſt :
Ingratum tremuli tolle parentis onus.
Nec tamen illa mihi dextrâ deducta paternâ
Fragrantem Aſſyrio venit odore domum ;
Sed furtiva dedit mirè munuſcula nocte ,
Ipſius ex ipſo dempta viri gremio.
Quare illud ſatis eſt , ſi nobis is datur unis ,
Quem lapide illa diem candidiore notat.
Hoc tibi , quod potui , confectum carmine munus
Pro multis aliis redditur officiis ;
Ne voſtrum ſcabrâ tangat robigine nomen
Hæc , atque illa dies , atque alia , atque alia.
Huc addent Divi quamplurima , quæ Themis olim
Antiquis ſolita eſt munera ferre piis.
Sitis felices & tu ſimul , & tua vita ,
Et domus ipſa , in qua luſimus , & domina.
Et qui principio nobis terram dedit , offert ,
A quo ſunt primo omnia nata bona ;
Et longè ante omnes mihi quæ me carior ipſo eſt
Lux mea , quâ vivâ vivere dulce mihi eſt.

LXIV.

IN RUFUM.

NOLI admirari , quare tibi femina nulla ,
Rufe , velit tenerum ſuppoſuiſſe femur.
Non ſi illam raræ labefactes munere veſtis ,
Aut perluciduli deliciis lapidis.
Lædit te quædam mala fabula , qua tibi fertur
Valle ſub alarum trux habitare caper.
Hunc metuunt omnes ; neque mirum : nam mala valde eſt
Beſtia , nec quîcum bella puella cubet.
Quare aut crudelem naſorum interfice peſtem ,
Aut admirari deſine , cur fugiunt.

LXV.

De Lesbia.

Nulli ſe dicit mulier mea nubere malle,
Quàm mihi: non, ſi ſe Juppiter ipſe petat.
Dicit; ſed mulier cupido quod dicit amanti,
In vento, & rapidâ ſcribere oportet aquâ.

LXVI.

Ad Virronem.

Si quoi, Virro, bono ſacer alarum obſtitit hircus,
Aut ſi quem meritò tarda podagra ſecat;
Æmulus iſte tuus, qui voſtrum exercet amorem,
Mirificè eſt a te nactus utrumque malum.
Nam quoties futuit, toties ulciſcitur ambos;
Illam affligit odore, ipſe perit podagrâ.

LXVII.

In Lesbiam.

Dicebas quondam ſolum te nôſſe Catullum,
Leſbia, nec præ me velle tenere Jovem.
Dilexi tum te, non tantùm ut vulgus amicam,
Sed pater ut gnatos diligit, & generos.
Nunc te cognovi: quare, etſi impenſius uror,
Multo ita ne es me vilior, & levior.
Qui potis eſt? inquis. quia amantem injuria talis
Cogit amare magìs, ſed bene velle minus.

LXVIII.

In Ingratum ad Seipsum.

DESINE de quoquam quidquam bene velle mereri;
Aut aliquem fieri poſſe putare pium.
Omnia ſunt ingrata: nihil feciſſe benigne eſt?
Immo etiam tædet, ſtatque magiſque, magis.
Ut mihi, quem nemo gravius, nec acerbius urget,
Quàm modò, qui me unum, atque unicum amicum habuit.

LXIX.

In Gellium.

GELLIUS audierat, patruum objurgare ſolere,
Si quis delicias diceret, aut faceret.
Hoc ne ipſi accideret, patrui perdepſuit ipſam
Uxorem, & patruum reddidit Harpocratem.
Quod voluit, fecit; nam, quamvis inrumet ipſum
Nunc patruum, verbum non faciet patruus.

LXX.

Ad Seipsum.

SIQUA recordanti bene facta priora voluptas
Eſt homini, cum ſe cogitat eſſe pium;
Nec ſanctam violaſſe fidem, nec fœdere in ullo
Divûm ad fallendos numine abuſum homines;

Multa parata manent in longâ ætate, Catulle,
Ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
Nam quæcumque homines bene quoiquam aut dicere poſſunt,
Aut facere, hæc a te dictaque, factaque ſunt.
Omnia quæ ingratæ perierunt credita menti.
Quare jam te cur amplius excrucies?
Quin tu animo affirmas, teque, inſtructoque reducis?
Et, Diis invitis, deſinis eſſe miſer?
Difficile eſt longum ſubitó deponere amorem.
Difficile eſt, verum hoc qualubet efficias.
Una ſalus hæc eſt, hoc eſt tibi pervincendum.
Hoc facies, ſive id non pote, ſive pote.
O Dii, ſi voſtrum eſt miſereri, aut ſi quibus unquam
Extremâ jam ipſâ in morte tuliſtis opem;
Me miſerum adſpicite; &, ſi vitam puriter egi,
Eripite hanc peſtem, perniciemque mihi.
Heu mihi ſubrepens imos, ut corpore, in artus,
Expulit ex omni pectore lætitias!
Non jam illud quæro, contrà ut me diligat illa,
Aut, quod non potis eſt, eſſe pudica velit.
Ipſe valere opto, & tetrum hunc deponere morbum.
O Dii, reddite mî hoc pro pietate meâ.

LXXI.

IN RUFUM.

RUFE, mihi fruſtra, ac nequicquam credite amice:
Fruſtra? immò magno cum precio, atque malo.
Siccine ſubrepſti mî, atque inteſtina perurens
Mî miserò eripuiſti omnia noſtra bona?
Eripuiſti? heu heu noſtræ crudele venenum
Vitæ, heu heu noſtræ pectus amicitiæ!

LXXII.

LXXII.

De Gallo.

Gallus habet fratres, quorum eſt lepidiſſima conjux
Alterius, lepidus filius alterius.
Gallus homo eſt bellus: nam dulceis jungit amores,
Cum puero ut bello bella puella cubet.
Gallus homo eſt ſtultus, nec ſe videt eſſe maritum,
Qui patruus patrui monſtret adulterium.

LXXIII.

In Lesbium.

Lesbius eſt polcher; quidni? quem Leſbia malit,
Quàm te cum totâ gente, Catulle, tuâ.
Sed tamen hic polcher vendat cum gente Catullum,
Si tria natorum ſuavia reppererit.

LXXIV.

Ad Gellium.

Quid dicam, Gelli, quare roſea iſta labella
Hibernâ fiant candidiora nive,
Manè domo quom exis, & quom te octava quiete
E molli longo ſuſcitat hora die?
Neſcio quid certè eſt; an verè fama ſuſurrat,
Grandia te medii tenta vorare viri?
Sed certè clamant Victoris rupta miſelli
Ilia, & emulſo labra notata ſero.

LXXV.

AD JUVENTIUM.

NEMONE in tanto potuit populo eſſe, Juventi,
Bellus homo, quem tu diligere inciperes,
Præterquam iſte tuus moribunda a ſede Piſauri
Hoſpes, inauratâ pallidior ſtatuâ?
Qui tibi nunc cordi eſt, quem tu præponere nobis
Audes. A, neſcis, quod facinus facias.

LXXVI.

AD QUINCTIUM.

QUINCTI, ſi tibi vis oculos debere Catullum,
Aut aliud, ſi quid carius eſt oculis;
Eripere ei noli, multò quòd carius illi
Eſt oculis, ſeu quid carius eſt oculis.

LXXVII.

IN LESBIÆ MARITUM.

LESBIA mî, præſente viro, mala plurima dicit:
Hoc illi fatuo maxima lætitia eſt.
Nulle, nihil ſentis; ſi noſtri oblita taceret,
Sana eſſet; quòd nunc gannit, & obloquitur,
Non ſolùm meminit; ſed, quæ multò acrior eſt res,
Irata eſt: hoc eſt, uritur & loquitur.

LXXVIII.

De Arrio.

Chommoda dicebat, ſi quando commoda vellet
Dicere, & hinſidias Arrius inſidias.
Et tunc mirificè ſperabat ſe eſſe locutum,
Cùm, quantùm poterat, dixerat hinſidias.
Credo ſic mater, ſic liber avunculus ejus,
Sic maternus avus dixerit, atque avia.
Hic miſſo in Syriam, requièrant omnibus aures,
Audibant eadem hæc leniter, & leviter.
Nec ſic poſtilla metuebant talia verba,
Cum ſubitò adfertur nuntius horribilis;
Ionios fluctus, poſtquam illuc Arrius iſſet,
Jam non Ionios eſſe, ſed Hionios.

LXXIX.

De Quintia et Lesbia.

Quintia formoſa eſt multis: mihi candida, longa,
Recta eſt: hoc ego; ſic ſingula confiteor.
Totum illud formoſa nego. Nam nulla venuſtas,
Nulla in tam magno eſt corpore mica ſalis.
Lesbia formoſa eſt; quæ, cùm pulcherrima tota eſt,
Tum omnibus unà omneis ſurripuit Veneres.

LXXX.

Ad Lesbiam.

Nulla poteſt mulier tantùm ſe dicere amatam
Verè, quantùm a me, Leſbia, amata mea es.
Nulla fides ullo fuit unquam fœdere tanta,

Quanta in amore tuo ex parte reperta mea eſt.
Nunc eſt mens adducta tuâ, mea Leſbia, culpâ
Atque ita ſe officio perdidit ipſa pio.
Ut jam nec bene velle queam tibi, ſi optima fias,
Nec deſiſtere amare, omnia ſi facias.

LXXXI.

In Gellium.

Quid facit is, Gelli, qui cum matre, atque ſorore
Prurit, & abjectis pervigilat tunicis?
Quid facit is, patruum, qui non ſinit eſſe maritum?
Ecquid ſcis, quantum ſuſcipiat ſceleris?
Suſcipit, ô Gelli, quantum non ultima Tethys,
Nec genitor Nympharum abluit Oceanus.
Nam nihil eſt quicquam ſceleris, quod prodeat ultra;
Non ſi demiſſo ſe ipſe voret capite.

LXXXII.

In Gellium.

Gellius eſt tenuis; quidni? quoi tam bona mater,
Tamque valens vivat, tamque venuſta ſoror,
Tamque bonus patruus, tamque omnia plena puellis
Cognatis, quare is deſinat eſſe macer?
Qui ut nihil adtingit, niſi quod fas tangere non eſt,
Quantumvis, quare ſit macer, invenies.

LXXXIII.

IN EUNDEM.

NASCATUR magus ex Gellî, matriſque nefando
Conjugio, & diſcat Perſicum aruſpicium.
Nam magus ex matre & gnato gignatur, oportet,
Si vera eſt Perſarum impia religio.
Gnatus ut accepto veneretur carmine Divos,
Omentum in flamma pingue liquefaciens.

LXXXIV.

IN GELLIUM.

NON ideo, Gelli, ſperabam te mihi fidum
In miſero hoc noſtro hoc perdito amore fore,
Quòd te cognôſſem bene, conſtantemve putarem,
Aut poſſe a turpi mentem inhibere probro.
Sed quòd nec matrem, nec germanam eſſe videbam
Hanc tibi, cujus me magnus edebat amor.
Et quamvis tecum multo conjungerer uſu,
Non ſatis id cauſæ credideram eſſe tibi.
Tu ſatis id duxti; tantum tibi gaudium in omni
Culpâ eſt, in quacunque eſt aliquid ſceleris.
Sed nunc id doleo, quòd puræ pura puellæ
Suavia comminxit ſpurca ſaliva tua.
Verùm id non impunè feres. nam te omnia ſæcla
Noſcent, &, qui ſis, fama loquetur anus.

LXXXV.

De Lesbia, et Sese.

Lesbia mî dicit ſemper malè, nec tacet unquã
De me: Leſbia me, diſpeream, niſi amat.
Quo ſigno? quaſi non totidem mox deprecor illi
Aſſiduè: verùm diſpeream, niſi amo.
Odi, & amo, quare id faciam, fortaſſe requiris,
Neſcio, ſed fieri ſentio, & excrucior.

LXXXVI.

In Cæsarem.

Nil nimium ſtudeo, Cæſar, tibi velle placere,
Nec ſcire, utrum ſis albus, an ater homo.
Mentula mœchatur? mœchatur mentula certè;
Hoc eſt, quod dicunt, Ipſa olera olla legit.

LXXXVII.

De Cinna et Volusio.

Zmyrna mei Cinnæ nonam poſt denique meſſem
Quam cœpta eſt, nonamque edita poſt hiemem:
Millia cum interea quingenta Hortenſius uno
* * * *
Zmyrna cavas Atracis penitùs mittetur ad undas;
Zmyrnam cana diu ſæcula pervolüent.
At Voluſî annales Gadium portentur ad ipſam,
Et laxas ſcombris ſæpe dabunt tunicas.
Parva mei mihi ſunt cordi monumenta laboris:
At populus tumido gaudeat Antimacho.

LXXXVIII.

AD CALVUM DE QUINTILIA.

SI quicquam mutis gratum, acceptumve ſepulcris
Accidere a noſtro, Calve, dolore poteſt,
Quo deſiderio veteres renovamus amores,
Atque olim amiſſas flemus amicitias?
Certè non tanto mors immatura dolori eſt
Quintiliæ, quantùm gaudet amore tuo.

LXXXIX

IN ÆMILIUM.

NON, ita me Dii ament, quidquam referre putavi,
Utrum os, an culum olfacerem Æmilio.
Nil immundius hoc, nihiloque immundius illud:
Verùm etiam culus mundior, & melior.
Nam ſine dentibus eſt: hoc denteis ſeſquipedaleis,
Gingivas verò ploxemi habet veteris.
Præterea rictum, qualem defeſſus in æſtum
Meientis mulæ cunnus habere ſolet.
Hic futuit multas, & ſe facit eſſe venuſtum;
Et non piſtrino traditur, atque aſino?
Quem ſi qua adtingit, non illam poſſe putemus
Ægroti culum lingere carnificis?

X C.

In Vectium.

In te, ſi quicquam, dici pote, putide Vecti,
Id quod verboſis dicitur, & fatuis.
Iſtâ cum linguâ, ſi uſus veniat tibi, poſſis
Culos & crepidas lingere carbatinas.
Si nos omnino vis omneis perdere, Vecti,
Hiſcas : omnino, quod cupis, efficies.

X C I.

Ad Juventium.

Surripui tibi, dum ludis, mellite Juventi,
Suaviolum dulci dulcius ambroſiâ.
Verùm id non impunè tuli : namque amplius horam
Suffixum in ſummâ me memini eſſe cruce;
Dum tibi me purgo, nec poſſum fletibus ullis
Tantillum voſtræ demere ſævitiæ.
Nam ſimul id factum eſt, multis diluta labella
Guttis, abſterſti omnibus articulis :
Ne quicquam noſtro contractum ex ore maneret,
Tanquam commin̄ctæ ſpurca ſaliva lupæ.
Præterea infeſto miſerum me tradere amori
Non ceſſâſti, omnique excruciare modo :
Ut mî ex ambroſio mutatum jam foret illud
Suaviolum, triſti triſtius helleboro.
Quam quoniam pœnam miſero proponis amori,
Non unquam poſthac baſia ſurripiam.

XCII.

De Cælio et Quintio.

CÆLIUS Aufilenum, & Quintius Aufilenam
Flos Veronenſum depereunt juvenum:
Hic fratrem, ille ſororem; hoc eſt, quod dicitur, illud
Fraternum verè dulce ſodalitium.
Quoi faveam potiùs? Cæli, tibi; nam tua nobis
Perfecta eſt igitur unica amicitia,
Cùm veſana meas torreret flamma medullas;
Sis felix, Cæli, ſis in amore potens.

XCIII.

Ad Tumulum Fratris.

MULTAS per gentes, & multa per æquora vectus
Advenio has miſeras, frater, ad inferias;
Ut te poſtremo donarem munere mortis,
Et mutam nequicquam alloquerer cinerem.
Quandoquidem fortuna mihi te abſtulit ipſum:
Heu, miſer, indignè frater adempte mihi!
Nunc tamen interea, hæc (priſco de more parentum
Tradita ſunt triſti munere ad inferias)
Accipe, fraterno multùm manantia fletu,
Atque in perpetuum, frater, have, atque vale.

XCIV.

Ad Cornelium.

SI quicquam tacito commiſſum eſt fido ab amico,
. Quojus ſit penitus nota fides animi;
Meque eſſe invenies illorum jure ſacratum,
Corneli, & factum me puta Harpocratem.

XCV.

Ad Silonem.

AUT ſodes mihi redde tuo ſeſtertia, Silo,
Deinde eſto quamvis ſævus, & indomitus.
Aut, ſi te nimium delectant, deſine, quæſo,
Leno eſſe, atque idem ſævus, & indomitus.

XCVI.

Ad Silonem.

CREDIS, me potuiſſe meæ maledicere vitæ,
Ambobus mihi quæ carior eſt oculis?
Non potui; nec, ſi poſſem, tam perdite amarem;
Sed tu cum Tappone omnia monſtra facis.

XCVII.

In Mentulam.

MENTULA conatur Piplæum ſcindere montem;
Muſæ furcillis præcipitem ejiciunt.

XCVIII.

De Puero et Præcone.

CUM puero bello præconem qui videt, ipſe
Quid credat, niſi ſe vendere diſcupere?

XCIX.

Ad Lesbiam.

SI quidquid cupido, optanti obtigit unquam,
Inſperanti, hoc eſt gratum animo proprie.
Quare hoc eſt gratum nobis quoque, carius auro,
Quod te reſtituis, Leſbia, mî cupido.
Reſtituis cupido, atque inſperanti ipſa refers te
Nobis: ô lucem candidiore notâ!
Quis me uno vivit felicior, aut magis me eſt
Optandus vita, dicere quis poterit?

C.

Ad Cominium.

SI, Comini, populi arbitrio tua cana ſenectus
Spurcata impuris moribus intereat;
Non equidem dubito, quin primùm inimica bonorum
Lingua exſerta avido ſit data volturio:
Effoſſos oculos voret atro gurgite corvus,
Inteſtina canes, cætera membra lupi.

CI.

AD LESBIAM.

JUCUNDUM, mea vita, mihi proponis amorem
Nunc noſtrum inter nos, perpetuumque fore.
Dii magni, facite, ut verè promittere poſſit,
Atque id ſincerè dicat, ex animo;
Ut liceat nobis totâ producere vitâ
Æternum hoc ſanctæ fœdus amicitiæ.

CII.

AD AUFILENAM.

AUFILENA, bonæ ſemper laudantur amicæ,
Accipiunt precium, quæ facere inſtituunt.
Tu quod promiſti mihi, quod mentita inimica es,
Quod nec das, nec fers, ſæpe facis facinus.
Aut facere ingenuæ eſt, aut non promiſſe pudicæ,
Aufilena, fuit. Sed data corripere
Fraudando; effecit pluſquam meretricis avaræ,
Quæ ſeſe toto corpore proſtituit.

CIII.

AD AUFILENAM.

AUFILENA, viro contentas vivere ſolo, eſt
Nuptarum laus e laudibus eximiis.
Sed quoivis quamvis potiùs ſuccumbere fas eſt,
Quam matrem fratres efficere ex patruo.

CIV.

AD NASONEM.

MULTUS homo es, Naſo, neque tecum; multus homo eſt, qui
Deſcendit; Naſo, multus es & pathicus.

CV.

AD CINNAM.

CONSULE Pompeio primùm duo, Cinna, ſolebant
Mœchi; illo, a, facto conſule nunc iterum
Manſerunt duo; ſed creverunt millia in unum
Singulum. fœcundum ſemen adulterio.

CVI.

IN MENTULAM.

FIRMANUS ſaltus non falsò, Mentula, dives
Fertur; qui quot res in ſe habet egregias!
Aucupia omne genus, piſceis, prata, arva, feraſque,
Nequidquam, fructus ſumptibus exſuperet.
Quare concedo ſit dives, dum omnia deſint.
Saltum laudemus, dummodo ipſe egeat.

CVII.

IN EUNDEM.

MENTULA habet inſtar triginta jugera prati,
Quadraginta arvi ; cætera ſunt maria.
Cur non divitiis Crœſum ſuperare potis ſit,
Uno qui in ſaltu tot modo poſſideat ?
Prata, arva, ingentes ſilvas, ſaltuſque, paludeſque
Uſque ad Hyperboreos, & mare Oceanum.
Omnia magna hæc ſunt. Tamen ipſe eſt maximus ultor,
Non homo, ſed verò mentula magna, minax.

CVIII.

AD GELLIUM.

SÆPE tibi ſtudioſo animo venante requirens
Carmina uti poſſem mittere Battiadæ,
Qui te lenirem nobis, neu conarere,
Telis infeſta mî icere, muſca, caput :
Hunc video mihi nunc fruſtra ſumptũ eſſe laborem,
Gelli, nec noſtras hinc valuiſſe preces.
Contra nos tela iſta tua evitamus amictu :
At fixus noſtris tu dabis ſupplicium.

Finem hîc habent vulgatæ Catulli Editiones, atque etiam Codices : at tria quæ ſequuntur Epigrammata ex Libro Priapeïorum & quibuſdam Poëtæ noſtri Libris editis excerpta ſunt.

CIX.

AD HORTORUM DEUM.

HUNC lucum tibi dedico, conſecroque Priape.
Qua domus tua Lampſaci eſt, quaque ſilva Priape.
Nam te præcipue in ſuis urbibus colit ora
Helleſpontia, cæteris oſtreoſior oris.

CX.

HORTORUM DEUS.

HUNC ego juvenes locum, villulamque paluſtrem,
Tectam vimine junceo, cariciſque maniplis,
Quercus arida, ruſticâ conformata ſecuri
Nutrivi: magis, & magis, ut beata quotannis.
Hujus nam Domini colunt me, Deumque ſalutant,
Pauperis tugurii Pater, filiuſque coloni.
Alter aſſidua colens diligentia, ut herba
Dumoſa, aſperaque à meo ſit remota ſacello:
Alter parva ferens manu ſemper munera larga.
Florido mihi ponitur picta vere corolla
Primitu, & tenera virens ſpica mollis ariſta:
Luteæ violæ mihi, luteumque papaver,
Pallenteſque cucurbitæ, & ſuave olentia mala,
Uva pampinea rubens educata ſub umbra.
Sanguine hanc etiam mihi (ſed jacebitis) aram
Barbatus linit hirculus, cornipeſque capella,
Pro queis omnia honoribus hæc neceſſe Priapo

Præſtare, & Domini hortulum, vineamque tueri.
Quare hinc, ô pueri, malas abſtinete rapinas.
Vicinus prope dives eſt, negligenſque Priapus.
Inde ſumite, ſemita hæc deinde vos feret ipſa.

CXI.

HORTORUM DEUS.

EGo hæc, ego arte fabricata ruſtica,
Ego arida, ô viator, ecce populus
Agellulum hunc, ſiniſtra, tute quem vides,
Herique villulam, hortulumque pauperis
Tuor, malaſque furis arceo manus.
Mihi corolla picta Vere ponitur:
Mihi rubens ariſta Sole fervido:
Mihi virente dulcis uva pampino:
Mihique glauca duro oliva frigore;
Meis capella delicata paſcuis
In urbem adulta lacte portat ubera:
Meiſque pinguis agnus ex ovilibus
Gravem domum remittit ære dexteram,
Tenerque, matre mugiente, vaccula
Deûm profundit ante templa ſanguinem.
Proin' viator hunc Deum vereberis,
Manumque ſorſum habebis: hoc tibi expedit.
Parata namque crux, ſine arte mentula.
Velim pol, inquis; at pol ecce, villicus
Venit: valente cui revulſa brachio
Fit iſta mentula, apta clava dexteræ.

PERVIGILIUM

PERVIGILIUM VENERIS,

QUOD MALE QUIDAM TRIBUUNT CATULLO.

MENS noſtra non eſt carmen illud Trochaïcum, vel ſi mavis Coraïcum CATULLO noſtro adjudicare. Sed ne manca hæc noſtra crederetur Editio, viſum eſt nobis hic illud apponere; præcipuè ut mentem aſſequeremur Clariſſ. GRÆVII, qui verſus iſtos, elegantes quidem, at Ævo Auguſteo juniores, adjecit præclaræ Catulli Editioni, quam anno 1680. Trajecti ad Rhenum publici juris fecit.

Cujus ſit Auctoris ignoratur omninò: nec audiendi ſunt ii, qui Senecæ, ut Barthius; aut Q. Catulo Urbicario, ut Joſ. Scaliger; vel Luxurio cuidam Africano, ut Salmaſius tribuerunt. Sed quâ ducti ratione id fecerint vix conjicere licet. Nos quidem nil audemus affirmare, ne in aliorum reprehenſionem incurramus. Sat nobis ſit de carmine ipſo aliquid dicere.

Diem feſtum verno tempore Veneri ſacratum inter præcipua Religionis capita Veteres obſervarunt, de quo videndus eſt OVIDIUS libro IV. Faſtorum. Hinc dimanavit apud eos ſacrum illud Veneris nocturnum, quia nox præcipuè huic frugiferæ Deæ dicata eſt. Sed mirum

eſt quantùm induſtriæ, quantùm adhibeat ingenii elegans Poëta, ut multi, ac etiam omnes, ſi fieri poſſet, ope ſuâ in Veneris ſervitutem, aut ſaltem clientelam adducantur. Quidquid fœcunda rerum Natura, quidquid veterum fabulæ, ac etiam vetuſtiſſimæ hiſtoriæ in gratiam Veneris narrant, hîc feſtivè & appoſitè locum habet.

Venerem principium rerum omnium non immeritò, cum LUCRETIO, ſtatuit Auctor ingenioſus. Ope enim hujus Deæ terra fructus ſuos ubertim, & maria, fluviique piſces generant: per hanc etiam omne genus animantum immortalitatem ſibi conciliat. Ne credas homini ſoli natam eſſe Deam: ſuo, id eſt verno tempore per aëra volitantes aves, aviumque progenies; atque terram quatientes quadrupedes Venus ipſa benignè curat & fovet. Nil aliud iſto carmine repræſentatur.

Quis tamen crederet nullum carmen magis Librariorum incuriâ fœdatum eſſe, quàm iſtud PERVIGILIUM. Operam enim ſuam ducentis ab hinc annis Doctiores eo in emendando collocarunt. Sed nullus hoc in genere feliciùs mentem videtur aſſecutus Auctoris Anonymi, quàm N. S. SANADO clariſſimus inſtituti Jeſuitici alumnus. Aliorum igitur prætermiſſis, ejus emendationes hîc exhibere nobis viſum eſt. Hujus igitur curis ac induſtriâ utatur & fruatur Lector benevolus.

PERVIGILIUM VENERIS.

CRAS amet, qui numquam amavit;
Quique amavit, cras amet.
Ver novum, ver jam canorum,
Ver renatus Orbis eſt.
Vere concordant Amores,
Vere nubunt alites,
Et nemus comam reſolvit
E maritis imbribus.
Cras Amorum copulatrix
Inter umbras arborum
Implicat caſas virentes
E flagello myrteo.
Cras Dione jura dicit
Fulta ſublimi throno.
Cras amet, qui numquam amavit;
Quique amavit, cras amet.

Tunc cruore de ſuperno ac
Spumeo Pontus globo
Cærulas inter catervas
Inter & bipedes equos
Fecit undantem Dionen
In marinis fluctibus.
Cras amet, qui numquam amavit;
Quique amavit, cras amet.

Ipſa gemmeis purpurantem
Pingit annum floribus.
Ipſa turgentes papillas
De Favonî ſpiritu

Mulget in toros tepentes.
Ipſa roris lucidi,
Noctis aura quem relinquit,
Spargit humentes aquas.
Ipſa juſſit manè ut udæ
Virgines nubant roſæ,
Fuſæ aprugno de cruore
Atque Amoris oſculis.
Cras amet, qui numquam amavit;
Quique amavit, cras amet.

Ipſa Nymphas Diva lucos
Juſſit ire myrteos.
It puer comes puellis,
Nec tamen credi poteſt
Eſſe Amorem feriatum,
Si ſagittas vexerit.
Ite, Nymphæ; ponit arma,
Feriatus eſt Amor.
Juſſus eſt inermis ire,
Nudus ire juſſus eſt,
Neu quid arcu, neu ſagittâ,
Neu quid igne læderet.
Sed tamen, Nymphæ cavete,
Quòd Cupido pulcher eſt.
Totus eſt armatus idem
Quando nudus eſt Amor.
Cras amet, qui numquam amavit;
Quique amavit, cras amet.

Compari Venus pudore
Mittit ad te virgines.
Una res eſt quam rogamus;
Cede, virgo Delia,
Ut nemus ſit incruentum
A ferinis ſtragibus.
Ipſa vellet te rogare,
Si pudicam flecteret;

Ipſa vellet ut venires,
Si deceret virginem.
Jam tribus choros videres
Feriatos noctibus
Congreges inter catervas
Ire per ſaltus tuos,
Floreas inter coronas,
Myrteas inter caſas.
Nec Ceres, nec Bacchus abſunt,
Nec poëtarum deus.
Te ſinente, tota nox eſt
Pervigilanda cantibus.
Regnet in ſylvis Dione;
Tu recede, Delia.
Cras amet, qui numquam amavit;
Quique amavit, cras amet.

Juſſit Hyblæis tribunal
Stare Diva floribus.
Præſens ipſa jura dicet:
Adſidebunt Gratiæ.
Hybla totos funde flores,
Quantus Ætnæ campus eſt:
Hybla florum rumpe veſtem,
Quotquot annus parturit.
Ruris hic erunt puellæ,
Et puellæ fontium,
Quæque ſylvas, quæque lucos,
Quæque montes incolunt.
Juſſit omnes adſidere
Pueri mater alitis,
Juſſit & nudo puellas
Nil Amori credere.
Cras amet, qui numquam amavit;
Quique amavit, cras amet.

Cras rigentibus vigentes
Ducet umbras floribus

Fertiles qui primus æther
Copulavit nuptias,
Ut paternis recrearet
Veris annum nubibus.
In ſinum maritus imber
Fluxit almæ conjugis,
Vultque fetus miſtus omnes
Alere magno corpore.
Ipſa, venas atque mentem
Permeante ſpiritu,
Intus occultis gubernat
Procreatrix viribus;
Perque cœlum, perque terras,
Perque pontum ſubditum
Pervium ſui tenorem
Seminali tramite
Imbuit, juſſitque Mundum
Noſſe naſcendi vias.
Cras amet, qui numquam amavit;
Quique amavit, cras amet.

Ipſa Trojanos penates
In Latinos tranſtulit,
Ipſa Laurentem puellam
Conjugem nato dedit;
Moxque Marti de ſacello
Dat pudicam virginem.
Romuleas ipſa fecit
Cum Sabinis nuptias,
Unde Ramnes, & Quirites,
Proque prole poſterâ
Romuli, Patres creavit,
Et nepotes Cæſares.
Cras amet, qui numquam amavit;
Quique amavit, cras amet.

Rura fecundat voluptas,
Rura Venerem ſentiunt,

Ipſe Amor puer Diones
    Rure natus dicitur.
Hunc ager, quum parturiret
    Illa, ſuſcepit ſinu;
Ipſe florum delicatis
    Educavit oſculis.
Cras amet, qui numquam amavit;
    Quique amavit, cras amet.

Ecce jam ſuper geniſtas
    Explicant tauri latus;
Subter umbras cum maritis
    Ecce balantûm gregem.
Quiſque cœtus continetur
    Conjugali fœdere.
Et canoras non tacere
    Diva juſſit alites.
Jam loquaces ore rauco
    Stagna cycni perſtrepunt.
Adſonat Terei puella
    Inter umbram populi;
Ut putes motus amoris
    Ore dici muſico,
Et neges queri ſororem
    De marito barbaro.
Illa cantat, nec tacemus;
    Meque Phœbus reſpicit,
Quando feci quod Chelidon.
    Ni tacere deſinam,
Perderem Muſam tacendo,
    Quando ver venit novum.
Sic Amyclas, quum tacerent,
    Perdidit ſilentium.
Cras amet, qui numquam amavit;
    Quique amavit, cras amet.

Ad Pag. 92. Verſu 4. *Spargit humentes aquas.*

POſt hæc verba : decem verſiculos abſtulit elegantiſimus SANADO. Sed ne jacturam ſibi putent eſſe factam eruditi, hic eos rejicere viſum eſt. Hi ſunt igitur :

Et micant lacrymæ trementes
De caduco pondere
Gutta præceps orbe parvo
Suſtinet caſus ſuos.
In pudorem florulentæ
Prodierunt purpuræ.
Humor ille quem ſerenis
Aſtra rorant noctibus,
Mane virgines papillas
Solvet humenti peplo.

Eo enim ductus eſt interpres ingenioſus ut verſus iſtos reſecaret, quòd multa in eo carmine confuſa ſunt, & à ſuo loco avulſa, neque etiam eo loci, nec alibi illa conveniant.

ALBII

Discentur numeri Culte
Tibulle tui.

ALBII
TIBULLI
EQUITIS ROMANI
ELEGIARUM
ALIORUMQUE CARMINUM
LIBRI IV.

AD OPTIMOS CODICES EMENDATI.

LUGDUNI BATAVORUM.

M. DCC. XLIII.

VITA TIBULLI

Ex Libro III. de Poetis Latinis

PETRI CRINITI.

ALBIUS Tibullus Romæ, ut creditur, natus, Hircio & Panſa Coſſ. qui annus etiam Nafonis Poëtæ natalibus inſignis fuit: nam uterque Conſul cùm ad liberandum Brutum apud Mutinam mitteretur, fugato Antonio, occiſus eſt. Parentes habuit ex equeſtri ordine, bello & pace ſatis illuſtres. Is autem Tibullus, quòd ingenio facili, & egregiâ formâ foret, nobiliores etiam civitatis ſibi conciliavit: in quorum numero fuit Meſſala Corvinus, qui mirâ diligentiâ, & aſſiduis officiis poëtam Tibullum fovit. Itaque ſui ſtudioſum vocat eum Tibullus, & inſigni carmine laudes ejuſdem, ac virtutem celebravit. Neque illud ignoratur, cum in ejuſdem Meſſalæ comitatu in provinciam Phæacum pergeret, in adverſam eum valetudinem incidiſſe: ex quo tali carmine fidem ſuam, atque fortunam voluit poſteris commendari.

> Hîc jacet immiti conſumptus morte Tibullus,
> Meſſalam terrâ, dum ſequiturque mari.

Horatium quoque Flaccum, & Macrum Poëtam, qui de herbis libros conſcripſit, familiariter dilexit: eumque hortatur, ut relictis caſtris, & militiâ, ad amores, & Veneres redeat. Al-

bius enim Tibullus in amoribus & deliciis, ut apparet, pauló proclivior fuit, ut qui Marathum, & Cerinthum pueros maximo affectu dilexerit, ſicuti Deliam, Sulpiciam, Neæram, & Nemeſim, de cujus formâ, & moribus frequens in veterum libris mentio eſt, unde illud notum.

Uſſit amatorem Nemeſis laſciva Tibullum,
 In totâ iuvit quem nihil eſſe domo.

Sed & L. Apuleius quo loco de amoribus diſſerit apud Claudium Maximum Proconſulem, fictum Deliæ nomen à Poëta Tibullo refert, cùm Plaucia vocaretur. Quin etiam Flaccus liberè illum hortatur amicitiæ nomine, ut forti animo, & conſtanti, immitis Glyceræ faſtum, & inſolentiam perferat, tum aliorum exemplo diſcat, quanta ſit in amore varietas. In ſcribendo autem carmine Caſſio Parmenſi eundem præponit, quo loco ſuorum ſermonum judicem facit, bonaque animi, & corporis illi aſcribit.

Albi noſtrorum ſermonum candide judex,
Non tu corpus eras ſine pectore: Dii tibi formam,
Dii tibi divitias dederant, artemque fruendi.
Quid voveat dulci nutricula majus alumno,
Quàm ſapere, & fari poſſit, quæ ſentiat, & cui
Gratia, fama, valetudo, contingat abundè,
Et mundus victus non deficiente crumenâ?

Is verò Tibullus in carmine ad Meſſalam, copiosè oſtendit, parum ſibi licere in otio verſari, quòd ipſa fortunæ iniquitas nimiùm illi obfuiſſet, & cùm ſatis illi opes florerent, conditione temporum factum, ut ad paupertatem redigeretur.

Cui fuerant flavi ditantes ordine ſulci,
Horrea fœcundis indeficientia menſis:
Cuique pecus denſo paſcebant agmine colles,
Et domino ſatis, & nimiùm furique, lupoque,
Nunc deſiderium ſupereſt.

Libros quatuor Elegiarum, ſive amorum còm-

poſuit, in quibus facilè probatur quàm elegans, & candidum ſit ejus carmen, ut in ejuſmodi caloribus deſcribendis Latinos omneis videatur ſuperaſſe, tum affectibus exprimendis, tùm ſuavitate ingenii, quòd ipſum & Fab. Quintilianus ad Marcellum Victorium refert, cùm Poëtam Tibullum & elegantem in primis, ac terſum exiſtimarit. Obiit autem cùm adhuc junior eſſet, neque ſine maximo mœrore Ovidii Poëtæ, quòd ille teſtatus eſt longo carmine: in quo probatur quantâ literarum jacturâ Tibullus occiderit, eoque moleſtior fuit ejus interitus, quo immaturior viſus eſt. In ejus verò funere & parens, & ſoror pietatis officium præſtiterunt, quod & Nemeſis, & Delia pari animo fecerunt, ſicuti ab Ovidio refertur: vulgatumque illud eſt de elegantiâ, & carmine Tibulli.

Donec erunt ignes, arcuſque, Cupidinis arma,
Diſcentur numeri, culte Tibulle, tui.

ALIA TIBULLI VITA.

PER MICH. MAITTAIRE.

EQUES Romanus, Hircio & Pansâ Coſſ. Olympiadis CLXXXIV. anno II. Minervæ Quinquatriis, 10. Kal. April. Romæ natus eſt; eodem ſcilicet tempore, & die, quo Ovidius. Parentes ex equeſtri ordine habuit bello & pace ſatis illuſtres. Ejus ſtudioſus fuit Meſſala Corvinus, quicum ad Phæacas populos Corcyræos navigans ex adversâ valetudine penè interiit. Fa-

miliariter dilexit Macrum poëtam, quem hortatur, ut relicto Marte ad Venerem redeat. In amores enim utriuſque ſexûs proclivior, fœminas, Plautiam ſub ficto Deliæ nomine, Nemeſin eandem, ut quidam volunt, quæ Horatio Glycera, Neæram & Sulpitiam; mares, Marathum, Titium, & Sulpitiæ Cerinthum, affectu maximo dilexit. Horatius ad eum ſcripſit oden & epiſtolam; quarum unâ de Glyceræ faſtu & inſolentiâ mœrentem ſolatur; alterâ judicem ſuorum carminum appellat, Caſſioque Parmenſi anteponit, eique de bonis animi & corporis gratulatur. Ipſe tamen queſtus eſt, ſe uſum fortunâ iniquiore, & ad paupertatem redactum. In Elegiis, quarum quatuor libros compoſuit, terſus author & maximè elegans Quintiliano viſus eſt, comis & cultus Ovidio, argutus Martiali; habitus à Nervâ Imperatore, cùm juvenis eſſet, dignus, cujus ſtylum imitaretur. Quid potuerit & in Heroïco carmine, ſatis conſtat ex eo ad Meſſalam, in quo ejus laudes & virtutem celebravit. Obiit adhuc junior morte immaturâ, quam deflevit Ovidius; illiuſque funeri parens ac ſoror, Nemeſis ac Delia juſta fecerunt.

ALBII TIBULLI LIBER I.

ELEGIA PRIMA.

DIVITIAS alius fulvo ſibi congerat auro,
Et teneat culti jugera multa ſoli:
Quem labor aſſiduus vicino terreat hoſte,
Martia cui ſomnos claſſica pulſa fugent.
Me mea paupertas vitæ traducat inerti,
Dum meus exiguo luceat igne focus:
Nec ſpes deſtituat, ſed frugum ſemper acervos
Præbeat, & pleno pinguia muſta lacu.

Ipſe feram teneras maturo tempore vites
Ruſticus, & facili grandia poma manu.
Nec tamen interdum pudeat tenuiſſe bidentem,
Aut ſtimulo tardos increpuiſſe boves.
Non agnamve ſinu pigeat, fœtumve capellæ
Deſertum oblitâ matre referre domum.
Hic ego paſtoremque meum luſtrare quotannis,
Et placidam ſoleo ſpargere lacte Palem.
Nam veneror, ſeu ſtipes habet deſertus in agris,
Seu vetus in trivio florea ſerta lapis.
Et quodcumque mihi pomum novus educat annus,
Libatum agricolæ ponitur ante Deo.
Flava Ceres, tibi ſit noſtro de rure corona
Spicea, quæ templi pendeat ante fores.
Pomoſiſque ruber cuſtos ponatur in hortis,
Terreat ut ſævâ falce Priapus aves.
Vos quoque felicis quondam, nunc pauperis agri
Cuſtodes, fertis munera veſtra, Lares.
Tunc vitula innumeros luſtrabat cæſa juvencos:
Nunc agna exigui eſt hoſtia magna ſoli.
Agna cadet vobis, quam circum ruſtica pubes
Clamet: Io meſſes & bona vina date.
Adſitis, Divi: neu vos de paupere menſâ
Dona, nec e puris ſpernite fictilibus.
Fictilia antiquus primùm ſibi fecit agreſtis
Pocula, de facili compoſuitque luto.
At vos exiguo pecori fureſque, lupique,
Parcite: de magno eſt præda petenda grege.
Non ego divitias patrum, fructuſque requiro,
Quos tulit antiquo condita meſſis avo.
Parva ſeges ſatis eſt: ſatis eſt requieſcere tecto,
Si licet, & ſolito membra levare toro.
Quàm juvat immites ventos audire cubantem,
Et dominam tenero continuiſſe ſinu:
Aut, gelidas hibernus aquas quùm fuderit Auſter,
Securum ſomnos imbre juvante ſequi!
Hoc mihi contingat. ſit dives jure, furorem

Qui maris, & triſtes ferre poteſt pluvias.
Jam modò non poſſum contentus vivere parvo,
Nec ſemper longæ deditus eſſe viæ:
Sed Canis æſtivos ortus vitare ſub umbrâ
Arboris, ad rivos prætereuntis aquæ.
O quantum eſt auri potius, pereatque ſmaragdi,
Quàm fleat ob noſtras ulla puella vias.
Te bellare decet terrâ, Meſſala, marique,
Ut domus hoſtiles præferat exuvias.
Me retinent vinctum formoſæ vincla puellæ,
Et ſedeo duras janitor ante fores.
Non ego laudari curo, mea Delia: tecum
Dummodo ſim, quæſo ſegnis, inerſque vocer.
Ipſe boves, mea, ſim tecum modo, Delia, poſſim
Jungere, & in ſolo paſcere monte pecus;
Et, te dum liceat teneris retinere lacertis,
Mollis in incultâ ſit mihi ſomnus humo.
Quid Tyrio recubare toro ſine amore ſecundo
Prodeſt, cum fletu nox vigilanda venit?
Nam neque tum plumæ, nec ſtragula picta ſoporem,
Nec ſonitus placidæ ducere poſſit aquæ.
Ferreus ille fuit, qui, te cum poſſet habere,
Maluerit prædas ſtultus, & arma ſequi.
Ille licet Cilicum victas agat ante catervas,
Ponat & in capto Martia caſtra ſolo;
Totus & argento contextus, totus & auro
Inſideat celeri conſpiciendus equo.
Te ſpectem, ſuprema mihi cum venerit hora,
Te teneam moriens, deficiente manu.
Flebis & arſuro poſitum me, Delia, lecto;
Triſtibus & lacrimis oſcula mixta dabis.
Flebis. non tua ſunt duro præcordia ferro
Vincta, nec in tenero ſtat tibi corde ſilex.
Illo non juvenis poterit de funere quiſquam
Lumina, non virgo ſicca referre domum.
Tu manes ne læde meos; ſed parce ſolutis
Crinibus, & teneris, Delia, parce genis.

Interea, dum fata ſinunt, jungamus amores,
 Jam veniet tenebris mors adoperta caput.
Jam ſubrepet iners ætas, nec amare decebit,
 Dicere nec cano blanditias capite.
Nunc levis eſt tractanda Venus, dum frangere poſtes
 Non pudet, & rixas inſeruiſſe juvat.
Hic ego dux, mileſque bonus: vos ſigna, tubæque
 Ite procul: cupidis vulnera ferte viris:
Ferte & opes. ego compoſito ſecurus acervo
 Deſpiciam dites, deſpiciamque famem.

ELEGIA II.

ADDE merum, vinoque novos compeſce dolores,
 Occupet ut feſſi lumina victa ſopor.
Neu quiſquam multo perfuſum tempora Baccho
 Excitet, infelix dum requieſcit amor.
Nam poſita eſt noſtræ cuſtodia ſæva puellæ,
 Clauditur & durá janua fulta ferâ.
Janua difficilis domini, te verberet imber,
 Te Jovis imperio fulmina miſſa petant.
Janua jam pateas uni mihi victa querelis;
 Neu furtim verſo cardine aperta ſones.
Et, mala ſi qua tibi dixit dementia noſtra,
 Ignoſcas: capiti ſint, precor, illa meo.
Te meminiſſe decet quæ plurima voce peregi
 Supplice cùm poſti florida ſerta darem.
Tu quoque ne timidè cuſtodes, Delia, falle.
 Audendum eſt. Fortes adjuvat ipſa Venus.
Illa favet, ſeu quis juvenis nova limina tentat,
 Seu reſerat fixo dente puella fores.
Illa docet furtim molli decedere lecto,
 Illa pedem nullo ponere poſſe ſono;
Illa viro coram nutus conferre loquaces,

Blandaque compoſitis abdere verba notis.
Nec docet hoc omnes, ſed quos nec inertia tardat,
Nec vetat obſcurâ ſurgere nocte timor.
Nec ſinit occurrat quiſquam, qui corpora ferro
Vulneret, aut raptâ præmia veſte petat.
Quiſquis amore tenetur, eat tutuſque ſacerque
Qualibet; inſidias non timuiſſe decet.
Non mihi pigra nocent hibernæ frigora noctis;
Non mihi, cum multâ decidit imber aquâ.
Non labor hic lædit, reſeret modò Delia poſtes,
Et vocet ad digiti me taciturna ſonum.
Parcite luminibus, ſeu vir, ſeu femina fias
Obvia. celari vult ſua furta Venus.
Neu ſtrepitu terrete pedum, neu quærite nomen,
Neu prope fulgenti lumina ferte face.
Si quis & imprudens adſpexerit, occulat ille,
Perque Deos omnes ſe meminiſſe neget.
Nam fuerit quicumque loquax, is ſanguine natam,
Is Venerem e rapido ſentiet eſſe mari.
Nec tamen huic credet conjux tuus, ut mihi verax
Pollicita eſt magico ſaga miniſterio.
Hanc ego de cælo ducentem ſidera vidi:
Fulminis hæc rapidi carmine vertit iter.
Hæc cantu finditque ſolum, maneſque ſepulcris
Elicit, & tepido devocat oſſa rogo.
Jam ciet infernas magico ſtridore catervas;
Jam jubet adſperſas lacte referre pedem.
Cum libet, hæc triſti depellit nubila cælo;
Cum libet, æſtivas convocat ore nives.
Sola tenere malas Medeæ dicitur herbas;
Sola feros Hecatæ perdomuiſſe canes.
Hæc mihi compoſuit cantus, queis fallere poſſes.
Ter cane, ter dictis deſpue carminibus.
Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam;
Non ſibi, ſi in molli viderit ipſe toro.
Tu tamen abſtineas aliis: nam cætera cernet
Omnia: de me uno ſentiet ille nihil.

Quid credam? nempe hæc eadem ſe dixit amores
Cantibus, aut herbis ſolvere poſſe meos.
Et me luſtravit tædis, & nocte ſerenâ
Concidit ad magicos hoſtia pulla Deos.
Non ego, totus abeſſet amor, ſed mutuus eſſet,
Orabam: nec te poſſe carere velim.

****

ELEGIA III.

IBITIS Ægeas ſinè me, Meſſala, per undas,
O utinam memores ipſe, cohorſque mei!
Me tenet ignotis ægrum Phæacia terris:
Abſtineas avidas, mors violenta, manus.
Abſtineas, mors atra, precor. non hic mihi mater,
Quæ legat in mœſtos oſſa peruſta ſinus:
Non ſoror, Aſſyrios cineri quæ dedat odores,
Et fleat effuſis ante ſepulcra comis:
Delia non uſquam, quæ me cum mitteret urbe,
Dicitur ante omnes conſuluiſſe Deos.
Illa ſacras pueri ſortes ter ſuſtulit: illi
Rettulit e triviis omina certa puer.
Cuncta dabant reditus: tamen eſt deterrita nunquã,
Quin fleret, noſtras reſpiceretque vias.
Ipſe ego ſolator, cùm jam mandata dediſſem,
Quærebam tardas anxius uſque moras.
Aut ego ſum cauſſatus aves, aut omina dira,
Saturni aut ſacram me tenuiſſe diem.
O quoties ingreſſus iter mihi triſtia dixi
Offenſum in portâ ſigna dediſſe pedem!
Audeat invito ne quis diſcedere amore;
Aut ſciat egreſſum ſe prohibente Deo.
Quid tua nunc Iſis mihi, Delia? quid mihi proſunt
Illa tuâ toties æra repulſa manu?
Quidve, piè dum ſacra colis, purèque lavari
Te memini, & puro ſecubuiſſe toro?

Nunc Dea, nunc ſuccurre mihi : nam poſſe mederi
Picta docet templis multa tabella tuis :
Ut mea votivas perſolvens Delia noctes,
Ante ſacras lino tecta fores ſedeat :
Biſque die reſoluta comas, tibi dicere laudes
Inſignis turbâ debeat in Pharia.
At mihi contingat patrios celebrare Penates,
Reddereque antiquo menſtrua thura Lari.
Quàm bene Saturno vivebant rege, priùs quàm
Tellus in longas eſt patefacta vias!
Nondum cæruleas pinus contemſerat undas :
Effuſum ventis præbueratque ſinum.
Nec vagus ignotis repetens compendia terris
Preſſerat externâ navita merce ratem.
Illo non validus ſubiit juga tempore taurus :
Non domito frenos ore momordit equus :
Non domus ulla fores habuit : non fixus in agris,
Qui regeret certis finibus arva, lapis.
Ipſæ mella dabant quercus, ultroque ferebant
Obvia ſecuris ubera lactis oves.
Non acies, non ira fuit, non bella; nec enſem
Immiti ſævus duxerat arte faber.
Nunc Jove ſub domino cædes, & vulnera ſemper;
Nunc mare; nunc lethi mille repentè viæ.
Parce pater : timidum non me perjuria terrent,
Non dicta in ſanctos impia verba Deos.
Quòd ſi fatales jam nunc explevimus annos,
Fac lapis inſcriptis ſtet ſuper oſſa notis :
„ Hîc jacet immiti conſumtus morte Tibullus,
„ Meſſalam terrâ dum ſequiturque mari.
Sed me, quòd facilis tenero ſum ſemper Amori,
Ipſa Venus campos ducet in Elyſios.
Hîc choreæ, cantuſque vigent, paſſimque vagantes
Dulce ſonant tenui gutture carmen aves.
Fert caſiam non culta ſeges, totoſque per agros
Floret odoratis terra benigna roſis.
Ac juvenum ſeries teneris immiſta puellis

Ludit, & aſſiduè prælia miſcet Amor.
Illic eſt, cuicumque rapax mors venit amanti,
Et gerit inſigni myrtea ſerta comá:
At ſcelerata jacet ſedes in nocte profundâ
Abdita, quam circùm flumina nigra ſonant.
Tiſiphoneque impexa feros pro crinibus angues
Sævit, & huc illuc impia turba fugit.
Tum niger in portá ſerpentum Cerberus ore
Stridet, & æratas excubat ante fores:
Illic Junonem tentare Ixionis auſi
Verſantur celeri noxia membra rotâ.
Porrectuſque novem Tityus per jugera terræ,
Adſiduas atro viſcere paſcit aves.
Tantalus eſt illic, & circum ſtagna, ſed acrem
Jam jam poturi deſerit unda ſitim.
Et Danai proles, Veneris quæ numina læſit,
In cava Lethæas dolia portat aquas.
Illic ſit, quicumque meos violavit amores,
Optavit lentas & mihi militias.
At tu caſta, precor, maneas, ſanctique pudoris
Adſideat cuſtos ſedula ſemper anus.
Hæc tibi fabellas referat, poſitâque lucernâ
Deducat plenâ ſtamina longa colo.
Ac circa gravibus penſis affixa puella
Paulatim ſomno feſſa remittat opus.
Tunc veniam ſubitò, ne quiſquam nuntiet antè:
Sed videar cœlo miſſus adeſſe tibi.
Tunc mihi, qualis eris, longos turbata capillos,
Obvia nudato, Delia, curre pede.
Hoc precor; hunc illum nobis Aurora nitentem
Luciferum roſeis candida portet equis.

ELEGIA IV.

AD PRIAPUM.

SIC umbroſa tibi contingant tecta, Priape,
Ne capiti ſoles, ne noceantque nives.
Quæ tua formoſos cepit ſolertia? certè
Non tibi barba nitet, non tibi culta coma eſt.
Nudus & hibernæ producis frigora brumæ,
Nudus & æſtivi tempora ſicca Canis.
Sic ego: tum Bacchi reſpondet ruſtica proles,
Armatus curvâ ſic mihi falce Deus.
Tu, puero quodcumque tuo tentare libebit,
Cedas. Obſequio plurima vincit amor.
Sed te ne capiant, primò ſi forte negabit,
Tædia: paulatim ſub juga colla dabit.
Longa dies homini docuit parere leones;
Longa dies molli ſaxa peredit aquâ.
Annus in apricis maturat collibus uvas;
Annus agit certâ lucida ſigna vice.
Nec jurare time. Veneris perjuria venti
Irrita per terras, & freta ſumma ferunt.
Gratia magna Jovi: vetuit pater ipſe valere,
Juràſſet cupidè quidquid ineptus amor.
Perque ſuas impunè ſinit Dictynna ſagittas
Adfirmes, crines perque Minerva ſuos.
At ſi tardus eris, errabis. Tranſiet ætas
Quàm cito! non ſegnis ſtat, remeatque dies.
Quàm citò purpureos deperdit terra colores!
Quàm citò formoſas populus alta comas!
Quàm jacet, infirmæ venere ubi fata ſenectæ,
Qui prior Elæo eſt carcere miſſus equus!
Vidi jam juvenem, premeret quùm ſerior ætas,
Mœrentem ſtultos præteriiſſe dies.

Crudeles Divi ! ſerpens novus exuit annos ;
    Formæ non ullam fata dedere moram.
Solis æterna eſt Phœbo, Bacchoque juventa :
    Nam decet intonſus crinis utrumque Deum.
Neu comes ire neges, quamvis via longa paretur,
    Et Canis arenti torreat arva ſiti.
Quamvis prætexens pictâ ferrugine cœlum,
    Venturam admittat imbrifer arcus aquam.
Vel ſi cæruleas puppi volet ire per undas,
    Ipſe levem remo per freta pelle ratem.
Nec te pœniteat duros ſubiiſſe labores,
    Aut operi inſuetas atteruiſſe manus.
Nec, velit inſidiis altas ſi claudere valles,
    Dum placeas, humeri retia ferre negent.
Si volet arma, levi tentabis ludere dextrâ :
    Sæpe dabis nudum, vincat ut ille, latus.
Tunc tibi mitis erit : rapias tum cara licebit
    Oſcula : pugnabit, ſed tamen apta dabit.
Rapta dabit primò : pòſt offeret ipſe volenti :
    Poſt etiam collo ſe implicuiſſe volet.
Heu malè nunc artes miſeras hæc ſecula tractant !
    Jam tener adſuevit munera velle puer.
Jam tu, qui Venerem docuiſti vendere primus,
    Quiſquis es, infelix urgeat oſſa lapis.
Pieridas, pueri, doctos & amate Poëtas :
    Aurea nec ſuperent munera Pieridas.
Carmine purpurea eſt Niſi coma : carmina nî ſint,
    Ex humero Pelopis non nituiſſet ebur.
Quem referent Muſæ, vivet ; dum robora tellus,
    Dum cœlum ſtellas, dum vehet amnis aquas.
At qui non audit Muſas, qui vendit amorem,
    Idææ currus ille ſequatur Opis ;
Et ter centenas erroribus expleat urbes ;
    Et ſecet ad Phrygios vilia membra modos.
Blanditiis vult eſſe locum Venus ipſa : querelis
    Supplicibus, miſeris fletibus illa favet.
Hæc mihi, quæ canerem Titio, Deus edidit ore ;
Sed

Sed Titium conjux hæc meminiſſe vetat.
O fuge te teneræ puerorum credere turbæ:
Nam cauſſam juſti ſemper amoris habent.
Hic placet, anguſtis quòd equum compeſcit habenis:
Hic placidam niveo pectore pellit aquam.
Hic, quia fortis adeſt audacia, cepit: at illi
Virgineus teneras ſtat pudor ante genas,
Pareat ille ſuæ: vos me celebrate magiſtrum,
Quos malè habet multâ callidus arte puer.
Gloria cuique ſua eſt: me, qui ſpernentur amantes,
Conſultent: cunctis janua noſtra patet.
Tempus erit, cùm me Veneris præcepta ferentem
Deducat juvenum ſedula turba ſenem.
Heu, heu, quàm lento Marathus me torquet amore!
Deficiunt artes, deficiuntque doli.
Parce puer, quæſo, ne turbis fabula fiam,
Quùm mea ridebunt vana magiſteria.

****

ELEGIA V.

ASPER erã, & bene diſſidiũ me ferre loquebar:
At mihi nunc longè gloria fortis abeſt.
Nãque agor, ut per plana citus ſola verbere turben,
Quem celer adſuetâ verſat ab arte puer.
Ure ferum, & torque: libeat ne dicere quidquam
Magnificum poſthac; horrida verba doma.
Parce tamen: per te furtivi fœdera lecti,
Per Venerem quæſo, compoſitumque caput.
Ille ego, quùm triſti morbo defeſſa jaceres,
Te dicor votis eripuiſſe meis.
Ipſeque te circùm luſtravi ſulfure puro,
Carmine quum magico procubuiſſet anus.
Ipſe procuravi, ne poſſent ſæva nocere
Somnia, ter ſanctâ deveneranda molâ.
Ipſe ego velatus filo, tunicíſque ſolutis,

Vota novem Triviæ nocte ſilente dedi.
Omnia perſolvi : fruitur nunc alter amore ,
Et precibus felix utitur ille meis.
At mihi felicem vitam , ſi ſalva fuiſſes ,
Fingebam demens , ſed renuente Deo.
Rura colam , frugumque aderit mea Delia cuſtos ,
Area dum meſſes ſole calente teret.
Aut mihi ſervabit plenis in lintribus uvas ,
Preſſaque veloci candida muſta pede.
Conſueſcet numerare pecus , conſueſcet amantis
Garrulus in dominæ ludere verna ſinu.
Illa Deo ſciet agricolæ pro vitibus uvam ,
Pro ſegete ſpicas , pro grege ferre dapem.
Illa regat cunctos , illi ſint omnia curæ ,
Et juvet in totâ me nihil eſſe domo.
Huc veniet Meſſala meus , cui dulcia poma
Delia ſelectis detrahet arboribus :
Et tantum venerata virum , hunc ſedula curet ;
Huic paret , atque epulas ipſa miniſtra gerat.
Hæc mihi fingebam, quæ nunc Euruſque,Notuſque
Jactat odoratos vota per Armenios.
Num Veneris magnæ violavi numina verbo ?
Et mea nunc pœnas impia lingua luit ?
Num feror inceſtus ſedes adiiſſe Deorum ,
Sertaque de ſanctis deripuiſſe focis ?
Non ego , ſi merui , dubitem procumbere templis ,
Et dare ſacratis oſcula liminibus ;
Non ego tellurem genibus perrepere ſupplex ,
Et miſerum ſancto tundere poſte caput.
At tu , qui lætus rides mala noſtra , caveto
Mox tibi : non unus ſæviet uſque Deus.
Vidi ego , quòd juvenum miſeros riſiſſet amores ,
Pòſt Veneris vinclis ſubdere colla ſenem ;
Et ſibi blanditias tremulâ componere voce ,
Et manibus canas fingere velle comas.
Stare nec ante fores puduit , caræve puellæ
Ancillam medio detinuiſſe foro.

Hunc puer, hunc juvenis turbâ circumſtetit arctâ:
    Deſpuit in molles & ſibi quiſque ſinus.
At mihi parce, Venus: ſemper tibi dedita ſervit
    Mens mea: quid meſſes uris acerba tuas?

ELEGIA VI.

SÆPE ego tentavi curas depellere vino:
    At dolor in lacrymas verterat omne merum.
Sæpe aliam tenui: ſed jam quum gaudia adirem,
    Admonuit dominæ, deſeruitque Venus.
Tunc me diſcedens devotum femina dixit;
    Et, pudet heu, narrat ſcire nefanda mea.
Non facit hoc verbis: facie, teneriſque lacertis
    Devovet, & flavis noſtra puella comis.
Talis ad Æmonium Nereïs Pelea quondam
    Vecta eſt frenato cærula piſce Thetis.
Hæc nocuere mihi; quòd adeſt huic dives amator,
    Venit in exitium callida lena meum.
Sanguineas edat illa dapes, atque ore cruento
    Triſtia cum multo pocula felle bibat.
Hanc volitent animæ circùm ſua fata querentes
    Semper, & è tectis ſtrix violenta canat.
Ipſa fame ſtimulante furens, herbaſque ſepulcris
    Quærat, & a ſævis oſſa relicta lupis.
Currat & inguinibus nudis, ululetque per urbes:
    Pòſt agat è triviis aſpera turba canum.
Eveniet, dat ſigna Deus. ſunt numina amanti:
    Sævit & injuſtâ lege relicta Venus.
At tu quàm primùm ſagæ prœcepta rapacis
    Deſere: nam donis vincitur omnis amor.
Pauper erit præſtò tibi, præſtò pauper adibit
    Primus, & in tenero fixus erit latere.
Pauper in anguſto fidus comes agmine turbæ,
    Subjicietque manus, efficietque viam.

Pauper ad occultos furtim deducet amicos,
 Vinclaque de niveo detrahet ipſe pede.
Heu canimus fruſtra, nec verbis victa pateſcit
 Janua: ſed plenâ eſt percutienda manu.
At tu, qui potior nunc es, mea furta caveto:
 Verſatur celeri ſors levis orbe rotæ.

ELEGIA VII.

SEMPER ut inducas, blandos offers mihi vultus;
 Pòſt tamen es miſero triſtis & aſper, Amor.
Quid tibi, ſæve puer, mecum eſt? an gloria magna
 Inſidias homini compoſuiſſe Deum?
Jam mihi tenduntur caſſes; jam Delia furtim
 Neſcio quem tacitâ callida nocte fovet.
Illa quidem tam multa negat; ſed credere durũ eſt,
 Sic etiam de me pernegat uſque viro.
Ipſe miſer docui, quo poſſet ludere pacto
 Cuſtodes: heu, heu, nunc premor arte meâ!
Fingere nunc didicit cauſſas, cur ſola cubaret:
 Cardine nunc tacito vertere poſſe fores.
Tunc ſuccos, herbaſque dedi, queis livor abiret,
 Quem facit impreſſo mutua dente Venus.
At tu fallacis conjux incaute puellæ,
 Me quoque ſervato, peccet ut illa nihil.
Neu juvenes celebret multo ſermone, caveto;
 Neve cubet laxo pectus aperta ſinu;
Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem
 Ne trahat, & menſæ ducat in orbe notas.
Exibit quàm ſæpe, time: ſeu viſere dicet
 Sacra Bonæ maribus non adeunda Deæ.
At mihi ſi credas, illam ſequar unus ad aras,
 Tunc mihi non oculis ſit timuiſſe meis.
Sæpe, velut gemmas ejus, ſignumque probarem,
 Per cauſſam memini me tetigiſſe manum.

Sæpe mero ſomnum peperi tibi : at ipſe bibebam
    Sobria ſuppoſitâ pocula victor aquâ.
Non ego te læſi prudens : ignoſce fatenti.
    Juſſit Amor. Contra quis ferat arma Deos ?
Ille ego ſum, nec me jam dicere vera pudebit,
    Inſtabat totâ cui tua nocte canis.
Non fruſtra quidam jam nunc in limine perſtat
    Sedulus, ac crebro proſpicit, ac refugit :
Et ſimulat tranſire domum ; mox deinde recurrit
    Solus, & ante ipſas excreat uſque fores.
Neſcio quid furtivus amor parat : utere, quæſo,
    Dum licet : in liquidâ nat tibi linter aquâ.
Quid tenerâ tibi conjuge opus, tua ſi bona neſcis
    Servare ? ah, fruſtra clavis ineſt foribus.
Te tenet, abſentes alios ſuſpirat amores,
    Et ſimulat ſubitò condoluiſſe caput.
At mihi ſervandam credas ? non ſæva recuſo
    Verbera, detrecto non ego vincla pedum.
Tunc procul abſitis, quiſquis colit arte capillos,
    Effluit effuſo cui toga laxa ſinu.
Quiſquis & occurret, ne poſſit crimen habere,
    Stet procul, atque aliâ ſtet procul antè viâ.
Sic fieri jubet ipſe Deus : ſic magna ſacerdos
    Eſt mihi divino vaticinata ſono.
Hæc ubi Bellonæ motu eſt agitata, nec acrem
    Flammam, non amens verbera torta timet.
Ipſa bipenne ſuos cædit violenta lacertos,
    Sanguineque effuſo ſpargit inulta Deam.
Statque latus præfixa veru, ſtat ſaucia pectus ;
    Et canit eventus, quos Dea magna monet.
Parcite, quam cuſtodit Amor, violare puellam,
    Ne pigeat magno pòſt didiciſſe malo.
Attigeris : labentur opes, ut vulnere noſtro
    Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.
Et tibi neſcio quas dixit, mea Delia, pœnas :
    Si tamen admittas, ſit, precor, illa levis.
Non ego te propter parco tibi ; ſed tua mater

Me movet, atque iras aurea vincit anus.
Hæc mihi te adducit tenebris, multoque timore
Conjungit noſtras clàm taciturna manus.
Hæc foribuſque manet noctu me adfixa, proculque
Cognoſcit ſtrepitus me veniente pedum.
Vive diu mì, dulcis anus: proprios ego tecum,
Sit modò fas, annos conteruiſſe velim.
Te ſemper, gnatamque tuam te propter amabo:
Quidquid agat, ſanguis eſt tamen ipſa tuus.
Sit modò caſta doce, quamvis non vitta ligatos
Impediat crines, nec ſtola longa pedes.
Et mihi ſint duræ leges, laudare nec ullam
Poſſim ego, quin oculos appetat illa meos.
Et ſi quid peccaſſe puter, ducarque capillis
Immeritò, pronas proripiarque vias;
Non ego te pulſare velim: ſed venerit iſte
Si furor, optârim non habuiſſe manus.
Nec ſævo ſis caſta metu, ſed mente fideli.
Mutuus abſenti te mihi ſervet amor.
At quæ fida fuit nulli, pòſt victa ſenectâ,
Ducit inops tremulâ ſtamina torta manu:
Firmaque conductis annectit licia telis,
Tractaque de niveo vellere ducta putat.
Hanc animo gaudente vident, juvenumque catervæ
Commemorant meritò tot mala ferre ſenem.
Hanc Venus ex alto flentem ſublimis Olympo
Spectat, & infidis quàm ſit acerba, monet.
Hæc aliis maledicta cadant: nos, Delia, amoris,
Exemplum canâ ſimus uterque comâ.

ELEGIA VIII.

HUNC cecinere diem Parcæ fatalia nentes
Stamina, non ulli diſſolüenda Deo;
Hanc fore, Aquitanas poſſet qui fundere gentes,

Quem tremeret forti milite victus Atur.
Evenere. novos pubes Romana triumphos
Vidit, & evinctos brachia capta duces.
At te victrices lauros, Meſſalla, gerentem
Portabat niveis currus eburnus equis.
Non ſinè me eſt tibi partus honos: Tarbella Pyrene
Teſtis, & Oceani litora Santonici.
Teſtis Arar, Rhodanuſq; celer, magnuſq; Garumna,
Carnuti & flavi cærula lympha Liger.
At te, Cydne, canam, tacitis qui leniter undis
Cæruleis placidus per vada ſerpis aquis;
Quantus & æthereo contingens vertice nubes
Frigidus intonſos Taurus arat Cilicas.
Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes
Alba Palæſtino ſancta columba Syro?
Utque maris vaſtum proſpectet turribus æquor
Prima ratem ventis credere docta Tyros?
Qualis &, arentes cùm findit Sirius agros,
Fertilis æſtivâ Nilus abundet aquâ?
Nile pater, quânam poſſum te dicere cauſsâ,
Aut quibus in terris occuluiſſe caput?
Te propter nullos tellus tua poſtulat imbres,
Arida nec pluvio ſupplicat herba Jovi.
Te canit, atque ſuum pubes miratur Oſirim
Barbara, Memphitem plangere docta bovem.
Primus aratra manu ſolerti fecit Oſiris,
Et teneram ferro ſollicitavit humum.
Primus inexpertæ commiſit ſemina terræ,
Pomaque non notis legit ab arboribus.
Hic docuit teneram palis adjungere vitem:
Hic viridem durâ cædere falce comam.
Illi jucundos primùm matura ſapores
Expreſſa incultis uva dedit pedibus.
Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
Movit & ad certos neſcia membra modos,
Bacchus & agricolæ magno confecta labore
Pectora triſtitiæ diſſolüenda dedit.

Bacchus & afflictis requiem mortalibus adfert,
Crura licet durâ compede pulſa ſonent.
Non tibi ſunt triſtes curæ, nec luctus, Oſiri:
Sed chorus, & cantus, & levis aptus Amor.
Sed varii flores, & frons redimita corymbis,
Fuſa ſed ad teneros lutea palla pedes,
Et Tyriæ veſtes, & dulcis tibia cantu,
Et levis occultis conſcia ciſta ſacris.
Huc ades, & centum ludos, Geniumque choreis
Concelebra, & multo tempora funde mero.
Illius e nitido ſtillent unguenta capillo;
Et capite, & collo mollia ſerta gerat.
Sic venias hodierne: tibi dem thuris honores,
Liba & Mopſopio dulcia melle feram.
At tibi ſuccreſcat proles, quæ facta parentis
Augeat, & circa ſtet venerata ſenem.
Nec taceant monumenta viæ, quæ Tuſcula tellus,
Candidaque antiquo detinet Alba lare.
Namque opibus congeſta tuis hîc glarea dura
Sternitur: hic aptâ jungitur arte ſilex.
Te canit agricola, e magnâ quum venerit Urbe
Serus, inoffenſum rettuleritque pedem.
At tu, natalis, multos celebrande per annos,
Candidior ſemper, candidiorque veni.

ELEGIA IX.

Non ego celari poſſum, quid nutus amantis,
Quidve ferant miti lenia verba ſono.
Nec mihi ſunt ſortes, nec conſcia fibra Deorum:
Præcinit eventus nec mihi cantus avis.
Ipſa Venus magico religatum brachia nodo
Perdocuit multis non ſinè verberibus.
Deſine diſſimulare. Deus crudeliùs urit,
Quos videt invitos ſuccubuiſſe ſibi.

Quid tibi nunc molles prodeſt coluiſſe capillos ,
Sæpeque mutatas diſpoſuiſſe comas ?
Quid fuco ſplendente genas ornaſſe ? quid ungues
Artificis doctâ ſubſecuiſſe manu ?
Fruſtra jam veſtes , fruſtra mutantur amictus ,
Anſaque compreſſos colligat arcta pedes.
Ipſa placet , quamvis inculto venerit ore ,
Nec nitidum tardâ comſerit arte caput.
Num te carminibus , num te pallentibus herbis
Devovit tacito tempore noctis anus ?
Cantus vicinis fruges traducit ab agris :
Cantus & iratæ detinet anguis iter :
Cantus & e curru Lunam deducere tentat ,
Et faceret , ſi non æra repulſa ſonent.
Quid queror heu miſero carmē nocuiſſe ? quid herbas?
Forma nihil magicis utitur auxiliis.
Sed corpus tetigiſſe nocet , ſed longa dediſſe
Oſcula , ſed femori conſeruiſſe femur.
Nec tu difficilis puero tamen eſſe memento :
Perſequitur pœnis triſtia facta Venus.
Munera ne poſcas : det munera canus amator ,
Ut foveas molli frigida membra ſinu.
Carior eſt auro juvenis , cui levia fulgent
Ora , nec amplexus aſpera barba terit.
Huic tu candentes humero ſuppone lacertos ,
Et regum magnæ deſpiciantur opes.
At Venus inveniet puero ſuccumbere furtim ,
Dum tumet , & teneros conſerit uſque ſinus ;
Et dare anhelanti pugnantibus humida linguis
Oſcula , & in collo figere dente notas.
Non lapis hanc,gemmæque juvent,quæ frigore ſola
Dormiat , & nulli ſit cupienda viro.
Heu ſerò revocatur amor , ſeròque juventa ,
Cùm vetus infecit cana ſenecta caput.
Tum ſtudium formæ , coma tum mutatur , ut annos
Diſſimulet viridi cortice tincta nucis.
Tollere tunc albos cura eſt à ſtirpe capillos ;

Et faciem demtâ pelle referre novam.
At tu, dum primi floret tibi temporis ætas,
Utere: non tardo labitur illa pede.
Neu Marathum torque. puero quæ gloria victo eſt?
In veteres eſto dura puella ſenes.
Parce, precor, tenero: non illi ſontica cauſſa eſt;
Sed nimius luto corpora tingit amor.
Veh miſer, abſenti mœſtas quam ſæpe querelas
Conjicit, & lacrymis omnia plena madent!
Quid me ſpernis? ait: poterat cuſtodia vinci:
Ipſe dedit cupidis fallere poſſe Deus.
Nota Venus furtiva mihi eſt, ut lenis agatur
Spiritus, ut nec dent oſcula rapta ſonum.
Et poſſum mediâ quamvis obrepere nocte,
Et ſtrepitu nullo clam reſerare fores.
Quid proſunt artes, miſerum ſi ſpernit amantem,
Et fugit ex ipſo ſæva puella toro?
Vel cùm promittit, ſubitò ſed perfida fallit,
Eſt mihi nox multis evigilanda modis.
Dum mihi venturam fingo, quodcumque movetur,
Illius credo tunc ſonuiſſe pedem.
Ah pererant artes, & mollia jura colendi!
Horrida villosâ corpora veſte tegam.
Nunc ſi clauſa mea eſt, ſi copia rara videndi,
Heu miſerum, in laxa quid juvat eſſe toga?
Deſiſtas lacrymare, puer: non frangitur illa;
Et tua jam fletu lumina feſſa tument.
Oderunt, Pholoë, moneo, faſtidia Divi:
Nec prodeſt ſanctis thura dediſſe focis.
Hic Marathus quondam miſeros ludebat amantes,
Neſcius ultorem poſt caput eſſe Deum.
Sæpe etiam lacrymas fertur riſiſſe dolentis,
Et cupidum fictâ detinuiſſe morâ.
Nunc omnes odit faſtus, nunc diſplicet illi
Quæcumque oppoſitâ eſt janua dura ſerâ.
At te pœna manet, niſi deſinis eſſe ſuperba.
Quàm cupies votis hunc revocare diem!

ELEGIA X.

QUID mihi, ſi fueras miſeros læſurus amores,
Fœdera per Divos clam violanda dabas?
Ah miſer, etſi quis primò perjuria celat,
Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.
Parcite, Cœleſtes: æquum eſt impunè licere
Numina formoſis lædere veſtra ſemel.
Lucra petens habili tauros adjungit aratro,
Et durum terræ ruſticus urget opus.
Lucra petituras freta per parentia ventis
Ducunt inſtabiles ſidera certa rates.
Muneribus meus eſt captus puer: at Deus illa
In cinerem, & liquidas munera vertat aquas.
Jam mihi perſolvet pœnas, pulviſque decorem
Detrahet, & ventis horrida facta coma.
Uretur facies, urentur ſole capilli:
Deteret invalidos & via longa pedes.
Admonui quoties? auro ne pollue formam:
Sæpe ſolent auro multa ſubeſſe mala.
Divitiis captus ſi quis violavit amorem;
Aſperaque eſt illi, difficiliſque Venus.
Ure meum potiùs flammâ caput, & pete ferro
Corpus, & intorto verbere terga ſeca.
Nec tibi celandi ſpes ſit peccare paranti.
Eſt Deus, occultos qui vetat eſſe dolos.
Ipſe Deus tacito permiſit vela miniſtro,
Ederet ut multo libera verba mero.
Ipſe Deus ſomno domitos emittere vocem
Juſſit, & invitos facta tegenda loqui.
Hæc ego dicebam, nunc me fleviſſe loquentem,
Nunc pudet ad teneros procubuiſſe pedes.
Tunc mihi jurabas, nullo te divitis auri
Pondere, non gemmis vendere velle fidem:

Non, tibi ſi precium Campania terra daretur :
    Non, tibi ſi Bacchi cura Falernus ager.
Illis eriperes verbis mihi, ſidera cælo
    Lucere, & puras fluminis eſſe vias.
Quin etiam flebas : at non ego fallere doctus
    Tergebam humentes credulus uſque genas.
Quid faceres, niſi & ipſe fores in amore puellæ ?
    Sit, precor, exemplo, ſit levis illa tuo.
O quoties, verbis ne quiſquam conſcius eſſet,
    Ipſe comes multâ lumina nocte tuli !
Sæpe inſperanti venit tibi munere noſtro,
    Et latuit clauſas poſt adoperta fores.
Tum miſer interii, ſtultè confiſus amari :
    Nam poteram ad laqueos cautior eſſe tuos.
Quin etiam attonitâ laudes tibi mente canebam :
    At me nunc noſtri, Pieridumque pudet.
Illa velim rapidâ Vulcanus carmina flammâ
    Torreat, & liquidâ deleat amnis aquâ.
Sit procul a nobis, formam cui vendere cura eſt,
    Et precium plenâ grande referre manu.
At te, qui puerum donis corrumpere es auſus,
    Rideat aſſiduis uxor inulta dolis.
Et cùm furtivo juvenem laſſaverit uſu,
    Tecum interpoſitâ languida veſte cubet.
Semper ſint externa tuo veſtigia lecto,
    Et pateat cupidis ſemper aperta domus.
Nec laſciva ſoror dicatur plura bibiſſe
    Pocula, vel plures emeruiſſe viros.
Illam ſæpe ferunt convivia ducere Baccho,
    Dum rota Luciferi provocet orta diem.
Illâ nulla queat meliùs conſumere noctem,
    Aut operum varias diſpoſuiſſe vices.
At tua perdidicit ; nec tu, ſtultiſſime, ſentis,
    Cum tibi non ſolitâ corpus ab arte movet.
Tune putas illam pro te diſponere crines,
    Aut tenues denſo pectere dente comas ?
Iſta hæc perſuadet facies, auroque lacertos

Vinciat, & Tyrio prodeat apta ſinu?
Non tibi, ſed juveni cuidam vult bella videri:
Devoveat pro quo remque, domumque tuam.
Nec facit hoc vitio, ſed corpora fœda podagrâ,
Et ſenis amplexus culta puella fugit.
Huic tamen accubuit noſter puer. hunc ego credam
Cum trucibus Venerem jungere poſſe feris.
Blanditiaſne meas aliis tu vendere es auſus?
Tu-ne aliis demens oſcula ferre mea?
Tunc flebis, cùm me vinctum puer alter habebit,
Et geret in gremio regna ſuperba tuo.
At tua tum me pœna juvet: Venerique merenti
Fixa notet caſus aurea palma meos:
„ Hanc tibi fallaci reſolutus amore Tibullus
„ Dedicat: & gratâ ſis, Dea, mente, rogat.

ELEGIA XI.

QUIS fuit, horrendos primus qui protulit enſes?
Quàm ferus, & verè ferreus ille fuit!
Tunc cædes hominum generi, tunc prælia nata;
Tunc brevior diræ mortis aperta via eſt.
At nihil ille miſer meruit: nos ad mala noſtra
Vertimus, in ſævas quod dedit ille feras.
Divitis hoc vitium eſt auri: nec bella fuerunt,
Faginus adſtabat cùm ſcyphus ante dapes.
Non arces, non vallus erat; ſomnumque petebat
Securus ſaturas dux gregis inter oves.
Tunc mihi vita foret, vulgi nec triſtia nôſſem
Arma, nec audiſſem corde micante tubam.
Nunc ad bella trahor; & jam quis forſitan hoſtis
Hæſura in noſtro tela gerit latere.
Sed patrii ſervate Lares: aluiſtis & iidem,
Curſarem veſtros cùm tener ante pedes.
Neu pudeat priſco vos eſſe e ſtipite factos:

Sic veteris ſedes incoluiſtis avi.
Tunc meliùs tenuere fidem, cùm paupere cultu
Stabat in exiguâ ligneus æde Deus.
Hic placatus erat, ſeu quis libaverat uvam,
Seu dederat ſanctæ ſpicea ſerta comæ.
Atque aliquis voti compos liba ipſe ferebat,
Poſtque comes purum filia parva favum.
At nobis ærata, Lares, depellite tela:
Hoſtia erit plenâ ruſtica porcus harâ.
Hanc purâ cum veſte ſequar, myrtoque caniſtra
Vincta geram, myrto vinctus & ipſe caput.
Sic placeam vobis: alius ſit fortis in armis,
Sternat & adverſos Marte favente duces.
Ut mihi potanti poſſit ſua dicere facta
Miles, & in mensâ pingere caſtra mero.
Quis furor eſt atram bellis arceſſere mortem?
Imminet, & tacito clam venit illa pede.
Non ſeges eſt infra, non vinea culta; ſed audax
Cerberus, & Stygiæ navita puppis aquæ.
Illic percuſſiſque genis, uſtoque capillo
Errat ad obſcuros pallida turba lacus.
Quàm potiùs laudandus hic eſt, quem prole parata
Occupat in parvâ pigra ſenecta casâ!
Ipſe ſuas ſectatur oves, at filius agnos;
Et calidam feſſo comparat uxor aquam.
Sic ego ſim, liceatque caput candeſcere canis,
Temporis & priſci facta referre ſenem.
Interea Pax arva colat. Pax candida primùm
Duxit araturos ſub juga curva boves.
Pax aluit vites, & ſuccos condidit uvæ,
Funderet ut gnato teſta paterna merum.
Pace bidens, vomerque vigent: at triſtia duri
Militis in tenebris occupat arma ſitus.
Ruſticus e lucoque vehit, malè ſobrius, ipſo
Uxorem plauſtro, progeniemque domum.
Sed Veneris tunc bella calent; ſciſſoſque capillos
Femina, perfractas conqueriturque fores.

Flet teneras ſubtuſa genas; ſed victor & ipſe
  Flet ſibi dementes tam valuiſſe manus.
At laſcivus Amor rixæ mala verba miniſtrat;
  Inter & iratum lentus utrumque ſedet.
Ah lapis eſt, ferrumque, ſuam quicumque puellam
  Verberat: e cælo deripit ille Deos.
Sit ſatis e membris tenuem perſcindere veſtem:
  Sit ſatis ornatus diſſolüiſſe comæ:
Sit lacrymas moviſſe ſatis. quater ille beatus,
  Quo tenera irato flere puella poteſt.
Sed manibus qui ſævus erit, ſcutumque, ſudemque
  Is gerat, & miti ſit procul a Venere.
At nobis, Pax alma, veni, ſpicamque teneto:
  Perfluat & pomis candidus ante ſinus.

ALBII TIBULLI
LIBER II.

ELEGIA PRIMA.

QUISQUIS adeſt, faveat: fruges luſtramus, & agros,
  Ritus ut a priſco traditus exſtat avo.
Bacche veni, dulciſque tuis e cornibus uva
  Pendeat; & ſpicis tempora cinge, Ceres.

Luce ſacrâ requieſcat humus, requieſcat arator;
Et grave ſuſpenſo vomere ceſſet opus.
Solvite vincla jugis: nunc ad præſepia debent
Plena coronato ſtare boves capite.
Omnia ſint operata Deo. non audeat ulla
Lanificam penſis impoſuiſſe manum.
Vos quoque abeſſe procul jubeo, diſcedite ab aris,
Queis tulit heſternâ gaudia nocte Venus.
Caſta placent Superis. purâ cum veſte venite,
Et manibus puris ſumite fontis aquam.
Cernite, fulgentes ut eat ſacer agnus ad aras,
Vinctaque poſt oleâ candida turba comas.
Di patrii, purgamus agros, purgamus agreſtes,
Vos mala de noſtris pellite limitibus.
Neu ſeges eludat meſſem fallacibus herbis;
Neu timeat celeres tardior agna lupos.
Tunc nitidus plenis confiſus ruſticus agris
Ingeret ardenti grandia ligna foco.
Turbaque vernarum; ſaturi bona ſigna coloni,
Ludet, & ex virgis exſtruet ante caſas.
Eventura precor. Viden' ut felicibus extis
Significet placidos nuntia fibra Deos?
Nunc mihi fumoſum veteris proferte Falernum
Conſulis, & Chio ſolvite vincla cado.
Vina diem celebrent. non feſtâ luce madere
Eſt rubor, errantes & malè ferre pedes.
Sed benè Meſſallam ſua quiſque ad pocula dicat,
Nomen & abſentis ſingula verba ſonent.
Gentis Aquitanæ celeber Meſſalla triumphis,
Et magna intonſis gloria victor avis,
Huc ades, adſpiraque mihi, dum carmine noſtro
Redditur agricolis gratia Cœlitibus.
Rura cano, ruriſque Deos. his vita magiſtris
Deſuevit quernâ pellere glande famem.
Illi compoſitis primùm docuère tigillis
Exiguam viridi fronde operire caſam.
Illi etiam tauros primi docuiſſe feruntur

Servitium, & plauſtro ſuppoſuiſſe rotam.
Tunc victus abiere feri; tunc inſita pomus;
Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas;
Aurea tunc preſſos pedibus dedit uva liquores;
Miſtaque ſecuro eſt ſobria lympha mero.
Rura ferunt meſſes, calidi cùm ſideris æſtu
Deponit flavas annua terra comas.
Rure levis verno flores apis ingerit alveo,
Compleat ut dulci ſedula melle favos.
Agricola aſſiduo primùm ſatiatus aratro
Cantavit certo ruſtica verba pede:
Et ſatur arenti primùm eſt modulatus avenâ
Carmen, ut ornatos diceret ante Deos.
Agricola & minio ſuffuſus, Bacche, rubenti
Primus inexperta duxit ab arte choros:
Huic datus a pleno memorabile munus ovili
Dux pecoris hircus: duxerat hircus oves.
Rure puer verno primùm de flore coronam
Fecit, & antiquis impoſuit Laribus.
Rure etiam teneris curam exhibitura puellis
Molle gerit tergo lucida vellus ovis.
Hinc & femineus labor eſt, hinc penſa, coluſque,
Fuſus & adpoſito pollice verſat opus.
Atque aliqua aſſiduè textrix operata Minervam
Cantat, & adplauſo tela ſonat latere.
Ipſe quoque inter agros, interque armenta Cupido
Natus, & indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primùm ſe exercuit arcu.
Hei mihi, quàm doctas nunc habet ille manus!
Nec pecudes, velut antè, petit: fixiſſe puellas
Geſtit, & audaces perdomuiſſe viros.
Hic juveni detraxit opes: hic dicere juſſit
Limen àd iratæ verba pudenda ſenem.
Hoc duce cuſtodes furtim tranſgreſſa jacentes
Ad juvenem tenebris ſola puella venit:
Et pedibus prætentat iter ſuſpenſa timore,
Explorat cæcas cui manus antè vias.

Ah miſeri, quos hic graviter Deus urget! at ille
Felix, cui placidus leniter afflat Amor.
Sancte veni dapibus feſtis; ſed pone ſagittas,
Et procul ardentes hinc procul abde faces.
Vos celebrem cantate Deum, pecorique vocate
Voce, palàm pecori, clam ſibi quiſque vocet.
Aut etiam ſibi quiſque palàm: nam turba jocoſa
Obſtrepit, & Phrygio tibia curva ſono.
Ludite: jam nox jungit equos, currûque ſequuntur
Matris laſcivo ſidera fulva choro:
Poſtque venit tacitus fuſcis circumdatus alis
Somnus, & incerto ſomnia nigra pede.

ELEGIA II.

DICAMUS bona verba, venit natalis, ad aras.
Quiſquis ades, linguâ vir, mulierque fave.
Urantur pia thura focis, urantur odores,
Quos tener e terrâ divite mittit Arabs.
Ipſe ſuos Genius adſit viſurus honores,
Cui decorent ſanctas mollia ſerta comas.
Illius puro diſtillent tempora nardo,
Atque ſatur libo ſit, madeatque mero.
Adnuat &, Cornute, tibi quodcumque rogabis.
En age, quid ceſſas? adnuet ille, roga.
Auguror, uxoris fidos optabis amores:
Jam reor hoc ipſos edidiciſſe Deos.
Nec tibi malueris totum quæcumque per orbem
Fortis arat valido ruſticus arva bove:
Nec tibi gemmarum quidquid felicibus Indis
Naſcitur, Eoi quà maris unda rubet.
Vota cadunt. utinam ſtrepitantibus advolet alis,
Flavaque conjugio vincula portet Amor:
Vincula quæ maneant ſemper, dum tarda ſenectus
Inducat rugas, inficiatque comas.

Huc veniat natalis avis, prolemque miniſtret;
Ludat & ante tuos turba novella pedes.

ELEGIA III.

RURA meā, Cornute, tenent villæque puellam.
Ferreus eſt eheu quiſquis in urbe manet.
Ipſa Venus lætos jam nunc migravit in agros,
Verbaque aratoris ruſtica diſcit Amor.
O ego, cùm dominam adſpicerem, quā fortiter illic
Verſarem valido pingue bidente ſolum!
Agricolæque modò curvum ſectarer aratrum,
Dum ſubigunt ſteriles arva ſerenda boves!
Nec quererer, quòd Sol graciles exureret artus,
Læderet & teneras puſtula rupta manus.
Pavit & Admeti tauros formoſus Apollo:
Nec cithara, intonſæ profueruntve comæ:
Nec potuit curas ſanare ſalubribus herbis.
Quidquid erat medicæ vicerat artis amor.
Tunc fiſcella levi detexta eſt vimine junci,
Raraque per nexus eſt via facta ſero.
O quoties, illo vitulum geſtante per agros,
Dicitur occurrens erubuiſſe ſoror!
O quoties auſæ, caneret dum valle ſub altâ,
Rumpere mugitu carmina docta boves!
Sæpe duces trepidis petiere oracula rebus;
Venit & a templis irrita turba domum.
Sæpe horrere ſacros doluit Latona capillos,
Quos admirata eſt ipſa noverca priùs.
Quiſquis inornatumque caput, crineſque ſolutos
Adſpiceret, Phœbi quæreret ille comam.
Delos ubi nunc, Phœbe, tua eſt? ubi Delphica Pytho?
Nempe Amor in parvâ te jubet eſſe casâ.
Felices olim, Veneri cùm fertur apertè
Servire æternos non puduiſſe Deos.

Fabula nunc ille eſt; ſed cui ſua cura puella eſt,
Fabula ſit, mavult, quàm ſine amore Deus.
At tibi, dura Ceres, Nemeſin quæ abducis ab urbe,
Perſolvat nullâ femina terra fide.
Et tu, Bacche tener, jucundæ conſitor uvæ,
Tu quoque devotos, Bacche, relinque lacus.
Haud impune licet formoſas triſtibus agris
Abdere: non tanti ſunt tua muſta, pater.
O valeant fruges: ne ſint modò rure puellæ,
Glans alat, & priſco more bibantur aquæ.
Glans aluit veteres, & paſſim ſemper amarunt.
Quid nocuit, ſulcos non habuiſſe ſatos?
Tum quibus adſpirabat amor, præbebat apertè
Mitis in umbroſâ gaudia valle Venus.
Nullus erat cuſtos, nulla excluſura volentes
Janua. ſi fas eſt, mos, precor, ille redi.
Ducite: ad imperium dominæ ſulcabimus agros.
Non ego me vinclis, verberibuſque nego.

ELEGIA IV.

HIC mihi ſervitiũ video, dominâque paratã:
Jam mihi libertas illa paterna vale.
Servitium ſed triſte datur, teneorque catenis,
Et nunquam miſero vincla remittet Amor.
Et, ſeu quid merui, ſeu quid peccavimus, urit.
Uror: iô remove, ſæva puella, faces.
O ego, ne poſſim tales ſentire dolores,
Quàm mallem in gelidis montibus eſſe lapis!
Stare vel inſanis cautes obnoxia ventis,
Naufraga quam vaſti tunderet unda maris!
Nunc & amara dies, & noctis amarior umbra eſt:
Omnia jam triſti tempora felle madent.
Nec proſunt Elegi, nec carminis auctor Apollo.
Illa cavâ precium flagitat uſque manu.

Ite procul, Muſæ, ſi nil prodeſtis amanti,
    Non ego vos, ut ſint bella canenda, colo.
Nec refero Soliſque vias; & qualis, ubi orbem
    Complevit, verſis Luna recurrat equis.
Ad dominam faciles aditus per carmina quæro,
    Ite procul, Muſæ, ſi nihil iſta valent.
At mihi per cædem, & facinus ſunt dona paranda,
    Ne jaceam clauſam flebilis ante domum.
Aut rapiam ſuſpenſa ſacris inſignia fanis.
    Sed Venus ante alios eſt violanda mihi.
Illa malum facinus ſuadet, dominamque rapacem
    Dat mihi: ſacrilegas ſentiat illa manus,
O pereat quicumque legit virideſque ſmaragdos,
    Et niveam Tyrio murice tingit ovem?
Hic dat avaritiæ ſtimulos: hinc Coa puellis
    Veſtis, & e rubro lucida concha mari,
Hæc fecere malas: hinc clavem janua ſenſit,
    Et cœpit cuſtos liminis eſſe canis.
Sed precium ſi grande feras, cuſtodia victa eſt;
    Nec prohibent claves, & canis ipſe tacet.
Heu quicumque dedit formam cœleſtis avaræ,
    Quale bonum multis abdidit ille malis!
Hinc fletus, rixæque ſonant: hæc denique cauſſa
    Fecit, ut infamis hic Deus eſſet Amor.
At tibi, quæ precio victos excludis amantes,
    Eripiant partas ventus & ignis opes.
Quin tua tunc juvenes ſpectent incendia læti,
    Nec quiſquam flammæ ſedulus addat aquam.
Seu veniet tibi mors, neque ſit qui lugeat ullus,
    Nec qui det mœſtas munus in exſequias.
At bona, quæ nec avara fuit, centum licet annos
    Vixerit, ardentem flebitur ante rogum.
Atque aliquis ſenior, veteres veneratus amores,
    Annua conſtructo ſerta dabit tumulo;
Et bene, diſcedens, dicet, placideque quieſcas,
    Terraque ſecuræ ſit ſuper oſſa levis.
Vera quidem moneo. ſed proſunt quid mihi vera?

Illius eſt nobis lege colendus Amor.
Quin etiam ſedes jubeat ſi vendere avitas :
Ite ſub imperium, ſub titulumque Lares.
Quidquid habet Circe, quidquid Medea veneni,
Quidquid & herbarum Theſſaia terra gerit,
Et quod, ubi indomitis gregibus Venus afflat amores,
Hippomanes cupidæ ſtillat ab inguine equæ,
(Si modò me placido videat Nemeſis mea vultu)
Mille alias herbas miſceat illa, bibam.

ELEGIA V.

PHOEBE fave ; novus ingreditur tua templa ſacerdos ;
Huc age cum citharâ, carminibuſque veni,
Nunc te vocales impellere pollice chordas,
Nunc precor ad laudes flectere verba meas.
Ipſe triumphali devinctus tempora lauro,
Dum cumulant aras, ad tua ſacra veni.
Sed nitidus, pulcherque veni : nunc indue veſtem
Sepoſitam, longas nunc bene pecte comas,
Qualem te memorant, Saturno rege fugato,
Victori laudes concinuiſſe Jovi.
Tu procul eventura vides : tibi deditus augur
Scit bene, quid fati provida cantet avis.
Tuque regis ſortes : per te præſentit aruſpex,
Lubrica ſignavit cùm Deus exta notis.
Te duce Romanos numquam fruſtrata Sibylla eſt,
Abdita quæ ſenis fata canit pedibus.
Phœbe, ſacras Meſſallinum ſine tangere chartas
Vatis ; & ipſe, precor, quod canat illa, doce.
Hæc dedit Æneæ ſortes, poſtquam ille parentem
Dicitur, & raptos ſuſtinuiſſe Lares.
Hæc fore credebat Romam, cum mœſtus ab alto

Ilion, ardentes reſpiceretque Deos.
Romulus æternæ nondum formaverat Urbis
 Mœnia, conſorti non habitanda Remo.
Sed tunc paſcebant herboſa palatia vaccæ,
 Et ſtabant humiles in Jovis arce caſæ.
Lacte madens illic ſuberat Pan ilicis umbræ,
 Et facta agreſti lignea falce Pales;
Pendebatque vagi paſtoris in arbore votum
 Garrula ſilveſtri fiſtula ſacra Deo:
Fiſtula, cui ſemper decreſcit arundinis ordo;
 Nam calamus cerá jungitur uſque minor.
At, quà Velabri regio patet, ire ſolebat
 Exiguus pulsà per vada linter aquâ.
Illâ ſæpe gregis diti placitura magiſtro,
 Ad juvenem feſtá eſt vecta puella die.
Cum quà fœcundi redierunt munera ruris
 Caſeus, & niveæ candidus agnus ovis.
Impiger Ænæa volitantis frater Amoris,
 Troica qui profugis ſacra vehis ratibus,
Jam tibi Laurentes adſignat Jupiter agros:
 Jam vocat errantes hoſpita terra Lares.
Troja quidem tum ſe mirabitur, & ſibi dicet
 Vos bene tam longâ conſuluiſſe viá.
Illic ſanctus eris, cùm te veneranda Numici
 Unda Deum cælo miſerit indigetem.
Ecce ſuper feſſas volitat Victoria puppes.
 Tandem ad Trojanos Diva ſuperba venit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia caſtris.
 Jam tibi prædico, barbare Turne, necem.
Ante oculos Laurens caſtrum, muruſque Lavini eſt,
 Albaque ab Aſcanio condita longa duce.
Te quoque jam video, Marti placitura ſacerdos
 Ilia, Veſtales deſeruiſſe focos;
Concubitûſque tuos furtim, vittaſque jacentes,
 Et cupidi ad ripas arma relicta Dei.
Carpite nunc, tauri, de ſeptem montibus herbas,
 Dum licet: hic magnæ jam locus Urbis erit.

Roma, tuum nomen terris fatale regendis;
    Quà ſua de cælo proſpicit arva Ceres;
Quàque patent ortus, & quà fluitantibus undis
    Solis anhelantes abluit amnis equos.
Vera cano. ſic uſque ſacras innoxia lauros
    Veſcar, & æternùm ſit mihi virginitas.
Hæc cecinit vates, & te ſibi, Phœbe, vocavit;
    Jactavit fuſâ ſed caput ante comâ.
Quidquid Amalthea, quidquid Merpeſſia dixit,
    Herophile Phœbo grata quod admonuit;
Quotque Albuna ſacras Tiberis per flumina ſortes
    Portarit, ſicco pertuleritque ſinu:
Hæ fore dixerunt belli mala ſigna cometen,
    Multus ut in terras deplueretque lapis:
Atque tubas, atque arma ferunt crepitantia cœlo
    Audita, & lucos præcinuiſſe fugam.
Ipſum etiam ſolem defectum lumine vidit
    Jungere pallentes nubilus annus equos:
Et ſimulacra Deûm lacrymas fudiſſe tepentes,
    Fataque vocales præmonuiſſe boves.
Hæc fuerint olim. ſed tu, jam mitis, Apollo,
    Prodigia indomitis merge ſub æquoribus:
Et ſuccenſa ſacris crepitet bene laurea flammis,
    Omine quo felix, & ſacer annus eat.
Laurus iô bona ſigna dedit: gaudete coloni:
    Diſtendet ſpicis horrea plena Ceres.
Oblitus & muſto feriet pede ruſticus uvas,
    Dolia dum, magni deficiantque lacus.
At madidus Baccho ſua feſta Palilia paſtor
    Concinet, a ſtabulis tunc procul eſte lupi.
Ille levis ſtipulæ ſolennes potus acervos
    Accendet, flammas tranſilietque ſacras:
Et fœtus matrona dabit, natuſque parenti
    Oſcula comprenſis auribus eripiet:
Nec tædebit avum parvo advigilare nepoti,
    Balbaque cum puero dicere verba ſenem.
Tunc operata Deo pubes diſcumbet in herbâ,

Arboris

Arboris antiquæ quà levis umbra cadit.
Aut e veſte ſuâ tendent umbracula ſertis
Vincta : coronatus ſtabit & ante calix.
At ſibi quiſque dapes, & feſtas exſtruet altè
Ceſpitibus menſas, ceſpitibuſque torum.
Ingeret hic potus juvenis maledicta puellæ,
Poſtmodo quæ votis irrita facta velit.
Nam ferus ille ſuæ plorabit ſobrius idem,
Et ſe jurabit mente fuiſſe mala.
Pace tuâ, pereant arcus, pereantque ſagittæ,
Phœbe : modò in terris erret inermis Amor.
Ars bona; ſed poſtquam ſumſit ſibi tela Cupido,
Heu heu quàm multis ars dedit illa malum!
Et mihi præcipuè, jaceo cum ſaucius annum,
Et faveo morbo, cùm juvat ipſe dolor.
Vixque Cano Nemeſim, ſine quâ verſus mihi nullus
Verba poteſt, juſtos aut reperire pedes.
Acer Amor, fractas utinam tua tela ſagittas
Si licet, exſtinctas adſpiciamque faces.
Tu miſerum torques, tu me mihi dira precari
Cogis, & inſanâ mente nefanda loqui.
At tu (nam Divûm ſervat tutela poëtas)
Præmoneo, vati parce, puella, ſacro :
Ut Meſſalinum celebrem, cùm præmia belli
Ante ſuos currus oppida victa feret.
Ipſe gerens laurus, lauro devinctus agreſti
Miles iô, magnâ voce, triumphe canet.
Tum Meſſalla meus pia det ſpectacula turbæ,
Et plaudat curru prætereunte pater.
Annue : ſic tibi ſint intonſi, Phœbe, capilli;
Sic tua perpetuò ſit tibi caſta ſoror.

ELEGIA VI.

CASTRA Macer ſequitur. tenero quid fiet Amori ?
Sit comes, & collo fortiter arma gerat.
Et, ſeu longa virum terræ via, ſeu vaga ducent
Æquora, cum telis ad latus ire volet;
Ure, puer, quæſo, tua qui ferus otia liquit :
Atque iterum erronem ſub tua ſigna voca.
Quòd ſi militibus parces, erit hic quoque miles
Ipſe, levem galeâ qui ſibi portet aquam.
Caſtra peto : valeatque Venus, valeantque puellæ.
Et mihi ſunt vires, & mihi facta tuba eſt.
Magna loquor : ſed magnificè mihi magna locuto
Excutiunt clauſæ fortia verba fores.
Juravi quoties rediturum ad limina nunquam ?
Cum bene juravi, pes tamen ipſe redit.
At tu, quiſquis is es, cui triſti fronte Cupido
Imperitat, noſtrâ ſint tua caſtra domo.
Ferrea non Venerem, ſed prædam ſæcula laudant.
Præda tamen multis eſt operata malis.
Præda feras acies cinxit diſcordibus armis :
Hinc furor, hinc cædes, mors propiorque venit.
Præda vago juſſit geminare pericula ponto,
Bellica cum dubiis roſtra dedit ratibus.
Prædator cupit immenſos obſidere campos,
Ut multa innumerâ jugera paſcat ove.
Cui lapis externus curæ eſt, urbiſque tumultus
Portatur validis mille columna jugis ;
Claudit & indomitum moles mare, lentus ut intra
Negligat hibernas piſcis adeſſe minas.
At tibi læta trahant Samiæ convivia teſtæ,
Fictaque Cumanâ lubrica terra rota.
Heu heu divitibus video gaudere puellas,

Jam veniant prædæ, ſi Venus optat opes :
Ut mea luxuriâ Nemeſis fluat, utque per urbem
Incedat donis conſpicienda meis.
Illa gerat veſtes tenues, quas femina Coa
Texuit, auratas diſpoſuitque vias.
Illi ſint comites fuſci, quos India torret,
Solis & admotis inficit ignis equis.
Illi ſelectos certent præbere colores
Africa puniceum, purpureumque Tyros.
Nota loquor. regnum ipſe tenet, quem ſæpe coëgit
Barbara gypſatos ferre catasta pedes.

ELEGIA VII.

JAM mala finiſſem letho : ſed credula vitam
Spes fovet, & melius cras fore ſemper ait.
Spes alit agricolas : ſpes ſulcis credit aratis
Semina, quæ magno fœnore reddat ager.
Hæc laqueo volucres, hæc captat arundine piſces,
Cùm tenues hamos abdidit ante cibus.
Spes etiam validâ ſolatur compede vinctum :
Crura ſonant ferro, ſed canit inter opus.
Spes facilem Nemeſim ſpondet mihi; ſed negat illa.
Hei mihi, ne vincas, dura puella, Deam.
Parce, per immatura tuæ precor oſſa ſororis :
Sic bene ſub tenerâ parva quieſcat humo.
Illa mihi ſancta eſt; illius dona ſepulcro,
Et madefacta meis ſerta feram lacrymis.
Illius ad tumulum fugiam, ſupplexque ſedebo,
Et mea cum muto fata querar cinere.
Non feret uſque ſuum te propter flere clientem.
Illius ut verbis ſis mihi lenta, veto.
Ne tibi neglecti mittant mala ſomnia manes,
Mœſtaque ſopitæ ſtet ſoror ante torum :
Qualis ab excelsâ præceps delapſa feneſtrâ

Venit ad infernos ſanguinolenta lacus.
Deſino, ne dominæ luctus renoventur acerbi.
Non ego ſum tanti, ploret ut illa ſemel.
Nec lacrymis oculos digna eſt fœdare loquaces.
Lena nocet nobis; ipſa puella bona eſt.
Lena vetat miſerum Phryne, furtimque tabellas
Occulto portans, itque, reditque ſinu.
Sæpe, ego cum dominæ dulces a limine duro
Agnoſco voces, hæc negat eſſe domi.
Sæpe, ubi nox promiſſa mihi eſt, languere puellam
Nuntiat, aut aliquas extimuiſſe minas.
Tunc morior curis: tunc mens mihi perdita fingit,
Quiſve meam teneat, quot teneatve modis.
Tunc tibi, lena, precor diras. ſatis anxia vivas,
Moverit e votis pars quotacumque Deos.

ALBII TIBULLI LIBER III.

ELEGIA PRIMA.

Martis Romani feſtæ venere Calendæ.
Exoriens noſtris hinc fuit annus avis.
Et vaga nunc certâ diſcurrunt undique pompâ
Perque vias urbis munera, perque domos.

Dicite Pierides, quonam donetur honore
Seu mea, ſeu fallor, cara Neæra tamen?
Carmine formoſæ, precio capiuntur avaræ.
Gaudeat, ut digna eſt, verſibus illa meis.
Lutea ſed niveum involvat membrana libellum,
Pumex & canas tondeat ante comas:
Summaque prætexat tenuis faſtigia chartæ,
Indicet ut nomen litera facta tuum.
Atque inter geminas pingantur cornua frontes.
Sic etenim comtum mittere oportet opus.
Per vos auctores hujus mihi carminis oro,
Caſtaliamque umbram, Pierioſque lacus;
Ite domum, cultumque illi donate libellum,
Sicut erit: nullus defluat indè color.
Illa mihi refert, ſi noſtri mutua cura eſt,
An minor, an toto pectore deciderim.
Sed primùm meritam longá donate ſalute,
Atque hæc ſubmiſſo dicite verba ſono:
Hæc tibi vir quondam, nunc frater, caſta Neæra.
Mittit, &, accipias munera parva, rogat.
Te que ſuis jurat caram magis eſſe medullis;
Sive ſibi conjux, ſive futura ſoror.
Sed potiùs conjux; hujus ſpem nominis illi
Auferet exſtincto pallida Ditis aqua.

ELEGIA II.

QUI primus caram juveni, carumque puellæ
Eripuit juvenem, ferreus ille fuit.
Durus & ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
Vivere & ereptâ conjuge qui potuit.
Non ego firmus in hoc; non hæc patientia noſtro
Ingenio. Frangit fortia corda dolor.
Nec mihi vera loqui pudor eſt, vitæque fateri
Tot mala perpeſſæ tædia nata meæ.

Ergo cùm tenuem fuero mutatus in umbram,
Candidaque oſſa ſuper nigra favilla teget,
Ante meum veniat longos incomta capillos,
Et fleat ante meum mœſta Neæra rogum.
Sed veniat caræ matris comitata dolore:
Mœreat hæc genero, mœreat illa viro.
Præfatæ ante meos manes, animamque precatæ,
Perfuſæque pias antè liquore manus:
Pars quæ ſola mei ſuperabit corporis, oſſa
Incinctæ nigrâ candida veſte legant:
Et primùm annoſo ſpargant collecta Lyæo,
Mox etiam niveo fundere lacte parent:
Poſt hæc carbaſeis humorem tollere velis,
Atque in marmoreâ ponere ſicca domo.
Illuc, quas mittit pinguis Panchaïa merces,
Eoique Arabes, dives & Aſſyria,
Et noſtri memores lacrymæ fundantur eodem.
Sic ego componi verſus in oſſa velim.
Sed triſtem mortis demonſtret litera cauſſam,
Atque hæc in celebri carmina fronte notet:
„ Lygdamus hic ſitus eſt. dolor huic, & cura Neæræ
„ Conjugis ereptæ, cauſſa perire fuit.

ELEGIA III.

QUID prodeſt cœlum votis implêſſe, Neæra?
Blandaque cum multâ thura dediſſe prece?
Non, ut marmorei prodirem e limine tecti,
Inſignis clarâ conſpicuuſque domo;
Aut ut multa mei renovarent jugera tauri,
Et magnas meſſes terra benigna daret:
Sed tecum ut longæ ſociarem gaudia vitæ,
Inque tuo caderet noſtra ſenecta ſinu;
Tunc, cùm permenſo defunctus tempore lucis
Nudus Lethæâ cogerer ire rate.

Nam grave quid prodeſt pondus mihi divitis auri?
Arvaque ſi findant pinguia mille boves?
Quidve domus prodeſt Phrygiis innixa columnis,
Tænare ſive tuis, ſive Cariſte tuis?
Et nemora in domibus ſacros imitantia lucos?
Auratæque trabes, marmoreumque ſolum?
Quidve, in Erythræo legitur quæ litore, concha,
Tinctaque Sidonio murice lana juvat?
Et quæ præterea populus miratur? in illis
Invidia eſt. falsò plurima vulgus amat.
Non opibus mentes hominum, curæque levantur:
Nam Fortuna ſuâ tempora lege regit.
Sit mihi paupertas tecum jucunda, Neæra:
At ſine te, regum munera nulla volo.
O niveam, quæ te poterit mihi reddere, lucem!
O mihi felicem terque quaterque diem!
At ſi, pro dulci reditu quæcumque voventur,
Audiat averſâ non meus aure Deus:
Nec me regna juvent, nec Lydius aurifer amnis,
Nec quas terrarum ſuſtinet orbis opes.
Hæc alii cupiant. liceat mihi paupere cultu
Securo carâ conjuge poſſe frui.
Adſis, & timidis faveas, Saturnia, votis;
Et faveas conchâ Cypria vecta tuâ.
Aut, ſi fata negant reditum, triſteſque ſorores,
Stamina quæ ducunt, quæque futura neunt;
Me vocet in vaſtos amnes, nigramque paludem
Dives in ignavâ luridus Orcus aquâ.

ELEGIA IV.

DI meliora ferant; nec ſint inſomnia vera;
Quæ tulit extremâ peſſima nocte quies.
Ite procul: vanum, falſumque avertite viſum;
Deſinite in vobis quærere velle fidem.

Divi vera monent: venturæ nuncia ſortis
 Vera monent Tuſcis exta probata viris.
Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
 Et pavidas mentes falſa timere jubent.
Et vanum ventura hominum genus omina noctis
 Farre pio placant, & ſaliente ſale.
Et tamen, utcumque eſt, ſive illi vera moneri,
 Mendaci ſomno credere ſive volent:
Efficiat vanos noctis Lucina timores,
 Et fruſtra immeritum prætimuiſſe velit:
Si mea nec turpi mens eſt obnoxia facto,
 Nec læſit magnos impia lingua Deos.
Jam Nox æthereum nigris emenſa quadrigis
 Mundum, cæruleas laverat amne rotas:
Nec me ſopierat menti Deus utilis ægræ
 Somnus: ſollicitas deficit ante domos.
Tandem cum ſummo Phœbus proſpexit ab ortu,
 Preſſit languentis lumina ſera quies.
Hic juvenis caſtâ redimitus tempora lauro
 Eſt viſus noſtrâ ponere ſede pedem.
Non illo quidquam formoſius ulla priorum
 Ætas, humanum nec videt illud opus.
Intonſi crines longâ cervice fluebant:
 Stillabat Tyrio myrtea rore coma.
Candor erat, qualem præfert Latonia Luna;
 Et color in niveo corpore purpureus:
Ut juveni primùm virgo deducta marito
 Inficitur teneras ore rubente genas:
Ut cùm contexunt amaranthis alba puellæ
 Lilia, & autumno candida mala rubent.
Ima videbatur talis illudere palla,
 Namque hæc in nitido corpore veſtis erat.
Artis opus raræ fulgens teſtudine & auro
 Pendebat lævâ garrula parte lyra.
Hanc primùm veniens plectro modulatus eburno
 Felices cantus ore ſonante dedit.
Sed poſtquam fuerant digiti cum voce locuti,

Edidit

Edidit hæc triſti dulcia verba modo.
SALVE cura Deûm : caſto nam rite poëtæ
Phœbuſque, & Bacchus, Pierideſque favent.
Sed proles Semeles Bacchus, doctæque ſorores
Dicere non norunt, quid ferat hora ſequens.
At mihi fatorum leges, ævique futuri
Eventura pater poſſe videre dedit.
Quare, ego quæ dico non fallax, accipe, vates,
Quodque Deus vero Cynthius ore ferat.
Tantùm cara tibi, quantùm nec filia matri,
Quantùm nec cupido bella puella viro,
Pro qua ſollicitas cœleſtia numina votis,
Quæ tibi ſecuros non ſinit ire dies,
Et, cùm te fuſco ſomnus velavit amictu,
Vanum nocturnis fallit imaginibus,
Carminibus celebrata tuis formoſa Neæra
Alterius mavult eſſe puella viri :
Diverſaſque tuis agitat mens impia curas,
Nec gaudet caſtâ nupta Neæra domo.
Ah crudele genus, nec fidum femina nomen!
Ah pereat, didicit fallere ſi qua virum!
Sed flecti poterit : mens eſt mutabilis illis.
Tu modò cum multâ brachia tende fide.
Sævus Amor docuit dominæ fera verba minantis,
Sævus Amor docuit verbera poſſe pati.
Me quondam Admeti niveas paviſſe juvencas,
Non eſt in vanum fabula ficta jocum.
Tunc ego nec citharâ poteram gaudere ſonorâ,
Nec ſimiles chordis reddere voce ſonos;
Sed perlucenti cantus meditabar avenâ,
Ille ego Latonæ filius, atque Jovis.
Neſcis quid ſit Amor juvenis, ſi ferre recuſas
Immitem dominam, conjugiumque ferum.
Ergo ne dubita blandas adhibere querelas :
Vincuntur molli pectora dura prece.
Quòd ſi vera canunt ſacris oracula templis,
Hæc illi noſtro nomine dicta refer;

Hoc tibi conjugium promittit Delius ipſe :
    Felix hoc : alium deſine velle virum.
Dixit , & ignavus defluxit corpore ſomnus.
    Ah ego ne poſſim tanta videre mala.
Nec tibi crediderim votis contraria vota ,
    Nec tantum crimen pectore ineſſe tuo.
Nam te nec vaſti genuerunt æquora Ponti ,
    Nec flammam volvens ore Chimæra fero ;
Nec conſanguineâ redimitus terga catervâ ,
    Cui tres ſunt linguæ , tergeminumque caput ;
Scyllaque virgineam canibus ſuccincta figuram ;
    Nec te conceptam ſæva leæna tulit ;
Barbara nec Scythiæ tellus , horrendave Syrtis ;
    Sed culta , & duris non habitanda domus ;
Et longè ante alias omnes mitiſſima mater ,
    Iſque pater , quo non alter amabilior.
Hæc Deus in melius crudelia ſomnia vertat ,
    Et jubeat tepidos irrita ferre Notos.

ELEGIA V.

VOs tenet , Etruſcis manat quæ fontibus unda ,
    Unda ſub æſtivum non adeunda Canem.
Nunc autem ſacris Bajarum maxima lymphis ,
    Cùm ſe purpureo vere remittit hiems.
At mihi Perſephone nigram denuntiat horam.
    Immerito juveni parce nocere , Dea.
Non ego tentavi nulli temeranda virorum
    Audax laudandæ ſacra docere Deæ :
Nec mea mortiferis infecit pocula ſuccis
    Dextera ; nec cuiquam tetra venena dedit :
Nec nos ſacrilegos templis admovimus ignes ;
    Nec cor ſollicitant facta nefanda meum ;
Nec nos inſanæ meditantes jurgia linguæ
    Impia in adverſos ſolvimus ora Deos.

Et nondum cani nigros læſere capillos ,
  Nec venit tardo curva ſenecta pede.
Natalem primò noſtrum videre parentes ,
  Cùm cecidit fato conſul uterque pari.
Quid fraudare juvat vitem creſcentibus uvis ?
  Et modò nata malâ vellere poma manu ?
Parcite , pallentes undas quicumque tenetis ,
  Duraque ſortiti tertia regna Dei.
Elyſios olim liceat cógnoſcere campos ,
  Lethæamque ratem , Cimmerioſque lacus ;
Cùm mea rugosâ pallebunt ora ſenectâ ,
  Et referam pueris tempora priſca ſenex.
Atque utinam vano nequicquam terrear æſtu !
  Languent ter quinos ſed mea membra dies.
At vobis Tuſcæ celebrantur Numina nymphæ ,
  Et facilis lentâ pellitur unda manu.
Vivite felices , memores & vivite noſtri ;
  Sive erimus , ſeu nos fata fuiſſe velint.
Intereà nigras pecudes promittite Diti ,
  Et nivei lactis pocula miſta mero.

ELEGIA VI.

CANDIDE Liber ades : ſic ſit tibi myſtica vitis
  Semper : ſic ederâ tempora vincta feras.
Aufer & ipſe meum pariter medicando dolorem :
  Sæpe tuo cecidit munere victus Amor.
Care puer , madeant generoſo pocula Baccho ;
  Et nobis pronâ funde Falerna manu.
Ite procul durum curæ genus , ite labores :
  Fulſerit hìc niveis Delius alitibus.
Vos modò propoſito dulces faveatis amici ,
  Neve neget quiſquam me duce ſe comitem.
Aut ſi quis vini certamen mite recuſet ,
  Fallat cum tecto cara puella dolo.

Ille facit dites animos Deus : ille ferocem
 Contudit, & dominæ miſit in arbitrium.
Armeniæ tigres, & fulvas ille leænas
 Vicit, & indomitis mollia corda dedit.
Hæc Amor, & majora valet; ſed poſcite Bacchi
 Munera. quem veſtrûm pocula ſicca juvant?
Convenit ex æquo, nec torvus Liber in illos,
 Qui ſe, quique unà vina jocoſa colunt.
Jam venit iratus nimiùm, nimiùmque ſeveris.
 Qui timet irati Numina magna, bibat.
Quales his pœnas qualis quantuſque minetur,
 Cadmææ matris præda cruenta docet.
Sed procul a nobis hic ſit timor: illaque, ſiqua eſt,
 Quid valeat læſi, ſentiat, ira Dei.
Quid precor ah demens? venti temeraria vota,
 Aeriæ & nubes diripienda ferant.
Quamvis nulla mei ſupereſt tibi cura, Neæra:
 Sis felix, & ſint candida fata tua.
At nos ſecuræ reddamus tempora menſæ,
 Venit poſt multos una ſerena dies.
Hei mihi! difficile eſt imitari gaudia falſa:
 Difficile eſt triſti fingere mente jocum.
Nec bene mendaci riſus componitur ore,
 Nec bene ſollicitis ebria verba ſonant.
Quid queror infelix? turpes diſceditæ curæ.
 Odit Lenæus triſtia verba pater.
Gnoſſia, Theſeæ quondam perjuria linguæ,
 Fleviſti ignoto ſola relicta mari.
Sic cecinit pro te doctus, Minoi, Catullus,
 Ingrati referens impia facta viri.
Vos ego nunc moneo: Felix, quicumque dolore
 Alterius diſces poſſe carere tuo.
Nec vos aut capiant pendentia brachia collo,
 Aut fallat blandâ ſordida lingua fide.
Et ſi perque ſuos fallax juravit ocellos,
 Junonemque ſuam, perque ſuam Venerem,
Nulla fides inerit: perjuria ridet amantum

Juppiter ; & ventos irrita ferre jubet.
Ergo quid toties fallacis verba puellæ
Conqueror ? ite a me ſeria verba, precor.
Quàm vellem tecum longas requieſcere noctes,
Et tecum longos pervigilare dies,
Perfida, nec meritò nobis inimica merenti,
Perfida, ſed quamvìs perfida, cara tamen !
Najada Bacchus amat. ceſſas, ô lente miniſter ?
Temperet annoſum Martia lympha merum.
Non ego, ſi fugiat noſtræ convivia menſæ
Ignotum cupiens vana puella torum,
Sollicitus repetam totâ ſuſpiria nocte.
Tu puer huc; liquidum fortius adde merum.
Jamdudum Tyrio madefactus tempora nardo
Debueram ſertis implicuiſſe comas.

ALBII TIBULLI
LIBER IV.

PANEGYRICUS AD MESSALLAM.

TE, Meſſalla, canam. Quanquam me cognita virtus
Terret, ut infirmæ nequeant ſubſiſtere vires;
Incipiam tamen. At meritas ſi carmina laudes
Deficiant, humilis tantis ſim conditor actis.
Nec tua, te præter, chartis intexere quiſquam

Facta queat, dictis ut non majora ſuperſint.
Eſt nobis voluiſſe ſatis. Nec munera parva
Reſpueris. etiam Phœbo gratiſſima dona
Cres tulit, & cunctis Baccho jucundior hoſpes
Icarus, ut puro teſtantur ſidera cœlo,
Erigoneque, Caniſque; neget ne longior ætas.
Quin etiam Alcides Deus aſcenſurus Olympum
Læta Molorcheis poſuit veſtigia tectis.
Parvaque cœleſtes pacavit mica, nec illis
Semper inaurato taurus cadit hoſtia cornu.
Hic quoque ſit gratus parvus labor, ut tibi poſſim
Inde alios, alioſque memor componere verſus.
Alter dictet opus magni mirabile mundi,
Qualis in immenſo deſederit aëre tellus,
Qualis & in curvum pontus confluxerit orbem,
Et vagus e terris quà ſurgere nititur aër,
Hinc & contextus paſſim fluat igneus æther,
Pendentique ſuper claudantur ut omnia cœlo.
At quodcunque meæ poterunt audere Camœnæ,
Seu tibi par poterunt, ſeu, quod ſpes abnuit, ultrà,
Sive minus, certeque canent minus; omne vovemus
Hoc tibi, ne tanto careat mihi carmine charta.
Nam, quanquã antiquæ gentis ſuperant tibi laudes,
Non tua majorum contenta eſt gloria famâ,
Nec quæris, quid quâque index ſub imagine dicat,
Sed generis priſcos contendis vincere honores,
Quàm tibi majores, majus decus ipſe futurus.
At tua non titulus capiet ſub nomine facta,
Æterno ſed erunt tibi magna volumina verſu,
Convenientque tuas cupidi componere laudes
Undique, quique canent vincto pede, quique ſoluto.
Quis potior, certamen erit: ſim victor in illis,
Ut noſtrum tantis inſcribam nomen in actis.
Nam quis te majora gerit caſtriſve, forove?
Nec tamẽ hinc aut hinc tibi laus majorve, minorve:
Juſta pari premitur veluti cùm pondere libra
Prona: nec hac plus parte ſedet, nec ſurgit ab illâ:

Qualis, inæquatum ſi quando onus urget utrinque,
Inſtabilis natat alterno depreſſior orbe.
Nam ſeu diverſi fremat inconſtantia vulgi,
Non alius ſedare queat; ſeu judicis ira
Sit placanda, tuis poterit miteſcere verbis.
Non Pylos, aut Ithace tantos genuiſſe feruntur
Neſtora, vel parvæ magnum decus urbis Ulyſſem.
Vixerit ille ſenex quamvìs, dum terna per orbem
Secula fertilibus Titan decurrerit horis;
Ille per ignotas audax erraverit urbes,
Quà maris extremis tellus includitur undis.
Nam Ciconumque manus adverſis reppulit armis:
Nec valuit Lotos cœptos avertere curſus:
Ceſſit & Ætnææ Neptunius incola rupis
Victa Maroneo fœdatus lumina Baccho.
Vexit & Æolios placidum per Nerea ventos:
Incultos adiit Læſtrygonas, Antiphatenque,
Mobilis Artacie gelida quos irrigat unda.
Solum nec doctæ verterunt pocula Circes;
Quamvìs illa foret Solis genus, apta vel herbis,
Aptaque vel cantu veteres mutare figuras.
Cimmerion etiam obſcuras acceſſit ad arces,
Queis nunquam candente dies apparuit ortu,
Sive ſupra terras Phœbus, ſeu curreret infra.
Vidit ut inferno Plutoni ſubdita regna
Magna Deûm proles levibus diſcurreret umbris.
Præteriitque citâ Sirenum litora puppi.
Illum inter geminæ nantem confinia mortis
Nec Scyllæ ſævo conterruit impetus ore,
Cùm canibus rapidas inter freta ſerperet undas;
Nec violenta ſuo conſumſit more Charybdis,
Vel ſi ſublimis fluctu conſurgeret imo,
Vel ſi interrupto nudaret gurgite pontum.
Non violata vagi ſileantur paſcua Solis,
Non Amor, & fœcunda Atlantidos arva Calypsûs,
Finis & erroris miſeri Phæacia tellus.
Atque hæc ſeu noſtras inter ſunt cognita terras,

Fabula ſive novum dedit his erroribus orbem ;
Sit labor illius, tua dum facundia major.
Nam te non alius belli tenet aptiùs artes,
Quà deceat tutam caſtris præducere foſſam,
Qualiter adverſos hoſti defigere cervos ;
Quemve locum ducto meliùs ſit claudere vallo ;
Fontibus ut dulces erumpat terra liquores ;
Ut faciliſque tuis aditus ſit, & arduus hoſti,
Laudis & aſſiduo vigeat certamine miles.
Quis tardamve ſudem meliùs, celeremve ſagittam
Jecerit, aut lento perfregerit obvia pilo ?
Aut quis equum celerem arctato compeſcere freno
Poſſit, & effuſas tardo permittere habenas ?
Inque vicem modò directo contendere curſu,
Seu libeat curvo breviùs contendere gyro ?
Quis parmâ, ſeu dextra velit, ſeu læva tueri,
Sive hac, ſive illac veniat gravis impetus haſtæ,
Amplior, aut ſignata citâ loca tangere fundâ ?
Jam ſimul audacis veniant certamina Martis,
Adverſiſque parent acies concurrere ſignis,
Tunc tibi non deſit faciem componere pugnæ ;
Seu ſit opus, quadratum acies conſiſtat in agmen,
Rectus ut æquatis decurrat frontibus ordo ;
Seu libeat duplicem, ſeu junctum cernere Martem,
Dexter uti lævum teneat, dextrumque ſiniſter
Miles, ſitque duplex geminis victoria caſtris.
At non per dubias errant mea carmina laudes :
Nam bellis experta cano. teſtis mihi victæ
Fortis Iapidiæ miles : teſtis quoque fallax
Pannonius, gelidas paſſim disjectus in Alpes.
Teſtis Arupinas & pauper natus in armis.
Quem ſi quis videat, vetus ut non fregerit ætas,
Terna minùs Pyliæ miretur ſecula famæ.
Centum fœcundos Titan renovaverit annos,
Ipſe tamen velox celerem ſuper edere corpus
Audet equum, validiſque ſedet moderator habenis.
Te duce non aliàs converſus terga domator

Libera Romanæ ſubjecit colla catenæ.
Nec tamen his contentus eris: majora peractis
Inſtant; compertum eſt veracibus ut mihi ſignis,
Queis Amythaonius nequeat certare Melampus.
Nam modò fulgentem Tyrio ſubtemine veſtem
Indueras, oriente die duce fertilis anni,
Splendidior liquidis cùm ſol caput extulit undis;
Et fera diſcordes tenuerunt flamina venti,
Curva nec aſſuetos egerunt flumina curſus.
Quin rapidum placidis etiam mare conſtitit undis;
Ulla nec aërias volucris perlabitur auras,
Nec quadrupes denſas depaſcitur aſpera ſilvas,
Quin largita tuis ſunt multa ſilentia votis.
Juppiter ipſe levi vectus per inania curru
Adfuit, & cœlo vicinum liquit Olympum,
Intentâque tuis precibus ſe præbuit aure,
Cunctaque veraci capite annuit abditus aris.
Lætior eluxit ſtructos ſuper ignis acervos.
Quin, hortante Deo, magnis inſiſtere rebus
Incipe: non iidem tibi ſint, aliiſque triumphi.
Non te vicino remorabitur obvia Marte
Gallia, nec latis audax Hiſpania terris;
Nec fera te Tyrio tellus obſeſſa colono;
Nec quà vel Nilus, vel regia lympha Choaſpes
Profluit, aut rapidus Cyri dementia, Gindes
Radit Arecteos haud una per oſtia campos;
Nec quà regna vago Tomyris finivit Araxe;
Impia nec ſævis celebrans convivia menſis
Ultima vicinus Phœbo tenet arva Padæus;
Quàq; Hiſtrus, Tanaiſq; Getas rigat, atq; Moſynos.
Quid moror? Oceanus ponto quà continet orbem,
Nulla tibi adverſis regio ſeſe offeret armis.
Te manet invictus Romano Marte Britannus,
Teque interjecto mundi pars altera Sole.
Nam circumfuſo conſiſtit in aëre tellus,
Et quinque in partes toto diſponitur orbe:
Atque duæ gelido vaſtantur frigore ſemper.

Illic & densâ tellus abſconditur umbrâ,
Et nulla incepto perlabitur unda liquore;
Sed durata riget denſam in glaciemque, nivemque;
Quippe ubi non unquam Titan ſuperegerit ortus;
At media eſt Phœbi ſemper ſubjecta calori,
Seu propior terris æſtivum fertur in orbem,
Seu celer hibernas properat decurrere luces.
Non ergo preſſo tellus conſurgit aratro;
Nec frugem ſegetes præbent, nec pabula terræ.
Non illic colit arva Deus, Bacchuſve, Cereſve;
Nulla nec exuſtas habitant animalia partes.
Fertilis hanc inter poſita eſt, interque rigentes,
Noſtraque,& huic adverſa ſolo pars altera noſtro,
Quas utrinque tenens ſimilis vicinia cœli
Temperat, alter & alterius vires necat aër.
Hinc placidus nobis per tempora vertitur annus.
Hic & colla jugo didicit ſummittere taurus,
Et lenta excelſos vitis conſcendere ramos:
Tondeturque ſeges maturos annua partus:
Et ferro tellus, pontus conſinditur ære.
Quin etiam ſtructis exurgunt oppida muris.
Ergo ubi per claros ierint tua facta triumphos,
Solus utroque idem diceris magnus in orbe.
Non ego ſum ſatis ad tantæ præconia laudis,
Ipſe mihi non ſi præſcribat carmina Phœbus.
Eſt tibi, qui poſſit magnis ſe accingere rebus
Valgius; æterno propior non alter Homero.
Languida non noſter peragit labor otia, quamvis
Fortuna, ut mos eſt illi, me adverſa fatiget.
Nam mihi cùm magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flavi ditantes ordine ſulci
Horrea, fœcundas ad deficientia meſſes:
Cuique pecus denſo paſcebant agmine colles,
Et domino ſatìs, & nimium furique, lupoque:
Nunc deſiderium ſupereſt; nam cura novatur,
Cũ memor anteactos ſemper dolor admonet annos.
Sed licèt aſperiora cadant, ſpolierque relictis;

Non te deficient noſtræ memorare Camœnæ :
Nec ſolùm tibi Pierii tribuentur honores.
Pro te vel rapidas auſim maris ire per undas,
Adverſis hiberna licèt tumeant freta ventis.
Pro te vel ſolus denſis ſubſiſtere turmis,
Vel parvum Ætnææ corpus committere flammæ.
Sum quodcumque, tuum eſt. noſtri ſit parvula cura,
Sit tibi quanta libet, ſi ſit modò, non mihi regna
Lydia, non magni potior ſit fama Gylippi,
Poſſe Meleteas nec mallem vincere chartas.
Quod tibi ſi verſus noſter totuſve minuſve,
Vel bene ſit notus, ſummo vel inerret in ore;
Nulla mihi ſtatuent finem te fata canendi.
Quin etiam mea cùm tumulus contexerit oſſa;
Seu matura dies celerem properat mihi mortem;
Longa manet ſeu vita tamen mutata figuram;
Seu me finget equum rigidos percurrere campos
Doctum; ſeu tardi pecoris ſim gloria taurus;
Sive ego per liquidum volucri vehar aëra penna;
In quencunque hominem me longa receperit ætas,
Inceptis de te ſubtexam carmina chartis.

II.

Laus Sulpitiæ ad Martem.

Sulpitia eſt tibi culta tuis, Mars magne, Calendis.
Spectatum e cœlo, ſi ſapis, ipſe veni.
Hoc Venus ignoſcet. at tu, violente, caveto,
Ne tibi miranti turpiter arma cadant.
Illius ex oculis, cum vult exurere Divos,
Accendit geminas lampadas acer Amor.
Illam, quicquid agit, quoquò veſtigia movit,
Componit furtim, ſubſequiturque decor.

Seu ſolvit crines, fuſis decet eſſe capillis :
   Seu comſit, comtis eſt veneranda comis.
Urit, ſeu Tyriâ voluit procedere pallâ :
   Urit, ſeu niveâ candida veſte venit.
Talis in æterno felix Vertumnus Olympo
   Mille habet ornatus, mille decenter habet.
Sola puellarum digna eſt, cui mollia caris
   Vellera det ſuccis bis madefacta Tyros ;
Poſſideatque, metit quicquid bene olentibus arvis
   Cultor odoratæ dives Arabs ſegetis ;
Et quaſcunque niger rubro de litore conchas
   Proximus Eois colligit Indus equis.
Hanc vos, Pierides, feſtis cantate Calendis,
   Et teſtudineâ, Phœbe ſuperbe, lyrâ.
Hoc ſolemne ſacrum multos celebretur in annos.
   Dignior eſt veſtro nulla puella choro.

III.

Sulpitia ad Cerinthum.

PARCE meo juveni, ſeu quis bona paſcua campi,
   Seu colis umbroſi devia montis, aper.
Nec tibi ſit duros acuiſſe in prælia dentes.
   Incolumem cuſtos hunc mihi ſervet Amor.
Sed procul abducit venandi Delia curâ.
   O pereant ſilvæ, deficiantque canes!
Quis furor eſt, quæ mens, denſos indagine colles
   Claudentem, teneras lædere velle manus?
Quidve juvat furtim latebras intrare ferarum,
   Candidaque hamatis crura notare rubis?
Sed tamen, ut tecum liceat, Cerinthe, vagari,
   Ipſa ego per montes retia torta feram.
Ipſa ego velocis quæram veſtigia cervi ;

Et demam celeri ferrea vincla cani.
Tunc mihi, tunc placeant ſilvæ, ſi, lux mea, tecum
Arguar ante ipſas concubuiſſe plagas.
Tunc veniat licet ad caſſes, illæſus abibit,
Ne Veneris cupidæ gaudia turbet, aper.
Tunc ſine me ſit nulla Venus: ſed lege Dianæ,
Caſte puer, caſtâ retia tange manu.
Et quæcunque meo furtim ſubrepit amori,
Incidat in ſævas diripienda feras.
At tu venandi ſtudium concede parenti,
Et celer in noſtros ipſe recurre ſinus.

IV.

Ad Phoebum.

HUC ades, & teneræ morbos expelle puellæ:
Huc ades, intonsâ, Phœbe ſuperbe, comâ.
Crede mihi, propera; nec te jam, Phœbe, pigebit
Formoſæ medicas applicuiſſe manus.
Effice, ne macies pallentes occupet artus,
Neu notet informis pallida membra color.
Et quodcunque mali eſt, & quicquid triſte timemus,
In pelagus rapidis devehat amnis aquis.
Sancte veni, tecumque feras quicunque ſapores,
Quicunque & cantus corpora feſſa levant.
Neu juvenem torque, metuit qui fata puellæ,
Votaque pro dominâ vix numeranda facit.
Interdum vovet: interdum, quòd langueat illa,
Dicit in æternos aſpera verba Deos.
Pone metum, Cerinthe: Deus non lædit amantes.
Tu modò ſemper ama: ſalva puella tibi eſt.
Nil opus eſt fletu. lacrymis erit aptiùs uti,
Si quando fuerit triſtior illa tibi.
At nunc tota tua eſt: te ſolum candida ſecum

Cogitat, & fruſtra credula turba ſedet.
Phœbe fave: laus magna tibi tribuetur, in uno
Corpore ſervato, reſtituiſſe duos.
Jam celeber, jam lætus eris, cùm debita reddet
Certatim ſanctis lætus uterque focis.
Tunc te felicem dicet pia turba Deorum:
Optabunt artes & ſibi quiſque tuas.

****

V.

AD CERINTHUM.

QUI mihi te, Cerinthe, dies dedit, hic mihi ſanctus,
Atque inter feſtos ſemper habendus erit.
Te naſcente novum Parcæ cecinere puellis
Servitium; & dederunt regna ſuperba tibi.
Uror ego ante alias: juvat hoc, Cerinthe, quod uror,
Si tibi de nobis mutuus ignis adeſt.
Mutuus adſit amor; per te dulciſſima furta,
Perque tuos oculos, per Geniumque rogo.
Magne Geni, cape thura libens, votiſque faveto:
Si modò, cùm de me cogitat, ille calet.
Quod ſi fortè alios jam nunc ſuſpirat amores,
Tunc precor, infidos, ſancte, relinque focos.
Nec tu ſis injuſta Venus. vel ſerviat æquè
Vinctus uterque tibi, vel mea vincla leva:
Sed potiùs validâ teneamur uterque catenâ;
Nulla queat poſthac nos ſolüiſſe dies.
Optat idem juvenis, quod nos; ſed tectiùs optat:
Nam pudet hæc illum dicere verba palam.
At tu, Natalis quoniam Deus omnia ſentis,
Annue; quid refert, clamne, palamne roget?

VI.

Ad Junonem.

Natalis Juno, ſanctos cape thuris acervos,
Quos tibi dat tenerâ docta puella manu.
Tota tibi eſt hodie; tibi ſe lætiſſima comſit;
Staret ut ante tuos conſpicienda focos.
Illa quidem ornandi cauſſas tibi, Diva, relegat:
Eſt tamen, occultè cui placuiſſe velit.
At tu, ſancta, fave, ne nox divellat amantes:
Sed juveni, quæſo, mutua vincla para.
Sic bene compones: ulli non ille puellæ
Servire, aut cuiquam dignior illa viro.
Nec poſſit cupidos vigilans deprendere cuſtos,
Fallendique vias mille miniſtret Amor.
Annue, purpureâque veni perlucida pallâ.
Ter tibi ſit libo, ter, Dea caſta, mero.
Præcipit & gnatæ mater ſtudioſa, quod optet:
Illa aliud tacitâ jam ſibi mente rogat.
Uritur, ut celeres urunt altaria flammæ;
Nec, liceat quamvìs, ſana fuiſſe velit.
Sic juveni grata, adveniet cùm proximus annus
Hic idem votis jam vetus adſit amor.

VII.

SULPITIA LOQUITUR.

TANDEM venit Amor, qualem texiſſe, pudori,
Quàm nudâſſe alicui, ſit mihi fama magis.
Exorata meis illum Cytherea Camœnis
Attulit in noſtrum, depoſuitque ſinum.
Exſolvit promiſſa Venus. mea gaudia narret,
Dicetur ſi quis non habuiſſe ſuam.
Non ego ſignatis quidquam mandare tabellis,
Ne legat id nemo, quàm meus ante, velim:
Sed peccâſſe juvat. vultus componere famæ
Tædet: cùm digno digna fuiſſe ferar.

VIII.

AD MESSALLAM.

INVISUS natalis adeſt, qui rure moleſto,
Et ſine Cerintho triſtis agendus erit.
Dulcius urbe quid eſt? an villa ſit apta puellæ,
Atque Eretino frigidus annus agro?
Jam nimiùm, Meſſalla, mei ſtudioſe quieſcas,
Non tempeſtivæ ſæpe propinque viæ.
Hic animum, ſenſûſque meos abducta relinquo,
Arbitrio quamvis non ſinis eſſe meo.

IX.

De Natali Die.

Scis iter ex animo ſublatum triſte puellæ,
Natali Romæ jam licet eſſe tuo.
Omnibus ille dies nobis natalis agatur,
Qui nec opinanti nunc tibi forte venit.

X.

Sulpitia ad Cerinthum.

Gratum eſt, ſecurus multum quòd jam mihi de me
Permittis ſubitò, nec malè inepta cadam.
Sit tibi cura togæ potior, preſſumque quaſillo
Scortum, quàm Servî filia Sulpitia.
Solliciti ſunt pro nobis, quibus illa dolori eſt,
Ne cedam ignoto, maxima cauſſa, toro.

XI.

Ad Cerinthum.

Estne tibi, Cerinthe tuæ placiture puellæ,
Qui mea nunc vexat corpora feſſa calor?
Ah ego non aliter triſtes evincere morbos
Optarim, quàm te ſi quoque velle putem.

Nam mihi quid proſit morbos evincere ? quid tu
Noſtra potes lento pectore ferre mala ?

XII.

AD EUNDEM.

NE tibi ſim, mea lux, æquè tam fervida cura,
Ac videor paucos ante fuiſſe dies;
Si quidquam totâ commiſi ſtulta juventâ,
Cujus me fatear pœnituiſſe magis,
Heſternâ quàm te ſolum quòd nocte reliqui,
Ardorem cupiens diſſimulare meum.

XIII.

AD AMICAM.

NULLA tuum nobis ſubducet femina lectum.
Hôc primùm juncta eſt fœdere noſtra Venus.
Tu modò ſola places; nec jam, te præter, in urbe
Formoſa eſt oculis ulla puella meis.
Atque utinam poſſes uni mihi bella videri!
Diſpliceas aliis. ſic ego tutus ero.
Nil opus invidiâ eſt. procul abſit gloria vulgi.
Qui ſapit, in tacito gaudeat ille ſinu.
Sic ego ſecretis poſſum bene vivere ſilvis,
Quà nulla humano ſit via trita pede.
Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atrâ
Lumen, & in ſolis tu mihi turba locis.

Nunc licèt e cœlo mittatur amica Tibullo,
Mittetur fruſtra, deficietque Venus.
Hæc tibi ſancta tuæ Junonis numina juro,
Quæ ſola ante alios eſt mihi magna Deos.
Quid facio demens? heu, heu mea pignora cedo.
Juravi ſtultè: proderit iſte timor.
Nunc tu fortis eris, nunc tu me audaciùs ures:
Hoc peperit miſero garrula lingua malum.
Jam faciam quodcunque voles; tuus uſque manebo,
Nec fugiam notæ ſervitium dominæ.
Sed Veneris ſanctæ conſidam vinctus ad aras.
Hæc notat injuſtos, ſupplicibuſque favet.

XIV.

De Infamia suæ Puellæ.

Rumor ait crebrò noſtram peccare puellam.
Nunc ego me ſurdis auribus eſſe velim.
Crimina non hæc ſunt noſtro ſinè ficta dolore.
Quid miſerum torques? rumor acerbe, tace.

XV.

Ad Priapum.

Ex Priapeis.

Villicus ærarî quondam, nunc cultor agelli,
Hæc tibi Perſpectus templa, Priape, dico.
Pro quibus officiis, ſi fas eſt, ſancte, paciſcor;
Aſſiduus cuſtos ruris ut eſſe velis:

Improbus ut ſi quis noſtrum violârit agellum,
Hunc tu, ſed taceo: ſcis, puto, quod ſequitur.

XVI.

AD PRIAPUM.

DE INERTIA INGUINIS.

Quid hoc novi eſt? quid ira nunciat Deûm?
Silente nocte candidus mihi puer
Tepente cùm jaceret abditus ſinu,
Venus fuit quieta; nec viriliter
Iners ſenile penis extulit caput.
Placet, Priape? qui ſub arboris comâ
Sacrum ſoles revincte pampino caput
Ruber ſedere cum rubente faſcino.
At, ô Tripalle, ſæpe floribus novis
Tuas ſine arte deligavimus comas,
Abegimuſque voce ſæpe, cùm tibi
Senexve corvus, impigerve gracculus
Sacrum feriret ore corneo caput.
Vale, nefande deſtitutor inguinum,
Vale, Priape: debeo tibi nihil.
Jacebis inter arva ſquallidus ſitu.
Caniſque fœdus uſque imminget, aut tibi
Lutoſa ſus fricabit oblitum latus.
Sceleſte penis, ô meum malum grave,
Gravi, piâque lege noxiam lues.
Licèt querare; nec tibi tener puer
Patebit ullus, ingemente qui toro,
Juvante verſet arte mobilem natem.
Puella nec jocoſa te levi manu
Fovebit, adprimetve lubricum femur.

Bidens amica Romuli ſenis memor
Paratur ; inter atra cujus inguina
Latet jacente pantice abditus ſpecus ,
Vacuaque pelle , tectus annuo gelu
Araneoſus obſidet fores ſitus.
Tibi hæc paratur ; ut tuum ter , & quater
Voret profunda foſſa lubricum caput.
Licebit æger , aut languentior cubes ,
Tereris uſque , donec , ah miſer , miſer ,
Triplexque , quadruplexque compleas ſpecum.
Superbia iſta proderit nihil ; ſimul
Vagum ſonante merſeris caput luto.
Quid eſt , iners ? pigetne lentitudinis ?
Licebit hoc inultus auferas ſemel.
Sed ille cùm redibit aureus puer ,
Simul ſonante ſenſeris iter pede ,
Repente nervus excitet libidinem ,
Et inquietus inguina arrigat tumor.
Neque hinnitare ceſſet , uſque dum mihi
Venus jocoſa molle ruperit latus.

X V I I.

DOMITII MARSI DE MORTE TIBULLI.

TE quoque Virgilio comitem non æqua , Tibulle ,
Mors juvenem campos miſit ad Elyſios :
Ne foret , aut elegis molles qui fleret amores ,
Aut caneret forti regia bella pede.

XVIII.

OVIDII NASONIS

De Morte Tibulli.

EX LIB. IV. AMOR. ELEG. VIII.

MEMNONA ſi mater, mater ploravit Achillem
Et tangunt magnas triſtia fata Deas,
Flebilis indignos elegia ſolve capillos,
Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit.
Ille tui vates operis, tua fama Tibullus
Ardet in extructo corpus inane rogo.
Ecce puer Veneris fert everſamque pharetram.
Et fractos arcus, & ſinè luce facem.
Aſpice, demiſſis ut eat miſerabilis alis,
Pectoraque infeſtâ tundat aperta manu.
Excipiunt lacrymas ſparſi per colla capilli,
Oraque ſingultu concutiente ſonant.
Fratris in Æneæ ſic illum funere dicunt
Egreſſum tectis pulcher Iule tuis.
Nec minùs eſt confuſa Venus moriente Tibullo,
Quàm juveni rupit cùm ferus inguen aper.
At ſacri vates, & Divûm cura vocamur,
Sunt etiam qui nos numen habere putent.
Scilicet omne ſacrum mors importuna profanat,
Omnibus obſcuras injicit illa manus.
Quid pater Iſmario? quid mater profuit Orpheo?

Carmine quid victas obſtupuiſſe feras ?
Et Linon in ſilvis idem pater edidit altis ,
Dicitur invictâ concinuiſſe lyrâ.
Aſpice Mæoniden , a quo ceu fonte perenni
Vatum Pieriis ora rigantur aquis.
Hunc quoque ſumma dies nigro ſummerſit Averno ;
Effugiunt avidos carmina ſola rogos.
Durat opus vatum Trojani fama laboris ,
Tardaque nocturno tela retexta dolo.
Sic Nemeſis longum , ſic Delia nomen habebit ,
Altera cura recens , altera primus amor.
Quid nunc ſacra juvant? quid nunc Ægyptia proſunt
Siſtra ? quid in vacuo ſecubuiſſe toro ?
Cùm rapiant mala fata bonos, ignoſcite faſſo ,
Sollicitor nullos eſſe putare Deos.
Vive pius : moriere pius : cole ſacra; colentem ,
Mors gravis a templis in cava buſta trahet.
Carminibus confide bonis : jacet ecce Tibullus ,
Vix manet e toto parva quod urna capit.
Te ne ſacer vates flammæ rapuere rogales ?
Pectoribus paſci nec timuere tuis ?
Aurea ſanctorum potuiſſent templa Deorum
Urere , quæ tantum ſuſtinuere nefas.
Avertit vultus Erycis quæ poſſidet arces.
Sunt quoque qui lacrymas continuiſſe negent.
Sed tamen hoc melius , quam ſi Phæacia tellus
Ignotum vili ſuppoſuiſſet humo.
Hìc certè manibus fugientes preſſit ocellos
Mater , & in cineres ultima dona tulit.
Hìc ſoror in partem miſerâ cum matre doloris
Venit , inornatas dilaniata comas.
Cumque tuis ſua junxerunt Nemeſiſque , priorque
Oſcula , nec ſolos deſtituere rogos.
Delia diſcedens , feliciùs , inquit , amata
Sum tibi; vixiſti, dum tuus ignis eram.

Cui Nemeſis, quid ait, tibi ſunt mea damna dolori?
 Me tenuit moriens deficiente manu.
Si tamen e nobis aliquid niſi nomen, & umbra
 Reſtat: in Elyſiâ valle Tibullus erit.
Obvius huic venies ederâ juvenilia cinctus
 Tempora, cum Calvo docte Catulle tuo.
Tu quoque, ſi falſum eſt temerati crimen amici,
 Sanguinis, atque animæ prodige Galle tuæ,
His comes umbra tua eſt, ſi qua eſt modò corporis umbra,
 Auxiſti numeros culte Tibulle pios.
Oſſa quieta precor tutâ requieſcere in urnâ,
 Et ſit humus cineri non oneroſa tuo.

Sæpe suos Solitus recitare
Propertius ignes.

SEX. AURELII PROPERTII ELEGIARUM LIBRI IV.

AD OPTIMOS CODICES
NUNC DENUO EMENDATI.

LUGDUNI BATAVORUM.

M. DCC. XLIII.

VITA PROPERTII

Ex Libro III. de Poetis Latinis PETRI CRINITI.

SEx. Aurelius Propertius ex Mevaniâ oppido oriundus, quod in Umbriâ eſt : hoc enim & ipſe autor alicubi teſtatur, ſicuti cum ipſam Umbriam Romani Callimachi patriam vocat :

Ut noſtris tumefacta ſuperbiat Umbria libris,
Umbria Romani patria Callimachi.

Sunt qui ſcribant ejus patrem equeſtri dignitate ornatum, ac Triumvirali poteſtate fuiſſe, tum inter eos connumeratum, qui L. Antonium ſecuti (Peruſiâ captâ) ex Octavii Cæſaris autoritate ad aram divi Julii perducti, ibidem occiſi fuerunt. Illud omnino conſtat, Aurelium hunc Propertium, magnâ ex parte amiſſis bonis, Romam ſe recepiſſe, cum patrem ſuum in tenerâ adhuc ætate amiſiſſet, quod illis verſibus apparet :

Aſpice me, cui parva domus fortuna relicta eſt,
Nullus & antiquo Marte triumphus avi.

Et alibi clariùs :

Oſſaque legiſti, non illâ ætate legenda
Patris ; & in tenues cogeris iſſe Lares.
Nam tua cùm multi verſarent rura juvenci,
Abſtulit excultas pertica triſtis opes

Mox ubi bulla rudi demiſſa eſt aurea collo
Matris & ante deos libera ſumpta toga ;
Tum mihi pauca ſuo de carmine dictat Apollo ,
Et vetat inſano verba tonare foro.

In Urbe autem brevi nominis celebritatem adeptus eſt , cum ingenii comitate , tum elegantiâ carminum. Mecœnati & Cor. Gallo maxime acceptus fuit, quod uterque poetæ ſtudiis, & doctrinæ pro ſimilitudine profeſſionis faverent. Ovidium quoque Tibullum & Baſſum inter principes amicos coluit , ad quos de ſuis caloribus & puellæ ingenio ſæpius ſcripſit. C. vero Plinius in Epiſtolâ ad Romanum Paulum refert Paſſienum in ſcribendis elegiis eruditum habuiſſe inter ſuos majores Propertium : itaque id , inquit, Paſſieno gentile eſt : nam & ex eodem municipio eſt quo Propertius : unde maximum ſtudium Paſſieno fuit, calores Propertii, atque ingenium ſuo carmine exprimere cum in elegiis (ut inquit Plinius) foret egregius, atque præcipuus Propertius. Libros quatuor elegiarum compoſuit , in quibus fere ſuos calores, & Hoſtiæ laudem, ac formam celebrat. Nam puellam Hoſtiam miro quodam affectu exarſit , quam mutato nomine (ut eſt auctor) L. Apuleius , Cynthiam appellare maluit : ex quo Sidonius Apollinaris ſic ad Heſperum ſcribit: memineris inquit quod ſæpe verſum Corinna cum ſuo Naſone complevit , Leſbia cum Catullo , Cæſennia cum Getulio, Argentaria cum Lucano, & Cynthia cum Propertio , Delia cum Tibullo. Callimachum præcipue , Cyrenum Mimnermum, & Philetam Græcos poëtas in carmine ſecutus eſt, quorum manibus comitem ſe profitetur : nam ut illi apud Græcos in Elegiâ conſenſu omnium præſtiterunt , ita Propertius quidem apud Latinos, eorum imitatione primas videtur

quorumdam judicio conſecutus. Fab. autem Quintilianus cenſor in literis acerrimus, cum Tibullum maxime commendaverit, non deeſſe tamen, inquit, qui Propertium malint, cum ſit Ovidius laſcivior, Gallus in elegia durior. Ovidius certe cum ſæpe de ipſo Propertio agat, blandum, tenerum ac dulcem appellat, multumque illius carmini ſemper conceſſit, cùm eundem poëtam ſuos ignes recenſentem audiret:

Sæpe ſuos ſolitus recitare Propertius ignes,
Jure ſodalitii qui mihi junctus erat.

Sed & Val. Martial. Propertii ingenio, & amoribus plurimum tribuit, tum eo maxime loco quo Galli Lycoridem, Tibulli Nemeſim, & Leſbiam Catulli celebrat, nam & in Apophoretis ſic de eodem:

Cynthia facundi carmen juvenile Properti
Accepit famam, nec minus ipſa dedit.

De obitu ejus parum compertum. Quidam ſcripſerunt illum annos alterum & XL. natum periiſſe. Alium vero Propertium fuiſſe Fulgentius oſtendit, qui in libro ad Calcidium de priſco ſermone verba hæc ex Propertio refert: Catillata geris vadimonia publicum proſtibulum.

ALIA PROPERTII VITA.

Per Mich. Maittaire.

UMBER ex Mevaniâ oppido, vel potiùs Aſſiſiâ vel Eſiſiâ, oriundus, patre equeſtris dignitatis poteſtatiſque triumviralis, Lucium Antonium ſecuto, & ad Divi Julii Aram, cùm Propertius tenerâ adhuc ætate eſſet, occiſo. Poſt cujus interitum magnâ ex parte amiſſis bonis Romam ſe contulit. Ejus municeps Paulus Paſſienus eques, & elegorum ſcriptor ab eo genus duxit. Callimachi, Mimnermi, & Coi Philetæ fuit imitator, unde ſe Romanum Callimachum vocat. Poëta laſcivus, tener, blandi oris, a quibuſdam Tibullo prælatus, ſuos ignes Ovidio, cui ſodalitii jure erat junctus, ſæpe recitavit; Mæcenati & Corn. Gallo acceptus, Tibullo & Baſſo amicus. Elegiarum quatuor compoſuit libros, in quibus ſuos calores, & Hoſtiæ, quam mutato nomine Cynthiam maluit appellare, laudem formamque celebrat; ſuamque vitam, patriam ac fortunam ſub Hori mathematici perſonâ recenſet. De obitu ejus parum compertum eſt. Quidam ſcripſerunt illum periiſſe annos alterum & XL. natum.

SEX. AURELII PROPERTII

LIBER I.

****

ELEGIA PRIMA.

AD TULLUM.

CYNTHIA prima ſuis miſerum me cepit ocellis
Contactum nullis antè cupidinibus.
Tum mihi conſtantis dejecit lumina faſtûs,
Et caput impoſitis preſſit Amor pedibus.
Donec me docuit caſtas odiſſe puellas
Improbus, & nullo vivere conſilio.
Et mihi jam toto furor hic non deficit anno,

Cùm tamen adverſos cogor habere Deos.
Milanion nullos fugiendo, Tulle, labores
Sævitiam duræ contudit Iaſidos.
Nam modò Partheniis amens errabat in antris,
Ibat & hirſutas ille videre feras.
Ille etiam Hylæi percuſſus vulnere rami
Saucius Arcadiis rupibus ingemuit.
Ergo velocem potuit domuiſſe puellam.
Tantum in amore preces, & bene facta valent.
In me tardus Amor non ullas cogitat artes;
Nec meminit notas, ut priùs, ire vias.
At vos, deductæ quibus eſt fallaçia Lunæ,
Et labor in magicis ſacra piare focis;
En agedum dominæ mentem convertite noſtræ,
Et facite illa meo palleat ore magis.
Tunc ego crediderim vobis, & ſidera, & amnes
Poſſe Cytæinis ducere carminibus.
Et vos, qui ſerò lapſum revocatis, amici,
Quærite non ſani pectoris auxilia.
Fortiter & ferrum, ſævos patiemur & ignes:
Sit modò libertas, quæ velit ira, loqui.
Ferte per extremas gentes, & ferte per undas,
Quà non ulla meum femina nôrit iter.
Vos remanete, quibus facili Deus annuit aure;
Sitis & in tuto ſemper amore pares.
In me noſtra Venus noctes exercet amaras,
Et nullo vacuus tempore deſit Amor.
Hoc, moneo, vitate malum. ſua quemque moretur
Cura, neque aſſueto mutet amore locum.
Quòd ſi quis monitis tardas adverterit aures,
Heu referet quanto verba dolore mea!

ELEGIA II.

AD CYNTHIAM.

Quid juvat ornato procedere, vita, capillo?
    Et tenues Coâ veſte movere ſinus?
Aut quid Orontea crines perfundere myrrhâ?
    Teque peregrinis vendere muneribus?
Naturæque decus mercato perdere cultu?
    Nec ſinere in propriis membra nitere bonis?
Crede mihi, non ulla tuæ medicina figuræ eſt.
    Nudus Amor formæ non amat artificem.
Adſpice quot ſummittat humus formoſa colores,
    Et veniant hederæ ſponte ſuâ meliùs:
Surgat & in ſolis formoſiùs arbutus antris;
    Et ſciat indociles currere lympha vias:
Litora nativi perlucent picta lapilli,
    Et volucres nullâ dulciùs arte canant.
Non ſic Leucippis ſuccendit Caſtora Phœbe,
    Pollucem cultu non Elaïra ſoror.
Non Idæ, & cupido quondam diſcordia Phœbo
    Eveni patriis filia litoribus.
Nec Phrygium falſo traxit candore maritum
    Avecta externis Hippodamia rotis:
Sed facies aderat nullis obnoxia gemmis,
    Qualis Apelleis eſt color in tabulis.
Non illis ſtudium vulgo conquirere amantes:
    Illis ampla ſatis forma, pudicitia.
Non ego nunc vereor, ne ſis mihi vilior iſtis:
    Uni ſi qua placet, culta puella ſat eſt:
Cùm tibi præſertim Phœbus ſua carmina donet,
    Aoniamque libens Calliopea lyram:
Unica nec deſit jucundis gratia verbis,
    Omnia quæq; Venus, quæq; Minerva probat.

His tu ſemper eris noſtræ gratiſſima vitæ,
Tædia dum miſeræ ſint tibi luxuriæ.

ELEGIA III.

AD CYNTHIAM.

QUALIS Theſeâ jacuit cedente carinâ
Languida deſertis Gnoſia litoribus:
Qualis & accubuit primo Cepheia ſomno
Libera jam duris cotibus Andromede:
Nec minus aſſiduis Edonis feſſa choreis
Qualis in herboſo concidit Apidano:
Talis viſa mihi mollem ſpirare quietem
Cynthia, non certis nixa caput manibus;
Ebria cùm multo traherem veſtigia Baccho,
Et quaterent ſerâ nocte facem pueri.
Hanc ego, nondum etiam ſenſus deperditus omnes,
Molliter impreſſo conor adire toro.
Et quamvis duplici correptum ardore juberent
Hàc Amor, hàc Liber, durus uterque Deus,
Subjecto leviter poſitam tentare lacerto,
Oſculaque admotâ ſumere, & arma manu:
Non tamen auſus eram dominæ turbare quietem,
Expertæ metuens jurgia ſævitiæ:
Sed ſic intentis hærebam fixus ocellis,
Argus ut ignotis cornibus Inachidos.
Et modò ſolvebam noſtrâ de fronte corollas,
Ponebamque tuis, Cynthia, temporibus;
Et modò gaudebam lapſos formare capillos;
Nunc furtiva cavis poma dabam manibus:
Omnia quæ ingrato largibar munera Somno,
Munera de prono ſæpe voluta ſinu.
Et, quoties raro duxti ſuſpiria motu,
Obſtupui vano credulus auſpicio;

Ne qua tibi inſolitos portarent viſa timores,
    Neve quis invitam cogeret eſſe ſuam :
Donec diverſas percurrens Luna feneſtras,
    Luna moraturis ſedula luminibus,
Compoſitos levibus radiis patefecit ocellos.
    Sic ait in molli fixa toro cubitum :
Tandem te noſtro referens injuria lecto
    Alterius clauſis expulit e foribus.
Namque ubi longa meæ conſumpſti tempora noctis,
    Languidus exactis, hei mihi, ſideribus!
O utinam tales producas, improbe, noctes,
    Me miſeram quales ſemper habere jubes.
Nam modo purpureo fallebam ſtamine ſomnum,
    Rurſus & Orpheæ carmine feſſa lyræ.
Interdum graviter mecum deſerta querebar
    Externo longas ſæpe in amore moras :
Dum me jucundis lapſam Sopor impulit alis.
    Illa fuit lacrymis ultima cura meis.

ELEGIA IV.

AD BASSUM.

QUID mihi tam multas laudando, Baſſe, puellas
    Mutatum dominâ cogis abire meâ?
Quid me non pateris, vitæ quodcumque ſequetur,
    Hoc magis aſſueto ducere ſervitio?
Tu licèt Antiopæ formam Nycteidos, & tu
    Spartanæ referas laudibus Hermionæ,
Et quaſcumque tulit formoſi temporis ætas,
    Cynthia non illas nomen habere ſinet.
Nedum, ſi levibus fuerit collata figuris,
    Inferior duro judice turpis eat.
Hæc ſed forma mei pars eſt extrema furoris :
    Sunt majora, quibus, Baſſe, perire juvat :

Ingenuus color, & multis decus artibus, & quæ
  Gaudia ſub tacitâ ducere veſte libet.
Quo magis & noſtros contendis ſolvere amores,
  Hoc magis acceptâ fallit uterque fide.
Non impune feres. ſciet hæc inſana puella,
  Et tibi non tacitis vocibus hoſtis erit.
Nec tibi me poſt hæc committet Cynthia, nec te
  Quæret: erit tanti criminis illa memor.
Et te circùm omnes alias irata puellas
  Differet. heu nullo limine carus eris.
Nullas illa ſuis contemnet fletibus aras,
  Et quicumque ſacer, qualis ubique, lapis.
Non ullo gravius tentatur Cynthia damno,
  Quàm ſibi cum rapto ceſſat amore Deus,
Præcipuè noſtri. maneat ſic ſemper, adoro:
  Ne quicquam ex illâ, quod querar, inveniam.

****

ELEGIA V.

AD GALLUM.

INVIDE, tu tandem voces compeſce moleſtas,
  Et ſine nos curſu, quo ſumus, ire pares.
Quid tibi vis, inſane? meos ſentire furores?
  Infelix properas ultima nôſſe mala;
Et miſer ignotos veſtigia ferre per ignes,
  Et bibere e totâ toxica Theſſaliâ.
Non eſt illa vagis ſimilis collata puellis:
  Molliter iraſci non ſciet illa tibi.
Quòd ſi fortè tuis non eſt contraria noſtris,
  At tibi curarum millia quanta dabit?
Non tibi jam ſomnos, non illa relinquet ocellos.
  Illa feros animis alligat una viros.
Ah mea contemptus quoties ad limina curres!
  Cum tibi ſingultu fortia verba cadent;

Et tremulus mœſtis orietur fletibus horror,
Et timor informem ducet in ore notam;
Et quæcumque voles fugient tibi verba querenti;
Nec poteris qui ſis, aut ubi, nôſſe miſer.
Tum grave ſervitium noſtræ cogere puellæ
Diſcere, & excluſum quid ſit abire domum.
Nec jam pallorem toties mirabere noſtrum,
Aut cur ſim toto corpore nullus ego.
Nec tibi nobilitas poterit ſuccurrere amanti:
Neſcit amor priſcis cedere imaginibus.
Quòd ſi parva tuæ dederis veſtigia culpæ,
Quàm citò de tanto nomine rumor eris?
Non ego tum potero ſolatia ferre roganti,
Cùm mihi nulla mei ſit medicina mali.
Sed pariter miſeri ſocio cogemur amore
Alter in alterius mutua flere ſinu.
Quare, quid poſſit mea Cynthia, deſine, Galle,
Quærere: non impunè illa rogata venit.

ELEGIA VI.

AD TULLUM.

NON ego nunc Hadriæ vereor mare noſcere tecum,
Tulle, neque Ægæo ducere vela ſalo:
Cum quo Riphæos poſſim conſcendere montes,
Ulteriuſque domos vadere Memnonias.
Sed me complexæ remorantur verba puellæ,
Mutatoque graves ſæpe colore preces.
Illa mihi totis argutat noctibus ignes,
Et queritur nullos eſſe relicta Deos.
Illa meam mihi ſe jam denegat, illa minatur,
Quæ ſolet ingrato triſtis amica viro.
His ego non horam poſſum durare querelis,

Ah pereat, ſi quis lentus amare poteſt.
An mihi ſit tanti doctas cognoſcere Athenas,
Atque Aſiæ veteres cernere divitias;
Ut mihi deductá faciat convicia puppi
Cynthia, & inſanis ora notet manibus;
Oſculaque oppoſito dicat ſibi debita vento,
Et nihil infido durius eſſe viro?
Tu patrui meritas conare anteire ſecures,
Et vetera oblitis jura refer ſociis.
Nam tua non ætas unquam ceſſavit Amori;
Semper at armatæ cura fuit patriæ.
Et tibi non unquam noſtros puer iſte labores
Afferat, & lacrymis omnia nota meis.
Me ſine, quem ſemper voluit Fortuna jacere,
Hanc animam extremæ reddere nequitiæ.
Multi longinquo periere in amore libenter,
In quorum numero me quoque terra tegat.
Non ego ſum laudi, non natus idoneus armis:
Hanc me militiam fata ſubire volunt.
At tu, ſeu mollis quà tendit Ionia, ſeu quà
Lydia Pactoli tingit aratra liquor;
Seu pedibus terras, ſeu pontum carpere remis
Ibis, & accepti pars eris imperii;
Tum tibi ſi qua mei veniet non immemor hora,
Vivere me duro ſidere certus eris.

ELEGIA VII.

AD PONTICUM POETAM.

CUM tibi Cadmeæ dicuntur, Pontice, Thebæ,
Armaque fraternæ triſtia militiæ;
Atque, ita ſim felix, primo contendis Homero,
Sint modò fata tuis mollia carminibus:
Nos, ut conſuemus, noſtros agitamus amores,

Atque aliquid duram quærimus in dominam :
Nec tantùm ingenio, quantùm ſervire dolori
Cogor, & ætatis tempora dura queri.
Hic mihi conteritur vitæ modus : hæc mea fama eſt :
Hinc cupio nomen carminis ire mei.
Me laudent doctæ ſolum placuiſſe puellæ,
Pontice, & injuſtas ſæpe tuliſſe minas.
Me legat aſſiduè poſt hæc neglectus amator ;
Et proſint illi cognita noſtra mala.
Te quoque ſi certo puer hic concuſſerit arcu,
Quod nolim noſtros evolüiſſe Deos ;
Longè caſtra tibi, longè miſer agmina ſeptem
Flebis in æterno ſurda jacere ſitu ;
Et fruſtra cupies mollem componere verſum,
Nec tibi ſubjiciet carmina ſerus Amor.
Tunc me non humilem mirabere ſæpe poetam :
Tunc ego Romanis præferar ingeniis.
Nec poterunt juvenes noſtro reticere ſepulcro :
Ardoris noſtri magne poeta, vale.
Tu cave noſtra tuo contemnas carmina faſtu.
Sæpe venit magno fœnore tardus Amor.

ELEGIA VIII.

AD CYNTHIAM.

TUNE igitur demens? nec te mea cura, moratur?
An tibi ſum gelidâ vilior Illyriâ ?
Et tibi jam tanti, quicumque eſt iſte, videtur,
Ut ſinè me vento quolibet ire velis ?
Tune audire potes veſani murmura ponti
Fortis, & in durâ nave jacere potes ?
Tu pedibus teneris poſitas ſulcare pruinas ?
Tu potes inſolitas Cynthia ferre nives ?
O utinam hibernæ duplicentur tempora brumæ,

Et ſit iners tardis navita Vergiliis!
Ne tibi Tyrrhenâ ſolvatur funis arenâ,
Neve inimica meas elevet aura preces;
Et me defixum vacuâ patiatur in ora
Crudelem infeſtâ ſæpe vocare manu.
Atque ego non videam tales ſubſidere ventos,
Cùm tibi provectas auferet unda rates.
Sed quocumque modo de me, perjura, mereris,
Sit Galatea tuæ non aliena viæ;
Ut te felici prævecta Ceraunia remo,
Accipiat placidis Oricos æquoribus.
Nam me non ullæ poterunt corrumpere tædæ,
Quin ego, vita, tuo limine vera querar.
Nec me deficiet nautas rogitare citatos:
Dicite, quo portu clauſa puella mea eſt?
Et dicam, licèt Atraciis conſidat in oris,
Et licet Eleis, illa futura mea eſt.
Hic erit: hic jurata manet. rumpantur iniqui.
Vicimus: aſſiduas non tulit illa preces.
Falſa licèt cupidus deponat gaudia livor:
Deſtitit ire novas Cynthia noſtra vias.
Illi carus ego: per me cariſſima Roma
Dicitur; & ſinè me dulcia regna negat.
Illa vel anguſto mecum requieſcere lecto,
Et quocumque modo maluit eſſe mea,
Quàm ſibi dotatæ regnum vetus Hippodamiæ,
Et quas Elis opes antè parârat equis.
Quamvis magna daret, quamvis majora daturus,
Non tamen illa meos fugit avara ſinus.
Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,
Sed potui blandi carminis obſequio.
Sunt igitur Muſæ, neque amanti tardus Apollo,
Queis ego fretus amo. Cynthia rara mea eſt.
Nunc mihi ſumma licet contingere ſidera plantis.
Sive dies, ſeu nox venerit, illa mea eſt.
Nec mihi rivalis certos ſubducet amores.
Iſta meam nôrit gloria canitiem.

ELEGIA

ELEGIA IX.

AD PONTICUM SUUM.

DICEBAM tibi venturos, irriſor, amores,
Nec tibi perpetuò libera verba fore.
Ecce jaces, ſupplexque venis ad jura puellæ,
Et tibi nunc quovis imperat empta modo.
Non me Chaoniæ vincant in amore columbæ
Dicere, quos juvenes quæque puella domet.
Me dolor & lacrymæ meritò fecêre peritum:
Atque utinam poſito dicar amore rudis.
Quid tibi nunc miſero prodeſt grave dicere carmen,
Aut Amphioniæ mœnia flere lyræ?
Plus in amore valet Mimnermi verſus Homero:
Carmina manſuetus lenia quærit Amor.
I, quæſo, & triſtes iſtos depone libellos,
Et cane, quod quævis nôſſe puella velit.
Quid ſi non eſſet facilis tibi copia? nunc tu
Inſanus medio flumine quæris aquam.
Nec dum etiam palles, vero nec tangeris igni.
Hæc eſt venturi prima favilla mali.
Tunc magis Armenias cupies accedere tigres,
Et magis infernæ vincula nôſſe rotæ;
Quàm pueri toties arcum ſentire medullis,
Et nihil iratæ poſſe negare tuæ.
Nullus Amor cuiquam faciles ita præbuit alas,
Ut non alternâ preſſerit ille manu.
Nec te decipiat, quod ſit ſatis illa parata.
Acriùs illa ſubit, Pontice, ſi qua tua eſt.
Quippe ubi non liceat vacuos ſeducere ocellos,
Nec vigilare alio nomine cedat Amor.
Qui non antè patet, donec manus attigit oſſa.
Quiſquis es, aſſiduas aufuge blanditias.

Illis & ſilices, & poſſunt cedere quercus:
Nedum tu poſſis, ſpiritus iſte levis.
Quare, ſi pudor eſt, quàm primùm errata fatere:
Dicere, quo pereas, ſæpe in amore juvat.

ELEGIA X.

AD GALLUM.

O JUCUNDA quies, primo cùm teſtis amori
Affueram veſtris conſcius in lacrymis!
O noctem meminiſſe mihi jucunda voluptas!
O quoties votis illa vocanda meis!
Cùm te complexâ morientem, Galle, puellâ
Vidimus in longam ducere verba moram.
Quamvìs labentes premeret mihi ſomnus ocellos,
Et mediis cœlo Luna juberet equis;
Non tamen a veſtro potui ſecedere luſu,
Tantus in alternis vocibus ardor erat.
Sed quoniam non es veritus concredere nobis,
Accipe commiſſæ munera lætitiæ.
Non ſolùm veſtros didici reticere dolores;
Eſt quiddam in nobis majus, amice, fide.
Poſſum ego diviſos iterum conjungere amantes;
Et dominæ tardas poſſum aperire fores:
Et poſſum alterius curas ſanare recentes;
Nec levis in verbis eſt medicina meis.
Cynthia me docuit ſemper, quæcumque petenda,
Quæque cavenda forent: non nihil egit Amor.
Tu cave, ne triſti cupias pugnare puellæ,
Neve ſuperba loqui, neve tacere diu:
Neu, ſi quid petiit, ingratâ fronte negâris,
Neu tibi pro vano verba benigna cadant.
Irritata venit, quando contemnitur illa;
Nec meminit juſtas ponere læſa minas.

At quo ſis humilis magìs, & ſubjectus Amori,
  Hoc magìs effectu ſæpe fruare bono.
Is poterit felix unâ remanere puellâ,
  Qui numquam vacuo pectore liber erit.

ELEGIA XI.

AD CYNTHIAM.

ECQUID te mediis ceſſantem, Cynthia, Baiis,
  Quà jacet Herculeis ſemita litoribus,
Et modò Theſproti mirantem ſubdita regno
  Et modò Miſenis æquora nobilibus,
Noſtrî cura ſubit memores ah ducere noctes?
  Ecquis in extremo reſtat amore locus?
An te neſcio quis ſimulatis ignibus hoſtis
  Suſtulit e noſtris, Cynthia, carminibus?
Atque utinam magè te remis confiſa minutis
  Parvula Lucrinâ cymba moretur aquâ:
Aut teneat clauſam tenui Teuthrantis in undâ
  Alternæ facilis cedere lympha manu;
Quàm vacet alterius blandos audire ſuſurros
  Molliter in tacito litore compoſitam:
Ut ſolet amoto labi cuſtode puella
  Perfida, communes nec meminiſſe Deos.
Non quia perſpectâ non es mihi cognita famâ;
  Sed quod in hâc omnis parte timetur amor.
Ignoſces igitur, ſi quid tibi triſte libelli
  Attulerint noſtri: culpa timoris erit.
An mihi ſit major caræ cuſtodia matris?
  Aut ſinè te vitæ cura ſit ulla meæ?
Tu mihi ſola domus, tu, Cynthia, ſola parentes,
  Omnia tu noſtræ tempora lætitiæ.
Seu triſtis veniam, ſeu contrà lætus amicis:
  Quidquid ero, dicam, Cynthia cauſa fuit.

Tu modò quàm primùm corruptas deſere Baias :
    Multis iſta dabunt litora diſſidium :
Litora, quæ fuerunt caſtis inimica puellis.
    Ah pereant Baiæ, crimen amoris, aquæ.

ELEGIA XII.

AD CYNTHIAM.

QUID mihi deſidiæ non ceſſas fingere crimen?
    Quòd faciat nobis conſcia Roma moram,
Tam multa illa meo diviſa eſt millia lecto,
    Quantum Hypanis Veneto diſſidet Eridano.
Nec mihi conſuetos amplexu nutrit amores
    Cynthia, nec noſtrâ dulcis in aure ſonat.
Olim gratus eram : non illo tempore cuiquam
    Contigit, ut ſimili poſſet amare fide.
Invidiæ fuimus. num me Deus obruit? an quæ
    Lecta Prometheis dividit herba jugis?
Non ſum ego, qui fueram : mutat via longa puellas.
    Quantus in exiguo tempore fugit Amor!
Nunc primùm longas ſolus cognoſcere noctes
    Cogor, & ipſe meis auribus eſſe gravis.
Felix qui potuit præſenti flere puellæ :
    Non nihil aſperſis gaudet Amor lacrymis.
Aut ſi deſpectus potuit mutare calores ;
    Sunt quoque tranſlato gaudia ſervitio.
Mî neq; amare aliam, neque ab hac diſcedere fas eſt.
    Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit.

ELEGIA XIII.

AD GALLUM.

TU, quod ſæpe ſoles, noſtro lætabere caſu,
Galle, quod abrepto ſolus amore vacem.
At non ipſe tuas imitabor, perfide, voces.
Fallere te nunquam, Galle, puella velit.
Dum tibi deceptis augetur fama puellis,
Certus & in nullo quæris amore moram;
Perditus in quadam tardis palleſcere curis
Incipis, & primo lapſus adire gradu.
Hæc erit illarum contempti pœna doloris:
Multarum miſeras exiget una vices.
Hæc tibi vulgares iſtos compeſcet amores;
Nec nova quærendo ſemper amicus eris.
Hæc ego non rumore malo, non augure doctus:
Vidi ego: me, quæſo, teſte negare potes?
Vidi ego te toto vinctum langueſcere collo,
Et flere injectis, Galle, diu manibus;
Et cupere optatis animam deponere labris,
Et quæ deinde meus celat, amice, pudor.
Non ego complexus potui diducere veſtros:
Tantus erat demens inter utroſque furor.
Non ſic Æmonio Salmonida miſtus Enipeo,
Tænarius facili preſſit amore Deus;
Nec ſic cœleſtem flagrans amor Herculis Heben
Senſit in Oetæis gaudia prima jugis.
Una dies omnes potuit præcurrere amantes:
Nam tibi non tepidas ſubdidit illa faces;
Nec tibi præteritos paſſa eſt ſuccedere faſtus,
Nec ſinet abduci: te tuus ardor aget.
Nec mirũ; cùm ſit Jove digna, & proxima Ledæ,
Et Ledæ partu: gratior una tribus;

Illa ſit Inachiis & blandior Heroinis :
    Illa ſuis verbis cogat amare Jovem.
Tu verò, quoniam ſemel es periturus amore,
    Urere, non alio lumine dignus eras.
Quæ tibi ſit felix, quoniam novus incidit error;
    Et quodcunque voles, una ſit iſta tibi.

ELEGIA XIV.

AD TULLUM.

TU licèt abjectus Tiberinâ molliter undâ
    Leſbia Mentoreo vina bibas opere;
Et modò tam celeres mireris currere lintres,
    Et modò tam tardas funibus ire rates;
Et nemus omne ſatas intendat vertice ſilvas,
    Urgetur quantis Caucaſus arboribus;
Non tamen iſta meo valeant contendere amori.
    Neſcit Amor magnis cedere divitiis.
Nam ſive optatam mecum trahit illa quietem,
    Seu facili totum ducit amore diem;
Tum mihi Pactoli veniunt ſub tecta liquores,
    Et legitur rubris gemma ſub æquoribus;
Tum mihi ceſſuros ſpondent mea gaudia reges:
    Quæ maneant, dum me fata perire volent.
Nam quis divitiis adverſo gaudet amore?
    Nulla mihi triſti præmia ſint Venere.
Illa poteſt magnas Heroum infringere vires,
    Illa etiam duris mentibus eſſe dolor:
Illa neque Arabium metuit tranſcendere limen,
    Nec timet oſtrino, Tulle, ſubire toro;
Et miſerum toto juvenem verſare cubili.
    Quid relevant variis ſerica textilibus?
Quæ mihi dum placata aderit, non ulla verebor
    Regna, nec Alcinoi munera deſpicere.

ELEGIA XV.

AD CYNTHIAM.

SÆPE ego multa tuæ levitatis dura timebam,
Hâc tamen exceptâ, Cynthia, perfidiâ.
Adſpice me quanto rapiat Fortuna periclo:
Tu tamen in noſtro lenta timore venis.
Et potes externos manibus componere crines,
Et longâ faciem quærere deſidiâ;
Nec minùs Eois pectus variare lapillis,
Ut formoſa novo quæ parat ire viro.
At non ſic Ithaci digreſſu mota Calypſo
Deſertis olim fleverat æquoribus.
Multos illa dies incomptis mœſta capillis
Sederat, injuſto multa locuta ſalo;
Et, quamvìs nunquam poſthac viſura dolebat,
Illa tamen longæ conſcia lætitiæ.
Alpheſibœa ſuos ulta eſt pro conjuge fratres,
Sanguinis & cari vincula rupit Amor.
Nèc ſic Æſonidem rapientibus anxia ventis
Hypſipyle vacuo conſtitit in thalamo.
Hypſipyle nullos poſt illos ſenſit amores,
Ut ſemel Æmonio tabuit hoſpitio.
Conjugis Evadne miſeros elata per ignes,
Occidit, Argivæ fama pudicitiæ.
Quarum nulla tuos potuit convertere mores,
Tu quoque utì fieres nobilis hiſtoria.
Deſine jam revocare tuis perjuria verbis,
Cynthia, & oblitos parce movere Deos.
Audax ah nimiùm, noſtro dolitura periclo,
Si quid fortè tibi durius inciderit.
Multa priùs vaſto labantur flumina ponto,
Annus & inverſas duxerit antè vices;

Quàm tua ſub noſtro mutetur pectore cura,
Sis quodcumque voles, non aliena tamen;
Quàmve mihi viles iſti videantur ocelli,
Per quos ſæpe mihi credita perfidia eſt.
Hos tu jurabas, ſi quid mentita fuiſſes,
Ut tibi ſuppoſitis exciderent manibus.
Et contra magnum potes hos attollere ſolem?
Nec tremis admiſſæ conſcia nequitiæ?
Quis te cogebat multos pallere colores?
Et fletum invitis ducere liminibus?
Queis ego nunc pereo, ſimiles moniturus amantes:
O nullis tutum credere blanditiis.

ELEGIA XVI.

Verba Januæ Conquerentis.

Quæ fueram magnis olim patefacta triumphis
Janua Tarpeiæ nota pudicitiæ;
Cujus inaurati celebrârunt limina currus
Captorum lacrymis humida ſupplicibus;
Nunc ego nocturnis potorum ſaucia rixis,
Pulſata indignis ſæpe queror manibus.
Et mihi non deſunt turpes pendere corollæ
Semper, & excluſi ſigna jacere faces;
Nec poſſum infamis dominæ defendere noctes
Nobilis, obſcœnis tradita carminibus.
Nec tamen illa ſuæ revocatur parcere famæ,
Turpior, & ſæcli vivere luxuriâ.
Has inter graviùs cogor deflere querelas
Supplicis a longis triſtior excubiis.
Ille meos nunquam patitur requieſcere poſtes,
Argutâ referens carmina blanditiâ:
Janua vel dominâ penitus crudelior ipsâ,
Quid mihi tam duris clauſa taces foribus?

Cur

Cur nunquam reſerata meos admittis amores,
Neſcia furtivas reddere mota preces?
Nullane finis erit noſtro conceſſa dolori?
Triſtis & in tepido limine ſomnus erit?
Me mediæ noctes, me ſidera prona jacentem,
Frigidaque Eoo me dolet aura gelu.
Tu ſola humanos nunquam miſerata labores,
Reſpondes tacitis mutua cardinibus.
O utinam trajecta cavâ mea vocula rimâ,
Percuſſas dominæ vertat in auriculas.
Sit licèt & ſaxo patientior illa Sicano,
Sit licèt & ferro durior, & chalybe;
Non tamen illa ſuos poterit compeſcere ocellos,
Surget & invitis ſpiritus in lacrymis.
Nunc jacet alterius felici nixa lacerto,
At mea nocturno verba cadunt Zephyro.
Sed tu ſola mei tu maxima cauſſa doloris,
Victa meis nunquam, janua, muneribus:
Te non ulla meæ læſit petulantia linguæ,
Quæ ſolet iratus dicere trita loco:
Ut me tam longâ raucum patiare querelâ
Sollicitas trivio pervigilare moras.
At tibi ſæpe novo deduxi carmina verſu,
Oſculaque impreſſis nixa dedi gradibus.
Ante tuos quoties verti me, perfida, poſtes;
Debitaque occultis vota tuli manibus?
Hæc ille, & ſi quæ miſeri noviſtis amantes,
Et matutinis obſtrepit alitibus.
Sic ego nunc dominæ vitiis, & ſemper amantis
Fletibus, æternâ differor invidiâ.

ELEGIA XVII.

Ad Cynthiam, de Maris Tempestate.

ET meritò, quoniam potui fugiſſe puellam,
Nunc ego deſertas alloquor Alcyonas:
Nec mihi Caſſiope ſolito viſura carinam
Ominat: ingrato litore vota cadunt.
Quin etiam abſenti proſunt tibi, Cynthia, venti:
Aſpice quàm ſævas increpat aura minas.
Nullane placatæ veniet fortuna procellæ?
Hæccine parva meum funus arena teget?
Tu tamen in melius ſævas converte querelas:
Sat tibi ſit pœnæ nox, & iniqua vada.
An poteris ſiccis mea fata reponere ocellis?
Oſſaque nulla tuo noſtra tenere ſinu?
Ah pereat, quicumque rates, & vela paravit
Primus, & invito gurgite fecit iter.
Nonne fuit meliùs dominæ pervincere mores,
(Quamvìs dura, tamen rara puella fuit)
Quàm ſic ignotis circumdata litora ſilvis
Cernere, & optatos quærere Tyndaridas?
Illic ſi qua meum ſepelîſſent fata dolorem,
Ultimus & poſito ſtaret amore lapis;
Illa meo caros donâſſet funere crines,
Molliter & tenerâ poneret oſſa roſâ;
Illa meum extremo clamâſſet pulvere nomen,
Ut mihi non ullo pondere terra foret.
At vos æquoreæ formoſâ Doride natæ,
Candida felici ſolvite vela choro.
Si quando veſtras labens Amor attigit undas,
Manſuetis ſocio parcite litoribus.

ELEGIA XVIII.

DE CYNTHIÆ FASTU ET LEVITATE.

HÆC certè deſerta loca, & taciturna querenti,
Et vacuum Zephyri poſſidet aura nemus.
Hìc licet occultos proferre impunè dolores,
Si modò ſola queant ſaxa tenere fidem.
Undè tuos primùm repetam, mea Cynthia, faſtus?
Quod mihi das flendi, Cynthia, principium?
Qui modò felices inter numerabar amantes,
Nunc in amore tuo cogor habere notam.
Quid tantum merui? quæ te mihi crimina mutant?
An nova triſtitiæ cauſſa puella tuæ?
Sic mihi te referas levis, ut non altera noſtro
Limine formoſos intulit ulla pedes.
Quamvìs multa tibi dolor hic meus aſpera debet,
Non ita ſæva tamen venerit ira mea;
Ut tibi ſim meritò ſemper furor, & tua flendo
Lumina dejectis turpia ſint lacrymis.
An quia parva damus mutato ſigna calore?
Et non ulla meo clamat in ore fides?
Vos eritis teſtes, ſi quos habet arbor amores,
Fagus, & Arcadio pinus amata Deo.
Ah quoties teneras reſonant mea verba ſub umbras,
Scribitur & veſtris Cynthia corticibus!
An, tua quæ peperit nobis injuria, curas,
Quæ ſolùm tacitis cognita ſunt foribus?
Omnia conſuevi timidus perferre ſuperbæ
Juſſa, neque argutò facta dolore queri:
Pro quo, Dî, vivi fontes, & frigida rupes,
Et datur inculto tramite dura quies;
Et quodcumque meæ poſſunt narrare querelæ,
Cogor ad argutas dicere ſolus aves.

Sed qualiſcumque es, reſonant mihi, Cynthia, ſilvæ,
   Nec deſerta tuo nomine ſaxa vacant.

ELEGIA XIX.

AD CYNTHIAM.

NON ego nunc triſtes vereor, mea Cynthia, manes,
   Nec moror extremo debita fata rogo:
Sed ne fortè tuo careat mihi funus amore,
   Hic timor eſt ipſis durior exequiis.
Non adeò leviter noſtris puer læſit ocellis,
   Ut meus oblito pulvis amore vacet.
Illic Phylacides jucundæ conjugis heros
   Non potuit cæcis immemor eſſe locis:
Sed cupidus falſis attingere gaudia palmis
   Theſſalis antiquam venerat umbra domum.
Illìc quidquid ero, ſemper tua dicar imago:
   Trajicit & fati litora magnus Amor.
Illìc formoſæ veniant chorus heroinæ,
   Quas dedit Argivis Dardana præda viris;
Quarum nulla tuâ fuerit mihi, Cynthia, formâ
   Gratior; & tellus hoc ita juſta ſinat.
Quamvìs te longæ remorentur fata ſenectæ,
   Cara tamen lacrymis oſſa futura meis:
Quæ tu viva meâ poſſis ſentire favillâ.
   Tum mihi non ullo mors ſit amara loco.
Quàm vereor, ne te, contemto, Cynthia, buſto,
   Abſtrahat a noſtro pulvere iniquus Amor;
Cogat & invitam lacrymas ſiccare cadentes:
   Flectitur aſſiduis certa puella minis.
Quare, dum licèt, inter nos lætemur amantes,
   Non ſatìs eſt ullo tempore longus amor.

ELEGIA XX.

AD GALLUM.

HOC pro continuo te, Galle, monemus amore,
Id tibi ne vacuo defluat ex animo :
Sæpe imprudenti fortuna occurrit amanti ;
Crudelis Minyis dixerit Aſcanius.
Eſt tibi non infra ſpeciem, non nomine diſpar
Thiodamanteo proximus ardor Hilæ.
Huic tu, ſive leges umbroſæ flumina ſilvæ,
Sive Aniena tuos tinxerit unda pedes ;
Sive Giganteâ ſpatiabere litoris orâ,
Sive ubicumque vago fluminis hoſpitio ;
Nympharum ſemper cupidas defende rapinas :
Non minor Auſoniis eſt amor in Dryaſin.
Ne tibi ſit duros montes, & frigida ſaxa,
Galle, neque expertos ſemper adire lacus :
Quæ miſer ignotis error perpeſſus in oris
Herculis indomito fleverat Aſcanio.
Namque ferunt olim Pagaſæ navalibus Argo
Egreſſam longè Phaſidos iſſe viam ;
Et jam præteritis labentem Athamantidos undis
Myſorum ſcopulis applicuiſſe ratem.
Hìc manus heroum placitis ut conſtitit oris,
Mollia compoſitâ litora fronde tegit.
At comes invicti juvenis proceſſerat ultrà
Raram ſepoſiti quærere fontis aquam.
Hunc duo ſectati fratres, Aquilonia proles,
Hunc ſuper & Zethes, hunc ſuper & Calais
Oſcula ſuſpenſis inſtabant carpere palmis,
Oſcula & alternâ ferre ſupina fugâ.
Ille ſub extremâ pendens ſecluditur alâ,
Et volucres ramo ſubmovet inſidias.
Jam Pandioniæ ceſſet genus Orithyiæ :

Ah dolor ibat Hylas, ibat Hamadryaſin.
Hic erat Arganthi Pegæ ſub vertice montis
Grata domus nymphis humida Thyniaſin:
Quam ſupra nullæ pendebant debita curæ
Roſcida deſertis poma ſub arboribus;
Et circùm irriguo ſurgebant lilia prato
Candida purpureis miſta papaveribus:
Quæ modò decerpens tenero pueriliter ungui,
Propoſito florem prætulit officio:
Et modò formoſis incumbens neſcius undis
Errorem blandis tardat imaginibus.
Tandem haurire parat demiſſis flumina palmis
Innixus dextro plena trahens humero.
Cujus ut accenſæ Dryades candore puellæ,
Miratæ ſolitos deſtituêre choros,
Prolapſum leviter facili traxere liquore:
Tum ſonitum rapto corpore fecit Hylas.
Cui procul Alcides iterat reſponſa; ſed illi
Nomen ab extremis fontibus aura refert.
His, ô Galle, tuos monitis ſervabis amores,
Formoſum nymphis credere tutus Hylam.

ELEGIA XXI.

GALLUS LOQUITUR.

TU, qui conſortem properas evadere caſum,
Miles ab Etruſcis ſaucius aggeribus;
Quid noſtro gemitu turgentia lumina torques?
Pars ego ſum veſtræ proxima militiæ.
Sic te ſervato poſſint gaudere parentes,
Hæc ſoror Acca tuis ſentiat e lacrymis,
Gallum per medios ereptum Cæſaris enſes:
Effugere ignotas non potuiſſe manus.
Et quicumque ſuper diſperſa invenerit oſſa
Montibus Etruſcis, hæc ſciat eſſe mea.

ELEGIA XXII.

AD TULLUM.

QUALIS, & unde genus, qui ſint mihi, Tulle, penates,
Quæris, pro noſtrâ ſemper amicitiâ.
Si Peruſina tibi patriæ ſunt nota ſepulcra
Italiæ duris funera temporibus,
Cùm Romana ſuos egit diſcordia cives:
(Sis mihi præcipuè pulvis Etruſca dolor;
Tu projecta mei perpeſſa es membra propinqui;
Tu nullo miſeri contegis oſſa ſolo;)
Proxima ſuppoſito contingens Umbria campo
Me genuit, terris fertilis uberibus.

SEX. AURELII PROPERTII LIBER II.

ELEGIA PRIMA.

AD MÆCENATEM.

QUÆRITIS, unde mihi toties ſcribantur amores?
Unde meus veniat mollis in ora liber?
Non hæc Calliope, non hæc mihi cantat Apollo:
Ingenium nobis ipſa puella facit.

Sive togis illam fulgentem incedere Cois,
Hoc totum e Coâ veſte volumen erit;
Seu vidi ad frontem ſparſos errare capillos,
Gaudet laudatis ire ſuperba comis;
Sive lyræ carmen digitis percuſſit eburnis;
Miramur, faciles ut premat arte manus;
Seu cùm poſcentes ſomnum declinat ocellos,
Invenio cauſſas mille poëta novas;
Seu nuda erepto mecum luctatur amictu,
Tunc verò longas condimus Iliadas;
Seu quicquid fecit, ſive eſt quodcumque locuta,
Maxima de nihilo naſcitur hiſtoria.
Quòd mihi ſi tantum, Mæcenas, fata dediſſent,
Ut poſſem heroas ducere in arma manus;
Non ego Titanas canerem, non Oſſan Olympo
Impoſitum, ut cœli Pelion eſſet iter;
Non veteres Thebas, nec Pergama nomen Homeri,
Xerxis & imperio bina coiſſe vada;
Regnave prima Remi, aut animos Carthaginis altæ,
Cimbrorumque minas, & benefacta Marî.
Bellaque, reſque tui memorarem Cæſaris; & tu
Cæſare ſub magno cura ſecunda fores.
Nam quoties Mutinam, aut civilia buſta Philippos,
Aut Canerem Siculæ claſſica bella fugæ;
Everſoſque focos antiquæ gentis Etruſcæ,
Et Ptolemææ litora capta Phari;
Aut Canerem Ægyptum, & Nilum, cùm tractus in urbem
Septem captivis debilis ibat aquis;
Aut regum auratis circumdata colla catenis,
Actiaque in Sacrâ currere roſtra viâ;
Te mea Muſa illis ſemper contexeret armis,
Et ſumtâ, & poſitâ pace fidele caput.
Theſeus infernis, ſuperis teſtatur Achilles,
Hic Ixioniden, ille Menœtiaden.
Sed neque Phlegræos Jovis, Enceladique tumultus
Intonet anguſto pectore Callimachus:
Nec mea conveniunt duro præcordia verſu

Cæſaris in Phrygios condere nomen avos.
Navitá de ventis, de tauris narrat arator,
Enumerat miles vulnera, paſtor oves.
Nos contrà anguſto verſamus prælia lecto.
Quâ pote quiſque, in eá conterat arte diem.
Laus in amore mori; laus altera, ſi datur uno
Poſſe frui. fruar ô ſolus amore meo,
His ſaltem ut tenear jam finibus; aut, mihi ſi quis
Venerit alter amor, acrius ut moriar.
Si memini, ſolet illa leves culpare puellas;
Et totam ex Helenâ non probat Iliada.
Seu mihi ſint tangenda novercæ pocula Phædræ,
Pocula privigno non nocitura ſuo;
Seu mihi Circæo pereundum eſt gramine, ſive
Colchis Iolciacis urat ahena focis;
Una meos quoniam prædata eſt femina ſenſus,
Ex hâc ducentur funera noſtra domo.
Omnes humanos ſanat medicina dolores:
Solus Amor morbi non amat artificem.
Tarda Philoctetæ ſanavit crura Machaon,
Phœnicis Chiron lumina Phillyrides:
Et Deus extinctum Creſſis Epidaurius herbis
Reſtituit patriis Androgeona focis:
Myſus & Æmoniâ juvenis quâ cuſpide vulnus
Senſerat, hâc ipsâ cuſpide ſenſit opem.
Hoc ſi quis vitium poterit mihi demere, ſolus
Tantaleæ poterit tradere poma manu.
Dolia virgineis idem ille repleverit urnis,
Ne tenera aſſiduâ colla graventur aquâ.
Idem Caucaſeâ ſolvet de rupe Promethei
Brachia, & a medio pectore pellet avem.
Non hîc herba valet: non hîc nocturna Cytæis:
Non Perimedeâ gramina cocta manu.
Quippe ubi nec cauſſas, nec apertos cernimus ictus,
Unde tamen veniant tot mala, cæca via eſt.
Non eget hic medicis, non lectis mollibus æger:
Huic nullum cœli tempus, & aura nocet.
Ambulat, & ſubitò mirantur funus amici.

Sic eſt incautum quidquid habetur amor.
Quandocumque igitur vitam mea fata repoſcent,
Et breve in exiguo marmore nomen ero;
Mæcenas noſtræ ſpes invidioſa juventæ,
Et vitæ, & morti gloria juſta meæ;
Si te fortè meo ducet via proxima buſto,
Eſſeda cælatis ſiſte Britanna jugis;
Taliaque illacrymans mutæ jace verba favillæ:
„ Huic miſero fatum dura puella fuit.

ELEGIA II.

Adversum Se.

Qui nullum tibi dicebas jam poſſe nocere,
Hæſiſti: cecidit ſpiritus ille tuus.
Vix unum potes infelix requieſcere menſem,
Et turpis de te jam liber alter erit.
Liber eram, & vacuo quærebam vivere lecto:
At me compoſitâ pace fefellit Amor.
Quærebam ſiccâ ſi poſſet piſcis arenâ,
Nec ſolitus ponto vivere torvus aper;
Aut ego ſi poſſem ſtudiis vigilare ſeveris.
Differtur, nunquam tollitur ullus amor.
Ac veluti primò taurus detrectat aratra,
Mox venit adſueto mollis ad arva jugo;
Sic primo juvenes trepidant in amore feroces,
Dehinc domiti poſt hæc æqua, & iniqua ferunt.
Turpia perpeſſus vates eſt vincla Melampus,
Cognitus Iphicli ſubripuiſſe boves;
Quem non lucra, magis Pero formoſa coëgit,
Mox Amythaoniâ nupta futura domo.
Nec me tam facies, quamvis ſit candida, cepit:
Lilia non dominâ ſint magis alba meâ:
Ut Mæotica nix minio ſi certet Ibero,

Utque roſæ puro lacte natant folia :
Nec de more comæ per levia colla fluentes ,
Non oculi , geminæ , ſidera noſtra , faces :
Nec ſi qua Arabio lucet bombyce puella :
Non ſum de nihilo blandus amator ego :
Quantum , quòd poſito formosè ſaltat Iaccho ,
Egit ut evantes dux Ariadna choros ;
Et quantum , Æolio cùm tentat carmina plectro ,
Par Aganippeæ ludere docta lyræ ,
Et ſua cùm antiquæ committit ſcripta Corinnæ ,
Carminaque æquævis non putat eſſe ſuis.
Num tibi naſcenti primis , mea vita , diebus
Aridus argutum ſternuit omen Amor ?
Hæc tibi contulerunt cœleſtia munera Divi ,
Hæc tibi : ne matrem fortè dediſſe putes.
Non , non humani ſunt partus talia dona :
Iſta decem menſes non peperere bona.
Gloria Romanis una es tu nata puellis :
Romano accumbes prima puella loco ;
Nec ſemper mecum Romana cubilia viſes.
Poſt Helenam hæc terris forma ſecunda redit.
Hâc ego nunc mirer , ſi flagret noſtra juventus ?
Pulcrius hâc fuerat , Troja , perire tibi.
Olim mirabar , cur tanti ad Pergama belli
Europæ , atque Aſiæ cauſſa puella fuit.
Nunc , Pari , tu ſapiens , & tu , Menelae , fuiſti ;
Tu , quia poſcebas ; tu , quia lentus eras.
Digna quidem facies, pro quâ vel obiret Achilles ,
Vel Priamus : belli cauſſa probanda fuit.
Si quis vult famâ tabulas anteire vetuſtas ,
Hic dominam exemplo ponat inante meam.
Sive illam Heſperiis , ſive illam oſtendit Eois ,
Uret & Eoos , uret & Heſperios.
Cur hæc in terris facies humana moratur ?
Jupiter , ignoro priſtina furta tua.
Fulva coma eſt , longæque manus , & maxima toto

Corpore ; & incedit vel Jove digna ſoror :
Aut cùm Dulichias Pallas ſpatiatur ad aras ,
Gorgonis anguiferæ pectus operta comis :
Qualis & Iſchomache Lapithæ genus heroine
Centauris medio grata rapina mero :
Mercurio & ſanctis fertur Bœbeidos undis
Virgineum Brimo compoſuiſſe latus.
Cedite jam , Divæ , quas paſtor viderat olim
Idæis tunicam ponere verticibus.
Hanc utinam faciem nolit mutare ſenectus ,
Etſi Cumææ ſæcula vatis aget.

ELEGIA III.

AD AMANTEM.

MULTA priùs dominæ delicta queraris oportet:
Sæpe roges aliquid ſæpe repulſus eas ;
Et ſæpe immeritos corrumpas dentibus ungues ,
Et crepitum dubio ſuſcitet ira pede.
Nequicquam perfuſa meis unguenta capillis ;
Ibat & expenſo planta morata gradu.
Nam cui non ego ſum fallaci præmia vati ?
Quæ mea non decies ſomnia verſat anus ?
Hoſtis ſi quis erit nobis , amet ille puellas :
Gaudeat in puero ſi quis amicus erit.
Tranquillo tutâ deſcendis flumine cymbâ :
Quid tibi tam parvi litoris unda nocet ?
Alter ſæpe uno mutat præcordia verbo ;
Altera vix ipſo ſanguine mollis erit.

ELEGIA IV.

AD CYNTHIAM.

HOc verum eſt totâ te ferri, Cynthia, Româ,
Et non ignotâ vivere nequitiâ?
Hæc merui ſperare? dabis mihi, perfida, pœnas,
Et nobis Aquilo, Cynthia, ventus erit.
Inveniam tamen e multis fallacibus unam,
Quæ fieri noſtro carmine nota velit,
Nec mihi tam duris inſultet moribus, & te
Vellicet. heu ſerò flebis amata diu.
Nunc eſt ira recens, nunc eſt diſcedere tempus:
Si dolor abfuerit, crede, redibit amor.
Non ita Carpathiæ variant Aquilonibus undæ,
Nec dubio nubes vertitur atra Noto;
Quàm facile irati verbo mutantur amantes:
Dum licet, injuſto ſubtrahe colla jugo.
Nec tu non aliquid, ſed primâ nocte dolebis.
Omne in amore malum, ſi patiare, leve eſt.
At tu, per dominæ Junonis dulcia jura,
Parce tuis animis, vita, nocere tibi.
Non ſolùm taurus ferit uncis cornibus hoſtem,
Verùm etiam inſtanti læſa repugnat ovis.
Nec tibi perjuro ſcindam de corpore veſtes,
Nec mea præcluſas fregerit ira fores:
Nec tibi connexos iratus carpere crines,
Nec duris auſim lædere pollicibus.
Ruſticus hæc aliquis tam turpia prælia quærat,
Cujus non hederæ circumiere caput.
Scribam igitur quod non unquam tua deleat ætas:
„ Cynthia forma potens, Cynthia forma levis.
Crede mihi, quamvìs contemnis murmura famæ,
Hic tibi pallori, Cynthia, verſus erit.

ELEGIA V.

AD EANDEM.

NON ita complebant Ephyreæ Laïdos ædes,
Ad cujus jacuit Græcia tota fores:
Turba Menandreæ fuerat nec Thaïdos olim
Tanta, in quâ populus luſit Erichthonius:
Nec quæ deletas potuit componere Thebas
Phryne, tam multis facta beata viris.
Quin etiam falſos fingis tibi ſæpe propinquos,
Oſcula ne deſint, qui tibi jure ferant.
Me juvenum facies pictæ, me Numina lædunt,
Me tener in cunis, & ſinè voce puer:
Me lædit, ſi multa tibi dabit oſcula, mater,
Me ſoror, &, cum quâ dormit, amica ſimul.
Omnia me lædent. timidus ſum. ignoſce timori.
Et miſer in tunicâ ſuſpicor eſſe virum.
Felix Admeti conjux, & lectus Ulyſſis,
Et quæcumque viri femina limen amat.
Templa pudicitiæ quid opus ſtatuiſſe puellis,
Si cuivis nuptæ quidlibet eſſe licet?
Quæ manus obſcœnas depinxit prima tabellas,
Et poſuit caſtâ turpia viſa domo;
Illa puellarum ingenuo corrupit ocellos,
Nequitiæque ſuæ noluit eſſe rudes.
Ah gemat, in terris iſtâ qui protulit arte
Jurgia ſub tacitâ condita lætitiâ.
Non iſtis olim variabant tecta figuris:
Tum paries nullo crimine pictus erat.
Sed non immeritò velavit aranea fanum,
Et mala deſertos occupat herba Deos.
Quos igitur tibi cuſtodes, quæ limina ponam,
Quæ nunquam ſupra pes inimicus eat?

Nam nihil invitæ triſtis cuſtodia prodeſt :
Quam peccare pudet, Cynthia, tuta ſat eſt.

ELEGIA VI.

AD CYNTHIAM.

GAVISA eſt certè ſublatam Cynthia legem,
Quâ quondam edictâ, flemus uterque diu,
Ne nos divideret : quamvìs diducere amantes
Non queat invitos Juppiter ipſe duos.
At magnus Cæſar, ſed magnus Cæſar in armis.
Devictæ gentes nil in amore valent.
Nam citiùs paterer caput hoc diſcedere collo,
Quàm poſſem nuptæ perdere amore faces.
Anne ego tranſirem tua limina clauſa maritus :
Reſpiciens udis prodita luminibus ?
Ah mea tum quales caneret tibi, Cynthia, ſomnos,
Tibia, funeſtâ triſtior illa tubâ !
Unde mihi patriis gnatos præbere triumphis ?
Nullus de noſtro ſanguine miles erit.
Quòd ſi vera meæ comitarem caſtra puellæ,
Non mihi ſat magnus Caſtoris iret equus.
Hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen,
Gloria ad hibernos lata Boriſthenidas.
Tu mihi ſola places : placeam tibi, Cynthia, ſolus.
Hic erit & patrio ſanguine pluris amor.
Uxor me nunquam, nunquam me ducet amica.
Semper amica mihi : ſemper & uxor eris.

ELEGIA VII.

AD AMICUM.

Eripitur nobis jam pridem cara puella ;
    Et tu me lacrymas fundere, amice, vetas ?
Nullæ ſunt inimicitiæ, niſi amoris, acerbæ :
    Ipſum me jugula, lenior hoſtis ero.
Poſſum ego in alterius poſitam ſpectare lacerto ?
    Nec mea dicetur, quæ modò dicta mea eſt ?
Hic olim ignaros luctus populavit Achivos,
    Atridæ magno cum ſtetit alter amor.
His olim, ut fama eſt, vitiis ad prælia ventum eſt,
    His Trojana vides funera principiis.
Aſpera Centauros eadem dementia juſſit
    Frangere in adverſum pocula Pirithoum.
Cur exempla petam Graiûm ? tu criminis auctor
    Nutritus duro, Romule, lacte lupæ :
Tu rapere intactas docuiſti impunè Sabinas :
    Per te nunc Romæ quidlibet audet Amor.
Ille etiam abreptâ deſertus conjuge Achilles
    Ceſſare in tectis pertulit arma ſua.
Viderat ille fugas, fractos in litore Achivos,
    Fervere & Hectoreâ Dorica caſtra face.
Viderat informem multâ Patroclon arenâ
    Porrectum, & ſparſas cæde jacere comas,
Omnia formoſam propter Briſeida paſſus.
    Tantus in erepto ſævit amore dolor.
At poſtquam ſerâ captiva eſt reddita pœnâ,
    Fortem illum Æmoniis Hectora traxit equis.
Inferior multo cùm ſim vel matre, vel armis,
    Mirum ſi de me jure triumphat Amor ?
Magni ſæpe duces, magni cecidere tyranni.
    Et Thebæ ſteterunt, altaque Troja fuit.

Omnia

Omnia vertuntur : certè vertuntur amores.
  Vinceris, aut vincis : hæc in amore rota eſt.
Iſte quod eſt ego ſæpe fui : ſed forſit in horâ
  Hoc ipſo ejecto carior alter erit.
Munera quanta dedi, vel qualia carmina feci ?
  Illa tamen nunquam ferrea dixit, Amo.
Ergo jam multos nimiùm temerarius annos,
  Improba, qui tulerim teque tuamque domum,
Ecquandone tibi liber ſum viſus ? an uſque
  In noſtrum jacies verba ſuperba caput ?
Penelope poterat bis denos ſalva per annos
  Vivere, tam multis femina digna procis.
Conjugium falsâ poterat differre Minervâ,
  Nocturno ſolvens texta diurna dolo :
Viſura & quamvìs nunquam ſperaret Ulyſſem,
  Illum exſpectando fata remanſit anus.
Nec non exanimem amplectens Briſeis Achillem,
  Candida veſanâ verberat ora manu;
Et dominum lavit mœrens captiva cruentum,
  Appoſitum fluviis in Simoënta vadis;
Fœdavitque comas, & tanti corpus Achillis,
  Maximaque in parvâ ſuſtulit oſſa manu :
Cùm tibi nec Peleus aderat, nec cærula mater,
  Scyria nec viduo Deïdamia toro.
Tunc igitur veris gaudebat Græcia gnatis :
  Tunc etiam felix inter & arma pudor.
At tu non unâ potuiſti nocte vacare
  Impia; non unum ſola manere diem.
Quinetiam multo duxiſti pocula riſu :
  Forſitan & de me verba fuere mala.
Hic etiam petitur, qui te priùs ipſe reliquit.
  Dî faciant, iſto capta fruare viro.
Hæc mihi vota tuam propter ſuſcepta ſalutem,
  Cum capite hoc Stygiæ jam peterentur aquæ,
Et lectum flentes circumſtaremus amici :
  Hic ubi tum, prô Dii, perfida, quiſve fuit ?
Quid ſi longinquos retinerer miles ad Indos ?

Aut mea ſi ſtaret navis in Oceano ?
Sed vobis facile eſt verba , & componere fraudes ;
Hoc unum didicit femina ſemper opus.
Non ſic incerto mutantur flamina Syrtes ,
Nec folia hiberno tam tremefacta Noto ;
Quàm citò feminea non conſtat fœdus in irâ ,
Sive ea cauſſa gravis , ſive ea cauſſa levis.
Nunc quoniam iſta tibi placuit ſententia , cedam.
Tela precor , pueri , promite acuta magis.
Figite certantes , atque hanc mihi ſolvite vitam ;
Sanguis erit vobis maxima palma meus.
Sic igitur primâ moriere ætate , Properti ?
Sed morere. interitu gaudeat illa tuo.
Exagitet noſtros manes , ſectetur & umbras ,
Inſultetque rogis , calcet & oſſa mea.
Quid ? non Antigones tumulo Bœotius Hæmon
Corruit ipſe ſuo ſaucius enſe latus ?
Et ſua cum miſeræ commiſcuit oſſa puellæ ,
Quâ ſinè Thebanam noluit ire domum ?
Sed non effugies. mecum moriaris oportet :
Hoc eodem ferro ſtillet uterque cruor.
Quamvìs iſta mihi mors eſt inhoneſta futura ,
Mors inhoneſta quidem ; tu moriere tamen.
Sidera ſunt teſtes , & matutina pruina ,
Et furtim miſero janua aperta mihi ,
Te nihil in vitâ nobis acceptius unquam.
Nunc quoque eris , quamvìs ſis inimica mihi.
Nec domina ulla meo ponet veſtigia lecto :
Solus ero , quoniam non licet eſſe tuo.
Atque utinam , ſi fortè pios eduximus annos ,
Ille vir in medio fiat amore lapis.

ELEGIA VIII.

AD MUSAM.

NON ob regna magìs diris cecidere ſub armis
Thebani, mediâ non ſine matre, duces;
Quàm, mihi ſi mediâ liceat pugnare puellâ,
Mortem ego non fugiam morte ſubire tuâ.
Sed tempus luſtrare aliis Helicona choreis,
Et campum Æmonio jam dare tempus equo.
Jam libet & fortes memorare ad prælia turmas,
Et Romana mei dicere caſtra ducis.
Quod ſi deficiant vires, audacia certè
Laus erit: in magnis & voluiſſe, ſat eſt.
Ætas prima canat Veneres, extrema tumultus.
Bella canam, quando ſcripta puella mihi eſt.
Nunc volo ſubducto gravior procedere vultu:
Nunc aliam citharam me mea Muſa docet.
Surge anima ex humili jam carmine: ſumite vires,
Pierides: magni nunc erit oris opus.
Jam negat Euphrates equitem poſt terga tueri
Parthorum, & Craſſos ſe tenuiſſe dolet.
India quin, Auguſte, tuo dat colla triumpho;
Et domus intactæ te tremit Arabiæ,
Et, ſi qua extremis tellus ſe ſubtrahit oris,
Sentiet illa tuas poſtmodo capta manus.
Hæc ego caſtra ſequar vates: tua caſtra canendo
Magnus ero: ſervent hunc mihi fata diem.
Ut caput in magnis ubi non eſt tangere ſignis,
Ponitur hîc imos ante corona pedes:
Sic nos, nunc inopes laudis conſcendere carmen,
Pauperibus ſacris vilia thura damus.
Nondũ etiã Aſcræos nôrunt mea carmina fontes,
Sed modò Permeſſi flumine lavit Amor.

Scribant de te alii, vel ſis ignota licebit.
  Ludet, qui ſterili ſemina ponit humo.
Omnia, crede mihi, ſecum unum munera lecto
  Auferet extremi funeris atra dies.
Et tua tranſibit contemnens oſſa viator,
  Nec dicet, Cinis hic, docta puella fuit.

ELEGIA IX.

DE AMORE.

QUICUMQUE ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,
  Nonne putas miras hunc habuiſſe manus?
Hic primùm vidit ſinè ſenſu vivere amantes,
  Et levibus curis magna perire bona.
Idem non fruſtra ventoſas addidit alas,
  Fecit & humano corde volare Deum.
Scilicet alternâ quoniam jactamur in undâ,
  Noſtraque non ullis permanet aura locis.
Et meritò hamatis manus eſt armata ſagittis,
  Et pharetra ex humero Gnoſia utroque jacet:
Antè ferit quoniam, tuti quàm cernimus hoſtem,
  Nec quiſquam ex illo vulnere ſanus abit.
In me tela manent, manet & puerilis imago;
  Sed certè pennas perdidit ille ſuas:
Evolat heu noſtro quoniam de pectore nuſquam,
  Aſſiduuſque meo ſanguine bella gerit.
Quid tibi jucundum ſiccis habitare medullis?
  Si pudor eſt, aliò trajice tela tua.
Intactos iſto ſatius tentare veneno:
  Non ego, ſed tenuis vapulat umbra mei.
Quam ſi perdideris, quis erit qui talia cantet?
  Hæc mea Muſa levis, gloria magna tua eſt;

Quæ caput, & digitos, & lumina nigra puellæ,
Et canit, ut ſoleant molliter ire pedes.

ELEGIA X.

AD CYNTHIAM.

NON tot Achæmeniis armantur Suſa ſagittis,
Spicula quot noſtro pectore fixit Amor.
Hic me tam graciles vetuit contemnere Muſas,
Juſſit & Aſcræum ſic habitate nemus;
Non ut Pieriæ quercus mea verba ſequantur,
Aut poſſim Iſmariâ ducere valle feras;
Sed magis ut noſtro ſtupefiat Cynthia verſu:
Tunc ego ſim Inachio notior arte Lino.
Non ego ſum formæ tantùm mirator honeſtæ;
Nec ſi qua illuſtres femina jactat avos.
Me juvat in gremio doctæ legiſſe puellæ,
Auribus & puris ſcripta probâſſe mea.
Hæc ubi contigerint, populi confuſa valeto
Fabula: nam dominâ judice tutus ero.
Quæ ſi fortè bonas ad pacem verterit aures,
Poſſum inimicitias tunc ego ferre Jovis.
Quandocũque igitur noſtros mors claudet ocellos,
Accipe quæ ſerves funeris acta mei.
Nec mea tunc longâ ſpatietur imagine pompa,
Nec tuba ſit fati vana querela mei;
Nec mihi tum fulcro ſternatur lectus eburno;
Nec ſit in Attalico mors mea nixa toro.
Deſit odoriferis ordo mihi lancibus: adſint
Plebeii parvæ funeris exſequiæ.
Sat mea, ſat magna eſt, ſi tres ſint, pompa, libelli,
Quos ego Perſephonæ maxima dona feram.
Tu verò nudum pectus lacerata ſequaris,
Nec fueris nomen laſſa vocare meum;

Oſculaque in gelidis ponas ſuprema labellis,
Cùm dabitur Syrio munere plenus onyx.
Deinde, ubi ſuppoſitus cinerem me fecerit ardor,
Accipiat manes parvula teſta meos :
Et ſit in exiguo laurus ſuperaddita buſto,
Quæ tegat exſtincti funeris umbra locum.
Et duo ſint verſus : » Qui nunc jacet horrida pulvis,
» Unius hic quondam ſervus Amoris erat. »
Nec minùs hæc noſtri noteſcet fama ſepulcri,
Quàm fuerant Phthii buſta cruenta viri.
Tu quoque, ſi quando venies ad fata, memento
Hoc iter ad lapides cana venire meos.
Intereà cave ſis nos aſpernata ſepultos :
Non nihil ad verum conſcia terra ſapit.
Atque utinam primis animam me ponere cunis
Juſſiſſet quævis de tribus una ſoror.
Nam quò tam dubiæ ſervetur ſpiritus horæ ?
Neſtoris eſt viſus poſt tria ſecla cinis.
Quis tam longævæ meminiſſet fata ſenectæ
Gallicus Iliacis miles in aggeribus ?
Non ille Antilochi vidiſſet corpus humati :
Diceret aut, ô mors, cur mihi ſera venis ?
Tu tamen amiſſo nonnunquam flebis amico.
Fas eſt præteritos ſemper amare viros.
Teſtis, qui niveum quondam percuſſit Adonin
Venantem Idalio vertice, durus aper.
Illis formoſum fleviſſe paludibus, illuc
Diceris effusâ tu, Venus, iſſe comâ.
Sed fruſtra mutos revocabis, Cynthia, manes :
Nam mea quid poterunt oſſa minuta loqui ?

***

ELEGIA XI.

Lætatur potitus Amicâ.

NON ita Dardanio gaviſus Atrida triumpho eſt,
Cùm caderent magnæ Laomedontis opes:
Nec ſic errore exacto lætatus Ulyſſes,
Cùm tetigit caræ litora Dulichiæ:
Nec ſic Electra, ſalvum cùm aſpexit Oreſtem,
Cujus falſa tenens fleverat oſſa ſoror:
Nec ſic incolumem Minois Theſea vidit,
Dædaleum lino cùm duce rexit iter:
Quanta ego præteritâ collegi gaudia nocte.
Immortalis ero, ſi altera talis erit.
At dum demiſſis ſupplex cervicibus ibam,
Dicebar ſicco vilior eſſe lacu.
Nec mihi jam faſtus opponere quærit iniquos,
Nec mihi ploranti lenta ſedere poteſt.
Atque utinam non tam ſerò mihi nota fuiſſet
Conditio: cineri nunc medicina datur.
Ante pedes cæcis lucebat ſemita nobis.
Scilicet inſano nemo in amore videt.
Hoc ſenſi prodeſſe magìs: contemnite amantes.
Sic hodie veniet, ſi qua negavit heri.
Pulſabant alii fruſtra, dominamque vocabant:
Mecum habuit poſitum lenta puella caput.
Hæc mihi devictis potior victoria Parthis:
Hæc ſpolia, hæc reges, hæc mihi currus erunt.
Magna ego dona tuâ figam, Cytherea, columnâ,
Taleque ſub noſtro nomine carmen erit:
» Has pono ante tuas tibi, Diva, Propertius ædes
» Exuvias, totâ nocte receptus amans.
Nunc ad te, mea lux, veniat mea litore navis
Servata; an mediis ſidat onuſta vadis?

(Quòd ſi fortè aliquâ nobis mutabere culpâ)
Veſtibulum jaceam mortuus ante tuum.

ELEGIA XII.

Narrat voluptates suas.

O Me felicem, nox ô mihi candida, & ô tu
Lectule deliciis facte beate meis!
Quàm multa appoſitâ narramus verba lucernâ!
Quantaque ſublato lumine rixa fuit!
Nam modò nudatis mecum eſt luctata papillis:
Interdum tunicâ duxit operta moram.
Illa meos ſomno laſſos patefecit ocellos
Ore ſuo, & dixit, Siccine, lente, jaces?
Quàm vario amplexu mutamus brachia! quantùm
Oſcula ſunt labris noſtra morata tuis!
Non juvat in cæco Venerem corrumpere motu.
Si neſcis, oculi ſunt in amore duces.
Ipſe Paris nudâ fertur periiſſe Lacænâ,
Cùm Menelaëo ſurgeret e thalamo.
Nudus & Endymion Phœbi cepiſſe ſororem
Dicitur, & nudæ concubuiſſe Deæ.
Quòd ſi pertendens animo veſtita cubâris,
Sciſsâ veſte meas experiere manus.
Quin etiam, ſi me ulteriùs provexerit ira,
Oſtendes matri brachia læſa tuæ.
Necdum inclinatæ prohibent te ludere mammæ:
Viderit hoc, ſi quam jam peperiſſe pudet.
Dum nos fata ſinunt, oculos ſatiemus amore.
Nox tibi longa venit, nec reditura dies.
Atque utinam hærentes ſic nos vincire catenâ
Velles, ut nunquam ſolveret ulla dies.
Exemplo junctæ tibi ſint in amore columbæ,
Maſculus, & totum femina conjugium.

Errat,

Errat, qui finem veſani quærit amoris.
Verus amor nullum novit habere modum.
Terra priùs falſo partu deludet arantes,
Et citiùs nigros Sol agitabit equos;
Fluminaque ad caput incipient revocare liquores,
Aridus & ſicco gurgite piſcis erit;
Quàm poſſim noſtros aliò transferre calores.
Hujus ero vivus, mortuus hujus ero.
Quòd mihi ſi ſecum tales concedere noctes
Illa velit, vitæ longus & annus erit.
Si dabit hæc multas, fiam immortalis in illis.
Nocte unâ quivis vel Deus eſſe poteſt.
Qualem ſi cuncti vellent decurrere vitam,
Et preſſi multo membra jacere mero;
Non ferrum crudele, neque eſſet bellica navis,
Nec noſtra Actiacum verteret oſſa mare:
Nec toties propriis circùm oppugnata triumphis,
Laſſa foret crines ſolvere Roma ſuos.
Hæc certè meritò poterunt laudare minores.
Læſerunt nullos pocula noſtra Deos.
Tu modò, dum licet, hunc fructum ne deſere vitæ:
Omnia ſi dederis oſcula, pauca dabis.
Ac veluti folia arentes liquere corollas,
Quæ paſſim calathis ſtrata natare vides:
Sic nobis, qui nunc magnum ſpiramus amantes,
Forſitan includet craſtina fata dies.

ELEGIA XIII.

AD CYNTHIAM.

PRÆTOR ab Illyricis venit modò, Cynthia, terris,
Maxima præda tibi, maxima cura mihi.
Non potuit ſaxo vitam poſuiſſe Cerauno?

Ah, Neptune, tibi qualia dona darem !
Nunc ſinè me plenâ fiunt convivia mensâ :
Nunc ſinè me totâ janua nocte patet.
Quare, ſi ſapis, oblatas ne deſere meſſes ;
Et ſtolidum pleno vellere carpe pecus.
Deinde, ubi conſumto reſtabit munere pauper,
Dic, alias iterum naviget Illyrias.
Cynthia non ſequitur faſces, nec curat honores :
Semper amatorum ponderat illa ſinus.
At tu nunc noſtro, Venus ô, ſuccurre dolori,
Rumpat ut aſſiduis membra libidinibus.
Ergo muneribus quivis mercatur amorem ?
Juppiter ! indignâ merce puella perit.
Semper in Oceanum mittit me quærere gemmas,
Et jubet ex ipsâ tollere dona Tyro.
Atque utinam Romæ nemo eſſet dives ; & ipſe
Stramineâ poſſet dux habitare casâ.
Nunquam venales eſſent ad munus amicæ,
Atque unâ fieret cana puella domo.
Non quia ſeptenas noctes ſejuncta cubâris,
Candida tam fœdo brachia fuſa viro ;
Non quia peccâris, teſtor te ; ſed quia vulgò
Formoſis levitas ſemper amica fuit.
Barbarus excuſſis agitat veſtigia lumbis,
Et ſubitò felix nunc mea regna tenet.
Aſpice quid donis Eriphyle invenit amaris,
Arſerit & quantis nupta Creüſa malis.
Nulla-ne ſedabit noſtros injuria fletus ?
An dolor hic vitiis neſcit abeſſe ſuis ?
Tot jam abiere dies, cùm me nec cura theatri,
Nec tetigit campi, nec mea Muſa juvat.
Ah pudeat certè, pudeat : niſi fortè, quod ajunt,
Turpis amor ſurdis auribus eſſe ſolet.
Cerne ducem, modò qui fremitu complevit inani
Actia damnatis æquora militibus.
Hunc infamis amor verſis dare terga carinis
Juſſit, & extremo quærere in orbe fugam.

Cæſaris hæc virtus, & gloria Cæſaris hæc eſt :
    Illâ, quâ vicit, condidit arma manu.
Sed quaſcumque tibi veſtes,quoſcumque ſmaragdos,
    Quoſve dedit flavo lumine chryſolithos ;
Hæc videam rapidas in vanum ferre procellas,
    Quæ tibi terra, velim, quæ tibi fiat aqua.
Non ſemper placidus perjuros ridet amantes
    Juppiter, & ſurdâ negligit aure preces.
Vidiſtin' toto ſonitus percurrere cœlo ?
    Fulminaque ætherea diſſiluiſſe domo ?
Non hæc Pleiades faciunt, neque aquoſus Orion :
    Nec ſic de nihilo fulminis ira cadit.
Perjuras tunc ille ſolet punire puellas,
    Deceptus quoniam flevit & ipſe Deus.
Quare ne tibi ſit tanti Sidonia veſtis,
    Ut timeas, quoties nubilus auſter erit.
Mentiri noctem, promiſſis ducere amantem,
    Hoc erit infectas ſanguine habere manus.
Horum ego ſum vates, quoties deſertus amaras
    Explevi noctes, fractus utroque toro.
Vel tu Tantaleâ moveare ad flumina ſorte,
    Ut liquor arenti fallat ab ore ſitim :
Vel tu Siſyphios licet admirere labores,
    Difficile ut toto monte volutet onus.
Duriùs in terris nihil eſt, quod vivat amante,
    Nec, modò ſi ſapias, quod minùs eſſe velis.
Quem modò felicem invidiâ admirante ferebant ;
    Nunc decimo admittor vix ego quoque die.
Nunc jacere e duro corpus juvat, impia, ſaxo,
    Sumere & in noſtras tetra venena manus.
Nunc licet in triviis ſiccâ requieſcere Lunâ,
    Aut per rimoſas mittere verba fores.
Quod quamvis ita ſit, dominam mutare cavebo :
    Tum flebit, cùm in me ſenſerit eſſe fidem.

ELEGIA XIV.

AD CYNTHIAM.

Aſſiduæ multis odium peperere querelæ.
    Frangitur in tacito femina ſæpe viro.
Si quid vidiſti, ſemper vidiſſe negato:
    Aut ſi quid doluit fortè, dolere nega.
Quin ego diminuo curam, quòd ſæpe Cupido
    Huic malus eſſe ſolet, cui bonus antè fuit.
Quid ſi jam canis ætas mea caneret annis?
    Et faceret ſciſſas languida ruga genas?
At non Tithoni ſpernens Aurora ſenectam,
    Deſertum Eoâ paſſa jacere domo eſt.
Illum ſæpe ſuis decedens fovit in ulnis,
    Quàm priùs abjunctos ſedula lavit equos.
Illum ad vicinos cùm amplexa quieſceret Indos,
    Maturos iterum eſt queſta redire dies.
Illa Deos, currum conſcendens, dixit iniquos;
    Invitum & terris præſtitit officium:
Cui majora ſenis Tithoni gaudia vivi,
    Quàm gravis amiſſo Memnone luctus erat.
Cum ſene non puduit talem dormire puellam,
    Et canæ toties oſcula ferre comæ.
At tu etiam juvenem odiſti me perfida, cùm ſis
    Ipſa anus, haud longâ curva futura die:
Cùm tibi nec frater, nec ſit tibi filius ullus;
    Frater ego, & tibi ſim filius unus ego.
Nunc etiam infectos demens imitare Britannos,
    Ludis & externo tincta nitore caput.
An, ſi cæruleo quædam ſua tempora fuco
    Tinxerit, idcirco cærula forma bona eſt?
Ut natura dedit, ſic omnis recta figura.
    Turpis Romano Belgicus ore color.
Illi ſub terris fiant mala multa puellæ,
    Quæ mentita ſuas vertit inepta comas.

De me, mi certè poteris formoſa videri,
Mi formoſa ſatis, ſi modò ſæpe venis.
Ipſe tuus ſemper tibi ſit cuſtodia lectus;
Nec nimis ornatâ fronte ſedere velis.
Credam ego narranti, noli committere, famæ.
Et terram rumor tranſilit, & maria.

ELEGIA XV.

AD CYNTHIAM.

ET ſi me invito diſcedis, Cynthia, Româ,
Lætor, quòd ſinè me devia rura colis.
Nullus erit caſtis juvenis corruptor in agris,
Qui te blanditiis non ſinat eſſe probam.
Nulla neque antè tuas orietur rixa feneſtras,
Nec tibi clamatæ ſomnus amarus erit.
Sola eris, & ſolos ſpectabis, Cynthia, montes;
Et pecus, & fines pauperis agricolæ.
Illîc te nulli poterunt corrumpere ludi,
Fanaque peccatis plurima cauſſa tuis.
Illîc aſſiduè tauros ſpectabis arantes,
Et vitem doctâ ponere falce comas.
Atque ibi rara feres inculto thura ſacello,
Hœdus ubi agreſtes corruet antè focos.
Protinus & nudâ choreas imitabere ſurâ;
Omnia ab externo ſint modò tuta viro.
Ipſe ego venabor: jam nunc me ſacra Dianæ
Suſcipere, & Veneri ponere vota juvat.
Incipiam captare feras, & reddere pinu
Cornua, & audaces ipſe monere canes:
Non tamen ut vaſtos auſim tentare leones,
Aut celer agreſtes comminùs ire ſues.
Hæc igitur mihi ſit lepores audacia molles
Excipere, & ſtricto figere avem calamo;

Quâ formoſa ſuo Clitumnus flumina luco
    Integit, & niveos abluit unda boves.
Tu, quoties aliquid conabere, vita, memento
    Venturum paucis me tibi luciferis.
Sic me nec ſolæ poterunt avertere ſilvæ,
    Nec vaga muſcoſis flumina fuſa jugis:
Quin ego in aſſiduâ mutem tua nomina linguâ,
    Abſenti nemo ne nocuiſſe velit.

ELEGIA XVI.

AD CYNTHIAM.

QUID fles abductâ graviùs Briſeide? quid fles
    Anxia captivâ triſtiùs Andromachâ?
Quidve meâ de fraude Deos, inſana, fatigas?
    Quid quereris noſtram ſic cecidiſſe fidem?
Non tam nocturnâ volucris funeſta querelâ
    Attica Cecropiis obſtrepit in foliis:
Nec tantùm Niobe bis ſex ad buſta ſuperba
    Sollicito lacrymans defluit a Sipylo.
Me licèt æratis adſtringant brachia nodis,
    Sint mea vel Danaës condita membra domo,
In te ego & æratas rumpam, mea vita, catenas,
    Ferratam Danaës tranſiliamque domum.
De te quodcumque, ad ſurdas mihi dicitur aures:
    Tu modò ne dubita de gravitate meâ.
Oſſa tibi juro per matris, & oſſa parentis,
    (Si fallo, cinis heu ſit mihi uterque gravis).
Me tibi ad extremas manſurum, vita, tenebras.
    Ambos una fides auferet, una dies.
Quòd ſi nec nomen, nec me tua forma teneret,
    Poſſet ſervitium mite tenere tuum.
Septima jam plenæ deducitur orbita Lunæ,
    Cùm de me, & de te compita nulla tacent.

Interea nobis non nunquam janua mollis,
  Non nunquam lecti copia facta tui:
Nec mihi muneribus nox ulla eſt emta beatis.
  Quicquid eram, hoc animi gratia magna tui.
Cùm te tam multi peterent, tu me una petiſti.
  Poſſum ego naturæ non meminiſſe tuæ?
Tunc me vel tragicæ vexetis Erinnyes; & me
  Inferno damnes, Æace, judicio:
Atque inter Tityi volucres mea pœna vagetur:
  Tumque ego Siſyphio ſaxa labore geram.
Nec tu ſupplicibus me ſis venerata tabellis:
  Ultima talis erit, quæ mea prima fides.
Hoc mihi perpetuò jus eſt, quod ſolus amator
  Nec citò deſiſto, nec temerè incipio.

ELEGIA XVII.

AD CYNTHIAM DE PANTHO.

AH quantum de me Panthi tibi pagina finxit,
  Tantum illi Pantho ne ſit amica Venus.
Sed tibi jam videor Dodonâ verior augur?
  Uxorem ille tuus pulcher amator habet.
Tot noctes periere: nihil pudet? adſpice, cantat
  Liber: tu nimiùm credula ſola jaces.
Et nunc inter eos tu ſermo es: te ille ſuperbus
  Dicit ſe invito ſæpe fuiſſe domi.
Diſpeream, ſi quicquam aliud, quàm gloria de te
  Quæritur: has laudes ille maritus habet.
Colchida ſic hoſpes quondam decepit Iaſon:
  Ejecta eſt tenui namque Creüſa domo.
Sic a Dulichio juvene eſt eluſa Calypſo:
  Vidit amatorem pandere vela ſuum.
Ah nimiùm faciles aurem præbere puellæ,
  Diſcite, deſertæ, non temerè eſſe bonæ.

Huic quoque, qui reſtat, jam pridem quæritur alter.
Experta in primo ſtulta cavere potes.
Nos quocumque loco, nos omni tempore tecum,
Sive ægrâ pariter, ſive valente, ſumus.

ELEGIA XVIII.

AD DEMOPHOONTEM.

SCIS here mî multas pariter placuiſſe puellas;
Scis mihi, Demophoon, multa venire mala.
Nulla meis fruſtra luſtrantur compita plantis.
O nimis exitio nata theatra meo!
Sive aliquis molli deducit candida geſtu
Brachia, ſeu varios incinit ore modos.
Interea noſtri quærunt ſibi vulnus ocelli,
Candida non tecto pectore ſi qua ſedet;
Sive vagi crines puris in frontibus errant,
Indica quos medio vertice gemma tenet.
Quæ ſi fortè aliquid vultu mihi dura negârat,
Frigida de totâ fronte cadebat aqua.
Quæris, Demophoon, cur ſim tam mollis in omnes?
Quod quæris, quare non habet ullus amor?
Cur aliquis ſacris laniat ſua brachia cultris?
Et Phrygis inſanos cæditur ad numeros?
Unicuique dedit vitium natura creato:
Mî natura aliquid ſemper amare dedit.
Me licèt & Thamyræ cantoris fata ſequantur,
Nunquam ad formoſas, invide, cæcus ero.
Sed, tibi ſi exiles videor tenuatus in artus,
Falleris. haud unquam eſt culta labore Venus.
Percontere licet: ſæpe eſt experta puella
Officium totâ nocte valere meum.
Juppiter Alcmenæ geminas requieverat arctos;
Et cœlum noctu bis ſinè rege fuit:

Nec tamen idcircò languens ad fulmina venit.
  Nullus amor vires eripit ipſe ſuas :
Quid ? cùm e complexu Briſeidos iret Achilles ,
  Num fugère minùs Theſſala tela Phryges ?
Quid? ferus Andromachæ lecto cū ſurgeret Hector,
  Bella Mycenææ non timuere rates ?
Ille , vel hic claſſes poterat , vel perdere muros :
  Hic ego Pelides , hic ferus Hector ego.
Adſpice uti cœlo modò Sol , modò Luna miniſtret :
  Sic etiam nobis una puella parum eſt.
Altera me cupidis teneat , foveatque lacertis ,
  Altera ſi quando non ſinit eſſe locum.
Aut , ſi fortè irata meo ſit facta miniſtro ,
  Ut ſciat eſſe aliam , quæ velit eſſe mea.
Nam meliùs duo defendunt retinacula navem ,
  Tutiùs & geminos anxia mater alit.
Aut , ſi es dura , nega : ſin es non dura , venito.
  Quid juvat in nullo pondere verba loqui ?
Hic unus dolor eſt ex omnibus acer amanti ,
  Speranti ſubitò ſi qua venire negat.
Quanta illum toto verſant ſuſpiria lecto ,
  Cùm recipi , quem non noverit illa , vetat ?
Et rurſum puerum quærendo audita fatigat :
  Quem , quæ ſcire timet , dicere plura jubet.
Cui fuit indocto fugienda hæc ſemita vulgi ,
  Ipſa petita lacu nunc mihi dulcis aqua eſt.
Ingenuus quiſquam alterius dat munera ſervo ,
  Ut promiſſa ſuæ verba ferat dominæ ?
Et quærit toties , quænam nunc porticus illam
  Integit ? & Campo quo movet illa pedes ?
Deinde ubi pertuleris , quos dicit fama , labores
  Herculis , ut ſcribat , muneris ecquid habes ?
Et modò pavonis caudæ flabella ſuperbæ ,
  Et manibus durâ frigus habere pilâ ,
Et cupit iratum talos me poſcere eburnos ,
  Quæque nitent Sacrâ vilia dona viâ.
Ah peream , ſi me iſta movent diſpendia : verum

Fallaci dominæ jam pudet eſſe jocum.
Cernere utì poſſis vultum cuſtodis avari,
Captus & immundá ſæpe latere casâ,
Quàm carè ſemel in toto nox vertitur anno?
Ah pereant, ſi quos janua clauſa juvat.
Contrà rejecto quæ libera vadit amictu,
Cuſtodum & nullo ſepta timore, placet;
Cui ſæpe immundo Sacra conteritur via ſocco,
Nec ſinit eſſe moram, ſi quis adire velit,
Differet hæc nunquam, nec poſcet garrula, quæ te
Adſtrictus ploret ſæpe dediſſe pater.
Nec dicet, timeo, propera jam ſurgere, quæſo:
Infelix: hodie vir mihi rure venit.
Et quas Euphrates, & quas mihi miſit Orontes
Me capiant: nolim furta pudica tori.
Libertas quoniam nulli jam reſtat amanti,
Nullus liber erit, ſi quis amare volet.
Tu loqueris, cùm ſis jam noto fabula libro,
Et tua ſit toto Cynthia lecta foro?
Cui non his verbis adſpergat tempora ſurdo
Aut pudor ingenuus, aut reticendus amor?
Quòd ſi tam facilis ſpiraret Cynthia nobis,
Non ego nequitiæ dicerer eſſe caput:
Nec ſic per totam infamis traducerer urbem:
Urerer & quamvìs nomine, verba darem.
Quare ne tibi ſit mirum me quærere viles.
Parciùs infamant: num tibi cauſſa levis?

****

ELEGIA XIX.

AD CYNTHIAM.

HOc erat in primis quod me gaudere jubebas?
Tam te formoſam non pudet eſſe levem?
Una aut altera nox nondum eſt in amore peracta,

Et dicor lecto jam gravis eſſe tuo.
Me modò laudabas, & carmina noſtra legebas.
Ille tuus pennas tam citò vertit amor?
Contendat mecum ingenio, contendat & arte;
In primis unâ diſcat amare domo.
Si libitum tibi erit, Lernæas pugnet ad hydras;
Et tibi ab Heſperio mala dracone ferat.
Tetra venena libens, & naufragus ebibat undas,
Et nunquam pro te deneget eſſe miſer:
(Quos utinam in nobis, vita, experiare labores)
Jam tibi de timidis iſte protervus erit,
Qui nunc ſe in tumidum jactando venit honorem.
Diſſidium vobis proximus annus erit.
Dura eſt, quæ multis ſimulatum fingit amorem,
Et ſe plùs uni ſi qua parare poteſt.
At me non ætas mutabit tota Sibyllæ,
Non labor Alcidæ, non niger ille dies.
Tu mea compones, & dices, Oſſa, Properti,
Hæc tua ſunt. eheu tu mihi certus eras.
Certus eras eheu, quamvìs nec ſanguine avito
Nobilis, & quamvìs non ita dives eras.
Nil ego non patiar: nunquam me injuria mutat.
Ferre ego formoſam nullum onus eſſe puto.
Credo ego non paucos iſtâ periiſſe figurâ:
Credo ego, ſed multos non habuiſſe fidem.
Parvo dilexit ſpatio Minoïda Theſeus,
Phyllida Demophoon; hoſpes uterque malus.
Jam tibi Iaſoniâ nota eſt Medea carinâ,
Et modò ſervato ſola relicta viro.
Noli nobilibus, noli conferre beatis.
Vix venit, extremo qui legat oſſa die.
Ii tibi nos erimus: ſed tu potiùs, precor, ut me
Demiſſis plangas pectore nuda comis.
Unica nata meo pulcherrima cura dolori,
Excludit quoniam ſors mea, ſæpe venis.
Iſta meis fiet notiſſima forma libellis:
Calve, tuâ veniâ; pace, Catulle, tuâ.

Miles depoſitis annoſus ſecubat armis :
    Grandævique negant ducere aratra boves :
Putris & in vacuâ requieſcit navis arenâ :
    Et vetus in templo bellica parma vacat.
At me ab amore tuo deducet nulla ſenectus ,
    Sive ego Tithonus , ſive ego Neſtor ero.
Et ſi ſecla forent antiquis grata puellis ,
    Eſſem ego , quod nunc tu : tempore vincor ego.
Non tamen iſta meos mutabunt ſecula mores.
    Unuſquiſque ſuâ noverit ire viâ.
Nonne fuit ſatiùs duro ſervire tyranno ?
    Et gemere in tauro , ſæve Perille , tuo ?
Gorgonis & ſatiùs fuit obdureſcere vultu ?
    Caucaſias etiam ſi pateremur aves ?
Sed tamen obſiſtam : teritur rubigine mucro
    Ferreus , & parvo ſæpe liquore ſilex.
At nullo dominæ teritur ſub limine amor , qui
    Reſtat & immeritá ſuſtinet aure minas.
Ultro contemtus rogat , & peccáſſe fatetur
    Læſus , & invitis ipſe redit pedibus.
Tu quoque , qui pleno faſtus aſſumis amore ,
    Credule , nulla diu femina pondus habet.
An quiſquam in mediis perſolvit vota procellis ,
    Cùm ſæpe in portu fracta carina natet ?
Aut priùs infecto depoſcit præmia curſu ,
    Septima quàm metam triverit antè rota ?
Mendaces ludunt flatus in amore ſecundi.
    Si qua venit ſeró , magna ruina venit.
Tu tamen interea , quamvìs te diligat illa ,
    In tacito cohibe gaudia clauſa ſinu.
Namque in amore ſuo ſemper ſua maxima cuique ,
    Neſcio quo pacto , verba nocere ſolent.
Quamvìs te perſæpe vocet , ſemel ire memento.
    Invidiam quod habet , non ſolet eſſe diu.
At vos , qui officia in multos revocatis amores ,
    Quantùm ſic cruciat lumina veſtra dolor ?
Vidiſtis pleno teneram candore puellam ;

Vidiſtis fuſco: ducit uterque color.
Vidiſtis quandam Argivá prodire figurâ ;
Vidiſtis noſtras: utraque forma rapit.
Illaque plebeio, vel ſit ſandicis amictu,
Hæc atque illa mali vulneris una via eſt.
Cùm ſatis una tuis inſomnia portét ocellis,
Una ſit & cuivis femina multa mala.

ELEGIA XX.

AD CYNTHIAM, DE SOMNIO NAUFRAGII.

VIDI te in ſomnis fractâ, mea vita, carinâ
Ionio laſſas ducere rore manus;
Et quæcumque in me fueras mentita, fateri;
Nec jam humore graves tollere poſſe comas:
Qualem purpureis agitatam fluctibus Hellen,
Aurea quam molli tergore vexit ovis.
Quàm timui, ne fortè tuum mare nomen haberet,
Atque tua labens navita fleret aqua!
Quæ tum ego Neptuno, quæ tum cũ Caſtore fratri,
Quæque tibi excepi tum, Dea Leucothoë?
At tu, vix primas extollens gurgite palmas,
Sæpe meum nomen jam peritura vocas.
Quòd ſi fortè tuos vidiſſet Glaucus ocellos,
Eſſes Ionii facta puella maris:
Et tibi præ invidiâ Nereides increpitarent,
Candida Niſæe, cærula Cymothoë.
Sed tibi ſubſidio Delphinum currere vidi,
Qui, puto, Arioniam vexerat ante lyram.
Jamque ego conabar ſummo me mittere ſaxo,
Cùm mihi diſcuſſit talia viſa metus.
Nunc admirentur, quòd tam mihi pulchra puella
Serviat, & totâ dicar in urbe potens.
Non, ſi Cambyſæ redeant, & flumina Crœſi,

Dicat : De noſtro ſurge , poëta , toro.
Nam mea cùm recitat , dicit ſe odiſſe beatos.
Carmina tam ſanctè nulla puella colit.
Multùm in amore fides, multùm conſtantia prodeſt.
Qui dare multa poteſt , multa & amare poteſt.
Seu mare per longum mea cogitet ire puella ,
Hanc ſequar , & fidos una aget aura duos.
Unum litus erit ſopitis , unaque tecto
Arbor , & ex unâ ſæpe bibemus aquâ.
Et tabula una duos poterit componere amantes ,
Prora cubile mihi , ſeu mihi puppis erit.
Omnia perpetiar , ſævus licet urgeat Eurus ,
Velaque in incertum frigidus Auſter agat ;
Quicumque & venti miſerum vexaſtis Ulyſſem ,
Et Danaûm Euboico litore mille rates ;
Et qui moviſtis duo litora , cùm rudis Argûs
Dux erat ignoto miſſa columba mari.
Illa meis tantùm non unquam deſit ocellis ,
Incendat navem Juppiter ipſe licèt.
Certè iſdem nudi pariter jactabimur oris ,
Me licèt unda ferat , te modò terra tegat.
Sed non Neptunus tanto crudelis amori ,
Neptunus fratri par in amore Jovi.
Teſtis Amymone , latices cùm ferret in arvis
Compreſſa , & Lerne pulſa tridente palus.
Jam Deus amplexu votum perſolvit ; at illi
Aurea divinas urna profudit aquas.
Crudelem & Boream rapta Orithyia negavit.
Hic Deus & terras , & maria alta domat.
Crede mihi , nobis miteſcet Scylla , nec unquam
Alternante vorans vaſta Charybdis aquâ.
Ipſaque ſidera erunt nullis obſcura tenebris.
Purus & Orion , purus & Hœdus erit.
Quòd mihi ſi ponenda tuo ſit corpore vita ,
Exitus hic nobis non inhoneſtus erit.
At vos incertam , mortales , funeris horam
Quæritis , & quâ ſit mors aditura viâ :

Quæritis & cœlo Phœnicum inventa ſereno,
Quæ ſit ſtella homini commoda, quæque mala:
Seu pedibus Parthos ſequimur, ſeu claſſe Britannos,
Et maris & terræ cæca pericla viæ.
Rurſus & objectum fletis capiti eſſe tumultum,
Cùm Mavors dubias miſcet utrinque manus.
Præterea domibus flammam, domibuſque ruinam;
Neu ſubeant labris pocula nigra ſuis.
Solus amans novit, quando periturus, & à quâ
Morte; neq; hic Boreæ flabra, neq; arma timet.
Jam licet & Stygiâ ſedeat ſub arundine remex,
Cernat & infernæ triſtia vela ratis;
Si modò clamantis revocaverit aura puellæ,
Conceſſum nullâ lege redibit iter.

****

ELEGIA XXI.

AD JOVEM, PRO AMICA ÆGROTANTE.

JUPPITER affectæ tandem miſerere puellæ:
Tam formoſa tuum mortua crimen erit.
Hoc tibi vel poterit conjux ignoſcere Juno.
Frangitur & Juno, ſi qua puella perit.
Venit enim tempus, quo torridus æſtuat aër,
Incipit & ſicco fervere terra cane.
Sed non tam ardoris culpa eſt, neque crimina cœli,
Quàm toties ſanctos non habuiſſe Deos.
Hoc perdit miſeras, hoc perdidit ante puellas:
Quicquid jurárunt, ventus, & unda rapit.
Num ſibi collatam doluit Venus? illa peræque
Præ ſe formoſis invidioſa Dea eſt.
An contemta tibi Junonis templa Pelaſgæ?
Palladis aut oculos auſa negare bonos?
Semper, formoſæ, non nôſtis parcere verbis.
Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.

Sed tibi vexatæ per multa pericula vitæ,
Extremo veniet mollior hora die.
Io verſa caput primos mugiverat annos:
Nunc Dea, quæ Nili flumina vacca bibit.
Ino etiam primâ terras ætate vagata eſt:
Hanc miſer implorat navita Leucothoën.
Andromede monſtris fuerat devota marinis:
Hæc eadem Perſei nobilis uxor erat.
Calliſto Arcadios erraverat urſa per agros:
Hæc nocturna ſuo ſidere vela regit.
Quòd ſi fortè tibi properârint fata quietem,
Illa ſepulturæ fata beata tuæ;
Narrabis Semelæ, quò ſit formoſa periclo,
Credet & illa ſuo docta puella malo.
Et tibi Mæonias inter Heroidas omnes
Primus erit, nullâ non tribuente, locus.
Nunc, utcunque potes, fato gere ſaucia morem:
Et Deus, & durus vertitur ipſe dies.
Deficiunt magico torti ſub carmine rhombi:
Et tacet extincto laurus aduſta foco.
Et jam Luna negat toties deſcendere cœlo;
Nigraque funeſtum concinit omen avis.
Una ratis fati noſtros portabit amores
Cærula ad infernos velificata lacus.
Si non unius, quæſo, miſerere duorum:
Vivam, ſi vivet: ſi cadet illa, cadam.
Pro quibus optatis ſacro me carmine damno:
Scribã ego: » Per magnũ eſt ſalva puella Jovẽ. »
Antè tuoſque pedes illa ipſa adoperta ſedebit,
Narrabitque ſedens longa pericla ſua.
Hæc tua, Perſephone, maneat clementia; nec tu,
Perſephones conjux, ſævior eſſe velis.
Sunt apud infernos tot millia formoſarum:
Pulchra ſit in ſuperis, ſi licet, una locis.
Vobiſcum eſt Iole, vobiſcum candida Tyro,
Vobiſcum Europe, nec proba Paſiphae:
Et quot Iona tulit, vetus & quot Achaia formas,

Et

Et Thebæ, & Priami diruta regna ſenis:
Et quæcunque erat in numero Romana puella,
Occidit; has omnes ignis avarus habet.
Nec forma æternũ, aut cuiquã eſt fortuna perennis:
Longiùs, aut propiùs, mors ſua quēque manet.
Tu quoniam es, mea lux, magno demiſſa periclo,
Munera Dianæ debita redde choros.
Redde etiam excubias Divæ nunc, antè juvencæ:
Votivas noctes & mihi redde decem.

ELEGIA XXII.

AD CYNTHIAM.

HESTERNA, mea lux, cùm potus nocte vagarer,
Nec me ſervorum duceret ulla manus,
Obvia neſcio quot pueri mihi turba minuta
Venerat: hos vetuit me numerare timor.
Quorum alii faculas, alii retinere ſagittas,
Pars etiam viſa eſt vincla parare mihi.
Sed nudi fuerant: quorum laſcivior unus,
Arripite hunc, inquit; nam bene nôſtis eum.
Hic erat; hunc mulier nobis irata locavit.
Dixit, & in collo jam mihi nodus erat.
Hic alter jubet in medium propellere; & alter,
Intereat, qui nos non putat eſſe Deos.
Hæc te non meritum totas exſpectat in horas;
At tu neſcio quas quæris, inepte, fores.
Quæ cùm Sidoniæ nocturna ligamina mitræ
Solverit, atque oculos moverit illa graves,
Afflabunt tibi non Arabum de gramine odores,
Sed quos ipſe ſuis fecit Amor manibus.
Parcite jam, fratres: jam certos ſpondet amores:
Et jam ad mandatam venimus ecce domum.

Atque ita mî injecto dixerunt rurſus amictu,
  I nunc, & noctes diſce manere domi.
Manè erat, & volui, ſi ſola quieſceret illa,
  Viſere: at in lecto Cynthia ſola fuit.
Obſtupui: non illa mihi formoſior unquam
  Viſa, neque oſtrinâ cùm fuit in tunicâ.
Ibat & hinc caſtæ narratum ſomnia Veſtæ,
  Neu ſibi, neve mihi quæ nocitura forent.
Talis viſa mihi ſomno demiſſa recenti.
  Heu quantum per ſe candida forma valet!
Quid tu matutinus, ait, ſpeculator amicæ,
  Me ſimilem veſtris moribus eſſe putas?
Non ego tam facilis. ſat erit mihi cognitus unus,
  Vel tu, vel ſi quis verior eſſe poteſt.
Apparent non ulla toro veſtigia preſſo,
  Signa voluptatis, nec jacuiſſe duos.
Adſpice ut in toto nullus mihi corpore ſurgat
  Spiritus, admiſſo notus adulterio.
Dixit, & oppoſitâ propellens ſuavia dextrâ,
  Proſilit in laxâ nixa pedem ſoleâ.
Sic ego tam ſancti cuſtos excludor amoris.
  Ex illo felix nox mihi nulla fuit.

ELEGIA XXIII.

AD CYNTHIAM.

QUÆRIS, cur veniam tibi tardior? aurea Phœbi
  Porticus a magno Cæſare aperta fuit.
Tota erat in ſpatium Pœnis digeſta columnis;
  Inter quas Danai femina turba ſenis.
Hic equidem Phœbo viſus mihi pulcrior ipſo
  Marmoreus tacitâ carmen hiare lyrâ.
Atque aram circùm ſteterant armenta Myronis
  Quatuor artificis vivida ſigna boves.
Tum medium Clario ſurgebat marmore templum,

Et patriâ Phœbo carius Ortygiâ.
Auro Solis erat ſupra faſtigia currus,
Et valvæ Libyci nobile dentis opus.
Altera dejectos Parnaſſi vertice Gallos,
Altera mœrebat funera Tantalidos.
Deinde inter matrem Deus ipſe, interque ſororem,
Pythius in longâ carmina veſte ſonat.
Illìc adſpicias ſcopulis hærere ſorores,
Et canere antiqui dulcia furta Jovis;
Ut Semele eſt combuſtus, ut eſt deperditus Io;
Denique ut ad Trojæ tecta volarit avis.
Qui videt, is peccat: qui non & viderit, ergo
Non cupiet: facti crimina lumen habet.
Quòd ſi nemo exſtat, qui vicerit alitis arma,
Communis culpæ cur reus unus agor?
Unâ contentum pudeat me vivere amicâ?
Hoc ſi crimen erit, crimen amoris erit.
Mî nemo objiciat. libeat tibi, Cynthia, mecum
Roſcida muſcoſis antra tenere jugis
Nec tu Virginibus reverentia moveris ora:
Hic quoque non neſcit, quid ſit amare, chorus;
Si tamen Oeagri quædam compreſſa figurâ
Biſtoniis olim rupibus accubuit.
Hìc ubi me primâ ſtatuent in parte choreæ,
Et medius tectâ cuſpide Bacchus erit;
Tum capiti ſacros patiar pendere corymbos:
Nam ſinè te noſtrum non valet ingenium.
Hoc utinam ſpatiere loco, quodcumque vacabis,
Cynthia: ſed tibi me credere turba vetat,
Cùm videt accenſis devotam currere tædis
In nemus, & Triviæ lumina ferre Deæ.
Nam quid Præneſtis dubias, ô Cynthia, ſortes,
Quid petis Ææi mœnia Telegoni?
Cur-ve te in Herculeum deportant eſſeda Tibur?
Appia cur toties te via ducit anum?
Scilicet umbroſis ſordet Pompeia columnis
Porticus aulæis nobilis Attalicis;

Et creber platanis pariter ſurgentibus ordo ;
    Flumina ſopito quæque Marone cadunt ;
Et leviter nymphis totâ crepitantibus urbe ,
    Cùm ſubitò Triton ore recondit aquam.
Falleris ; iſta tui furtum via monſtrat amoris.
    Non urbem , demens , lumina noſtra fugis.
Quo fugis, ah demens ? nulla eſt fuga : tu licèt uſque
    Ad Tanaim fugias , uſque ſequetur Amor.
Non , ſi Pegaſeo vecteris in aëre dorſo ;
    Nec , tibi ſi Perſei moverit ala pedes.
Vel ſi te ſectæ rapiant talaribus auræ ,
    Nil tibi Mercurii proderit alta via.
Inſtat ſemper Amor ſupra caput , inſtat amanti ;
    Et gravis ipſe ſuper libera colla ſedet.
Excubat ille acer cuſtos , & tollere nunquam
    Te patietur humo lumina capta ſemel.
Et jam ſi pecces , Deus exorabilis ille eſt ,
    Si modò præſentes viderit eſſe preces.
Num jam, dura, paras Phrygias nunc ire per undas ;
    Et petere Hyrcani litora nota maris ?
Spargereque alternâ communes cæde penates ,
    Et ferre ad patrios præmia dira lares ?
Nil agis : inſidias in me componis inanes :
    Tendis , iners docto retia nota mihi.
Sed de me minùs eſt : famæ jactura pudicæ
    Tanta tibi miſeræ , quanta mereris , erit.
Nuper enim de te noſtras me lædit ad aures
    Rumor , & in totâ non bonus urbe fuit.
Sed te non debes inimicæ credere linguæ :
    Semper formoſis fabula pœna fuit.
Non tua deprenſo damnata eſt fama veneno :
    Teſtis eris puras , Phœbe , videre manus.
Sin autem longo nox una , aut altera luſu
    Conſumta eſt , non me crimina parva movent.
Iſta ſenes licèt accuſent convivia duri :
    Nos modò propoſitum , vita , teramus iter.
Illorum antiquis onerentur legibus aures ;

Hic locus eſt, in quo tibia docta ſones;
Quæ non jure vado Mæandri jacta natâſti,
Turpia cùm faceret Palladis ora tumor.
Tyndaris externo patriam mutavit amore,
Et ſinè decreto eſt viva reducta domum.
Ipſa Venus quamvìs corrupta libidine Martis,
Nec minùs in cœlo ſemper honeſta fuit.
Quamvìs Ida Parim paſtorem dicat amâſſe,
Atque inter pecudes accubuiſſe Deam:
Hoc & Hamadryadum ſpectavit turba ſororum,
Silenique ſenes, & pater ipſe chori;
Cum quibus Idæo legiſti poma ſub antro
Suppoſitâ excipiens, Naï, caduca manu.
An quiſquam in tanto ſtuprorum examine quærit,
Cur hæc tam dives? quis dedit? unde dedit?
O nimiùm noſtro felicem tempore Romam,
Si contra mores una puella facit.
Hæc eadem antè illam impunè & Leſbia fecit.
Quæ ſequitur, certè eſt invidioſa minùs.
Qui quærit Tatios veteres, duroſque Sabinos,
Hic poſuit noſtrâ nuper in urbe pedem.
Tu priùs & fluctus poteris ſiccare marinos,
Altaque mortali deligere aſtra manu,
Quàm facere, ut noſtræ nolint peccare puellæ.
Hic mos Saturno regna tenente fuit,
Et cùm Deucalionis aquæ fluxere per orbem,
Et poſt antiquas Deucalionis aquas.
Dic mihi; quis potuit lectum ſervare pudicum?
Quæ Dea cum ſolo vivere ſola Deo?
Uxorem quondam magni Minois, ut ajunt,
Corrupit torvi candida forma bovis.
Nec minùs ærato Danae circumdata muro,
Non potuit magno caſta negare Jovi.
Quòd ſi tu Grajas, ſeu ſis imitata Latinas?
Semper vive meo libera judicio.

ELEGIA XXIV.

AD CYNTHIAM.

TRISTIA jam redeunt iterum ſolennia nobis:
Cynthia jam noctes eſt operata decem.
Atque utinam Nilo pereat quæ ſacra tepente
Miſit matronis Inachis Auſoniis.
Quæ Dea tam cupidos toties diviſit amantes,
Quæcumque illa fuit, ſemper amara fuit.
Tu certè Jovis occultis in amoribus, Io,
Senſiſti, multas quid ſit inire vias;
Cùm te juſſit habere puellam cornua Juno,
Et pecoris duro perdere verba ſono.
Ah! quoties quernis læſiſti frondibus ora;
Manſiſti ſtabulis abdita paſta tuis.
An, quoniam agreſtem detraxit ab ore figuram
Juppiter, idcircò facta ſuperba Dea es?
An tibi non ſatìs eſt fuſcis Ægyptus alumnis?
Cur tibi tam longâ Roma petita viâ eſt?
Quidve tibi prodeſt viduas dormire puellas?
Sed tibi, crede mihi, cornua rurſus erunt:
Aut nos e noſtrâ te, ſæva, fugabimus urbe:
Cum Tiberi Nilo gratia nulla fuit.
At tu quæ noſtro nimium placata dolori es,
Noctibus his vacui ter faciamus iter.
Non audis, & verba ſinis mea ludere, cùm jam
Flectant Icarii ſidera tarda boves.
Lenta bibis. mediæ nequeunt te frangere noctes.
An nondum eſt talos mittere laſſa manus?
Ah pereat quicumque meracas repperit uvas,
Corrupitque bonas nectare primus aquas.
Icare Cecropiis meritò jugulate colonis,
Pampineus, noſti, quàm ſit amarus odor.

Tu quoque, ô Eurytion, vino, Centaure, periſti:
Necnon Iſmario, tu Polypheme, mero.
Vino forma perit, vino corrumpitur ætas,
Vino ſæpe ſuum neſcit amica virum.
Me miſerum, ut multo nihil es mutata Lyæo!
Jam bibe: formoſa es: nil tibi vina nocent.
Cùm tua præpendent demiſſa in pocula ſerta,
Et mea deductâ carmina voce legis,
Largiùs effuſo madeat tibi menſa Falerno,
Spumet & aurato molliùs in calice.
Nulla tamen lecto recipit ſe ſola libenter:
Eſt quiddam, quòd vos quærere cogat amor.
Semper in abſentes felicior æſtus amantes.
Elevat aſſiduos copia longa viros.

ELEGIA XXV.

AD LYNCEUM POETAM.

CUR quiſquam faciem dominæ jam credat Amori?
Sic erepta mihi penè puella mea eſt.
Expertus dico: nemo eſt in amore fidelis.
Formoſam raró non ſibi quiſque petit.
Polluit ille Deus cognatos, ſolvit amicos,
Et bene concordes triſtia ad arma vocat.
Hoſpes in hoſpitium Menelao venit adulter.
Colchis & ignotum nonne ſecuta virum eſt?
Lynceu, tune meam potuiſti tangere curam?
Perfide, nonne tuæ tunc cecidere manus?
Quid, ſi non conſtans illa & tam certa fuiſſet?
Poſſes in tanto vivere flagitio?
Tu mihi vel ferro pectus, vel perde veneno:
A dominâ tantùm te modò tolle meâ.
Te ſocium vitæ, te corporis eſſe licebit,

Te dominum admitto rebus, amice, meis.
Lecto te ſolum, lecto te deprecor uno:
Rivalem poſſum non ego ferre Jovem.
Ipſe meas ſolus, quod nil eſt, æmulor umbras,
Stultus, quòd ſtulto ſæpe timore tremo.
Una tamen cauſſa eſt, quâ crimina tanta remitto,
Errabant multo quòd tua verba mero.
Sed nunquam vitæ me fallet ruga ſeveræ.
Omnes jam norunt, quàm ſit amare bonum.
Lynceus ipſe meus ſeros inſanit amores:
Solum te noſtros lætor adire Deos.
Quid tua Socraticis tibi nunc ſapientia libris
Proderit? aut rerum dicere poſſe vias?
Aut quid Leucretî tibi proſunt carmina lecta?
Nil juvat in magno veſter amore ſenex.
Tu ſatiùs Muſis meliorem imitere Philetam,
Et non inflati ſomnia Callimachi.
Non rurſus licèt Ætoli referas Acheloi
Fluxerit ut magno factus amore liquor;
Atque etiam ut Phrygio fallax Mæandria campo
Errat, & ipſa ſuas decipit unda vias;
Qualis & Adraſti fuerit vocalis Arion,
Triſtis ad Archemori funera victor equus.
Amphiaraëæ nil proſunt fata quadrigæ,
Aut Capanei magno grata ruina Jovi.
Deſine & Æſchyleo componere verba cothurno,
Deſine, & ad molles membra reſolve choros.
Incipe jam anguſto verſus includere torno;
Inque tuos ignes, dure poëta, veni.
Tu non Antimacho, non tutior ibis Homero.
Deſpicit & magnos recta puella Deos.
Sed non antè gravis taurus ſuccumbit aratro,
Cornua quàm validis hæſerit in laqueis.
Nec tu tam duros per te patieris amores:
Trux tamen à nobis antè domandus eris.
Harum nulla ſolet rationem quærere mundi;
Nec cur fraternis Luna laboret equis;

Nec.

Nec ſi poſt Stygias aliquid reſtaverit undas ;
    Nec ſi conſultò fulmina miſſa tonent.
Aſpice me, cui parva domi fortuna relicta eſt,
    Nullus & antiquo Marte triumphus avi ;
Ut regnem miſtas inter conviva puellas,
    Hôc ego, quo tibi nunc elevor, ingenio.
Me juvet heſternis poſitum languere corollis,
    Quem tetigit jactu certus ad oſſa Deus ;
Actia Virgilium cuſtodis litora Phœbi,
    Cæſaris & fortes dicere poſſe rates ;
Qui nunc Æneæ Trojani ſuſcitat arma,
    Jactaque Lavinis mœnia litoribus.
Cedite Romani ſcriptores, cedite Graii.
    Neſcio quid majus naſcitur Iliade.
Tu canis umbroſi ſubter pineta Galeſi
    Thyrſin, & attritis Daphnin arundinibus ;
Utque decem poſſint corrumpere mala puellam,
    Miſſus & impreſſis hœdus ab uberibus.
Felix, qui viles pomis mercaris amores,
    Huic licèt ingratæ Tityrus ipſe canat.
Felix, intactum Corydon qui tentat Alexin
    Agricolæ domini carpere delicias.
Quamvìs ille ſuâ laſſus requieſcat avenâ,
    Laudatur faciles inter Hamadryadas.
Tu canis Aſcræi veteris præcepta poëtæ,
    Quo ſeges in campo, quo viret uva jugo.
Tale facis carmen doctâ teſtudine, quale
    Cynthius impoſitis temperat articulis.
Non tamen hæc ulli venient ingrata legenti,
    Sive in amore rudis, ſive peritus erit.
Nec minor his animis, nec ſe minor ore canorus
    Anſeris indocto carmine ceſſit olor.
Hæc quoque perfecto ludebat Iaſone Varro,
    Varro Leucadiæ maxima flamma ſuæ.
Hæc quoque laſcivi cantârunt ſcripta Catulli,
    Leſbia queis ipsâ notior eſt Helenâ.
Hæc etiam docti confeſſa eſt pagina Calvi,

Cùm caneret miſeræ funera Quintiliæ:
Et modò formosâ qui multa Lycoride Gallus
Mortuus infernâ vulnera lavit aquâ.
Cynthia quin etiam verſu laudata Propertî:
Hos inter ſi me ponere fama volet.

SEX. AURELII PROPERTII LIBER III.

ELEGIA PRIMA.

AD CALLIMACHI MANES.

CALLIMACHI manes, & Coi ſacra Philetæ
In veſtrùm, quæſo, me ſinite ire nemus.
Primus ego ingredior puro de fonte ſacerdos
Itala per Grajos orgia ferre choros.
Dicite, quo pariter carmen tenuâſtis in antro,
Quove pede ingreſſi, quamve bibiſtis aquam.
Ah! valeat, Phœbum quicumque moratur in armis.
Exactus tenui pumice verſus eat.
Quò me fama levat terrâ ſublimis, & a me
Nata coronatis Muſa triumphat equis,
Et mecum in curru parvi vectantur Amores,
Scriptorumque meas turba ſecuta rotas.
Quid fruſtra miſſis in me certatis habenis?

Non datur ad muſas currere lata via.
Multi, Roma, tuas laudes annalibus addent,
Qui finem imperii Bactra futura canent.
Sed, quod pace legas, opus hoc de monte Sororum
Detulit intactâ pagina noſtra viâ.
Mollia, Pegaſides, veſtro date ſerta poëtæ:
Non faciet capiti dura corona meo.
At mihi, quod vivo detraxerit invida turba,
Poſt obitum duplici fœnore reddet honos.
Omnia poſt obitum fingit majora vetuſtas,
Majus ab exequiis nomen in ora venit.
Nam quis equo pulſas abiegno noſceret arces?
Fluminaque Æmonio comminùs iſſe viro?
Idæum Simoënta Jovis cunabula parvi?
Hectora per campos ter maculâſſe rotas?
Deiphobũq; Helenũq; & Polydamanta ſine armis,
Qualemcunque Parin vix ſua nóſſet humus.
Exiguo ſermone fores nunc, Ilion, & tu,
Troja, bis Oetæi numine capta Dei.
Necnon ille tui casûs memorator Homerus
Poſteritate ſuum creſcere ſentit opus.
Meque inter ſeros laudabit Roma nepotes.
Illum poſt cineres auguror ipſe diem.
Ne mea contemto lapis indicet oſſa ſepulcro
Proviſum eſt, Lycio vota probante Deo.
Carminis interea noſtri redeamus in orbem,
Gaudeat ut ſolito tacta puella ſono.
Orpheu, te duxiſſe feras, & concita dicunt
Flumina Threiciâ detinuiſſe lyrâ.
Saxa Cithæronis Thebas agitata per artem
Sponte ſuâ in muri membra coiſſe ferunt.
Quinetiam, Polypheme, ferâ Galatea ſub Ætnâ
Ad tua rorantes carmina flexit equos.
Miremur, nobis & Baccho & Apolline dextro,
Turba puellarum ſi mea verba colit?
Quod non Tænariis domus eſt mihi fulta colũnis,
Nec camera auratas inter eburna trabes,

Nec mea Phæacas æquant pomaria ſilvas ;
    Non operoſa rigat Marcius antra liquor :
At Muſæ comites, & carmina cara legenti,
    Et defeſſa choris Calliopea meis.
Fortunata, meo ſi qua es celebrata libello :
    Carmina erunt formæ tot monumenta tuæ.
Nam neque Pyramidum ſumtus ad ſidera ducti,
    Nec Jovis Elæi cælum imitata domus ;
Nec Mauſolei dives fortuna ſepulcri
    Mortis ab extremâ conditione vacant.
Aut illis flamma, aut imber ſubducet honores ;
    Annorum aut ictu pondera victa ruent.
At non ingenio quæſitum nomen ab ævo
    Excidet : ingenio ſtat ſinè morte decus.

ELEGIA II.

PROPERTII SOMNIUM.

Visus eram molli recubans Heliconis in ûbrâ,
    Bellerophontei quà fluit humor equi,
Reges, Alba, tuos, & regum facta tuorum,
    Tantum operis, nervis hiſcere poſſe meis.
Parvaque tam magnis admôram fontibus ora,
    Unde pater ſitiens Ennius ante bibit ;
Et cecinit Curios fratres, & Horatia pila,
    Regiaque Æmiliâ vecta trophæa rate ;
Victriceſque moras Fabii, pugnamque ſiniſtram
    Cannenſem, & verſos ad pia vota Deos ;
Hannibalemque Lares Romanâ ſede fugantes,
    Anſeris & tutum voce fuiſſe Jovem ;
Cum me Caſtaliâ ſpeculans ex arbore Phœbus
    Sic ait, auratâ nixus ad antra lyrâ :
Quid tibi cum tali, demens, eſt flumine ? quis te
    Carminis heroi tangere juſſit opus ?

Non hinc ulla tibi ſperanda eſt fama, Properti.
 Mollia ſunt parvis prata terenda rotis,
Ut tuus in ſcamno jactetur ſæpe libellus,
 Quem legat exſpectans ſola puella virum.
Cur tua præſcriptos evecta eſt pagina gyros?
 Non eſt ingenii cymba gravanda tui.
Alter remus aquas, alter tibi radat arenas;
 Tutus eris: medio maxima turba mari eſt.
Dixerat, & plectro ſedem mihi monſtrat eburno,
 Quà nova muſcoſo ſemita facta ſolo eſt.
Hic erat affixis viridis ſpelunca lapillis,
 Pendebantque cavis tympana pumicibus;
Ergo Muſarum, & Sileni patris imago
 Fictilis, & calami, Pan Tegeææ, tui;
Et Veneris dominæ volucres, mea turba, columbæ
 Tingunt Gorgoneo punica roſtra lacu;
Diverſæque novem ſortitæ jura puellæ
 Exercent teneras in ſua dona manus.
Hæc hederas legit in thyrſos, hæc carmina nervis
 Aptat, & illa manu texit utraque roſam.
E quarum numero me contigit una Dearum:
 Ut reor a facie, Calliopea fuit.
Contentus niveis ſemper vectabere cycnis,
 Nec te fortis equi ducet ad arma ſonus.
Nil tibi ſit rauco prætoria claſſica cornu
 Flare, nec Aonium cingere Marte nemus;
Aut quibus in campis Mariano prælia ſigno
 Stent, & Teutonicas Roma refringat opes;
Barbarus aut Suevo perfuſus ſanguine Rhenus
 Saucia mœrenti corpora vectet aquâ.
Quippe coronatos alienum ad limen amantes,
 Nocturnæque canes ebria ſigna fugæ.
Ut per te clauſas ſciat excantare puellas,
 Qui volet auſteros arte ferire viros.
Talia Calliope; lymphiſque a fonte petitis,
 Ora Philetæâ noſtra rigavit aquâ.

ELEGIA III.

Descriptio Triumphi.

ARma Deus Cæſar dites meditatur ad Indos,
Et freta gemmiferi findere claſſe maris.
Magna viri merces: parat ultima terra triumphos.
Tigris, & Euphrates ſub tua jura fluent.
Seres & Auſoniis venient provincia virgis.
Aſſueſcent Latio Partha trophæa Jovi.
Ite, agite, expertæ bello date lintea proræ,
Et ſolitum armigeri ducite munus equi.
Omnia fauſta cano. Craſſos, cladeſque piate:
Ite, & Romanæ conſulite hiſtoriæ.
Mars pater, & ſacræ fatalia lumina Veſtæ,
Ante meos obitus ſit, precor, illa dies;
Quâ videam ſpoliis onerato Cæſaris axe,
Ad vulgi plauſus ſæpe reſiſtere equos;
Inque ſinu caræ nixus ſpectare puellæ
Incipiam, & titulis oppida capta legam;
Tela fugacis equi, & braccati militis arcus,
Et ſubter captos arma ſedere duces.
Ipſa tuam prolem ſerva Venus: hoc ſit in ævum,
Cernis ab Æneâ quod ſupereſſe caput.
Præda ſit hæc illis, quorum meruere labores:
Mî ſat erit Sacrâ plaudere poſſe viâ.
Pacis Amor Deus eſt; pacem veneramur amantes:
Stant mihi cum dominâ prælia dura meâ.
Nec tamen inviſo pectus mihi carpitur auro;
Nec bibit e gemmâ divite noſtra ſitis;
Nec mihi mille jugis Campania pinguis aratur;
Nec miſer æra paro clade, Corinthe, tuâ.
O prima infelix fingenti terra Prometheo:
Ille parùm cauti pectoris egit opus.

Corpora diſponens, mentem non vidit in arte :
Recta animi primùm debuit eſſe via.
Nunc maris in tantum vento jactamur, & hoſtem
Quærimus ; atque armis nectimus arma nova.
Haud ullas portabis opes Acherontis ad undas :
Nudus ab infernâ, ſtulte, vehere rate.
Victor cum victis pariter miſcebimur Indis.
Conſule cum Mario, capte Jugurtha, ſedes.
Lydus Dulichio non diſtat Crœſus ab Iro.
Optima mors, parcâ quæ venit apta die.
Me juvat in primâ coluiſſe Helicona juventâ,
Muſarumque choris implicuiſſe manus.
Me juvat & multo mentem vincire Lyæo,
Et caput in vernâ ſemper habere roſâ.
Atque ubi jam Venerem gravis interceperit ætas,
Sparſerit & nigras alba ſenecta comas ;
Tum mihi Naturæ libeat perdiſcere mores ;
Quis Deus hanc mundi temperet arte domum ;
Quâ venit exoriens, quâ deficit, unde coactis
Cornibus in plenum menſtrua Luna redit ;
Unde ſalo ſuperant venti ; quid flamine captet
Eurus, & in nubes unde perennis aqua ;
Sit ventura dies mundi quæ ſubruat arces ;
Purpureus pluvias cur bibit arcus aquas ;
Aut cur Perrhæbi tremuere cacumina Pindi ;
Solis & atratis luxerit orbis equis ;
Cur ſerus verſare boves, & plauſtra Bootes ;
Pleiadum ſpiſſo cur coit igne chorus ;
Cur-ve ſuos fines altum non exeat æquor ;
Plenus & in partes quattuor annus eat ;
Sub terris ſi jura Deûm & tormenta Gigantum ;
Tiſiphones atro ſi furit angue caput ;
Aut Alcmæoniæ furiæ, aut jejunia Phinei ;
Num rota, num ſcopuli, num ſitis inter aquas ;
Num tribus infernum cuſtodit faucibus antrum
Cerberus, & Tityo jugera pauca novem ;
An ficta in miſeras deſcendit fabula gentes,

Et timor haud ultrà, quàm rogus, eſſe poteſt.
Exitus hic vitæ ſupereſt mihi. Vos, quibus arma
Grata magis, Craſſi ſigna referte domum.

ELEGIA IV.

AD LYGDAMUM.

DIc mihi de noſtrâ, quæ ſentis vera, puellâ:
Sic tibi ſint dominæ, Lygdame, demta juga.
Num me lætitiâ tumefactum fallis inani,
Hæc referens, quæ me credere velle putas?
Omnis enim debet ſinè vano nuncius eſſe,
Majoremque metu ſervus habere fidem.
Nunc mihi, ſi qua tenes, ab origine dicere primâ
Incipe: ſuſpenſis auribus iſta bibam.
Siccine eam incomtis vidiſti flere capillis?
Illius ex oculis multa cadebat aqua?
Nec ſpeculum ſtrato vidiſti, Lygdame, lecto?
Ornabat niveas nullane gemma manus?
Ac mœſtam teneris veſtem pendere lacertis?
Scriniaque ad lecti clauſa jacere pedes?
Triſtis erat domus? & triſtes ſua penſa miniſtræ
Carpebant? medio nebat & ipſa loco?
Humidaque impreſsâ ſiccabat lumina lanâ?
Rettulit & querulo jurgia noſtra ſono?
Hæc te teſte mihi promiſſa eſt, Lygdame, merces?
Eſt pœnæ ſervo rumpere teſte fidem.
Ille poteſt nullo miſeram me linquere facto?
Et qualem nullâ dicere habere domo,
Gaudet me vacuo ſolam tabeſcere lecto?
Si placet, inſultet, Lygdame, morte meâ.
Non me moribus illa, ſed herbis improba vicit.
Stamineâ rhombi ducitur ille rotâ.
Illum turgentis ranæ portenta rubetæ,

Et lecta exſectis anguibus oſſa trahunt ;
Et ſtrigis inventæ per buſta jacentia plumæ ,
Cinctaque funeſto lanea vitta viro.
Si non vana canunt mea, Lygdame, ſomnia, teſtor :
Pœna erit ante meos ſera , ſed ampla , pedes.
Putris & in vacuo texetur aranea lecto.
Noctibus illorum dormiet ipſa Venus.
Quæ tibi ſi veris animis eſt queſta puella ,
Hâc eâdem rurſus , Lygdame , curre viâ :
Et mea cum multis lacrymis mandata reporta ;
Iram , non fraudes eſſe in amore meo :
Me quoque conſimili impoſitum torquerier igni
Jurabo , & bis ſex integer eſſe dies.
Quòd mihi ſi tanto felix concordia bello
Exſtiterit , per me , Lygdame , liber eris.

ELEGIA V.

De Morte Pæti ob Avaritiam.

Ergo ſollicitæ tu cauſſa , Pecunia , vitæ es :
Per te immaturum mortis adimus iter.
Tu vitiis hominum crudelia pabula præbes :
Semina curarum de capite orta tuo.
Tu Pætum ad Pharios tendentem lintea portus
Obruis inſano terque quaterque mari.
Nam dum te ſequitur , primo miſer excidit ævo ;
Et nova longinquis piſcibus eſca natat.
Flens tamen extremis dedit hæc mandata querelis,
Cum moribunda niger clauderet ora liquor :
Dî maris Ægei , quos ſunt penès æquora , Venti ,
Et quæcumque meum degravat unda caput ;
Quò rapitis miſeros primæ lanuginis annos ?
Attulimus longas in freta veſtra manus.
Ah miſer ! Alcyonum ſcopulis affigar acutis :

In me cæruleo fuſcina ſumta Deo eſt.
At ſaltem Italiæ regionibus evehat æſtus :
Hoc de me, ſat erit, ſi modò matris erit.
Subtrahit hæc fantem tortâ vertigine fluctus :
Ultima quæ Pæto noxque dieſque fuit.
Pæte, quid ætatem numeras? quid cara natanti
Mater in ore tibi eſt? non habet unda Deos.
Nam tibi nocturnis ad ſaxa ligata procellis
Omnia detrito vincula fune cadunt.
Et mater non juſta piæ dare debita terræ,
Nec pote cognatos inter humare rogos.
Sed tua nunc volucres adſtant ſuper oſſa marinæ :
Nunc tibi pro tumulo Carpathium omne mare.
Infelix Aquilo, raptæ timor Orithyiæ,
Quæ ſpolia ex illo tanta fuere tibi?
Aut quidnam fractâ gaudes, Neptune, carinâ?
Portabat ſanctos alveus ille viros,
O centum æquoreæ Nereo genitore puellæ,
Et tu materno tacta dolore Thetis,
Vos decuit laſſo ſubponere brachia mento :
Non poterat veſtras ille gravare manus.
Reddite corpus humo; poſitâque in gurgite vitâ
Pætum ſponte tuâ, vilis arena, tegas.
Ut, quoties Pæti tranſibit nauta ſepulcrum,
Dicat : Et audaci tu timor eſſe potes.
Ite, rates curvas, & lethi texite cauſſas.
Iſta per humanas mors venit acta manus.
Terra parum fuerat : fatis adjecimus undas :
Fortunæ miſeras auximus arte vias.
Anchora te teneat, quem non tenuere penates?
Quid meritum dicas, cui ſua terra parum eſt?
Natura inſidians pontum ſubſtrahit avaris.
Ut tibi ſuccedat, vix ſemel eſſe poteſt.
Ventorum eſt quodcumque paras : haud ulla carina
Conſenuit; fallit portus & ipſe fidem.
Sunt Agamemnonias teſtantia litora curas,
Quæ notat Argyni pœna natantis aqua.

Hôc juvene amiſſo claſſem non ſolvit Atrides :
  Pro quâ mactata eſt Iphigenia morâ.
Saxa triumphales fregere Capharea puppes ,
  Naufraga cum vaſto Græcia tracta ſalo eſt.
Paulatim ſociûm jacturam flevit Ulyſſes ,
  In mare cui ſoliti non valuere doli.
Hunc parvo ferri vidit nox improba ligno :
  Pætus ut occideret , tot coiere mala.
Non tulit huic pectus ſtridorem audire procellæ ,
  Et duro teneras lædere fune manus :
Sed Thyiæ thalamo , aut Oriciæ terebinthi
  Effulto plumâ verſicolore caput.
Huic fluctus vivo radicitus abſtulit ungues ,
  Et miſer invitam traxit hiatus aquam.
Quod ſi contentus patrio bove verteret agros ,
  Verbaque duxiſſet pondus habere mea :
Viveret ante ſuos dulcis conviva penates ,
  Pauper , at in terrâ , nil ubi flere poteſt.
At tu , ſæve Aquilo , nunquam mea vela videbis.
  Ante fores dominæ condar oportet iners.

ELEGIA VI.

AD CYNTHIAM.

DULCIS ad extremas fuerat mihi rixa lucernas ,
  Vocis & inſanæ tot maledicta tuæ ;
Cùm furibunda mero menſam propellis , & in me
  Projicis inſanâ cymbia plena manu.
Tu verò noſtros audax invade capillos ,
  Et mea formoſis unguibus ora nota.
Tu minitare oculos ſubjectâ exurere flammâ :
  Fac mea reſciſſo pectora nuda ſinu.
Nimirum veri dantur mihi ſigna caloris :
  Nam ſine amore gravi femina nulla dolet.

Quæ mulier rabidâ jactat convicia linguâ,
 Et Veneris magnæ volvitur ante pedes;
Cuſtodum gregibus circùm ſe ſtipat euntem,
 Seu ſequitur medias, Mænas ut acta, vias;
Seu timidam crebró dementia ſomnia terrent,
 Seu miſeram in tabulâ picta puella movet;
His ego tormentis animi ſum verus aruſpex:
 Has didici certo ſæpe in amore notas.
Non eſt certa fides, quam non injuria verſat.
 Hoſtibus eveniat lenta puella meis.
In morſo æquales videant mea vulnera collo:
 Me doceat livor mecum habuiſſe meam.
Aut in amore dolere volo, aut audire dolentem;
 Sive meas lacrymas, ſive videre tuas;
Tecta ſuperciliis ſi quando verba remittis,
 Aut tua cùm digitis ſcripta ſilenda notas.
Odi ego quos nunquam pungunt ſuſpiria ſomnos.
 Semper in iratam pallidus eſſe velim.
Dulcior ignis erat Paridi, cùm Graia per arma
 Tyndaridi poterat gaudia ferre ſuæ.
Dum vincunt Danai, dum reſtat barbarus Hector,
 Ille Helenæ in gremio maxima bella gerit.
Aut tecum, aut pro te mihi cum rivalibus arma
 Semper erunt: in te pax mihi nulla placet.
Gaude quòd nulla eſt æque formoſa; doleres,
 Si qua foret; nunc ſis jure ſuperba, licet.
At tibi, qui noſtro nexiſti retia lecto,
 Sit ſocer æternùm, nec ſinè matre domus:
Cui nunc ſi qua data eſt furandæ copia noctis,
 Offenſa illa mihi, non tibi amica dedit.

**
*

ELEGIA VII.

AD MÆCENATEM.

MÆCENAS eques Etruſco de ſanguine regum,
Infrà fortunam quid cupis eſſe tuam ?
Quid me ſcribendi tam vaſtum mittis in æquor ?
Non ſunt apta meæ grandia vela rati.
Turpe eſt, quod nequeas, capiti committere pondus;
Et preſſum inflexo mox dare terga genu.
Omnia non pariter rerum ſunt omnibus apta ,
Fama nec ex æquo ducitur ulla jugo.
Gloria Lyſippo eſt , animoſa effingere ſigna ;
Exactis Calamis ſe mihi jactat equis.
In Veneris tabulâ ſummam ſibi ponit Apelles ;
Parrhaſius parvâ vindicat arte locum.
Argumenta magìs ſunt Mentoris addita formæ :
At Myos exiguum flectit acanthus iter.
Phidiacus ſigno ſe Juppiter ornat eburno ;
Praxitelem Parius vindicat arte lapis.
Eſt quibus Elææ concurrit palma quadrigæ ,
Eſt quibus in celeres gloria nata pedes ;
Hic ſatus ad pacem ; hic caſtrenſibus utilis armis,
Naturæ ſequitur ſemina quiſque ſuæ.
At tua , Mæcenas , vitæ præcepta recepi ,
Cogor & exemplis te ſuperare tuis.
Cùm tibi Romano dominas in honore ſecures ,
Et liceat medio ponere jura foro ;
Vel tibi Medorum pugnaces ire per hoſtes ,
Atque onerare tuam fixa per arma domum ;
Et tibi ad effectum vires det Cæſar , & omni
Tempore tam faciles inſinuentur opes ;
Parcis , & in tenues humilem te colligis umbras ,
Velorum plenos ſubtrahis ipſe ſinus.

Crede mihi, magnos æquabunt iſta Camillos
Judicia, & venies tu quoque in ora virûm:
Cæſaris & famæ veſtigia juncta tenebis.
Mæcenatis erunt vera trophæa fides.
Non ego veliferâ tumidum mare findo carinâ:
Tota ſub exiguo flumine noſtra mora eſt.
Non flebo in cineres arcem ſediſſe paternos
Cadmi, nec ſemper prælia clade pari.
Nec referam Scæas, & Pergama, Apollinis arces,
Et Danaûm undecimo vere rediſſe rates,
Mœnia cùm Graio Neptunia preſſit aratro
Victor Palladiæ ligneus artis equus.
Inter Callimachi ſat erit placuiſſe libellos,
Et ceciniſſe modis, Coe poeta, tuis.
Hæc curent pueri, hæc curent ſcripta puellæ,
Meque Deum clament, & mihi ſacra ferant.
Te duce vel Jovis arma canam, cœloque minantē
Cœum, & Phlegræis Oromedonta jugis:
Celſaque Romanis decerpta palatia tauris
Ordiar, & cæſo mœnia firma Remo:
Eductoſque pares ſilveſtri ex ubere reges:
Creſcet & ingenium ſub tua juſſa meum.
Proſequar & currus utroque ab litore ovantes
Parthorum, aſtutæ tela remiſſa fugæ:
Clauſtraque Pelusî Romano ſubruta ferro,
Antonique graves in ſua fata manus.
Mollia tu cœptæ fautor cape lora juventæ,
Dexteraque immiſſis da mihi ſigna rotis.
Hoc mihi, Mæcenas, laudis concedis; & a te eſt
Quòd ferar in partes ipſe fuiſſe tuas.

ELEGIA VIII.

De Natali Amicæ suæ.

Mirabar quidnã miſiſſent manè Camœnæ,
Ante meum ſtantes, ſole rubente, torum.
Natalis noſtræ ſignum miſere puellæ,
Et manibus fauſtos ter crepuere ſonos.
Tranſeat hic ſinè nube dies, ſtent aëre venti,
Ponat & in ſicco molliter unda minas.
Adſpiciam nullos hodierna luce dolentes,
Et Niobe lacrymas ſupprimat ipſe lapis.
Alcyonum poſitis requieſcant ora querelis;
Increpet abſumtum nec ſua mater Ityn.
Tuque, ô cara mihi, felicibus edita pennis,
Surge, & poſcentes juſta precare Deos.
Ac primum purâ ſomnum tibi diſcute lymphâ,
Et nitidas preſſo pollice finge comas.
Dein quâ pridem oculos cepiſti veſte Propertî,
Indue; nec vacuum flore relinque caput:
Et pete, quâ polles, ut ſit tibi forma perennis,
Inque meum ſemper ſtent tua regna caput.
Indè coronatas ubi thure piaveris aras,
Luxerit & totâ flamma ſecunda domo;
Sit menſæ ratio, noxque inter pocula currat,
Et crocino nares murrheus ungat onyx.
Tibia nocturnis ſuccumbat rauca choreis;
Et ſint nequitiæ libera verba tuæ.
Dulciaque ingratos adimant convivia ſomnos;
Publica vicinæ perſtrepat aura viæ.
Sit ſors & nobis talorum interprete jactu,
Quem gravibus pennis verberet ille puer.
Cum fuerit multis exacta trientibus hora,
Noctis & inſtituet ſacra miniſtra Venus;

Annua ſolvamus thalamo ſolennia noſtro ;
  Nataliſque tui ſic peragamus iter.

ELEGIA IX.

Foeminas imperare Amantibus.

Quid mirare, meam ſi verſat femina vitam,
  Et trahit addictum ſub ſua jura virum ?
Criminaque ignavi capitis mihi turpia fingis,
  Quòd nequeam fracto rumpere vincla jugo ?
Venturam meliùs præſagit navita noctem ;
  Vulneribus didicit miles habere metum.
Iſta ego præteritá jactavi verba juventá :
  Tu nunc exemplo diſce timere meo.
Colchis flagrantes adamantina ſub juga tauros
  Egit, & armigerá prælia ſevit humo :
Cuſtodiſque feros clauſit ſerpentis hiatus,
  Iret ut Æſonias aurea lana domos.
Auſa ferox ab equo quondam oppugnare ſagittis
  Mæotis Danaûm Pentheſilea rates :
Aurea cui poſtquam nudavit caſſida frontem,
  Vicit victorem candida forma virum.
Omphale in tantum formæ proceſſit honorem,
  Lydia Gygæo tincta puella lacu,
Ut, qui pacato ſtatuiſſet in orbe columnas,
  Tam durâ traheret mollia penſa manu.
Perſarum ſtatuit Babylona Semiramis urbem,
  Ut ſolidum cocto tolleret aggere opus :
Et duo in adverſum immiſſi per mœnia currus,
  Ne poſſent tacto ſtringere ab axe latus.
Duxit & Euphratem medium, quá condidit arces,
  Juſſit & imperio ſurgere Bactra caput.
Nã quid ego heroas, quid rapté in crimina Divos ?
  Juppiter infamat ſeque, ſuamque domum.

Quid ?

Quid? modò quæ noſtris opprobria vexerit armis,
Et famulos inter femina trita ſuos?
Conjugii obſcœni pretium Romana popoſcit
Mœnia, & addictos in ſua regna patres.
Noxia Alexandrina, dolis aptiſſima tellus,
Et toties noſtro, Memphi, cruenta malo,
Tres ubi Pompeio detraxit arena triumphos,
Tollet nulla dies hanc tibi, Roma, notam.
Iſſent Phlegræo meliùs tibi munera campo;
Vel tua ſi ſocero colla daturus eras.
Scilicet inceſti meretrix regina Canopi,
Una Philippeo ſanguine inuſta nota,
Auſa Jovi noſtro latrantem opponere Anubin,
Et Tiberim Nili cogere ferre minas;
Romanamque tubam crepitanti pellere ſiſtro,
Baridos & contis roſtra Liburna ſequi;
Fœdaque Tarpeio conopea tendere ſaxo,
Jura dare ſtatuas inter & arma Marî.
Quid nunc Tarquinii fractas juvat eſſe ſecures,
Nomine quem ſimili vita ſuperba notat.
Si mulier patienda fuit? cape, Roma, triumphum,
Et longam Auguſto ſalva precare diem.
Fugiſti tamen in timidi vaga flumina Nili;
Accepere tuæ Romula vincla manus.
Brachia ſpectavi ſacris admorſa colubris,
Et trahere occultum membra ſoporis iter.
Non hæc, Roma, fuit tanto tibi cive verenda,
Nec ducis aſſiduo lingua ſepulta mero.
Septem urbs alta jugis, toto quæ præſidet orbi,
Femineas timuit territa Marte minas.
Nunc ubi Scipiadæ claſſes? ubi ſigna Camilli?
Aut modò Pompeiâ Boſphora capta manu?
Hannibalis ſpolia & victi monumenta Syphacis?
Et Pyrrhi ad noſtros gloria fracta pedes?
Curtius expletis ſtatuit monumenta lacunis;
At Decius miſſo prælia rupit equo.
Coclitis abciſſos teſtatur ſemita pontes,

Et cui cognomen corvus habere dedit.
Hæc Dî condiderunt, hæc Dî quoq; mœnia ſervant:
Vix timeat ſalvo Cæſare Roma Jovem.
Leucadius verſas acies memorabit Apollo :
Tantum operis belli ſuſtulit una dies.
At tu ſive petes portus, ſeu, navita, linques :
Cæſaris in toto ſis memor Ionio.

ELEGIA X.

AD POSTHUMUM DE GALLA.

POSTHUME, plorantē potuiſti linquere Gallā?
Miles & Auguſti fortia ſigna ſequi?
Tanti-ne ulla fuit ſpoliati gloria Parthi,
Ne faceres Gallâ multa rogante tuâ?
Si fas eſt, omnes pariter pereatis, avari;
Et quiſquis fido prætulit arma toro.
Tu tamen injectâ tectus, veſane, lacernâ
Potabis galeâ feſſus Araxis aquam.
Illa quidem interea famâ tabeſcet inani,
Hæc tua ne virtus fiat amara tibi :
Neve tuâ Medæ lætentur cæde ſagittæ,
Ferreus armato neu cataphractus equo :
Neve aliquid de te flendum referatur in urnâ :
Sic redeunt, illis qui cecidere locis.
Ter quater in caſtâ felix, ô Poſthume, Gallâ :
Moribus his aliâ conjuge dignus eras.
Quid faciet nullo munita puella timore,
Cum ſis luxuriæ norma magiſtra tuæ?
Sed ſecurus eas. Gallam non munera vincent,
Duritiæque tuæ non erit illa memor.
Nam quocumque die ſalvum te fata remittent,
Pendebit collo Galla pudica tuo.
Poſthumus alter erit mirandâ conjuge Ulyſſes :

Non illi longæ tot nocuere moræ :
Caſtra decẽ annorũ,& Ciconũ mons,Iſmara,Calpe,
Exuſtæque tuæ mox , Polypheme , genæ :
Et Circæ fraudes , lotoſque , herbæque tenaces ,
Scyllaque , & alternas ſciſſa Charybdis aquas :
Lampeties Ithacis verubus mugîſſe juvencos ,
(Paverat hos Phœbo filia Lampetie)
Et thalamum Ææ flentis fugiſſe puellæ ,
Totque hiemis noctes , totque natâſſe dies :
Nigranteſque domos animarum intrâſſe ſilentum ,
Sirenum ſurdo remige adîſſe lacus :
Et veteres arcus letho renovâſſe procorum ,
Erroriſque ſui ſic ſtatuiſſe modum.
Nec fruſtra : quia caſta domi perſederat uxor.
Vincet Penelopes Lælia Galla fidem.

ELEGIA XI.

De Avaritia Puellarum.

Quæritis ũde avidis nox ſit precioſa puellis,
Et Venere exhauſtæ damna querantur opes?
Certa quidem tantis cauſſa & manifeſta ruinis :
Luxuriæ nimiùm libera facta via eſt.
Inda cavis aurum mittit formica metallis ,
Et venit e rubro concha Erycina ſalo :
Et Tyros oſtrinos præbet Cadmea colores ,
Cinnamon & multi paſtor odoris Arabs.
Hæc etiam clauſas expugnant arma pudicas ,
Quæque terunt faſtus , Icarioti , tuos.
Matrona incedit cenſus induta nepotum ,
Et ſpolia opprobrii noſtra per ora trahit.
Nulla eſt poſcendi , nulla eſt reverentia dandi :
Aut ſi qua eſt , precio tollitur ipſa mora.
Felix Eois lex funeris una maritis ,

Quos Aurora ſuis rubra colorat equis.
Namque ubi mortifero jacta eſt fax ultima lecto,
Uxorum fuſis ſtat pia turba comis :
Et certamen habent lethi, quæ viva ſequatur
Conjugium : pudor eſt, non licuiſſe mori.
Ardent victrices, & flammæ pectora præbent,
Imponuntque ſuis ora peruſta viris.
Hìc genus infidum nuptarum, hìc nulla puella,
Nec fida Evadne, nec pia Penelope.
Felix agreſtum quondam pacata juventus,
Divitiæ quorum meſſis, & arbor erant.
Illis pompa fuit decuſſa Cydonia ramo,
Et dare puniceis plena caniſtra rubis ;
Nunc violas tondere manu, nunc miſta referre
Lilia, virgineos lucida per calathos ;
Et portare ſuis veſtitas frondibus uvas,
Aut variam plumæ verſicoloris avem.
His tum blanditiis furtiva per antra puellæ
Oſcula ſilvicolis emta dedere viris.
Hinnulei pellis totos operibat amantes,
Altaque nativo creverat herba toro.
Pinus & incumbens latas circumdabat umbras,
Nec fuerat nudas pœna videre Deas.
Corniger Idæi vacuam paſtoris in aulam
Dux aries ſaturas ipſe reduxit oves.
Dique, Deæque omnes, quibus eſt tutela per agros,
Præbebant verſis verba ſecunda focis.
Et leporem quicumque venis, venaberis, hoſpes,
Et ſi fortè meo tramite quæris avem :
Et me Pana tibi comitem de rupe vocato,
Sive petas calamo præmia, ſive cane.
At nunc deſertis ceſſant ſacraria lucis :
Aurum omnes victâ jam pietate colunt ;
» Aurea nunc verè ſunt ſecula : plurimus auro »
» Venit honos : auro conciliatur amor. »
Auro pulſa fides, auro venalia jura ;
Aurum lex ſequitur, mox ſinè lege pudor.

Torrida ſacrilegum teſtantur limina Brennum ,
Dum petit intonſi Pythia regna Dei.
At mons laurigero concuſſus vertice duras
Gallica Parnaſſus ſparſit in arma nives.
Te ſcelus accepto Thracis Polymeſtoris auro
Nutrit in hoſpitio non , Polydore , pio.
Tu quoque, ut auratos gereres , Eriphyla, lacertos :
Dilapſis nuſquam eſt Amphiaraus equis.
Proloquar, atque utinam patriæ ſim vanus aruſpex ,
Frangitur ipſa ſuis Roma ſuperba bonis.
Certa loquor;ſed nulla fides : neq;enim Ilia quondã
Verax Pergameis Mænas habenda malis.
Sola Parin Phrygiæ fatum componere , ſola
Fallacem patriæ ſerpere dixit equum.
Ille furor patriæ fuit utilis , ille parenti :
Experta eſt veros irrita lingua Deos.

ELEGIA XII.

AD SPARTEN , DE LUDIS LACONICIS.

MULTA tuæ , Sparte , miramur jura palæſtræ,
Sed magè virginei tot bona gymnaſii ; ,
Quòd non infames exercet corpore ludos
Inter luctantes nuda puella viros ;
Cùm pila veloci fallit per brachia jactu ,
Increpat & verſi clavis adunca trochi ;
Pulverulentaque ad extremas ſtat femina metas ,
Et patitur duro vulnera Pancratio ;
Nunc ligat ad cæſtum gaudentia brachia loris ,
Miſſile nunc diſci pondus in orbe rotat ;
Gyrum pulſat equis , niveum latus enſe revincit ,
Virgineumque cavo protegit ære caput ;
Et modò Taygeti crines adſperſa pruinâ
Sectatur Patrios per juga longa canes.
Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
Thermodontiacis turma lavatur aquis :

Qualis & Eurotæ Pollux & Caſtor arenis ,
   Hic victor pugnis , ille futurus equis.
Inter quos Helene nudis capere arma papillis
   Fertur , nec fratres erubuiſſe Deos.
Lex igitur Spartana vetat ſecedere amantes ,
   Et licet in triviis ad latus eſſe ſuæ.
Nec timor , aut ulla eſt clauſæ tutela puellæ ,
   Nec gravis auſteri pœna cavenda viri.
Nullo præmiſſo , de rebus tute loquaris
   Ipſe tuis : longæ nulla repulſa moræ.
Non Tyriæ veſtes errantia lumina fallunt ,
   Eſt neque odoratæ cura moleſta domi.
At noſtra ingenti vadit circumdata turbâ ,
   Nec digitum anguſtâ eſt inſeruiſſe viâ :
Nec quæ ſint facies , nec quæ ſint verba rogandi
   Invenias : cæcum verſat amator iter.
Quòd ſi jura fores , pugnaſque imitata Laconum ;
   Carior hôc eſſes tu mihi , Roma , bono.

ELEGIA XIII.

AD CYNTHIAM DE LYCINNA.

SIc ego non ullos já nôrim in amore tumultus,
   Nec veniat ſinè te nox vigilanda mihi ;
Ut mihi prætextæ pudor exvelatus amictu ,
   Et data libertas noſcere Amoris iter ;
Illa rudes animos per noctes conſcia primas
   Imbuit , heu ! nullis capta Lycinna datis.
Tertius,haud multò minus eſt,cùm ducitur annus,
   Vix memini nobis verba coîſſe decem.
Cuncta tuus ſepelivit amor ; nec femina poſt te
   Ulla dedit collo dulcia vincla meo.
Teſtis erit Dirce tam vero crimine ſæva
   Nycteos Antiopen accubuiſſe Lyco.

Ah ! quoties pulcros uſſit regina capillos ,
    Molliaque immites fixit in ora manus ?
Ah ! quoties famulam penſis oneravit iniquis ,
    Et caput in durâ ponere juſſit humo ?
Sæpe illam immundis paſſa eſt habitare tenebris ,
    Vilem jejunæ ſæpe negavit aquam.
Juppiter Antiopæ nuſquam ſuccuris habenti
    Tot mala ? corrumpit dura catena manus.
Si Deus es , tibi turpe tuam ſervire puellam.
    Invocet Antiope quem niſi vincta Jovem ?
Sola tamen , quæcunque aderant in corpore vires ,
    Regales manicas rupit utrâque manu.
Inde Cytheronis timido pede currit in arces :
    Nox erat , & ſparſo triſte cubile gelu.
Sæpe vago Aſopi ſonitu permota fluentis
    Credebat dominæ ponè venire pedes :
Et durum Zethum,& lacrymisAmphiona mollem
    Experta eſt ſtabulis mater abacta ſuis.
Ac veluti , magnos cùm ponunt æquora motus ,
    Eurus in adverſos deſinit ire Notos ,
Litore ſi tacito ſonitus rareſcit arenæ ,
    Sic cadit inflexo lapſa puella genu.
Sera tamen pietas , natis eſt cognitus error.
    Digne Jovis natos qui tueare ſenex :
Tu reddis pueris matrem , puerique trahendam
    Vinxerunt Dircen ſub trucis ora bovis.
Antiope , cognoſce Jovem : tibi gloria Dirce
    Ducitur , in multis mortem habitura locis.
Prata cruentantur Zethi , victorque canebat
    Pæana Amphion rupe , Aracynthe , tuâ.
At tu non meritam parcas vexare Lycinnam :
    Neſcit veſtra ruens ira referre pedem.
Fabula nulla tuas de nobis concitet aures :
    Te ſolam & lignis funeris uſtus amem.

ELEGIA XIV.

De Imperio Amicæ.

Nox media, & dominæ mihi venit epiſtola noſtræ:
Tibure me miſsâ juſſit adeſſe morâ,
Candida quà geminas oſtendunt culmina turres,
Et cadit in patulos Nympha Aniena lacus.
Quid faciam? obductis committam mene tenebris,
Ut timeam audaces in mea membra manus?
At, ſi hæc diſtulero noſtro mandata timore,
Nocturno fletus ſævior hoſte mihi.
Peccârim ſemel, & totum ſum pulſus in annum:
In me manſuetas non habet illa manus.
Nec tamen eſt quiſquam, ſacros qui lædat amantes.
Scyronis medias his licet ire vias.
Quiſquis amator erit, Scythicis licèt ambulet oris,
Nemo adeò, ut noceat, barbarus eſſe volet.
Luna miniſtrat iter; demonſtrant aſtra ſalebras;
Ipſe Amor accenſas percutit antè faces
Sæva canum rabies morſus avertit hiantes:
Huic generi quovis tempore tuta via eſt.
Sanguine tam parvo quis enim ſpargatur amantis
Improbus? excluſis fit comes ipſa Venus.
Quòd ſi certa meos ſequerentur funera caſus,
Talis mors pretio vel ſit emenda mihi.
Afferet huc unguenta mihi, ſertiſque ſepulcrum
Ornabit cuſtos ad mea buſta ſedens.
Dì faciant, mea ne terrâ locet oſſa frequenti,
Quà facit aſſiduo tramite vulgus iter.
Poſt mortem tumuli ſic infamantur amantum:
Me tegat arboreâ devia terra comâ;
Aut humet ignotæ cumulus vallatus arenæ.
Non juvat in mediâ nomen habere viâ.

ELEGIA

ELEGIA XV.

AD BACCHUM.

NUNC, ô Bacche, tuis humiles advolvimur aris:
Da mihi pacato vela ſecunda, pater.
Tu potes inſanæ Veneris compeſcere faſtus;
Curarumque tuo fit medicina mero.
Per te junguntur, per te ſolvuntur amantes.
Tu vitium ex animo dilue, Bacche, meo.
Te quoque enim non eſſe rudem teſtatur in aſtris
Lyncibus in cœlum vecta Ariadna tuis.
Hoc mihi, quod veteres cuſtodit in oſſibus ignes,
Funera ſanabunt, vel tua vina, malum.
Semper enim vacuos nox ſobria torquet amantes;
Speſque timorque animos verſat utroque modo.
Quòd ſi, Bacche, tuis per fervida tempora donis
Accerſitus erit ſomnus in oſſa mea;
Ipſe feram vites, pangamque ex ordine colles,
Quos carpant nullæ, me vigilante, feræ:
Dummodo purpureo ſpument mihi dolia muſto,
Et nova preſſantes inquinet uva pedes.
Quod ſupereſt vitæ, per te, & tua cornua, vivam;
Virtutiſque tuæ, Bacche, poëta ferar.
Dicam ego maternos Ætnæo fulmine partus;
Indica Nyſæis arma fugata choris;
Veſanumque novâ nequicquam in vite Lycurgum;
Pentheos in triplices funera grata greges;
Curvaque Tyrrhenos delphinum corpora nautas
In vada pampineâ deſiluiſſe rate;
Et tibi per mediam beneolenti flumine Naxon,
Unde tuum potant Naxia turba merum;
Candida laxatis onerato colla corymbis

Cinget Baſſaricas Lydia mitra comas.
Levis odorato cervix manabit olivo,
Et feries nudos veſte fluente pedes.
Mollia Dircææ pulſabunt tympana Thebæ:
Capripedes calamo Panes hiante canent:
Vertice turrigero juxtà Dea magna Cybelle
Tundet ad Idæos cymbala rauca choros.
Antè fores templi crater antiſtitis auro
Libatum fundens in tua ſacra merum.
Hæc ego non humili referá memoranda cothurno,
Qualis Pindarico ſpiritus ore tonat.
Tu modò ſervitio vacuum me ſiſte ſuperbo,
Atque hôc ſollicitum vince ſopore caput.

ELEGIA XVI.

MORTEM MARCELLI DEFLET.

PLAUSUS ab umbroſo quà ludit Pontus Averno,
Fumida Bajarum ſtagna tepentis aquæ,
Quà jacet & Trojæ tubicen Miſenus arená,
Et ſonat Herculeo ſtructa labore via:
Hìc ubi, mortales dextrâ cùm quæreret urbes,
Cymbala Thebano concrepuere Deo:
At nunc inviſæ magno cum crimine Bajæ,
Quis Deus in veſtrâ conſtitit hoſtis aquâ?
His preſſus Stygias vultum demiſit in undas,
Errat & in veſtro ſpiritus ille lacu.
Quid genus, aut virtus, aut optima profuit illi
Mater, & amplexum Cæſaris eſſe focos?
Aut modò tam pleno fluitantia vela theatro,
Et per maternas omnia geſta manus?
Occidit, & miſero ſteterat vigeſimus annus.
Tot bona tam parvo clauſit in orbe dies.

I nunc, tolle animos, & tecum finge triumphos,
    Stantiaque in plauſum tota theatra juvent.
Attalicas ſupera veſtes, atque omnia magnis
    Gemmea ſint ludis : ignibus iſta dabis.
Sed tamen huc omnes : huc primus, & ultimus ordo.
    Eſt mala, ſed cunctis iſta terenda via eſt.
Exoranda canis tria ſunt latrantia colla :
    Scandenda eſt torvi publica cymba ſenis.
Ille licet ferro cautus ſe condat, & ære ;
    Mors tamen incluſum protrahit indè caput.
Nirea non facies, non vis exemit Achillem,
    Crœſum aut Pactoli quas parit humor, opes.
At tibi, nauta, pias hominum qui trajicis umbras,
    Huc animæ portent corpus inane tuæ,
Quà Siculæ victor telluris Claudius, & quà
    Cæſar ab humanâ ceſſit in aſtra viâ.

ELEGIA XVII.

MULIERUM INCONTINENTIA.

OBJICITUR toties a te mihi noſtra libido :
    Crede mihi, vobis imperat iſta magis.
Vos, ubi contemti rupiſtis frena pudoris,
    Neſcitis captæ mentis habere modum.
Flamma per incenſas citiùs ſedetur ariſtas,
    Fluminaque ad fontis ſint reditura caput ;
Et placitum Syrtes portum, & bona litora nautis
    Præbeat hoſpitio ſæva Malea ſuo ;
Quàm poſſit veſtros quiſquam reprehendere curſus,
    Et rapidæ ſtimulos frangere nequitiæ.
Teſtis, Cretæi faſtus quæ paſſa juvenci
    Induit abiegnæ cornua falſa bovis.
Teſtis Theſſalico flagrans Salmonis Enipeo,
    Quæ voluit liquido tota ſubire Deo.

Crimen & illa fuit patriâ ſuccenſa ſenectâ
Arboris in frondes condita Myrrha novæ.
Nam quid Medeæ referam, quo tempore matris
Iram natorum cæde piavit amor?
Quid-ve Clytemneſtræ, propter quam tota Mycenis
Infamis ſtupro ſtat Pelopea domus?
Tuque ô Minoâ venundata, Scylla, figurâ,
Tondens purpureâ regna paterna comâ.
Hanc igitur dotem virgo deſponderat hoſti!
Niſe, tuas portas fraude recluſit amor.
At vos, innuptæ, feliciùs urite tædas:
Pendet Cretæâ tracta puella rate.
Non tamen immeritò Minos ſedet arbiter Orci:
Victor erat quamvìs, æquus in hoſte fuit.

ELEGIA XVIII.

Hortatio ad Amicam.

Credis eum jam poſſe tuæ meminiſſe figuræ;
Vidiſti a lecto quem dare vela tuo?
Durus, qui lucro potuit mutare puellam.
Tantiſne in lacrymis Africa tota fuit?
At tu, ſtulta, Deos, tu fingis inania verba.
Forſitan ille alio pectus amore terit.
Eſt tibi forma potens, ſunt caſtæ Palladis artes,
Splendidaque a docto fama refulget avo.
Fortunata domus, modò ſit tibi fidus amicus.
Fidus ero: in noſtros curre, puella, ſinus.

ELEGIA XIX.

De Amicæ contemptore.

Nox mihi prima venit : primæ data tempora noctis.
Longiùs in primo, Luna, morare toro.
Tu quoque, qui æſtivos ſpatioſiùs exigis ignes,
Phœbe, moraturæ contrahe lucis iter.
Fœdera ſunt ponenda priùs, ſignandaque jura,
Et ſcribenda mihi lex in amore novo,
Quàm multæ antè meis cedant ſermonibus horæ,
Dulcia quàm nobis concitet arma Venus.
Hæc Amor ipſe ſuo conſtringit pignora ſigno :
Teſtis ſiderei tota corona chori.
Namque, ubi non certo vincitur fœdere lectus,
Non habet ultores nox vigilanda Deos :
Et quibus impoſuit, ſolvit mox vincla libido.
Contineant nobis omina prima fidem.
Ergo qui tactas in fœdera ruperit aras,
Pollueritque novo ſacra marita toro,
Illi ſint quicumque ſolent in amore dolores,
Et caput argutæ præbeat hiſtoriæ ;
Nec flenti dominæ pateſiant nocte feneſtræ ;
Semper amet, fructu ſemper amoris egens.

ELEGIA XX.

AD CYNTHIAM.

MAGNUM iter ad doctas proficiſci cogor Athenas,
Ut me longa gravi ſolvat amore via:
Creſcit enim aſſidue ſpectando cura puellæ;
Ipſe alimenta ſibi maxima præbet Amor.
Omnia ſunt tentata mihi, quacumque fugari
Poſſit: at ex omni me premit ipſe Deus.
Vix tamen aut ſemel admittit, cùm ſæpe negavit:
Seu venit, extremo dormit amicta toro.
Unum erit auxilium, mutatis, Cynthia, terris:
Quantùm oculis, animo tam procul ibit Amor.
Nunc agite, ô ſocii, propellite in æquora navem,
Remorumque pares ducite ſorte vices,
Jungiteque extremo felicia lintea malo:
Jam liquidum nautis aura ſecundat iter.
Romanæ turres, & vos valeatis, amici,
Qualiſcumque mihi tuque, puella, vale.
Ergo ego nunc rudis Adriaci vehar æquoris hoſpes,
Cogar & undiſonos nunc prece adire Deos.
Deinde per Ionium vectus cùm feſſa Lechæo
Sedârit placidâ vela phaſelus aquâ;
Quod ſupereſt, ſufferte pedes, properate laborem,
Iſthmos quâ terris arcet utrumque mare.
Indè ubi Piræi capient me litora portus,
Scandam ego Theſeæ brachia longa viæ.
Illîc vel ſtudiis animum emendare Platonis
Incipiam; aut hortis, docte Epicure, tuis:
Perſequar aut ſtudium linguæ, Demoſthenis arma,
Librorumque tuos, docte Menandre, ſales:

Aut certè tabulæ capient mea lumina pictæ,
Sive ebore exactæ, ſeu magis ære manus:
Aut ſpatia annorum, aut longa intervalla profundi
Lenibunt tacito vulnera noſtra ſinu.
Seu moriar, fato, non turpi fractus amore.
Atque erit illa mihi mortis honeſta dies.

ELEGIA XXI.

AD TULLUM.

FRIGIDA tā multos placuit tibi Cyzicus annos,
Tulle, Propontiacâ quà fluit Iſthmus aquâ,
Dindymus, & ſacræ fabricata juvenca Cybellæ,
Raptoriſque tulit quà via Ditis equos.
Si te fortè juvent Helles Athamantidos urbes,
Nec deſiderio, Tulle, movere meo:
Tu licèt aſpicias cœlum omne Atlanta gerentem,
Sectaque Perſeâ Phorcidos ora manu;
Geryonæ ſtabula, & luctantum in pulvere ſigna
Herculis, Antæique, Heſperidumque choros:
Tuque tuo Colchum propellas remige Phaſim,
Peliacæque trabis totum iter ipſe legas,
Quà rudis Argoâ natat inter ſaxa columbâ
In faciem proræ pinus adacta novæ:
Et quà Gygæi viſenda eſt ora Cayſtri,
Et quà ſeptenas temperat unda vias:
Omnia Romanæ cedent miracula terræ.
Natura hìc poſuit, quidquid ubique fuit.
Armis apta magis tellus, quàm commoda noxæ:
Famam, Roma, tuæ non pudet hiſtoriæ.
Nam quantùm ferro, tantùm pietate potentes
Stamus: victrices temperat illa manus.
Hìc Anio Tiburne fluis, Clitumnus ab Umbro

Tramite, & æternum Marcius humor opus;
Albanuſque lacus ſocii Nemorenſis ab unda,
Potaque Pollucis nympha ſalubris equo.
At non ſquamoſo labuntur ventre ceraſtæ,
Itala portentis nec furit unda novis.
Non hic Andromedæ reſonant pro matre catenæ;
Nec tremis Auſonias, Phœbe fugate, dapes.
Nec cuiquam abſentes arſerunt in caput ignes,
Exitium nato matre movente ſuo.
Penthea non ſævæ venantur in arbore Bacchæ;
Nec ſolvit Danaas ſubdita cerva rates;
Cornua nec valuit curvare in pellice Juno,
Aut faciem turpi dedecorare bove;
Arboreaſque cruces Sinis, & non hoſpita Graiis
Saxa, & curvatas in ſua fata trabes.
Hæc tibi, Tulle, parens, hæc eſt pulcherrima ſedes:
Hîc tibi pro dignâ gente petendus honos.
Hîc tibi ad eloquium cives, hic ampla nepotum
Spes, & venturæ conjugis aptus amor.

****

ELEGIA XXII.

De Tabulis perditis.

Ergo tam doctæ nobis periere tabellæ,
Scripta quibus pariter tot periere bona!
Has quondam noſtris manibus detriverat uſus,
Qui non ſignatas juſſit habere fidem.
Illæ jam ſinè me nôrant placare puellas,
Et quædam ſinè me verba diſerta loqui.
Non illas fixum caras effecerat aurum:
Vulgari buxo ſordida cera fuit.
Qualeſcumque mihi ſemper manſere fideles,
Semper & effectus promeruere bonos.

Forſitan hæc illis fuerant mandata tabellis :
    Iraſcor, quoniam es, lente, moratus heri.
An tibi neſcio quæ viſa eſt formoſior ? an tu
    Non bene de nobis crimina ficta jacis ?
Aut dixit, Venias hodie, ceſſabimus unà :
    Hoſpitium totâ nocte paravit Amor.
Et quæcumque dolens reperit non ſtulta puella,
    Garrula cùm blandis ducitur hora dolis.
Me miſerum ! his aliquis rationem ſcribit avarus,
    Et ponit duras inter ephemeridas.
Quas ſi quis mihi rettulerit, donabitur auro.
    Quis pro divitiis ligna retenta velit ?
I, puer, & citus hæc aliquâ propone columnâ :
    Et dominum Exquiliis ſcribe habitare tuum.

ELEGIA XXIII.

AD CYNTHIAM SUPERBIENTEM.

FALSA eſt iſta tuæ, mulier, fiducia formæ,
    Olim oculis nimiùm facta ſuperba meis.
Noſter amor tales tribuit tibi, Cynthia, laudes :
    Verſibus inſignem te pudet eſſe meis.
Miſtam te variâ laudavi ſæpe figurâ,
    Ut, quod non eſſes, eſſe putaret amor.
Et color eſt toties roſeo collatus Eoo,
    Cùm tibi quæſitus candor in ore foret.
Quod mihi non patrii poterant avertere amici,
    Eluere aut vaſto Theſſala ſaga mari :
Hæc ego non ferro, non igne coactus, & ipsâ
    Naufragus Ægæâ vera fatebar aquâ.
Correptus ſævo Veneris torrebar aheno :
    Vinctus eram verſas in mea terga manus.
Ecce coronatæ portum tetigere carinæ,

Trajectæ Syrtes, anchora jacta mihi eſt.
Nunc demum vaſto feſſi reſipiſcimus æſtu,
  Vulnera & ad ſanum nunc coiere mea.
Mens bona, ſi qua Dea es, tua me in ſacraria dono:
  Exciderunt ſurdo tot mea vota Jovi.
Riſus eram poſitis inter convivia menſis,
  Et de me poterat quilibet eſſe loquax.
Quinque tibi potui ſervire fideliter annos.
  Ungue meam morſo ſæpe querere fidem.
Nil moveor lacrymis: iſtá ſum captus ab arte:
  Semper ab inſidiis, Cynthia, flere ſoles.
Flebo ego diſcedens, ſed fletum injuria vincit:
  Tu bene conveniens non ſinis ire jugum.
Limina jam noſtris valeant lacrymantia verbis,
  Nec tamen iratâ janua fracta manu.
A te celatis ætas gravis urgeat annis,
  Et veniat formæ ruga ſiniſtra tuæ.
Vellere tum cupies albos a ſtirpe capillos,
  Ah! ſpeculo rugas increpitante tibi.
Excluſa inque vicem faſtus patiere ſuperbos;
  Et quæ feciſti, facta queraris anus.
Has tibi fatales cecinit mea pagina diras.
  Eventum formæ diſce timere tuæ.

SEX. AURELII PROPERTII LIBER IV.

ELEGIA PRIMA.

De Urbe Roma.

Hoc, quodcumque vides, hoſpes, quàm maxima Roma eſt,
Antè Phrygem Æneam collis & herba fuit.
Atque ubi navali ſtant ſacra palatia Phœbo,
Evandri profugæ procubuere boves.
Fictilibus crevere Deis hæc aurea templa;
Nec fuit opprobrio facta ſinè arte caſa.
Tarpeiuſque pater nudâ de rupe tonabat;
Et Tiberis noſtris advena bubus erat.
Quo gradibus domus iſta Remi ſe ſuſtulit, olim
Unus erat fratrum maxima regna focus.
Curia, prætexto quæ nunc nitet alta Senatu,
Pellitos habuit ruſtica corda patres.
Buccina cogebat priſcos ad verba Quirites:
Centum illi in prato ſæpe Senatus erat.
Nec ſinuoſa cavo pendebant vela theatro:
Pulpita ſolennes non oluere crocos.
Nulli cura fuit externos quærere Divos,
Cùm tremeret patrio pendula turba ſacro.

Annuaque accenſo celebrare Palilia fœno ;
Qualia nunc curto luſtra novantur equo.
Veſta coronatis pauper gaudebat aſellis ,
Ducebant macræ vilia ſacra boves.
Parva ſaginati luſtrabant compita porci :
Paſtor & ad calamos exta litabat ovis.
Verbera pellitus ſetoſa movebat arator ,
Unde licens Fabius ſacra Lupercus habet.
Nec rudis infeſtis miles radiabat in armis :
Miſcebant uſtâ prælia nuda ſude.
Prima galeritus poſuit prætoria Lucmo ;
Magnaque pars Tatio rerum erat inter oves.
Hinc Tities , Ramneſque viri , Luceresque coloni :
Quattuor hinc albos Romulus egit equos.
Quippe ſuburbanæ parvâ minus urbe Bovillæ ,
Et , qui nunc nulli , maxima turba Gabî ;
Et ſtetit Alba potens , albæ ſuis omine nata ,
Hâc , ubi Fidenas longè erat ire , via.
Nil patrium,niſi nomen, habet Romanus alumnus:
Sanguinis altricem nunc pudet eſſe lupam.
Huc meliùs profugos miſiſti , Troja , penates.
O quali vecta eſt Dardana puppis ave !
Jam bene ſpondebant tunc omina , quòd nihil illam
Læſerat abiegni venter apertus equi ,
Cùm pater in gnati tremulus cervice pependit ,
Et verita eſt humeros urere flamma pios.
Tunc animi venere Decî , Brutique ſecures ,
Vexit & ipſa ſui Cæſaris arma Venus ,
Arma reſurgentis portans victricia Trojæ.
Felix terra tuos cepit , Iule , Deos :
Si modò Avernalis tremulæ cortina Sibyllæ
Dixit Aventino rura pianda Remo :
Aut ſi Pergameæ ſerò rata carmina vatis
Longævum ad Priami vera fuere caput.
Vertite equum , Danai : malè vincitis : Ilia tellus
Vivet ; & huic cineri Juppiter arma dabit.
Optima nutricum noſtris Lupa Martia rebus ,

Qualia creverunt mœnia lacte tuo !
Mœnia namque pio conor diſponere verſu :
Hei mihi, quod noſtro eſt parvus in ore ſonus !
Sed tamen exiguo quodcunque e pectore rivi
Fluxerit, hoc patriæ ſerviat omne meæ.
Ennius hirſutâ cingat ſua dicta coronâ :
Mî folia ex hederâ porrige, Bacche, tuâ :
Ut noſtris tumefacta ſuperbiat Umbria libris,
Umbria Romani patria Callimachi.
Scandentes ſi quis cernet de vallibus arces,
Ingenio muros æſtimet ille meo.
Roma fave, tibi ſurgit opus : date candida cives
Omina, & inceptis dextera cantet avis.
Sacra, dieſque canã, & cognomina priſca locorum :
Has meus ad metas ſudet oportet equus.
Dicam, Troja cades, & Troica Roma reſurges :
Et maris, & terræ longa ſepulcra canam.
Quò ruis imprudens vaga dicere facta Properti ?
Non ſunt a dextrâ condita fila colo.
Averſis Chariſin cantas : averſus Apollo :
Poſcitur ; ab invitâ verba pigenda lyrâ.
Certa feram certis auctoribus ; aut ego vates
Neſcius æratâ ſigna movere pilâ.
Me creat Architæ ſoboles Babylonius Horos,
Horos, & a proavo ducta Conone domus.
Dì mihi ſunt teſtes, non degeneráſſe propinquis,
Inque meis libris nil prius eſſe fide.
Nunc pretium fecere Deos, & fallitur auro
Juppiter : obliquæ ſigna iterata rotæ.
Dixi ego, cùm geminos produceret Arria natos,
(Illa dabat natis arma vetante Deo)
Non poſſe ad patrios ſua pila referre penates.
Nempè meam firmant nunc duo buſta fidem.
Quippe Lupercus, equi dum ſaucia protegit ora,
Heu ſibi prolapſo non bene cavit equo.
Gallus at in caſtris dum credita ſigna tuetur,
Concidit ante aquilæ roſtra cruenta ſuæ.

Fatales pueri, duo funera matris avaræ;
  Vera, ſed invito, contigit iſta fides.
Idem ego, cùm Cynaræ traheret Lucina dolores,
  Et facerent uteri pondera lenta moram,
Junoni votum facite impetrabile, dixi.
  Illa parit: libris eſt data palma meis.
Hoc neque arenoſum Libyci Jovis explicat antrum,
  Aut ſibi commiſſos fibra locuta Deos,
Aut ſi quis motas cornicis ſenſerit alas,
  Umbra neque hæc magicis mortua prodit aquis.
Adſpicienda via eſt cœli, verſuſque per aſtra
  Trames, & ab zonis quinque petenda fides;
Feliceſque Jovis ſtellæ, Martiſque rapacis,
  Et grave Saturni ſidus in omne caput;
Quid moveant piſces, animoſaque ſigna Leonis,
  Lotus & Heſperiâ quid Capricornus aquâ.
Exemplũ grave erit Calchas: nãque Aulide ſolvit
  Ille bene herentes ad pia ſaxa rates.
Idem Agamemnoniæ ferrum cervice puellæ
  Tinxit; & Atrides velá cruenta dedit.
Nec rediere tamen Danai. tu diruta fletum
  Supprime, & Euboicos reſpice, Troja, ſinus.
Nauplius ultores ſub noctem porrigit ignes,
  Et natat exuviis Græcia preſſa tuis.
Victor Oilide, rape nunc, & dilige vatem,
  Quam vetat avelli veſte Minerva ſuâ.
Hactenus hiſtoriæ. nunc ad tua devehor aſtra:
  Incipe tu lacrymis æquus adeſſe novis.
Umbria te notis antiqua penatibus edit.
  Mentior? an patriæ tangitur ora tuæ?
Quà nebuloſa cavo rorat Mevania campo,
  Et lacus æſtivis intepet Umber aquis;
Scandentiſque arcis conſurgit vertice murus,
  Murus ab ingenio notior ille tuo.
Oſſaque legiſti, non illâ ætate legenda,
  Patris, & in tenues cogeris ipſe Lares.
Nam, tua cùm multi verſarent rura juvenci,

Abſtulit excultas pertica triſtis opes.
Mox ubi bulla rudi demiſſa eſt aurea collo,
Matris & ante Deos libera ſumta toga;
Tum tibi pauca ſuo de carmine dictat Apollo,
Et vetat inſano verba tonare foro.
At tu finge elegos, fallax opus: hæc tua caſtra:
Scribat ut exemplo cætera turba tuo.
Militiam Veneris blandis patiere ſub armis,
Et Veneris pueris utilis hoſtis eris.
Nam tibi victrices, quaſcunque labore paráſti,
Eludet palmas una puella tuas:
Et bene cùm fixum mento diſcuſſeris uncum,
Nil erit hoc: roſtro te premet anſa ſuo.
Illius arbitrio noctem, lucemque videbis,
Gutta quoque ex oculis non niſi juſſa cadet:
Nec mille excubiæ, nec te ſignata juvabunt
Limina: perſuaſæ fallere rima ſat eſt.
Nunc tua vel mediis puppis luctetur in undis,
Vel licet armatis hoſtis inermis eas,
Vel tremefacta cavo tellus diducat hiatum;
Octipedis cancri terga ſiniſtra time.

ELEGIA II.

FABULA VERTUMNI.

QUID mirare meas tot in uno corpore formas?
Accipe Vertumni ſigna paterna Dei.
Tuſcus ego, & Tuſcis orior; nec pœnitet inter
Prælia Volſcinos deſeruiſſe focos.
Hæc me turba juvat, nec templo lætor eburno:
Romanum ſatis eſt poſſe videre forum.
Hâc quondam Tiberinus iter faciebat; & aiunt
Remorum auditos per vada pulſa ſonos.

At, poſtquam ille ſuis tantum conceſſit alumnis;
Vertumnus verſo dicor ab amne Deus:
Seu quia vertentis fructum percepimus anni,
Vertumni rurſus creditur eſſe ſacrum.
Prima mihi variat liventibus uva racemis,
Et coma lactenti ſpicea fruge tumet.
Hìc dulces ceraſos, hìc autumnalia pruna
Cernis, & æſtivo mora rubere die.
Inſitor hìc ſolvit pomosâ vota coronâ,
Cùm pyrus invito ſtipite mala tulit.
Mendax fama noces: alius mihi nominis index.
De ſe narranti tu modò crede Deo.
Opportuna mea eſt cunctis natura figuris:
In quacumque voles, verte; decorus ero.
Indue me Cois; fiam non dura puella:
Meque virum ſumtâ quis neget eſſe togâ?
Da falcem, & torto frontem mihi comprime fœno:
Jurabis noſtrâ gramina ſecta manu.
Arma tuli quondam; & memini, laudabar in illis;
Corbis & impoſito pondere meſſor eram.
Sobrius ad lites: at cùm eſt impoſta corona,
Clamabis capiti vina ſubiſſe meo.
Cinge caput mitrâ; ſpeciem furabor Iacchi:
Furabor Phœbi, ſi modò plectra dabis.
Caſſibus impoſitis venor: ſed arundine ſumtâ,
Faunus plumoſo ſum Deus aucupio.
Eſt etiam aurigæ ſpecies Vertumnus, & ejus,
Trajicit alterno qui leve pondus equo.
Suppetat hoc, piſces calamo prædabor, & ibo
Mundus demiſſis inſtitor in tunicis.
Paſtorem ad baculum poſſum curare, vel idem
Sirpiculis medio pulvere ferre roſam.
Nam quid ego adjiciam, de quo mihi maxima cura eſt,
Hortorum in manibus dona probata meis?
Cæruleus cucumis, tumidoque cucurbita ventre
Me notat, & junco braſſica vincta levi.

Nec

Nec flos ullus hiat pratis, quin ille decenter
Impoſitus fronti langueat ante meæ.
At mihi, quòd formas unus vertebar in omnes,
Nomen ab eventu patria lingua dedit.
At tu, Roma, meis tribuiſti præmia Tuſcis,
Unde hodie vicus nomina Tuſcus habet.
Tempore quo ſociis venit Lucomedius armis,
Atque Sabina feri contudit arma Tatî;
Vidi ego labentes acies, & tela caduca,
Atque hoſtes turpi terga dediſſe fugæ.
Sed facias, Divûm ſator, ut Romana per ævum
Tranſeat ante meos turba togata pedes.
Sex ſuperant verſus: te, qui ad vadimonia curris,
Non moror: hæc ſpatiis ultima meta meis.
» Stipes acernus eram, properanti falce dolatus,
» Ante Numam gratâ pauper in urbe Deus.
» At tibi Mamuri, formæ cælator ahenæ,
» Tellus artifices ne terat Oſca manus;
» Qui me tam dociles potuiſti fundere in uſus.
» Unum opus eſt, operi non datur unus honos.

ELEGIA III.

EPISTOLA ARETHUSÆ AD LYCOTAM.

HÆC Arethuſa ſuo mittit mandata Lycotæ,
Cùm toties abſis, ſi potes eſſe meus.
Si qua tamen tibi lecturo pars oblita deerit,
Hæc erit e lacrymis facta litura meis:
Aut ſi qua incerto fallet te littera tractu,
Signa meæ dextræ jam morientis erunt.
Te modò viderunt iteratos Bactra per ortus;
Te modò munito Sericus hoſtis equo;
Hibernique Getæ; pictoque Britannia curru;

Uſtus & Eoâ diſcolor Indus aquâ.
Hæcne marita fides, hæ pactæ ſunt mihi noctes,
Cùm rudis urgenti brachia victa dedi?
Quæ mihi deductæ fax omen prætulit, illa
Traxit ab everſo lumina nigra rogo:
Et Stygio ſum ſparſa lacu, nec recta capillis
Vitta data eſt: nupſi non comitante Deo.
Omnibus heu portis pendent mea noxia vota.
Texitur hæc caſtris quarta lacerna tuis.
Occidat, immeritâ qui carpſit ab arbore vallum,
Et ſtruxit querulas rauca per oſſa tubas:
Dignior obliquo funem qui torqueat Ocno,
Æternuſque tuam paſcat, aſelle, famem.
Dic mihi, num teneros urit lorica lacertos?
Num gravis imbelles atterit haſta manus?
Hæc noceant potiùs, quàm dentibus ulla puella
Det mihi plorandas per tua colla notas.
Diceris & macie vultum tenuâſſe: ſed opto
E deſiderio ſit color iſte meo.
At, mihi cùm noctes induxit veſper amaras,
Si qua relicta jacent, oſculor arma tua.
Tum queror in toto non ſidere pallia lecto,
Lucis & auctores non dare carmen aves.
Noctibus hibernis caſtrenſia penſa laboro,
Et Tyria in radios vellera ducta ſuos.
Et diſco, quâ parte fluat vincendus Araxes,
Quot ſine aquâ Parthus millia currat eques.
Cogor & e tabulâ pictos ediſcere mundos,
Qualis & hæc docti ſit poſitura Dei;
Quæ tellus ſit lenta gelu, quæ putris ab æſtu;
Ventus in Italiam qui bene vela ferat.
Aſſidet una ſoror curis; & callida nutrix
Pejerat hiberni temporis eſſe moras.
Felix Hippolyte! nudâ tulit arma papillâ,
Et texit galeâ barbara molle caput.
Romanis utinam patuiſſent caſtra puellis:
Eſſem militiæ ſarcina fida tuæ.

Nec me tardarent Scythiæ juga, cùm pater altas
Africus in glaciem frigore nectit aquas.
Omnis amor magnus, ſed aperto in conjuge major:
Hanc Veuns, ut vivat, ventilat ipſa facem.
Nam mihi quò, Pœnis ſi purpura fulgeat oſtris,
Cryſtalluſque ſuas ornet aquoſa manus?
Omnia ſurda tacent: rariſque aſſueta Calendis
Vix aperit clauſos una puella lares.
Glaucidos & catulæ vox eſt mihi grata querentis:
Illa tui partem vindicat una tori.
Flore ſacella tego; verbenis compita velo,
Et crepat ad veteres herba Sabina focos.
Sive in finitimo gemuit ſtans noctua tigno,
Seu voluit tangi parca lucerna mero;
Illa dies hornis cædem denuntiat agnis,
Succinctique calent ad nova lucra popæ.
Ne, precor, aſcenſis tanti ſit gloria Bactris,
Raptave odorato carbaſa lina duci,
Plumbea cùm tortæ ſparguntur pondera fundæ,
Subdolus & verſis increpat arcus equis.
Sed (tua ſic, domitis Parthæ telluris alumnis,
Pura triumphantes haſta ſequatur equos)
Incorrupta mei conſerva fœdera lecti:
Hac ego te ſolâ lege redîſſe velim.
Armaque cùm tulero portæ votiva Capenæ,
Subſcribam; » Salvo grata puella viro. »

ELEGIA IV.

FABULA TARPEIÆ.

TARPEIUM nemus, & Tarpeiæ turpe ſepulcrum
Fabor, & antiqui limina capta Jovis.
Lucus erat felix, hederoſo conſitus antro,
Multaque nativis obſtrepit arbor aquis:
Sylvani ramoſa domus, quò dulcis ab æſtu
Fiſtula poturas ire jubebat oves.
Hunc Tatius fontem vallo præcingit acerno;
Fidaquè ſuggeſtâ caſtra coronat humo.
Quid tum Roma fuit, tubicen vicina Curetis
Cùm quateret lento murmure ſaxa Jovis?
Atque ubi nunc terris dicuntur jura ſubactis,
Stabant Romano pila Sabina foro?
Murus erant montes: ubi nunc eſt curia ſepta,
Bellicus ex illo fonte bibebat equus.
Hinc Tarpeia Deæ fontem libavit; at illi
Urgebat medium fictilis urna caput.
Vidit arenoſis Tatium proludere campis,
Pictaque per flavas arma levare jubas.
Obſtupuit regis facie, & regalibus armis,
Interque oblitas excidit urna manus.
Sæpe illa immeritæ cauſſata eſt omina Lunæ,
Et ſibi tingendas dixit in amne comas.
Sæpe tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem læderet haſta Tatî.
Dumque ſubit primo Capitolia nubila fumo,
Rettulit hirſutis brachia ſecta rubis:
Et ſua Tarpeiâ reſidens ita flevit ab arce
Vulnera vicino non patienda Jovi:

Ignes caſtrorum, & Tatiæ prætoria turmæ,
Et formoſa oculis arma Sabina meis,
O utinam ad veſtros ſedeam captiva penates,
Dum captiva mei conſpicer eſſe Tatì.
Romani montes, & montibus addita Roma,
Et valeat probro Veſta pudenda meo.
Ille equus, ille meos in caſtra reponet amores,
Cui Tatius dextras collocat ipſe jubas.
Quid mirum in patrios Scyllam ſæviſſe capillos?
Candidaque in ſævos inguina verſa canes?
Prodita quid mirum fraterni cornua monſtri,
Cùm patuit lecto ſtamine torta via?
Quantum ego ſum Auſoniis crimen factura puellis,
Improba virgineo lecta miniſtra foco!
Pallados extinctos ſi quis mirabitur ignes,
Ignoſcat: lacrymis ſpargitur ara meis.
Cras, ut rumor ait, totâ pugnabitur urbe:
Tu cape ſpinoſi roſcida terga jugi.
Lubrica tota via eſt, & perfida; quippe tacentes
Fallaci celat limite ſemper aquas.
O utinam magicæ nôſſem cantamina Muſæ!
Hæc quoque formoſo lingua tuliſſet opem.
Te toga picta decet, non quem ſinè matris honore
Nutrit inhumanæ dura papilla lupæ.
Sic hoſpes, pariamne tuâ regina ſub aulâ,
Dos tibi non humilis prodita Roma venit.
Sin minus; at raptæ ne ſint impunè Sabinæ,
Me rape, & alternâ lege repende vices.
Commiſſas acies ego poſſum ſolvere: nuptæ,
Vos medium pallâ fœdus inite meâ.
Adde, Hymenæe, modos; tubicen fera murmura conde:
Credite, veſtra meus molliet arma torus.
Et jam quarta canit venturam buccina lucem,
Ipſaque in Oceanum ſidera lapſa cadunt.
Experiar ſomnum: de te mihi ſomnia quæram;
Fac venias oculis umbra benigna meis.

Dixit, & incerto permiſit brachia ſomno,
   Neſcia ſe furiis accubuiſſe novis.
Nam Veſta, Iliacæ felix tutela favillæ,
   Culpam alit, & plures condit in oſſa faces.
Illa ruit, qualis celerem prope Thermodoonta
   Strymonis abſciſſo fertur aperta ſinu.
Urbi feſtus erat, dixere Palilia patres:
   Hic primus cœpit mœnibus eſſe dies.
Annua paſtorum convivia, luſus in urbe,
   Cùm pagana madent fercula deliciis;
Cùmque ſuper raros fœni flammantis acervos
   Trajicit immundas ebria turba dapes.
Romulus excubias decrevit in otia ſolvi,
   Atque intermiſsâ caſtra ſilere tubâ.
Hoc Tarpeia ſuum tempus rata, convenit hoſtem;
   Pacta ligat, pactis ipſa futura comes.
Mons erat adſcenſu dubius, feſtoque remiſſus:
   Nec mora, vocales occupat enſe canes.
Omnia præbebant ſomnos; ſed Jupiter unus
   Decrevit pœnis invigilare ſuis.
Prodiderat portæque fidem, patriamque jacentem;
   Nubendique petit, quem velit ipſa, diem.
At Tatius (neque enim ſceleri dedit hoſtis honorem)
   Nube, ait, & regni ſcande cubile mei.
Dixit, & ingeſtis comitum ſuper obruit armis.
   Hæc, virgo, officiis dos erat apta tuis.
Et ſatìs una malæ potuit mors eſſe puellæ,
   Quæ voluit flammas fallere, Veſta, tuas?
A duce Tarpeio mons eſt cognomen adeptus.
   O Vigil, injuſtæ præmia ſortis habes.

**
*

ELEGIA V.

AD LENAM.

TERRA tuum ſpinis obducat, Lena, ſepulcrum;
Et tua, quod non vis, ſentiat umbra ſitim;
Nec ſedeant cineri manes; & Cerberus ultor
Turpia jejuno terreat oſſa ſono;
Docta vel Hippolytum Veneri mollire negantem,
Concordique toro peſſima ſemper avis:
Penelopen quoque, neglecto rumore mariti,
Nubere laſcivo cogeret Antinoo.
Illa velit, poterit magnes non ducere ferrum,
Et volucris nidis eſſe noverca ſuis.
Quippe & Collinas ad foſſam moverit herbas,
Stantia currenti diluerentur aquâ:
Audax cantatæ leges imponere Lunæ,
Et ſua nocturno fallere terga lupo.
Poſſet ut intentos aſtu cæcare maritos,
Cornicum immeritas eruit ungue genas,
Conſuluitque ſtriges noſtro de ſanguine, & in me
Hippomanes fœtæ ſemina legit equæ.
Exornabat opus verbis, ceu blanda perurat,
Saxoſamque terat ſedula culpa viam.
Si te Eoa, Dorixanium, juvat aurea ripa,
Et quæ ſub Tyriâ concha ſuperbit aquâ:
Eurypylique placet Coæ textura Minervæ,
Sectaque ab Attalicis putria ſigna toris:
Seu quæ palmiferæ mittunt venalia Thebæ,
Murrheaque in Parthis pocula cocta focis:
Sperne fidem, provolve Deos; mendacia vincant;
Frange & damnoſæ jura pudicitiæ.
Et ſimulare virum, precium facit. utere cauſſis:
Major dilatâ nocte recurret amor.

Si tibi fortè comas vexaverit utilis ira,
Poſt modò mercatâ pace premendus erit.
Denique ubi amplexu Venerem promiſeris emto;
Fac ſimules puros Iſidis eſſe dies.
Ingerat Apriles Iole tibi: tundat Amycle
Natalem Maiis idibus eſſe tuum.
Supplex ille ſedet. poſitâ tu ſcribe cathedrâ
Quidlibet. has artes ſi pavet ille, tenes.
Semper habe morſus circa tua colla recentes,
Litibus alternis quos putet eſſe datos.
Non te Medeæ delectent probra ſequacis;
Nempe tulit faſtus auſa rogare prior:
Sed potiùs mundi Thaïs pretioſa Menandri,
Cùm ferit aſtutos comica mœcha Getas.
In mores te verte viri: ſi cantica jactat,
I comes, & voces ebria junge tuas.
Janitor ad dantes vigilet: ſi pulſet inanis,
Surdus in obductam ſomniet uſque feram.
Nec tibi diſpliceat miles non factus amori;
Nauta nec, attritâ ſi ferat æra manu;
Aut quorum titulus per barbara colla pependit;
Cælati medio cùm ſaliere foro.
Aurum ſpectato, non quæ manus afferat aurum.
Verſibus auditis, quid niſi verba feres?
Qui verſus, Coæ dederit nec munera veſtis,
Ipſius tibi ſit ſurda ſinè ære lyra.
Dum vernat ſanguis, dum rugis integer annus;
Utere, ne quis eat liber amore dies.
Vidi ego odorati victura roſaria Pæſti
Sub matutino cocta jacere Noto.
His animum noſtræ dum verſat Acanthis amicæ,
* * * *
Sed cape torquatæ, Venus ô regina, columbæ
Ob meritum ante tuos guttura ſecta focos.
Vidi ego rugoſo tuſſim concreſcere collo,
Sputaque per dentes ire cruenta cavos,
Atque animâ in tegetes putrem exſpirare paternas.
Horruit

Horruit algenti pergula curta foco.
Exequiæ fuerant rari furtiva capilli
Vincula, & immundo pallida mitra ſitu.
Et canis in noſtros nimis experrecta dolores,
Cùm fallenda meo pollice clauſtra forent.
Sit tumulus lenæ curto vetus amphora collo:
Urgeat hunc ſupra vis, caprifice, tua.
Quiſquis amas, ſcabris hoc buſtum cædito ſaxis,
Miſtaque cum ſaxis adjice verba mala.

ELEGIA VI.

De Pugna Actiaca Navali.

SACRA facit vates. ſint ora faventia ſacris,
Et cadat ante meos icta juvenca focos.
Serta Phileteis certent Romana corymbis,
Et Cyrenæas urna miniſtret aquas.
Coſtum molle date, & blandi mihi thuris honores;
Terque focum circa laneus orbis eat,
Spargite me lymphis; carmenque recentibus aris
Tibia Mygdoniis libet eburna Cadis.
Ite procul fraudes; alio ſint aëre noxæ:
Pura novum vati laurea mollit iter.
Muſa, Palatini referamus Apollinis ædem:
Res eſt, Calliope, digna favore tuo.
Cæſaris in nomen ducuntur carmina: Cæſar
Dum canitur, quæſo, Juppiter, ipſe vaces.
Eſt Phœbi fugiens Athamana ad litora portus,
Quà ſinus Ioniæ murmura condit aquæ,
Actia Iulææ pelagus monumenta carinæ,
Nautarum votis non operoſa via.
Huc mundi coiere manus: ſtetit æquore moles
Pinea, nec remis æqua favebat avis.
Altera claſſis erat Teucro damnata Quirino,

Pilaque femineâ turpiter apta manu.
Hinc Auguſta ratis plenis Jovis omine velis,
Signaque jam patriæ vincere docta ſuæ.
Tandem acies geminos Nereus lunârat in arcus,
Armorum & radiis picta tremebat aqua;
Cùm Phœbus linquens ſtantem ſe vindice Delon
(Nam tulit iratos mobilis una notos)
Adſtitit Auguſti puppem ſuper, & nova flamma
Luxit in obliquam ter ſinuata facem.
Non ille attulerat crines in colla ſolutos,
Aut teſtudineæ carmen inerme lyræ:
Sed quali adſpexit Pelopeium Agamemnona vultu,
Egeſſitque avidis Dorica caſtra rogis;
Aut qualis flexos ſolvit Pythona per orbes
Serpentem, imbelles quem timuere lyræ.
Mox ait; ô longâ mundi ſervator ab Albâ
Auguſte, Hectoreis cognite major avis,
Vince mari: jam terra tua eſt: tibi militat arcus,
Et favet ex humeris hoc onus omne meis.
Solve metu patriam, quæ nunc te vindice freta
Impoſuit proræ publica vota tuæ:
Quam niſi defendes, murorum Romulus augur
Ire Palatinas non bene vidit aves.
Et nimiùm remis audent, proh turpe, Latinis,
Principe te, fluctus regia vela pati.
Nec te, quòd claſſis centenis remiget alis,
Terreat: invito labitur illa mari.
Quòdque vehunt proræ Centaurica ſaxa minantes,
Tigna cava, & pictos experiere metus.
Frangit, & attollit vires in milite cauſſa:
Quæ niſi juſta ſubeſt, excutit arma pudor.
Tempus adeſt; committe rates: ego temporis auctor
Ducam laurigerâ Julia roſtra manu.
Dixerat, & pharetræ pondus conſumit in arcus:
Proxima poſt arcus Cæſaris haſta furit.
Vincit Roma fide Phœbi: dat femina pœnas:
Sceptra per Ionias fracta vehuntur aquas.

At pater Idalio miratus Cæſar ab aſtro ;
Sum Deus ; en noſtri ſanguinis iſta fides.
Proſequitur cantu Triton , omneſque marinæ
Plauſerunt circa libera ſigna Deæ.
Illa petit Nilum cymbâ male nixa fugaci ,
Hoc unum , juſſo non moritura die.
Dî meliùs. quantus mulier foret una triumphus ,
Ductus erat per quas antè Jugurtha vias !
Actius hinc traxit Phœbus monumenta , quòd ejus
Una decem vicit miſſa ſagitta rates.
Bella ſatìs cecini ; citharam jam poſcit Apollo
Victor , & ad placidos exuit arma choros.
Candida nunc molli ſubeant convivia luco ,
Blanditæque fluant per mea colla roſæ :
Vinaque fundantur prælis eliſa Falernis ,
Terque lavet noſtras ſpica Ciliſſa comas.
Ingenium potis irritat Muſa poëtis :
Bacche , ſoles Phœbo fertilis eſſe tuo.
Ille paludoſos memoret ſervire Sicambros :
Cepheam hic Meroen , fuſcaque regna canat.
Hic referat ſero confeſſum fœdere Parthum ;
Reddat ſigna Remi , mox dabit ipſe ſua.
Sive aliquid pharetris Auguſtus parcet Eois ,
Differat in pueros iſta trophæa ſuos.
Gaude , Craſſe , nigras ſi quid ſapis inter arenas :
Ire per Euphraten ad tua buſta licet.
Sic noctem paterâ , ſic ducam carmine , donec
Injiciat radios in mea vina dies.

ELEGIA VII.

AD CYNTHIAM.

SUNT aliquid manes. lethum non omnia finit;
Luridaque evictos effugit umbra rogos.
Cynthia namque meo viſa eſt incumbere fulcro,
Murmur ad extremæ nuper humata viæ;
Cùm mihi ab exequiis ſomnus penderet amaris,
Et quererer lecti frigida regna mei.
Eoſdem habuit ſecum, quibus eſt elata, capillos,
Eoſdem oculos: lateri veſtis aduſta fuit.
Et ſolitum digito beryllon adederat ignis,
Summaque Lethæus triverat ora liquor:
Spirantiſque animos, & vocem miſit: at illi
Pollicibus fragiles increpuere manus:
Perfide, nec cuiquam melior ſperande puellæ,
In te jam vires ſomnus habere poteſt?
Jam ne tibi exciderunt vigilacis furta Suburræ,
Et mea nocturnis trita feneſtra dolis?
Per quam demiſſo quoties tibi fune pependi,
Alternâ veniens in tua colla manu,
Sæpe Venus trivio commiſſa eſt pectore miſto:
Fecerunt tepidas pallia noſtra vias.
Nec crepuit fiſsâ, me propter, arundine cuſtos
Læſit & objectum tegula curta caput.
Fœderis heu taciti! cujus fallacia verba
Non audituri diripuere Noti.
At mihi non oculos quiſquam inclinavit hiantes,
Unum impetraſſem te revocante diem.
Denique quis noſtro furvum te funere vidit?
Atram quis lacrymis incaluiſſe togam?
Si piguit portas ultra procedere, at illud
Juſſiſſes, lectum lentiùs ire meum.

Cur ventos non ipſe rogis, ingrate, petîſti?
Cur nardo flammæ non oluere meæ?
Hoc etiam grave erat, nullâ mercede hyacinthos
Injicere, & fracto buſta piare cado.
Quæ modò per viles inſpecta eſt publica noctes,
Hæc nunc auratâ cyclade ſignat humum:
Et graviora rependit iniquis penſa quaſillis,
Garrula de facie ſi qua locuta meâ eſt.
Noſtraque quòd Petale tulit ad monumenta corónas
Codicis immundi vincula ſentit anus.
Cæditur & Lalage tortis ſuſpenſa capillis,
Per nomen quoniam eſt auſa rogare meum.
Lygdamus uratur, candeſcat lamina vernæ:
(Senſi ego, cùm inſidiis pallida vina bibi;)
Aut Nomas arcanas tollat verſuta ſalivas.
Ducet damnatas ignea teſta manus.
Te patiente, meæ conflavit imaginis aurum,
Ardeat e noſtro dotem habitura rogo.
Non tamen inſector, quamvis mereare, Properti!
Longa mea in libris regna fuere tuis.
Juro ego fatorum nulli revocabile carmen,
Tergeminuſque canis ſic mihi molle ſonet;
Me ſervâſſe fidem: ſi fallo, vipera noſtris
Sibilet in tumulis, & ſuper oſſa cubet.
Nam gemina eſt ſedes turpem ſortita per amnem,
Turbaque diversâ remigat omnis aquâ.
Una Clytæmneſtræ ſtuprum vehit, altera Creſſæ
Portat mentitæ lignea monſtra bovis.
Ecce coronato pars altera vecta phaſelo,
Mulcet ubi Elyſias aura beata roſas:
Quà numeroſa fides, quàque æra rotunda Cybelles;
Mitratiſque ſonant Lydia plectra choris:
Andromedeque, & Hypermeſtre ſine fraude maritæ
Narrant hiſtoriæ pectora nota ſuæ.
Hæc ſua maternis queritur livere catenis
Brachia, nec meritas frigida ſaxa manus.
Narrat Hypermeſtre magnum auſas eſſe ſorores;

In ſcelus hoc animum non valuiſſe ſuum.
Sic mortis lacrymis vitæ ſanamus amores.
Celo ego perfidiæ crimina multa tuæ.
Sed tibi nunc mandata damus; ſi fortè moveris,
Si te non totum Chloridos herba tenet,
Nutrix in tremulis ne quid deſideret annis
Parthenie: patuit, nec tibi avara fuit.
Delitiæque meæ Latris, cui nomen ab uſu eſt,
Ne ſpeculum dominæ porrigat illa novæ.
Et quoſcumque meo feciſti nomine verſus,
Ure mihi: laudes deſine habere meas.
Pelle hederâ tumulo, mihi quæ pugnante corymbo
Mollia contortis alligat oſſa comis.
Ramoſis Anio quà pomifer incubat arvis,
Et nunquam Herculeo numine pallet ebur;
Hoc carmen mediâ dignum me ſcribe columnâ,
Sed breve, quod currens vector ab urbe legat:
» Hîc Tyburtinâ jacet aurea Cynthia terrâ.
» Acceſſit ripæ laus, Aniene, tuæ. »
Nec tu ſperne piis venientia ſomnia, portis:
Cùm pia venerunt ſomnia, pondus habent.
Nocte vagæ ferimur. Nox clauſas liberat umbras,
Errat & abjectâ Cerberus ipſe ferâ.
Luce jubent leges Lethæa ad ſtagna reverti:
Nos vehimur; vectum nauta recenſet onus.
Nunc te poſſideant aliæ: mox ſola tenebo:
Mecum eris, & miſtis oſſibus oſſa teram.
Hæc poſtquam querulâ mecum ſub lite peregit,
Inter complexus excidit umbra meos.

**
*

ELEGIA VIII.

De Cynthia et Dracone.

Disce, quid Eſquilias hâc nocte fugârit aquoſas,
Cùm vicina novis turba cucurrit agris.
Lanuvium annoſi vetus eſt tutela Draconis,
Hîc ubi tam raræ non perit hora moræ,
Quà ſacer abripitur cæco deſcenſus hiatu,
Quà penetrat virgo (tale iter omne cave ;)
Jejuni ſerpentis honos, cùm pabula poſcit
Annua, & ex imâ ſibila torquet humo.
Talia demiſſæ pallent ad ſacra puellæ,
Cùm tenera anguineo creditur ore manus.
Ille ſibi admotas a virgine corripit eſcas:
Virginis in palmis ipſa caniſtra tremunt.
Si fuerint caſtæ, redeunt in colla parentum;
Clamantque agricolæ, fertilis annus erit.
Huc mea detonſis avecta eſt Cynthia mannis:
Cauſſa fuit Juno, ſed mage cauſſa Venus.
Appia dic, quæſo, quantum te teſte triumphum
Egerit, effuſis per tua ſaxa rotis,
Turpis in arcanâ ſonuit cùm rixa tabernâ:
Si ſinè me, famæ non ſinè labe meæ.
Spectaculum ipſa ſedens primo temone pependit,
Auſa per impuros frena movere locos.
Serica nam taceo Volſci carpenta nepotis,
Atque armillatos colla Moloſſa canes;
Qui dabit immundæ venalia fata ſaginæ,
Vincet ubi eraſas barba pudenda genas.
Cùm fieret noſtro toties injuria lecto,
Mutato volui caſtra movere toro.
Phyllis Aventinæ quædam eſt vicina Dianæ;
Sobria grata parum; cùm bibit, omne decet.

Altera Tarpeios eſt inter Teïa lucos,
    Candida; ſed potæ non ſatis unus erit.
His ego conſtitui noctem lenire vocatis,
    Et Venere ignotâ furta novare mea.
Unus erat tribus in ſecretâ lectulus herbâ.
    Quæris concubitus? inter utramque fui.
Lygdamus ad cyathos, vitrique æſtiva ſuppellex,
    Et Methymnæi Graia ſaliva meri.
Nilotes tibicen erat, crotaliſtria Philis,
    Et facilis ſpargi munda ſinè arte roſa.
Nanus & ipſe ſuos breviter concretus in artus
    Jactabat truncas ad cava buxa manus.
Sed neque ſuppletis conſtabat flamma lucernis,
    Decidit inque ſuos menſa ſupina pedes.
Me quoque per talos Venerem quærente ſecundos,
    Semper damnoſi ſubſiluere canes.
Cantabant ſurdo, nudabant pectora cæco.
    Lanuvii ad portas heu mihi ſolus eram:
Cùm ſubitò rauci ſonuerunt cardine poſtes,
    Et levia ad primos murmura facta lares.
Nec mora, cùm totas reſupinat Cynthia valvas,
    Non operoſa comis, ſed furibunda decens.
Pocula mî digitos inter cecidere remiſſos,
    Pallueruntque ipſo labra ſoluta mero.
Fulminat illa oculis, &, quantùm femina, ſævit:
    Spectaclum captâ nec minus urbe fuit.
Phyllidos iratos in vultum conjicit ungues:
    Territa vicinas Teïa clamat aquas.
Lumina ſopitos turbant elata Quirites;
    Omnis & inſanâ ſemita nocte ſonat.
Illas direptiſque comis, tuniciſque ſolutis
    Excipit obſcuræ prima taberna viæ.
Cynthia in exuviis gaudet, victrixque recurrit,
    Et mea perverſâ ſauciat ora manu;
Imponitque notam collo, morsûque cruentat;
    Præcipueque oculos, qui meruere, ferit.
Atque ubi jam noſtris laſſavit brachia plagis,

Lygdamus ad plutei fulcra ſiniſtra latens
Exuitur, Geniumque meum poſtratus adorat.
Lygdame, nil potui: tecum ego captus eram.
Supplicibus palmis tum demum ad fœdera veni,
Cùm vix tangendos præbuit illa pedes:
Atque ait, admiſſæ ſi vis me ignoſcere culpæ,
Accipe, quæ noſtræ formula legis erit.
Tu neque Pompeiâ ſpatiabere cultus in umbrâ,
Nec cùm laſcivum ſternet arena forum.
Colla cave inflectas ad ſummum obliqua theatrum,
Nec lectica tuæ ſit adoperta moræ.
Lygdamus in primis, omnis mihi cauſſa querelæ,
Veneat, & pedibus vincula bina trahat.
Indixit leges: reſpondi, ego legibus utar.
Riſerat imperio facta ſuperba dato.
Dein, quemcumque locũ externæ tetigere puellæ,
Suffiit, & purâ limina tergit aquâ:
Imperat & totas iterum mutare lucernas,
Terque meum tetigit ſulfuris igne caput.
Atque ita mutato per ſingula pallia lecto,
Et ſponda, & toto movimus arma toro.

ELEGIA IX.

De Hercule et Morte Caci.

Amphitryoniades quâ tempeſtate juvencos
Egerat a ſtabulis, ô Erythea, tuis,
Venit ad invictos pecoroſa palatia montes,
Et ſtatuit feſſos feſſus & ipſe boves,
Quà Velabra ſuo ſtagnabant flumine, quàque
Nauta per urbanas velificabat aquas.
Sed non infido manſerunt hoſpite Caco
Incolumes: furto polluit ille Jovem.
Incola Cacus erat, metuendo raptor ab antro,

Per tria partitos qui dabat ora ſonos.
Hic, ne certa forent manifeſtæ ſigna rapinæ,
Averſos caudâ traxit in antra boves.
Nec ſinè teſte Deo. furem ſonuere juvenci:
Furis & implacidas diruit ira fores.
Mænalio jacuit pulſus tria tempora ramo
Cacus; & Alcides ſic ait; ite boves,
Herculis ite boves, noſtræ labor ultime clavæ,
Bis mihi quæſitæ, bis mea præda boves;
Arvaque mugitu ſancite boaria longo:
Nobile erit Romæ paſcua veſtra forum.
Dixerat, & ſicco torret ſitis ora palato,
Terraque non ullas fœta miniſtrat aquas.
Sed procul incluſas audit ridere puellas.
Lucus ab umbroſo fecerat orbe nemus,
Femineæ loca clauſa Deæ, konteſque piandos,
Impunè & nullis ſacra retecta viris.
Devia puniceæ velabant limina vittæ:
Putris odorato luxerat igne caſa:
Populus & longis ornabat frondibus ædem:
Multaque cantantes umbra tegebat aves.
Huc ruit in ſiccam congeſto pulvere barbam,
Et jacit ante fores verba minora Deo:
Vos precor, ô luci ſacro quæ luditis antro,
Pandite defeſſis hoſpita fana viris.
Fontis egens erro, circaque ſonantia lymphis,
Et cava ſuſcepto flumine palma ſat eſt.
Audiſtiſne aliquem, tergo qui ſuſtulit orbem?
Ille ego ſum: Alciden terra recepta vocat.
Quis facta Herculeæ non audit fortia clavæ?
Et nunquam ad notas irrita tela feras?
Atque uni Stygias hominum luxiſſe tenebras?

* * * *

Quòd ſi Junoni ſacrum faceretis amaræ,
Non clauſiſſet aquas ipſa noverca ſuas.
Sin aliquam vultuſque meus, ſetæque leonis
Terrent, & Libyco ſole peruſta coma;

Idem ego Sidoniâ feci ſervilia pallâ
Officia, & Lydâ penſa diurna colu:
Mollis & hirſutum cepit mihi faſcia pectus,
Et manibus duris apta puella fui.
Talibus Alcides. at talibus alma ſacerdos
Puniceo canas ſtamine vincta comas:
Parce oculis, hoſpes, lucoque abſcede verendo:
Cede agedum, & tutâ limina linque fugâ.
Interdicta viris metuendâ lege piatur,
Quæ ſe ſummotâ vindicat ara casâ.
Magno Tireſias adſpexit Pallada vates,
Fortia dum, poſitâ Gorgone, membra lavat.
Dî tibi dent alios fontes: hæc lympha puellis
Avia ſecreti liminis una fuit.
Sic anus. ille humeris poſtes concuſſit opacos,
Nec tulit iratam janua clauſa ſitim.
At poſtquam exhauſto jam flumine vicerat æſtum,
Ponit vix ſiccis triſtia jura labris.
Angulus hic mundi nunc me mea fata trahentem
Accipit: hæc feſſo vix mihi terra patet.
Maxima quæ gregibus devota eſt ara repertis,
Ara per has, inquit, maxima facta manus,
Hæc nullis unquam pateat veneranda puellis,
Herculis eximii ne ſit inulta ſitis.
Sancte pater, ſalve, cui jam favet aſpera Juno:
Sancte, velis libro dexter ineſſe meo.
Nunc quoniam manibus purgatum ſanxerat orbem,
Sic ſanctum Tatii compoſuere Cures.

ELEGIA X.

QUARE JUPITER FERETRIUS DICTUS.

NUNC Jovis incipiam cauſſas aperire Feretri,
Armaque de ducibus trina recepta tribus.
Magnum iter adſcendo; ſed dat mihi gloria vires:
Non juvat ex facili lecta corona jugo.
Imbuis exemplum primæ tu, Romule, palmæ
Hujus, & exuviis plenus ab hoſte redis.
Tempore quo portas Cæninum Acrona petentem
Victor in everſum cuſpide fundis equum.
Acron Herculeus Cæninâ ductor ab arce,
Roma, tuis quondam finibus horror erat.
Hic ſpolia ex humeris auſus ſperare Quirinis
Ipſe dedit, ſed non ſanguine ſicca ſuó.
Hunc videt ante cavas vibrantem ſpicula turres
Romulus, & votis occupat antè ratis:
Juppiter, hæc hodie tibi victima corruet Acron.
Voverat, & ſpolium corruit ille Jovi.
Urbis, virtutiſque parens ſic vincere ſuevit,
Qui tulit aprico frigida caſtra lare.
Idem eques & frenis, idem fuit aptus aratris;
Et galea hirſutâ comta lupina jubâ;
Picta nec inducto fulgebat parma pyropo;
Præbebant cæſi baltea lenta boves.
Coſſus at inſequitur Veientis cæde Tolumni,
Vincere cùm Veios poſſe laboris erat:
Nec dum ultra Tiberim belli ſonus; ultima præda
Nomentum, & captæ jugera terna Coræ.
Et Veii veteres & vos tum regna fuiſtis,
Et veſtro poſita eſt aurea ſella foro.
Nunc intrà muros paſtoris buccina lenti
Cantat, & in veſtris oſſibus arva metunt.

Fortè ſuper portæ dux Veius aſtitit arcem ;
    Colloquiumque ſuâ fretus ab urbe dedit.
Dumque aries murum cornu pulſabat aheno ,
    Vineaque inductum longa tegebat opus ,
Coſſus ait , forti melius concurrere campo.
    Nec mora fit , plano ſiſtit uterque gradu.
Dî Latias juvere manus : deſecta Tolumnî
    Cervix Romanos ſanguine lavit equos.
Claudius a Rheno trajectos arcuit hoſtes
    Belligerans vaſti parma relata ducis
Virdomari. genus hic Rheno jactabat ab ipſo ;
    Nobilis erectis fundere geſa rotis.
Illi virgatis jaculantis ab agmine braccis
    Torquis ab incisâ decidit unca gulâ.
Nunc ſpolia in templo tria condita : cauſſa Feretrî,
    Omine quòd certo dux ferit enſe ducem.
Seu , quia victa ſuis humeris hæc arma ferebant ,
    Hinc Feretrî dicta eſt ara ſuperba Jovis.

ELEGIA XI.

CORNELIA PAULO.

DESINE, Paule, meũ lacrymis urgere ſepulcrũ.
    Panditur ad nullas janua nigra preces,
Cùm ſemel infernas intrârunt funera leges ,
    Non exorato ſtant adamante viæ,
Te licèt orantem fuſcæ Deus audiat aulæ ,
    Nempe tuas lacrymas litora ſurda bibent,
Vota movent ſuperos : ubi portitor æra recepit ,
    Obſerat herboſos lurida porta rogos.
Sic mœſtæ cecinere tubæ , cum ſubdita noſtrum
    Detraheret lecto fax inimica caput.
Quid mihi conjugium Pauli , quid currus avorum
    Profuit ? aut famæ pignora tanta meæ ?

Num minùs immites habui Cornelia Parcas ?
En ſum quod digitis quinque levatur onus.
Damnatæ noctes, & vos vada lenta paludes,
Et quæcumque meos implicat unda pedes,
Immatura licèt, tamen huc non noxia veni.
Det pater huic umbræ mollia jura meæ.
Aut ſi quis poſitâ judex ſedet Æacus urnâ,
In mea ſortitâ vindicet oſſa pilâ.
Aſſideant fratres : juxtà Minoia ſella, &
Eumenidum intento turba ſevera foro.
Siſyphe, mole vaces : taceant Ixionis orbes ;
Fallax Tantaleo corripiare liquor ;
Cerberus & nullas hodie petat improbus umbras,
Et jaceat tacitâ lapſa catena ſerâ.
Ipſa loquor pro me, ſi fallo, pœna ſororum
Infelix humeros urgeat urna meos.
Si cui fama fuit per avita trophæa decori,
Afra Numantinos regna loquuntur avos.
Altera maternos exæquat turba Libones ;
Et domus eſt titulis utraque fulta ſuis.
Mox ubi jam facibus ceſſit prætexta maritis,
Vinxit & acceptas altera vitta comas,
Jungor, Paule, tuo, ſic diſceſſura, cubili.
In lapide hôc uni nupta fuiſſe legar.
Teſtor majorum cineres tibi, Roma, colendos,
Sub quorum titulis Africa tonſa jaces ;
Et Perſen proavi ſimulantem pectus Achillis,
Quique tuas proavus fregit, Achille, domos ;
Me neque cenſuræ legem molliſſe, nec ullâ
Labe meâ veſtros erubuiſſe focos.
Non erat exuviis tantis Cornelia damnum :
Quin & erat magnæ pars imitanda domûs.
Nec mea mutata eſt ætas : ſinè crimine tota eſt :
Viximus inſignes inter utramque facem.
Mî natura dedit leges a ſanguine dictas,
Ne poſſim melior judicis eſſe metu.
Quælibet auſteras de me ferat urna tabellas,

Turpior aſſeſſu non erit ulla meo ;
Vel tu , quæ tardam moviſti fune Cybellem ,
Claudia , turritæ rara miniſtra Deæ ;
Vel cui , commiſſos cùm Veſta repoſceret ignes ,
Exhibuit vivos carbaſus alba focos.
Nec te , dulce caput , mater Scribonia , læſi.
In me mutatum quid , niſi fata , velis ?
Maternis laudor lacrymis , urbiſque querelis ;
Defenſa & gemitu Cæſaris oſſa mea.
Ille ſuâ natâ dignam vixiſſe ſororem
Increpat ; & lacrymas vidimus ire Deo.
Et tamen emerui generoſos veſtis honores ,
Nec mea de ſterili facta rapina domo.
Te, Lepide, & te, Paule, meum poſt fata levamen ,
(Condita ſunt veſtro lumina noſtra ſinu)
Vidimus , & fratrem ſellam gemináſſe curulem ;
Conſule quo facto tempore rapta ſoror.
Et bene habet : nunquam mater lugubria ſumſi.
Venit in exſequias tota caterva meas.
Nunc tibi commendo communia pignora natos :
Hæc cura & cineri ſpirat inuſta meo.
Fungere maternis vicibus , pater : illa meorum
Omnis erit collo turba ferenda tuo.
Oſcula cùm dederis tua flentibus , adjice matris.
Tota domus cœpit nunc onus eſſe tuum.
Et ſi quid doliturus eris , ſinè teſtibus illis :
Cùm venient , ſiccis oſcula falle genis.
Sat tibi ſint noctes , quas de me , Paule , fatiges ;
Somniaque in faciem credita ſæpe meam.
Atque ubi ſecreto noſtra ad ſimulacra loqueris ,
Ut reſponſuræ ſingula verba jace.
Seu tamen adverſum mutârit janua lectum ,
Sederit & noſtro cauta noverca toro ;
Conjugium , pueri , laudate & ferte paternum :
Capta dabit veſtris moribus illa manus.
Nec matrem laudate nimis : collata priori
Vertet in offenſas libera verba ſuas.

Seu memor ille meâ contentus manſerit umbrâ,
Et tanti cineres duxerit eſſe meos;
Diſcite venturam jam nunc ſentire ſenectam,
Cœlibis ad curas nec vacet ulla via.
Quod mihi detractum eſt, veſtros accedat ad annos.
Prole meâ Paulum ſic juvat eſſe ſenem.
Filia tu ſpecimen cenſuræ nata paternæ,
Fac teneas unum, nos imitata, virum.
Et ſerie fulcite genus. mihi cymba volenti
Solvitur aucturis tot mea fata malis.
Hæc eſt feminei merces extrema triumphi,
Laudat ubi emeritum libera fama rogum.
Cauſſa perorata eſt: flentes me ſurgite teſtes;
Dum precium vitæ grata rependit humus.
Moribus & cœlum patuit: ſim digna merendo,
Cujus honoratis oſſa vehantur equis.

CN. CORNELII
GALLI
FRAGMENTA,
ET
MAXIMIANI
ELEGIARUM LIBELLUS,
Perperam GALLO *attributus.*

GERARDUS JOANNES VOSSIUS
DE
POETIS LATINIS.

EVSEBIVS IN CHRONIC.

OLYMPIAD. CLXXXVIII. AN. II.

CORNELIUS GALLUS FOROJULIENSIS *Poëta, à quo primùm Ægyptum rectam ſupra diximus, quadrageſimo ætatis ſuæ anno propriâ ſe manu interfecit.* Similiter Donatus in Vita Virgilii. At Maximiani ſunt, quæ Cornelio Gallo tribuuntur vulgò: etiam à Petro Crinito, lib. de Poëtis, Rob. Titio lib. I. Controverſorum locorum cap. XV. & Sebaſtianus Foxius lib. II. de Imitatione, ſive Ratione ſtyli fol. I. qui eum Tibullo & Propertio non inferiorem ait in carmine Elegiaco. Quantò rectiùs Maximianum hunc Poëtam barbarum vocat Yvo Villiomarus, adverſus Titium, quem dixi. Et ſane in Manuſcripto noſtro non Gallo, ſed Maximiano attribuuntur. *&c.*

CN. CORNELII GALLI VITA.

CORNELIUS GALLUS FOROJULIENSIS Orator, ac Poëta clariſſimus, ex infima fortuna in Auguſti amicitiam ſuſceptus, Ægyptum Provinciam Romanorum primus obtinuit: mox quum quædam in convivio per merum faſſus eſſet, in ſuſpicionem conjurationis adductus, damnanduſque Senatui traditus, ob pudorem, propria ſe manu interfecit, anno ætatis ſuæ LXIII. Hunc P. V. Maro uſque adeo ſibi amiciſſimum habuit, ut Bucolica & Georgica in ejus laudibus terminarit. Verum quia in Georgicis pleniores de eo laudes continebantur, jubente Auguſto, in Ariſtei fabulam commutavit. Scripſit Cornelius Gallus Elegiarum libros IV. de Cytheride quadam P. Volumnii libertâ, quam ficto nomine Lycorida appellavit: inque iis imitatus eſt Euphorionem Chalcidicum Poëtam. Laſciviuſculus ſemper fuit: in compoſitione tamen cæteris, qui Elegiam Latinè ſcriptitarunt, durior à Fabio non temerè judicatus. Ejus ſcripta penitus interciderunt, præter hunc unum libellum, quem paulò ante mortem in Ægypto viſus eſt perſcripſiſſe. Nam quum ibi Græcam quandam puellam adamaſſet, nec propter ingraveſcentem jam ætatem ejus libidini ſatiſfacere potuiſſet: materia ſatis opportunè objecta eſt, ut ſenectutis incommoda deſcribens, juveniles ſuos amores recenſeret, ſeque in ſuis carminibus multò meliùs quàm in nummo, ſpectandum effingeret. Nam quòd fuerit Hetruſcus, quòd Orator, quòd Poëta, quòd etiam vinolentus, quòd Lycorida adamarit, quòd Legatus Ægypto præfuerit, hinc manifeſtiſſimè colligitur, quæ ſi quis diligenter animadvertat, fatebitur hunc libellum Cornelii Galli, non alterius fuiſſe, ut quidam parùm prudenter exiſtimarunt.

ASINII

CORNELII GALLI

ELEGIA:

EJUSDEM

EPIGRAMMATA TRIA;

EDENTE ALDO MANUTIO JUNIORE.

CORNELIUS Gallus Aſinii Pollionis filius, inter primos elegiarum ſcriptores connumeratur. Tibullo, & Propertio, ut carminis ſuavitate non comparandus, ita exquiſitiſſimâ Græcorum imitatione, ſententiarum pondere, & beatiſſimâ præterea verborum copiâ, utroque major, & ſplendidior. *Virgilium Maronem* unicè dilexit: à quo Bucolico carmine bis laudatus eſt: & extremum Georgicorum in illius nomine principio apparuiſſe conſtat; verum, juſſu Auguſti: & partium odio, in *Ariſtæi* fabulam poſteà mutatum. Quæ in hac Elegiâ vitio temporis corrupta videbantur, ea intacta reliquimus. Cornelii Galli quæ exſtant edita, *Maximiani* eſſe, qui avorum noſtrorum memoria vixit, teſtatur Lilius Gregorius Gyraldus Dialogo IV. *de Poetis*. Librum ego ſcriptum habeo, in quo *Galli Maximiani* nomine ea leguntur.

GALLI ELEGIÆ

ARGUMENTUM.

Militabat Gallus adverſus Parthos ſub Ventidio, Imperatore clariſſimo. Certior verò factus de valetudine Lycoridos, quam in Urbe reliquerat; hanc in caſtris Elegiam ſcripſit, in qua mirabiliter amantium affectus exprimit: creber eſt ſententiis non vulgaribus, magnificè aſſurgit, nec otioſè digreditur: oratione prætereà ſuaviſſimâ, & verè Romanâ, utitur: ita ut Quintiliani judicium mirari ſubeat, qui Gallum paulo duriuſculum Poëtam interdum vocet.

GALLI ELEGIA.

NON fuit Arſacidum tanti expugnare Seleucen,
Italaque ultori ſigna referre Jovi;
Ut deſiderio noſtri, curaque Lycoris
Heu jaceat menſes pænè ſepulta novem.
Nec tantùm morbus, quantùm gravat ira parentis
Sic premitur geminis una puella malis.
Æqua tamen matris cauſſa eſt: cupit ille paternã,
Impleat ut pulcrâ filia prole domum,
Quid, quod Lena meos avertere tentas amores,
Portat, & occulto grandia dona ſinu?
Ex juvenem laudat, qui munera miſit ab alta
Indole . . . .
Candida quod nullâ lanugine veſtiat ora;

Quod fluat ex toto vertice flava coma;
Quod citharæ cantuſq; ſciens,deinde horrida bella,
Atque ingrata notat tempora militiæ.
Me quoque jam canis narrat ſplendere capillis,
Et quod . . . vulnere tardus eam.
Multa quoque effingit, mentitur, & omnia fluxa
Quam vereor ne ſit noſtra puella fide.
Fœmina naturâ varium, & mutabile ſemper;
Diligat ambiguum eſt, oderit anne magis:
Nil adeo medium. . . . .
Et tantùm conſtans in levitate ſuâ.
Filius Europæ Minos, ſeu poneret arcum,
Sive comam premeret Caſſide pulcher erat:
Non priùs e muris pugnantem regia virgo
Viderat, ac dirus crimina ſuaſit amor.
Acer Amor Deus eſt: fetas domat ille leænas.
Excuſet facinus vindice Scylla Deo:
At pius æternam ſervet ni Juppiter urbem,
Scilicet occiderat Virginis illa dolo.
Sic pereat patrias quicunque inſanus in arces
Mente ruit, pœnas ut ſcelerata dedit.
Obruta virgo jacet, ſervat quoque nomina turris
Illa, triumphator Juppiter unde tonat.
Quid loquor ah demens? roſeæ nec flore juventæ,
Nec capitur miſſis lux mea muneribus.
Non patris Imperium, matris non aſpera juſſa,
Sollicitant, firmo pectore durat amor.
Non ſecus Ægeo moles objecta fragori,
Illa manet, fruſtra ventus & aura furit.
Nec minùs, ut vires paulatim colligit ignis,
Purior accenſo fomite flamma micat.
Illa meos reditus ſpe non præſumit inani,
Et fovet in tacito gaudia certa ſinu.
Me vocat abſentem, me me ſuſpirat in unum,
Et de me noctes cogitat, atque dies.
Quin etiam argento, puroque intexit in auro,
Altera jam caſtris parta lacerna meis.

Illic bellantum juvenum ſtudioſa figuras,
Atque audita levi prælia pingit acu.
Pingit, & Euphratis currentes molliùs undas,
Victriceſque Aquilas ſub duce Ventidio.
Qui nunc Craſſorum manes, direptaque ſigna
Vindicat Auguſti Cæſaris auſpiciis.
Parthe tumens animis, & noſtrâ clade ſuperbe
Hîc quoque Romano ſtratus ab hoſte jaces.
At mea cum primis viceris apparet imago,
Exigit hoc pietas, & bene fidus amor.
Ipſa quoque exprimitur; dejecto pallida vultu
Stat lacrymans, & me pæne vocare putes.
Quam bene, cùm ferrum nondũ prodiret in auras.
Omnia pacis erant, & ſua cuique ſatis,
Dives erat, ſi quis, parvi poſſeſſor agelli,
Severat ille priùs, deinde coquebat olus.
Non locus invidiæ, quamvis vicinus abundè
Et pecus, & meſſes, muſtaque haberet ager.
Liber amor, nulli mulier ſuſpecta marito,
Caſta ſatis, norat ſi qua negare palam.
Tunc Venus . . . . ſpirabat dulciter ignes.
Spiculaque in ſilvis tuta vibrabat amor.
Cur mihi non illis naſci, mea vita, diebus
Contigit? invidit quis bona tanta Deus?
O niveas luces, ô tempora dulcia, verè
Aurea Saturni ſæcla fuere ſenis.
Nunc ferrum erupit, rabieſque aſperrima ferri:
Nunc furor, & cædes . . . . .
. . . .
. . . .
Forſan, & hic noſter tinget cruor hoſpitis arma,
Aut cadet unanimis frater ab enſe meo.
Quid mihi cũ bello? pugnent quibus inclita regna,
Aut quibus ingentes Marte petuntur opes;
Non alias pugnas aliis pugnemus in armis?
Inflet amor lituos, & fera ſigna canat.
Fortis ad occaſum ni pugnem Solis ab ortu,

Detrahat ignavo protinus arma Venus.
Sin cadat ex votis, & res bene geſta feratur,
Ceſſerit e merito cara puella mihi.
Quam . . . . ſinu, aut baſia jungam,
Dum lateri vires, nec ſit amare pudor.
Tunc me vina juvent nardo confuſa, roſiſque
Sertaque, & unguentis ſordida facta coma.
Nec dominæ pudeat gremio captare ſoporem,
Surgere nec mediâ jam veniente die.
Si quis amore vacans irriſerit, imprecor illi
Ardeat, &, quid ſit, diſcat, amare ſenex.
Servus, &, ut noſtros incaſſum laudet amores,
Et ſapit hic, dicat, ſaucius igne novo.
Heu male (crede mihi) ſi quis ſua gaudia differt,
Dũ loquimur, nox eſt mortis, & umbra ſubit.

EPIGRAMMA, SINE TITULO.

OCCURRIS cum manè mihi, ni purior ipſa
Luce nova exoreris, lux mea, diſpeream.
Quod ſi nocte venis, jam verò ignoſcite, Divi,
Talis ab occiduis Heſperus exit aquis.

De duabus Sororibus, meretriculis ex Illyrico, Gentia, & Chloë, quæ Romana caſtra cum matre Lena ſequerentur.

. . . matris amor, deliciumque meum.
Ne verò inter vos odio certare ſorores,
Utrius alba magis, vel minus atra cutis.
Hoc unum certate, ſuos magis urat amores,
Altera nonne oculis, altera nonne comis?
Anne coma ex auro flava eſt tibi, Gentia? an auri
Ex

Ex ipsâ magis eſt bractea flava comâ ?
E Beronicæo detonſum vertice crinem
Retulit eſuriens Græcus in aſtra Conon :
Gentia rapta tibi fiat coma protinus aſtrum,
Et regat Illyricas certior urſa rates.
Cum quatit, & caudam Junonius explicat ales,
Mille oculos, gemmas mille decenter habet.
. . . . . . huc illuc flectat ocellos :
Hinc illinc videas currere mille faces.

IN IMAGINEM PUELLÆ.

SOFRIDES, ſi virgo faces jacularis ocellis,
Et tua neſcio quo murmure labra ſonant ;
Cur non ora mihi jamdudum in verba reſolvis ?

Sequens Epigramma, de Virgilii morte ad Auguſtum, quia Galli à pleriſque creditur, hic adjungere voluimus, quamvìs ab aliis omiſſum.

TEMPORIBUS lætis triſtamur, maxime Cæſar;
Hoc uno amiſſo, quem gemo, Vergilium.
Sed vetuit relegi, ſi tu patiere, libellos ;
In quibus Æneam condidit ore ſacro.
Roma rogat, præcibus totus tibi ſupplicat orbis ;
Ne pereant flammis tot monumenta ducum.
Atque iterū Trojam, ſed major flamma, cremabit :
Fac laudes Italum, fac tua fata legi.
Æneamque ſuum fac major nuncius ornet,
Plus ſatis poſſunt Cæſaris ora Dei.

EX DIALOGO IV.

Hiſtoriæ Poëtarum Lilii Gyraldi.

MIROR quorundam impudentiam, ne dicam amentiam, qui tralaticios quoſdam & ementitos verſus ſub Galli Poëtæ nomine ediderunt; cùm in iis neque phraſis, neque tempus Gallo conveniant, qui tertio & quadrageſimo ſuæ ætatis anno, ſuâ ſibimet manu, teſte Dione, Euſebio, & Ammiano, mortem accerſiit: in iis autem ſenem deſcribit. Sed nec in pleriſque verſibus purus eſt & ſincerus ſermo Latinus, quin & ſyllabarum moræ, & tempora metri leges nonnunquam excedunt. *Maximiani* verò nugatoris cujuſdam, & nebulonis potius, eorum verſus plurimi ſunt. Ex vetuſtioribus enim adhuc quibuſdam exemplaribus, in quibus *Maximiani* ipſius nomen legitur, illius, inquam, Maximiani, cujus & inſignis Grammaticæ nugator Alexander nugas irridet. Unam verò vel alteram Elegiam Galli eſſe non abnuerim. Sic & illud Galli Epigramma à pleriſque creditur, quod de Vergilii morte ad Auguſtum legitur:

Temporibus lætis triſtamur, maxime Cæſar.

& reliqua, quæ mox legiſti, & quæ etiam leges in Catalectis Vergilianis.

CN. CORNELII GALLI

VEL POTIUS

MAXIMIANI

ELEGIARUM LIBELLUS.

ELEGIA PRIMA.

SENECTUTIS DESCRIPTIO.

ÆMULA cur ceſſas finem properare Senectus?
Cur & in hoc feſſo corpore tarda ſedes?
Solve precor miſeram tali de carcere vitam,
Mors eſt jam requies, vivere pœna mihi.
Non ſum qui fueram; periit pars maxima noſtri:
Hoc quoque quod ſupereſt, languor, & horror habet.
Lux gravis in luctu, rebus gratiſſima lætis.
Quodque omni eſt pejus funere, velle mori.
Dum juvenile decus, dum mens ſenſuſque manebat,
Orator toto clarus in orbe fui.
Sæpe poëtarum mendacia dulcia finxi,
Et veros titulos res mihi ficta dedit.
Sæpe peroratâ percepi lite coronam,
Et data ſunt linguæ præmia grata meæ,

Quæ cum defunctis jam ſunt immortua membris ;
Heu ſenibus vitæ portio quanta manet !
Nec minor his aderat ſublimis gratia formæ :
Quæ, vel ſi deſint cætera multa, placet.
Quin etiam virtus fulvo pretioſior auro,
Per quam præclarum plus micat ingenium ;
Si placuit canibus denſos circundare ſaltus,
Occubuit telis præda petita meis,
Si libuit celeres arcu tentare ſagittas,
Proſtravi multas non ſine laude feras.
Dulce fuit madidam ſi fors verſare palæſtram ;
Implicui validis lubrica membra toris.
Nunc agili curſu cunctos anteire ſolebam :
Nunc tragicos cantus exſuperare meo.
Augebat meritum dulcis miſtura bonorum :
Ut ſemper varium plus micat artis opus.
Nam quæcunque ſolent per ſe perpenſa placere :
Alterno potiùs vincta decore placent.
Has inter virtutis opes, tolerantia rerum
Spernebat cunctas inſuperata minas.
Vertice nudato ventos pluviaſque ferebam :
Non mihi ſolſtitium, non grave frigus erat :
Innabam gelidas Tyberini fluminis undas.
Nec metui dubio credere membra freto.
Quamvis exiguo poteram requieſcere ſomno,
Et quamvis modico membra fovere cibo.
At ſi me ſubitò vinoſus repperit hoſpes,
Aut fecit lenis ſumere vina dies,
Ceſſit & ipſe pater Bacchus, ſtupuitque bibentem ;
Et qui cuncta ſolet vincere, victus abit.
Haud facile eſt animum tantis inflectere rebus,
Ut res oppoſitas mens ferat una duas.
Hoc quoq; virtutum quondam certamine magnum
Socratem palmam promeruiſſe ferunt.
Hinc etiam rigidum memorant valuiſſe Catonem ;
Non res in vitium, ſed male facta cadunt.
Intrepidus quæcunque forent, ad utrumque ferebar :

Cedebant animo triſtia cuncta meo.
Pauperiem, modico contentus, ſemper amavi:
Et rerum dominus, nil cupiendo, fui.
Tu me ſola tibi ſubdis, miſeranda Senectus,
Cui cedit quidquid vincere cuncta poteſt.
In te corruimus: tua ſunt quæcunque fatiſcunt:
Ultima quæque tuo conficis ipſa malo.
Ergo his ornatum meritis Etruria noſtris,
Optabat natis me ſociare ſuis:
Sed mihi dulce magis reſoluto vivere collo,
Nullaque conjugii vincula grata pati.
Ibam per mediam vernali corpore Romam,
Spectandus cunctis undique virginibus.
Quæque peti poterat, fuerat vel fortè petita,
Erubuit vultus viſa puella meos.
Et nunc ſubridens latebras fugitiva petebat,
Non tamen effugiens, tota latere volens.
Sed magìs ex aliquâ cupiebat parte videri:
Lætior hoc multò, quòd malè tecta foret.
Sic cunctis formoſus ego, gratuſque videbar
Omnibus, & ſponſus ſic Genialis eram.
Sed tantùm ſponſus: nam me natura pudicum
Fecerat, & caſto pectore durus eram.
Nam dum præcipuæ cupio me jungere formæ,
Permanſi viduo frigidus uſque toro.
Omnis fœda mihi, atq; omnis mihi ruſtica viſa eſt,
Nullaque conjugio digna puella meo.
Horrebam tenueis, horrebam corpore pingueis:
Nec mihi grata brevis, nec mihi longa fuit.
Cum mediâ tantùm dilexi ludere formâ:
Major enim mediis gratia rebus ineſt.
Corporis has noſtri mollis laſcivia parteis
Incolit: has ſedes mater amoris habet.
Quærebam gracilem, ſed non quæ macra fuiſſet:
Carnis ad officium carnea membra placent.
Sic quod in amplexu delectat ſtringere corpus,
Ne lædant preſſum quælibet oſſa latus.

Candida contempſi, niſi quæ ſuffuſa rubore
  Vernarent propriis ora ſerena roſis.
Hunc Venus ante alios ſibi vendicat ipſa colorem,
  Diligit & florem Cypris ubique ſuum.
Aurea cæſaries, demiſſaque, lactea cervix,
  Vultibus ingenuis viſa decere magìs.
Nigra ſupercilia, & frons libera, lumina nigra,
  Urebant animum ſæpè notata meum.
Flammea dilexi, modicumque tumentia, labra,
  Quæ mihi guſtanti baſia plena darent.
In tereti collo viſum pretioſius aurum,
  Gemmaque judicio plus radiare meo.
Singula turpe ſeni quondam quæſita referre:
  Et quod tunc decuit, jam modò crimen habet.
Diverſos diverſa juvant: non omnibus annis
  Omnia conveniunt: res priùs apta, nocet.
Exultat levitate puer, gravitate ſenectus:
  Inter utrumque manens ſtat juvenile decus.
Hunc tacitum, triſtemque decet; ſit clarior ille
  Lætitiâ, & linguæ garrulitate ſuæ.
Cuncta trahit ſecum, vertitque volubile tempus,
  Nec patitur certa currere quemque via.
Nunc quia longa mihi gravis eſt, & inutilis ætas,
  Vivere cùm nequeam, ſit mihi poſſe mori.
O quàm dura præmit miſeros conditio vitæ:
  Nec mors humano ſubjacet arbitrio.
Dulce mori miſeris, ſed mors optata recedit:
  At cùm triſtis erit, præcipitata venit.
Me verò heu tantis defunctum partibus olim,
  Tartareas vivum conſtat inire vias.
Jam minor auditus, guſtus minor, ipſa minora
  Lumina, vix tactu noſcere certa queo.
Nullus dulcis odor, nulla eſt mihi grata voluptas.
  Senſibus expertem quis ſupereſſe putet?
En Lethæa meam ſubeunt oblivia mentem,
  Nec confuſa ſui jam meminiſſe poteſt.
Ad nullum conſurgit opus, cùm corpore languet:

Atque intenta ſuis obſtupet ipſa malis.
Carmina nulla cano : cantandi ſumma voluptas
Heu fugit, & vocis gratia vera perit.
Non fora ſollicito, nec blanda poëmata fingo,
Litibus, heu, rapidis commoda dura ſequor.
Ipſaque me ſpecies quondam dilecta reliquit :
Et videor formæ mortuus eſſe meæ.
Pro niveo, rutiloque priùs, nunc inficit ora
Pallor, & exſanguis, funereuſque color.
Aret ſicca cutis, rigidi ſtant undique nervi,
Et lacerant uncæ tabida membra manus.
Quondam ridentes oculi : nunc fonte perenni
Deplangunt pœnas nocte, dieque ſuas.
Et quos grata priùs ciliorum ſerta tegebant,
Deſuper incumbens hiſpida ſilva premit.
Ac velut incluſi cæco conduntur in antro :
Neſcio quid torvum, vel furiale vident.
Jam pavor eſt vidiſſe ſenem : nec credere poſſis
Hunc hominem, humanâ qui ratione caret.
Si libros repeto, duplex ſe litera findit,
Largior occurrit pagina nota mihi.
Claram per nebulas videor mihi cernere lucem ;
Nubila ſunt oculis ipſa ſerena meis.
Eripitur ſine nocte dies : caligine cæcâ
Septum Tartareo quis neget eſſe loco ?
Talia quis demens homini perſuaſerit auctor,
Ut cupiat voto turpior eſſe ſuo ?
Jam ſubeunt morbi, ſubeunt diſcrimina mille :
Jam dulces epulæ, deliciæque nocent.
Cogimur à gratis animum ſuſpendere rebus.
Atque ut vivamus, vivere deſinimus.
Et jam me dudum, cui nulla adverſa nocebant,
Ipſa, quibus regimur, nunc alimenta gravant.
Eſſe libet ſaturum, ſaturum mox eſſe pigebit.
Præſtat ut abſtineam, aſt abſtinuiſſe nocet.
Quæ modò profuerat, contraria redditur eſca ;
Faſtidita jacet, quæ modò dulcis erat.

Non Veneris ſunt grata mihi, nec munera Bacchi,
 Nec quidquid vitæ fallere damna ſolet.
Sola jacens natura manet, quæ ſponte per horas
 Solvitur, & vitio carpitur ipſa ſuo.
Nec toties, experta mihi medicamina proſunt,
 Non ægris quidquid ferre ſolebat opem.
Sed cum materiâ pereunt quæcunque parantur,
 Fit magìs & damnis triſtior urna meis.
Non ſecus inſtantem cupiens fulcire ruinam,
 Diverſis contrà nititur objicibus,
Donec longa dies, omni compage ſolutâ,
 Ipſum cum rebus ſubruat auxilium.
Quid, quòd nulla levant animum ſpectacula rerum,
 Nec mala tot vitæ diſſimulare licet.
Turpe ſeni vultus nitidi, veſteſque decoræ,
 Atque etiam eſt ipſum vivere turpe ſenem.
Crimen amare jocos, crimen convivia, cantus:
 O miſeri, quorum gaudia crimen habent.
Quid mihi divitiæ, quarum ſi demeris uſum,
 Quamvìs largus opum, ſemper egenus ero.
Imò etiam pœna eſt partis incumbere rebus,
 Quas cùm poſſideas, eſt violare nefas.
Non aliter ſitiens vicinas Tantalus undas
 Captat, & appoſitis abſtinet ora cibis.
Efficior cuſtos rerum magìs ipſe mearum,
 Conſervans aliis, quæ periere mihi.
Sicut in auricomis pendentia plurimus hortis
 Pervigil obſervat non ſua poma draco.
Hinc me ſolicitum torquent ſuper omnia curæ:
 Hinc requies animo non datur ulla meo.
Quærere quæ nequeo, ſemper retinere laboro,
 Et retinens ſemper nil tenuiſſe puto.
Stat dubius, tremuluſque ſenex, ſemperq; malorum
 Credulus, & ſtultus, quæ facit ipſe, timet.
Laudat præteritos, præſentes deſpicit annos:
 Hoc ſolum rectum, quod ſapit ipſe, putat.
Se ſolum doctum, ſe judicat eſſe peritum:

Et quod ſit ſapiens, deſipit indè magìs.
Multa licet nobis referens, eademque revolvens
Horret, & alloquium conſpuit ipſe ſuum.
Deficit auditor, non deficit ipſe loquendo.
O ſolâ fortes garrulitate ſenes.
Omnia nequidquam clamoſis vocibus implet.
Nil ſatìs eſt; horret, quæ placuere modò.
Arridet de ſe ridentibus, ac ſibi plaudens,
Incipit opprobrio lætior eſſe ſuo.
Hæ ſunt primitiæ mortis: his partibus ætas
Defluit, & pigris greſſibus ima petit.
Non habitus, non ipſe color, non greſſus euntis,
Non ſpecies eadem, quæ fuit antè, manet.
Labitur ex humeris demiſſo corpore veſtis:
Quæque brevis fuerat, jam modò longa mihi eſt.
Contrahimur, miroque modo decreſcimus ipſi:
Diminui noſtri corporis oſſa putes.
Nec cœlum ſpectare licet: ſed prona Senectus
Terram, à quâ genita eſt, & reditura videt.
Fitque tripes, prorſus quadrupes, ut parvulus infans,
Et per ſordentem flebilè ſerpit humum.
Ortus cuncta ſuos repetunt, matremque requirunt:
Et redit ad nihilum, quod fuit antè nihil.
Hinc eſt quòd baculo incumbens ruitura Senectus,
Aſſiduo pigram verbere pulſat humum.
Et numeroſa movens crebro veſtigia paſſu,
Talia rugato creditur ore loqui.
Suſcipe me genitrix, nati miſerere laborum,
Membra velis gremio feſſa fovere tuo.
Horrent me pueri; nequeo velut antè videri.
Horrendos partus cur ſinis eſſe tuos?
Nil mihi cùm ſuperis, explevi munera vitæ,
Redde, precor, patrio mortua membra ſolo.
Quid miſeros variis prodeſt ſuſpendere pœnis?
Non eſt materni pectoris iſta pati.
His dictis, trunco titubanteis ſuſtinet artus,
Neglecti repetens ſtramina dura tori.

Quo poſtquàm jacuit, miſero quid funere differt?
  Heu, tantùm attriti corporis oſſa vides.
Cumque magis jaceam ſemper, vivamque jacendo:
  Quis ſub vitali me putet eſſe loco?
Jam pœna eſt totum quod vivimus: urimur æſtu,
  Officiunt nebulæ, frigus, & aura nocet.
Ros lædit, modicoque etiam corrumpimur imbre:
  Veris, & autumni lædit amœna dies.
Hinc miſerum ſcabies, hinc tuſſis anhela fatigat,
  Continuos gemitus ægra Senectus habet.
Hos ſupereſſe rear, quibus & ſpirabilis aër:
  Et lux, quâ regimur, redditur ipſa gravis?
Ipſa etiam cunctis requies gratiſſima ſomnus
  Abvolat, & ſerâ vix mihi nocte redit.
Vel ſi laſſatos nunquam dignabitur artus,
  Turbidus in quantis horret imaginibus?
Mollia fulcra tori duris ſunt cotibus æqua:
  Parva licèt, magnum pallia pondus habent.
Cogor per mediam turbatus ſurgere noctem,
  Multaque, ne patiar deteriora, pati.
Vincimur infirmi defectu corporis: & quà
  Noluero, infelix, hac ego parte trahor.
Omnia naturæ ſolvuntur viſcera noſtræ,
  Et tam præclarum quod male mutat opus.
His veniens onerata malis inopina Senectus,
  Cedere ponderibus ſe docet ipſa ſuis.
Ergo quis has cupiat per longum ducere pœnas?
  Paulatimque animâ deficiente mori?
Morte mori meliùs, quàm vitam ducere mortis,
  Et ſenſus membris ſic ſepelire ſuis.
Non queror, heu, longi quòd totum ſolvitis anni,
  Improba naturæ dicere jura nefas.
Deficiunt validi longævò tempore tauri:
  Et quondam pulcher, qui modò turpis, equus.
Fracta diu rabidi compeſcitur ira Leonis:
  Lentaque per ſenium Caſpia tigris erit.
Ipſa etiam veniens conſumet ſaxa vetuſtas:

Et nullum eſt, quod non tempore cedat, opus.
Sed mihi venturos meliùs prævertere caſus,
Atque infelices anticipare dies.
Pœna minor, certam ſubitò perferre ruinam,
Quod timeas graviùs ſuſtinuiſſe diu.
At quos fert alios quis poſſit dicere caſus ?
Hoc quoque difficile eſt commemoraſſe ſeni.
Jurgia, contemptus, violentaque, damna ſequuntur:
Nec quiſquam ex tantis præbet amicus opem.
Ipſi me pueri, atque ipſæ ſinè lite puellæ,
Turpe putant dominum jam vocitare ſuum.
Irrident greſſus, irrident denique vultum,
Et tremulum, quondam quod timuere, caput.
Cùmque nihil videam, tamen hoc ſpectare licebit.
Ut gravior miſero pœna ſit iſta mihi.
Felix qui meruit tranquillam ducere vitam,
Et lætos ſtabili claudere ſine dies.
Dura ſatis miſeris memoratio priſca bonorum:
Et graviùs ſummo culmine miſſa ruunt.

ELEGIA II.

NON DESPICIENDA SENECTUS.

EN dilecta mihi nimiùm formoſa Lycoris,
Cùm qua mens eadem, res fuit una mihi.
Poſt multos quibus indiviſi viximus annos,
Reſpuit amplexus, heu, ſtupefacta meos.
Jamque alios juvenes, alioſque requirit amores:
Me vocat imbellem, decrepitumque ſenem.
Nec meminiſſe volet tranſactæ dulcia vitæ,
Nec quòd me potiùs reddidit ipſa ſenem.
Imò etiam cauſſas ingrata, ac perfida fingit,
Ut ſpretus vitio judicer eſſe meo.

Hæc me præteriens cùm dudum fortè videret,
Expuit, obductis veſtibus ora tegens.
Hunc ego dilexi? meque hic complexus amavit?
Huic ego ſæpè, nefas, oſcula blanda dedi?
Nauſeat, & priſcum vomitu ceu fundat amorem,
Imponit capiti plurima dira meo.
Heu, quid longa dies nunc affert? ut ſibi quiſquam
Quondam dilectum prodere turpe putet?
Nonne fuit meliùs tali me tempore fungi,
Quo nulli meritò deſpiciendus eram:
Quàm poſtquàm periit quidquid fuit antè decoris,
Extinctum meritis vivere criminibus?
Jam nihil eſt totum quod viximus: omnia ſecum
Tempus præteriens, horaque ſumma trahit.
Et quamvìs nivei circumdant tempora cani,
Et jam cæruleus inficit ora color.
Præſtát adhuc, nimiumque ſibi ſpecioſa videtur,
Atque annos mecum deſpicit illa ſuos.
Et fateor, primæ retinet monumenta figuræ,
Atque inter cineres condita flamma manet.
Ut video, pulchris etiam vos parcitis anni,
Nec veteris formæ gratia tota perit.
Relliquiis veterum juvenes paſcuntur amorum,
Et ſi quid nunc eſt, quod fuit antè, placet.
Ante oculos ſtatuunt primævi temporis actus,
Atque in præteritum luxuriantur opus.
Et quia nos totus membrorum deſerit uſus,
Nullos amplexus, quos remoretur, habet.
Sed miſeris ſolus ſupereſt poſt omnia luctus.
Quot bona tunc habui, tot modò damna fleo.
Ergo velut pecudum præſentia ſola manebunt?
Nil de tranſactis, quod memoretur, erit?
Cùm fugiant & bruta novos animalia campos,
Et repetant celeres paſcua nota greges,
Sub qua decubuit requieſcens diligat umbram
Taurus, & amiſſum quærat ovile pecus,
Dulcius in ſolitis cantet philomela rubetis,

Sitque ſuum rapidis dulce cubile feris,
Tu tantùm bene nota tibi, atque experta relinquis
Hoſpitia, & potiùs non manifeſta petis?
Nonne placet meliùs certis confidere rebus?
Eventus varios res nova ſemper habet.
Sum grandævus ego, nec tu minùs alba capillis:
Par ætas animos conciliare ſolet.
Si modò non poſſum, quondam potuiſſe memento:
Sit ſatìs ut placeam, me placuiſſe priùs.
Permanet in validis reverentia priſca colonis:
Quod fuit in vetulo milite, miles amat.
Ruſticus expertum deflet cecidiſſe juvencum:
Cum quo conſenuit miles honorat equum.
Nec me adeò primis ſpoliavit floribus ætas;
En facio verſus, & mea facta cano.
Sit gravitas, ſitque ipſa tibi veneranda Senectus:
Sit quòd te noſti vivere velle diu.
Quis ſuam in alterius condemnet crimine vitam?
Et quò prætendit claudere certet iter?
Dicere ſi fratrem, ſeu dedignaris amicum,
Dic patrem, affectum nomen utrumque tenet.
Vincat honor luxum, pietas ſuccedat amori:
Plus ratio, quamvìs cæca, valere ſolet.
His lacrymis longos, quantum fas, flevimus annos:
Eſt grave, quod doleat, commemorare diu.

****

ELEGIA III.

NARRAT FACTA JUVENTUTIS.

NUNC operæ pretium eſt quædam memorare juventæ,
Atque Senectutis pauca referre meæ:
Quò lector mentem rerum vertigine fractam

Erigat, & mœſtum noſcere curet opus.
Captus amore tuo, demens Aquilina, ferebar,
Pallidus, & triſtis, captus amore tuo.
Nondũ, quid ſit amor, vel quid Venus ignea, norã:
Torquebar potiùs ruſticitate meâ.
Nec minùs illa meâ percuſſa à cuſpide, flagrans
Errabat, totâ non capienda domo.
Stamina penſa procul, nimiùm dilecta, jacebant:
Solus amor cordi, curaque ſemper erat.
Nec reperire viam, quâ cæcum paſceret ignem,
Docta, nec alternis reddere verba notis.
Tantùm in conſpectu ſtudio perſtabat inani,
Anxia vel ſolo lumine corda fovens.
Pædagogus adit me: illam triſtiſſima mater
Servabat, tanti pœna ſecunda mali.
Prenſabantque oculos, nutuſque per omnia noſtros,
Quique ſolet mentis ducere ſigna color.
Dum licuit, votum tacitè compreſſimus ambo,
Et variâ dulceis teximus arte dolos.
At tandem teneram rupit verecundia frontem,
Nec valuit penitus flamma recepta tegi,
Mox captare locos, & tempora cœpimus ambo,
Atque ſuperciliis, luminibuſque loqui.
Fallere ſolicitos, ſuſpenſos ponere greſſus,
Et totâ nullo currere nocte ſono.
Nec longum, genitrix furtivum ſenſit amorem,
Et medicare parans vulnera vulneribus
Increpitat, cæditque; ignes in pectore creſcunt,
Ut ſolet adjecto creſcere flamma rogo.
Concipiunt geminum flagrantia corda timorem,
Et ſic permiſto ſævit amore dolor.
Tunc me viſceribus perterrita quærit anhelis,
Emptum ſuppliciis quem putat eſſe ſuis.
Nec memorare pudet, turpeiſque revolvere verſus,
Imò etiam gaudens imputat illa mihi.
Pro te ſuſceptos juvat, inquit, ferre labores:
Tu pretium tanti dulce cruoris eris.

Sit modò certa fides, atque inconcuſſa voluptas :
Quæ nihil imminuit paſſio, nulla fuit.
His egomet ſtimulis angebar ſemper, & ardens
Languebam : nec ſpes ulla ſalutis erat.
Prodere non auſus carpebar vulnere cæco :
Sed ſtupor, & macies vocis habebat opus.
Hìc mihi, magnarum ſcrutator maxime rerum,
Solus Bobeti fers miſeratus opem.
Nam cùm me curis intentum ſæpè videres,
Nec poſſes cauſſas noſcere triſtitiæ :
Tandem proſpiciens tali me peſte teneri,
Mitibus alloquiis pandere clauſa jubes.
Dic, ait, unde novo correptus carperis igne ?
Dic precor, & dicti ſume doloris opem.
Non intellecti nulla eſt curatio morbi,
Ut magis incluſis ignibus antè fremunt.
Dum pudor eſt tam fœda loqui, vitiumque fateri,
Agnovit taciti conſcia ſigna mali.
Mox ait : occultæ ſatis eſt res prodita cauſſæ :
Pone metum, veniam vis tibi tanta dabit.
Proſtratus pedibus verecunda ſilentia rupi,
Cum lacrymis referens ordine cuncta ſuo.
Fare, ait, ut placidæ potiaris munere formæ ;
Reſpondi ; pietas talia velle fugit.
Solvitur in riſum, exclamans, prô mira voluptas.
Caſtus amor Veneris, dicito, quando fuit ?
Parcere dilectæ, juvenis, deſiſte puellæ,
Impius huic fueris, ſi pius eſſe velis.
Unguibus, & morſu teneri paſcuntur amores :
Vulnera non refugit, res magìs apta plagæ
Intereà donis permulcet corda parentum,
Et pretio facileis in mea vota trahit.
Auri cæcus amor nativum vincit amorem :
Cœperunt gnatæ crimen amare ſuæ.
Dant vitiis, furtiſque locum : dant jungere dextras,
Et totum ludo concelebrare diem,
Permiſſum fit vile nefas : & languidus ardor.

Vicerunt morbum languida corda ſuum.
Illa nihil quæſita videns procedere, cauſſam
Odit, & illæſo corpore triſtis abit.
Projeci vanas ſanato pectore curas,
Et ſubitò didici quàm miſer antè fui.
Salve ſancta, inquam, ſemperque intacta maneto
Virginitas, per me plena pudoris eris.
Quæ poſtquàm perlata viro ſunt omnia tuto,
Meque videt fluctus exſuperaſſe meos:
Macte, inquit, iuvenis proprii dominator amoris,
En de contemptu ſume trophæa tuo.
Arma tibi Veneris, cedantque Cupidinis arcus:
Cedat & armipotens ipſa Minerva tibi,
Si tibi peccandi ſtudium permiſſa poteſtas
Abſtulit, atque ipſum talia velle fugit.
Ingrati, triſtes pariter diſceſſimus ambo,
Diſcidii ratio vita pudica fuit.

ELEGIA IV.

INITIA SUI NARRAT AMORIS.

RESTAT adhuc alios, turpeiſque revolvere caſus,
Atque aliquo molli paſcere corda joco.
Conveniunt etenim deliræ ignava Senectæ,
Aptaque ſunt operi carmina vana meo.
Sic vicibus variis, alternis volvimur annis,
Et mutata magis tempora grata mihi.
Virgo fuit, ſpecies dederat cui candida nomen,
Candida, diverſis ſtat bene compta modis,
Huic ego per totum vidi ſplendentia corpus
Cymbala multiplices edere pulſa ſonos.
Nunc niveis digitis, nunc pulſans pectine chordas,
Arguto

Arguto quidquid murmure dulce loqui.
Hanc ego ſaltantem ſubitò correptus amavi,
Et cœpi tacitus vulnera grata pati.
Sic me diverſis tractum de partibus, una
Carpebat variis pulcra puella modis.
Singula viſa ſemel, ſemper memorare libebat,
Hærebantque animo nocte, dieque meo.
Sæpè velut viſæ lætabar imagine formæ,
Et procul abſentis voce, manuque frui.
Sæpè velut præſens fuerit, mecum ipſe loquebar:
Cantabam dulceis, quos ſolet illa modos.
O quoties demens, quoties ſine mente ferebar,
Nec, puto, fallebar, nec bene ſanus eram.
Atque aliquis, cui cæca foret bene nota voluptas,
Cantat cantantem, Maximianus amat.
Certè difficile eſt abſcondere pectoris æſtus,
Panditur & clauſo ſæpiùs ore furor.
Nam ſubitò inficiens vultum pallorque, ruborque,
Interdum certæ vocis habebat opus.
Nec minùs ipſa meas prodebant ſomnia curas,
Somnia ſecreti non bene fida mei.
Nam cùm ſopitos premerent oblivia ſenſus,
Confeſſa eſt facinus conſcia lingua ſuum.
Candida, clamabam propera: cur Candida ceſſas?
Nox abit, & furtis lux inimica venit.
Proximus ut genitor mecum comitatus amatæ
Virginis, in gelida fortè jacebat humo:
Illius ad nomen turbatos excitat artus:
Exilit, & natam credit adeſſe ſuam.
Omnia colluſtrans, toto me pectore ſomnum
Proſpicit afflantem, nec meminiſſe mei.
Vana putas? an vera ſopor ludibria jactat?
Et te verus, ait, pectoris ardor habet?
Credo equidem aſſuetas animo remeare figuras,
Et fallax ſtudium ludit imago ſuum.
Stat tamen attonitus, perplexaque murmura captat,
Et tacitis precibus dicere plura rogat.

Sic ego, qui cunctis ſanctæ gravitatis habebar;
 Proditus indicio ſum miſer ipſe meo.
Et nunc infelix tota eſt ſine crimine vita,
 Et peccare ſenem non potuiſſe pudet.
Deſerimur vitiis, fugit indignata voluptas:
 Et quod non poſſum, non potuiſſe juvat.
Hoc etiam meminiſſe licet, quòd ſerior ætas
 Impulit, & gemitus quos mihi læta dedit.
Has ſed quis poſſit naturæ adſtringere parteis?
 Gnarus, & ut ſapiens noxia ſæpè velit?
Interdum rapimur vitiis, trahimurque volentes,
 Et, quæ non capiunt, pectora bruta volunt.

ELEGIA V.

MULIER FINGENS AMOREM.

MISSUS ad Eoas legati munere functus,
 Tranquillum cunctis nectere pacis opus,
Dum ſtudeo geminæ componere fœdera pacis,
 Inveni cordis bella nefanda mei.
Hìc me ſuſcipiens Etruſcæ gentis alumnum,
 Involvit patriis Graia puella dolis.
Nam cùm ſe noſtro captam ſimularet amore,
 Me potiùs vero fecit amore capi.
Pervigil ad noſtras aſtabat nocte feneſtras,
 Neſcio quid Græco murmure dulce canens.
Nunc aderant lacrymæ, gemitus, ſuſpiria, pallorq;
 Et quidquid nullum fingere poſſe putes.
Sed velut afflictam nimiùm miſeratus amantem,
 Efficior potiùs tunc miſerandus ego.
Hæc erat egregiæ formæ, vultûſque modeſti,
 Grata, micans oculis, nec minùs arte placens.
Docta loqui digitis, & carmina fingere docta,

Et reſponſuram ſolicitare lyram.
Illam Sireniis ſtupefactus cantibus æquans,
Efficior demens alter Ulyſſes ego.
Et quia non poteram tantas evadere moles;
Neſcius in ſcopulos, & vada cæca feror.
Quid referam greſſus certâ ſe lege moventeis?
Suſpenſoque novis paſſibus ire pedes?
Grande erat inflexos gradibus numerare capillos,
Grande erat in niveo pulchra colore coma.
Urebant oculos duræ, ſtanteſque papillæ,
Et quas aſtringens clauderet una manus.
Ah quantùm mentem ſtomachi fultura movebat,
Atque ſub exhauſto pectore pingue femur.
Urebar teneros adſtringere fortiter artus,
Viſa per amplexus oſſa ſonare meos.
Grandia clamabam nimiùm me brachia lædunt,
Non tulerant pondus ſubdita membra ſuum.
Dirigui, quantuſque fuit calor iſte reliquit,
Et nata eſt veniæ cauſſa pudenda meæ.
Non ſic lac tenerum permiſta coagula reddunt,
Nec liquidi mellis ſpuma liquoris erit.
Succubui fateor, Graiæ tum neſcius artis:
Succubui Tuſcâ ſimplicitate ſenex.
Qua defenſa ſuo ſuperata eſt Hectore Troja,
Unum non poterat fraus ſuperare ſenem.
Muneris invicti curam, ſtudiumque reliqui,
Deditus imperiis ſæve Cupido tuis.
Nec memorare pudet tali me vulnere victum,
Subditus his flammis Jupiter ipſe fuit.
Sic mihi prima quidem nox affuit, & ſua ſolvit
Munera, grandævo vix ſubeunda viro.
Proxima deſtituit vires, vacuuſque receſſit
Ardor, & in Venerem ſegnis ut antè fui.
Illa, velut proprium repetens infeſta tributum,
Inſtat, & increpitans, debita reddis? ait.
Sed nihil hic clamor, nil ſermo mitis agebat:
Quod natura negat, reddere nemo poteſt.

Erubui, ſtupuique: omneis verecundia motus
Abſtulit, & blandum terror ademit opus.
Contrectare manu cœpit frigentia membra,
Meque etiam digitis ſolicitare ſuis.
Nil mihi torpenti, nil tactis profuit illis:
Reſtitit in medio frigus, ut antè, foco.
Quæ te crudelis rapuit mihi femina? dixit,
Cujus ab amplexu feſſus ad arma redis?
Jurabam curis animum mordacibus uri,
Nec poſſe ad luxum triſtia corda trahi.
Illa dolum credens, non falles, inquit, amorem:
Plurima cæcus amor lumina ſemper habet.
Quin potiùs placido noli unquam parcere ludo:
Projice triſtitias, & renovere jocis,
Obtundunt ſiquidem curarum pondera ſenſus:
Intermiſſa minus ſarcina pondus habet.
Tunc egomet toto nudatus corpore lecto,
Effuſis lacrymis talia verba dedi.
Cogimur, heu, ſegnes crimen, vitiumque fateri,
Ne meus extinctus fortè putetur amor.
Me miſerum, cujus non eſt culpanda voluptas,
Judicor infelix debilitatis ope.
En longo confecta ſitu tibi tradimus arma,
Arma miniſteriis quippe dicata tuis.
Fac quodcunque potes, nos cedimus: hoc tamen ipſe
Grandior eſt hoſtis, quò minùs ardet amor.
Protinus Argivas admovit turpiter arteis,
Meque cupit flammis vivificare ſuis.
Aſt ubi dilecti perſenſit funera membri;
Nec velut expoſitum ſurgere vidit opus,
Erigitur, viduoque toro lacrymata recumbens,
Vocibus his luctus, & ſua damna fovet.
Mentula feſtorum cultrix operoſa dierum
Quondam divitiæ, delitiæque meæ,
Quo te dejectam lacrymarum gurgite plangam?
Quæ de tot meritis carmina digna feram?
Tu mihi flagranti ſuccurrere ſæpè ſolebas,

Atque æſtus animi ludificare mei.
Tu mihi per totam cuſtos gratiſſima noctem,
Conſors lætitiæ, triſtitiæque meæ.
Conſcia ſecreti ſemper fidiſſima noſtri,
Aſtans in noſtris pervigil obſequiis.
Quò tibi fervor abit, per quem feritura placebas?
Quò tibi criſtatum, vulniferumque caput?
Nempe jaces nullo, ut quondam, ſuffuſa rubore,
Pallida demiſſo vertice nempe jaces.
Nil tibi blanditiæ, nil dulcia carmina proſunt,
Non quidquid mentem ſolicitare ſolet.
Sic velut expoſito meritam te funere plango,
Occidit aſſiduo quod caret officio.
Hæc ego cum lacrymis deducta voce canentem
Irridens, dictis talibus increpui.
Dum defles noſtri languorem femina membri,
Oſtendis morbo te graviore premi.
Vade, inquam, felix, ſemper felicibus apta,
Et tibi cognatis utere deliciis.
Illa furens, credo quod neſcis perfide, dixit;
Non fleo privatum, ſed generale Chaos.
Hæc genus humanum, pecudum, volucrumque ferarumque,
Et quidquid toto ſpirat in orbe, creat.
Hac ſinè diverſi nulla eſt concordia ſexûs,
Hac ſinè conjugii gratia ſumma perit.
Hæc geminas tanto conſtringit fœdere menteis,
Unius ut faciat corporis eſſe duos.
Pulcra licèt pretium ſi deſit, femina perdit,
Hæc ſi defuerit, vir quoque turpis erit.
Hæc ſi gemma micans rutilum non conterat aurum,
Æternum fallax, mortiferumque genus.
Tecum pura fides, ſecretaque certa loquuntur,
O verè pretium, fructiferumque bonum.
Cedunt cuncta tibi, quodque eſt ſublimius, ultro
Cedunt imperiis maxima quæque tuis.
Nec ſubtracta gemunt, ſed ſe tibi ſubdere gaudent,

Vulnera ſunt iræ proſperiora tuæ.
Ipſa etiam totum moderans ſapientia mundum,
Porrigit invitas ad tua jura manus.
Sternitur icta tuo votivo vulnere virgo,
Et percuſſa novo læta cruore jacet.
Flet tantum, ridetque ſuum laniata dolorem,
Et percuſſori plaudit amica ſuo.
Non tibi ſemper iners, non mollis convenit actus,
Miſtaque ſunt ludis fortia facta tuis.
Nam nunc ingenio, magnis nunc viribus uſa,
Nunc his, quæ juveni ſunt inimica, malis.
Nam tibi pervigiles impendunt ſæpè dolores,
Imbres, inſidiæ, jurgia, damna, pudor.
Tum mihi ſæpè feri commendas corda tyranni,
Sanguineus per te Mars quoque mitis erit.
Tu poſt extinctos, debellatoſque Gigantes,
Excutis irato tela triſulca Jovi.
Tu cogis rapidas affectus diſcere tigres:
Per te blandus amans redditur ipſe leo.
Mira tibi virtus, mira eſt patientia: victos
Diligis, & vinci, vincere ſæpè volens.
Cùm ſuperata jaces, vires, animoſque reſumis,
Atque iterum vinci, vincere rurſus amans.
Ira brevis, longa eſt pietas, recidiva voluptas,
Et cùm poſſe perit, mens tamen una manet.
Conticuit tandem longo ſatiata dolore,
Ac velut expletis deſinit exequiis.

ELEGIA VI.

CONSILIUM SENIBUS DATUM.

CLAUDE precor miſeras ætas verboſa querelas,
Nunquid adhuc vitium vis reſerare tuum?
Sit ſatis indignum leviter tetigiſſe pudorem,
Contrectata diu crimina crimen habent.
Omnibus eſt eadem lethi via: non tamen unus
Eſt vitæ cunctis, exitiique modus.
Hac pueri, atque ſenes pariter, juveneſque ferentur,
Hac par divitibus pauper egenus erit.
Ergo quod aſtrictum, quodque eſt vitabile nulli,
Feſtino greſſu vincere præſtat iter.
Infelix ceu jam defleto funere ſurgo,
Hac me defunctum vivere parte puto.

VII.

Sequens Lyricum, quia à pleriſque Cornelio Gallo attribuitur, hîc adjicere libuit, quamvìs inepti cujuſpiam, ut Scaliger ait, Poëtices lib. VI.

LYDIA bella puella, candida,
Quæ bene ſuperas lac, & lilium
Albamque ſimul roſam rubidam,
Aut expolitum ebur Indicum.
Pande puella, pande capillulos
Flavos, lucenteis ut aurum nitidum.
Pande puella collum candidum,
Productum bene candidis humeris.

Pande puella ſtellatos oculos ,
  Flexaque ſuper nigra cilia.
  Pande puella genas roſeas ,
  Perfuſas rubro purpuræ Tyriæ.
Porrige labra , labra corallina ,
  Da columbatim mitia baſia :
  Sugis amentis partem animi :
  Cor mihi penetrant hæc tua baſia.
Quid mihi ſugis vivum ſanguinem ?
  Conde papillas , conde gemipomas ,
  Compreſſo lacte quæ modò pullulant.
Sinus expanſa profert cinnama :
  Undique ſurgunt ex te deliciæ.
  Conde papillas , quæ me ſauciant
  Candore , & luxu nivei pectoris.
  Sæva non cernis quòd ego langueo ?
  Sic me deſtituis jam ſemimortuum ?

VERBA OBSOLETA QUÆ LEGUNTUR IN CATULLO.

A.

A. pro ah ! vox admirationis.
Abhorret ; a ſe diverſus eſt , pag. 14
Adepta's , pro adepta es , pag. 61
Aeſtues , id eſt agiteris , pag. 16
Aeſtuoſi , ibi enim ſunt procellæ arenoſæ , pag. 5
Amaſtri , urbs Paphlagoniæ , pag. 3
Ambroſium ; hic eſt adjectivum , pag. 80
Apeliotes , id eſt Eurus , unus è quatuor ventis principibus , pag. 17
Aptis Sarcinulis ; colligatis Sarcinulis , p. 17
Argutatio , eſt crepitatio lecti , pag. 5
Arido pumice , ſic Mſſ. Plautus & Cicero pumicem maſculini fecerunt generis , pag. 1
Aſinius Pollio , vir facetiarum plenus , pag. 9
Aſſulis ſtantis , Pontis ſcilicet qui ſtabat aſſulis , id eſt, fragmentis ligneis, vel legas Aſſulis tantis, quaſi pons iſte non ſtaret niſi ope multorum aſſulorum , pag. 12
Attractis pedibus ; criminis enim rei pedibus ſurſum attrahebantur , pag. 12
Aurunculeia, cognomen familiæ Cottarum, p. 40

B.

Batti , Regis Cyrenes conditoris , pag. 5
Beta , id eſt , languida , pag. 61
Bythinia Aſiæ Provincia , pag. 7
Bythini , populi Aſiæ minoris , pag. 20

C.

Cærulæo creata ponto ; Venerem invocat , p. 23
Cæſius & Aquinius peſſimi Poëtæ , pag. 11

Caprimulgus,quia inſulſa erátSuffeni carmina,p.14
Carpatinas crepidas lingere; mos iſte loquendi creditur obſcœnus, pag. 80
Carum quid; ſeu carmen ad Leſbiæ ſolatium, p. 2
Catagraphos Thynos, id eſt Lintei picti a Thyniæ incolis, pag. 16
Cinædiorem, id eſt molliorem, pag. 8
Cinædus, homo libidini deditus, pag. 16
Cinæde, ita Cæſarem appellat, pag. 18
Cinerarius, id eſt tonſor, pag. 42
Citarier, id eſt citare, verbum cantantium, p. 39
Clienti, ipſius nempe Calvi, cui dati fuerant mali illi Poetæ, pag. 10
Colonia, urbs juxta Veronam in paludibus, p. 12
Componier, aut componi, id eſt, comparare, p. 69
Continenter, id eſt, uniter quaſi in circulo, p. 23
Contribillent, id eſt premant, a tribulo, pag. 16
Corneli, is eſt Cornelius Nepos, qui res Saturni in Italia geſtas ſcripſerat, teſte Lactantio, p. 1
Crura Ponticuli; ſeu Columnæ Pontis, p. 12
Curuli ſellâ, quia ſummi Romanorum magiſtratus curru eburno ornato vehebantur, p. 32
Cyclades, inſulæ in mare mediterraneo, p. 3
Cythorius mons & Cythore, in Ponti Regno, p. 3
D.
Decoctoris, loquitur de Mamurra, qui patrimonium conſumpſerat in re libidinoſa, p. 27
Depoſivit, pro depoſuit, pag. 21
Deſcendit, verbum obſcœnum, pag. 85
Die Saturnâlium,apud Romanos omnia licita, p.11
Diva mulier, eſt ſaga mulier, quæ ex avium cantu divinat tanquam ſi divina eſſet, p. 16
Dominam; Leſbiam intelligit, pag. 3
Dyndimus, mons Phrygiæ, cujus Cybelle domina erat, pag. 22
E.
Elevare, hîc eſt minuere, pag. 16

Eſuritio, eſt aliquid fame majus, pag. 13
Expatravit, libidinibus abſumpſit, pag. 18

F.

Faſcinare, id eſt nocere, pag. 5
Ferreo ore, quod enim ſemel arripuit canis mordaciter tenet, pag. 26
Feſcennina locutio, id eſt joci & obſcœna verba, quæ in nuptiis canebantur, pag. 42
Flammeum velum erat rubri coloris, quo virgines tegebantur in nuptiis, pag. 38
Furcillis, id eſt furcis ejicere, pag. 89

G.

Gemelle Caſtoris, is erat Pollux, pag. 4
Glubere, proprium eſt mereticum, pag. 35
Gravis ardor, amoris ſcilicet, pag. 2

H.

Hadriaticum mare eſt ſæviſſimum, Phaſelus autem ille fragilis erat, pag. 3
Hamadryades, Nymphæ erant quæ cum arboribus naſcebantur & peribant, pag. 38
Have & vale, verba tumulis inſcripta, p. 81
Hiberûm, & Hiberorum, ſeu Hiſpanorum, p. 7
Hiſcas, id eſt os aperias, ab hiſcere, pag. 80
Horribiles, quia in hoſpites erant feri, p. 8
Hydrochei proximus; id eſt pluvioſus, pàg. 8

I.

Ilia rumpere, proprium eſt meretricum, pag. 9
Imago, naſum; id eſt, quæritis ejus faciem & imaginem? naſum inſpicito, pag. 26
Impiorum; nefariorum ſcriptorum, pag. 10
Impotentia, id eſt æſtuoſa, pag. 3
Inambulatio, verbum in obſcœnis tritum, p. 5
Inrumaſti, metaphorice pro illuſiſti, pag. 18
Inrumatio & inrumare verba obſcœna, p. 14
Inrumator, libidinoſus, luxu perditus, pag. 7
Inger pro ingere, ita biber pro bibere, p. 17
Inſulſa flagra, id eſt injucunda, pag. 16

Inſapiens, rectè ex mſſ. pro inſipiens, p. 27
Jovis Ammonis, prope urbem Cyrenem, pag. 5
L.
Laſerpiferis, herbâ laſerpitio abundans, pag. 5
Lacum, Benacum, ad quem Sirmio, pag. 4
Lectica, lecti genus ab hominibus exportati, p. 7
Lepidum, id eſt molliculum, laſcivum, p. 1
Lignea conjux, quia macra & arida erat, p. 15
Liguri, id eſt in agro Liguriæ, ubi non montes ſolum, ſed & foſſæ ac paludes alnis refertæ, p. 13
Lintea, id eſt mappas & mantilia, pag. 9
Litterator, id eſt grammaticus, pag. 10
Lucelli, id eſt accepti, pag. 18. & Lucello, ſeu refero datum Lucello, id eſt pro lucro damnum refero, pag. 18
Ludere, verbum obſcœnum, pag. 2. 3. &c.
Luſimus, id eſt verſus ſcripſimus, pag. 30
Luteum Soccum, erat calceamentum lutei coloris, qui color in nuptiis ſacer erat, pag. 38
Lutum, verbum contemptûs, pag. 26
Lydiæ lacus, hîc comparat lacum Benacum cum Pactolo, quia uterq; arenâ aureâ habebat, p. 20
M.
Malè poetis, id eſt malis poetis, pag. 10
Malignè, id eſt parcè, pag. 7
Mamurra, eques Romanus libidinoſus, pag. 18
Manticæ, &c. proverbium erat, ut videtur tum ex Phædro, tum ex Perſio.
Mentula, Mamurram intelligit, quia valde erat libidinoſus, pag. 18. &c.
Meridiatum, in obſcœnis eſt rem cum puellâ poſt prandium habere, pag. 20
Mi, in vocativo, id eſt, mi Calve, pag. 11
Millia baſiorum, alludit ad Epigramma V., p. 1
Miſer, quia miſeri ſunt amantes, pag. 6
Miſti, pro miſiſti, pag. 11
Μνημόσυνον, pignus memoriæ causâ, pag. 9

Moleſtè, id eſt ineptè, pag. 26
Movere lumbos, locus totus obſcœnus, p. 12
Moveto, verbum obſcœnum, pag. 11
Multus, hìc eſt corpulentus, pag. 85
Municipem, is creditur fuiſſe Leſbiæ maritum, quem hîc injuriis laceſſit poeta, pag. 13
Muricè; formidolosè, per allegoriam, p. 26
Mutari, id eſt redimere, pag. 9

N.

Noctes viduas, id eſt expertes Venere, pag. 5

O.

Oblita's, pro oblita es, pag. 61
Ocelle, id eſt, mihi cara, pag. 19
Octo homines, qui ſcilicet exportarent in collo aut ſuper humeros, pag. 7
Odio Vatiniano, id eſt odio quo Vatinius oderat ipſum-met Calvum.
Olivo Syrio, quia erat odoris ſuavis, pag. 5
Oricilla imula, eſt infima pars auris; proverbium etiam apud Ciceronem, pag. 16
Orion cùm fulget tempus eſt ſerenum.

P.

Pædicare. verbum obſcœnum, pag. 13
Pœdicabo & inrumabo, verba obſcœna, p. 13
Palimpſeſtus; membrana erat in qua ad parcimoniam pluries ſcribi poterat, pag. 14
Palmula, extrema pars remorum, pag. 3
Patrona virgo, Minervam intelligit.
Peditum, res obſcœna inde derivatur podex, p. 33
Perenne; optat ſuis carminibus æternitatem, p. 2
Phaſelus, navigii genus.
Phrygius judex; Is Paris erat, pag. 38
Pila, ſeu ad novum lapidem ab urbe Roma, p. 23
Pileati fratres; Caſtor & Pollux, pag. 23
Pili facere, eſt nil æſtimare, pag. 7
Piplæus, & Pimplæus mons idem eſt, pag. 82
Plenus aranearum, propter paupertatem, p. 10

Plus uno, ſeu pluribus ſeculis, pag. 2
Ponticus ſinus, in extremâ parte Euxini Pontis, p. 3
Porta, podicem intelligit in quem immittebantur Raphani radicis genus & mugiles in poenam adulterii, pag. 12
Poſthumia, mulier vino erat dedita, pag. 17
Pote, pro poteſt, pag. 28
Primum digitum, ſummam digiti partem, p. 2
Procatur, deſiderat matrimonium rem piam, p. 41
Propontis, mare juxta Byzantium, pag. 3
Provincia, hîc de Gallia loquitur; pag. 27
Puellæ pernici, id eſt Athalantæ, quæ pedibus ſocias anteibat, victa fuit tamen & compreſſa ab Hyppomene tribus malis aureis, pag. 2
Pugillaria, tabellæ erant, in quibus cærâ ſuperadditâ ſcribebatur, pag. 26
Pulvinus, lectulus exiguus, pag. 5
Pumice, utebantur veteres ad poliendum, p. 1
Pupulus, diminutivum a pupus, a quo puer eſt igitur puellus, pag. 34

Q.

Qualecunque, parvi momenti, pag. 1
Quamvìs, pro quantùm, pag. 9
Qui, pro quia, pag. 7
Quoi, apud veteres pro cui, pag. 1, &c.
Quom, pro quum, vel cùm, pag. 1, &c.

R.

Recepſo, pro recepero, pag. 28
Rectos, id eſt proceres, pag. 7
Renidet, id eſt leniter ridet, pag. 24
Rigida, pro mentula, pag. 34
Rhamnuſia virgo, Venus eſt, pag. 67
Romuli, Remique, id eſt, Romani, p. 18

S.

Sacrum, id eſt execrandum, pag. 11
Salaputium, verbum obſcœnum, pag. 32
Salax taberna, fornix infamis, pag. 23

Salillum, vaſculum in quo ſal reponitur, p. 15
Salis, a ſalire, verbum lætitiæ, pag. 13
Salſe, id eſt deriſor, pag. 11
Salſum, id eſt, urbanum, pag. 9
Sarta ſuſcipiantur, ſarta vel refecta, ab imo ſuſcipiantur, vel muniantur; verba Architectorum, pag. 13
Scabies & fames, injuriæ ſunt in avaros, p. 29
Scipionibus, baculo ſemiuſto, pag. 23
Semitarii moechi; adulteri qui in ſemitis Urbis ſectabantur meretriculas, pag. 24
Servos, pro ſervus, pag. 16. &c.
Setabis urbs Hiſpaniæ, lino abundans, p. 9. & 16
Senet, id eſt ſeneſcit, pag. 4
Sicula, in obſcœnis eſt pudendum, p. 64
Siniſtra, id eſt ſtulta, pag. 18
Sirmio, urbs in peninſula lacûs Benaci, p. 19
Soles candidi ſunt, cùm fortuna favet, pag. 6
Stolidus, is eſt qui ſemper dormit, pag. 13
Struma Nonius, tunc Prætor, pag. 32
Suaviabor; os & oculos ſuaviabantur veteres, p. 7
Subſilis, a ſubſilire, pag. 13
Sublevat, verbum obſcœnum, pag. 13
Sulla, is erat Calvi cliens, pag. 10
Supinum animum, eſt ſtuporem, pag. 13
T.
Tæda, ex pinu fiebat, pag. 38
Tegmina, ſeu cothurni, pag. 51
Telo, hîc res obſcœna, pag. 34
Tenebræ, quia Camerius reperiri non poterat, p. 33
Thalaſſio ſervire; in matrimonium incumbere, p. 40
Thynia, urbs Bythiniæ, pag. 20
Thyonianus, id eſt Bacchicus. Bacchus matrem habuit Thyonem, quæ & Semele, pag. 17
Trabes, res obſcœna, pag. 18
Tracia, ſemibarbara erat, pag. 3
Transfer, quia limen domûs maritalis ſponſæ non

tangebant, pag. 43
Tripudiis ; velocibus ſaltationibus ; pag. 46
Truſantem, verbum obſcœnum, pag. 34
Turpe ; lentè à torpeo, pag. 26
Turpiculus Naſus, puſillus naſus, pag. 25

V.

Vappa, homo egens, pag. 18
Venuſtiorum ; id eſt amori deditorum, pag 2
Venuſtus, per ironiam in Suffenum, pag. 14
Verpa ; libidinoſus præcipuè in pueros, p. 18
Verpus, recutitus ut Judæus, pag. 29
Vincier, id eſt vinciri, pag. 40
Uncta patrimonia ; id eſt pretioſa, pag. 19
Unctius referret ; alludit ad morem quo in cœnâ caput ungebatur, pag. 7
Unctu' ; pro unctum, id eſt res pretioſas, pag. 18
Unguentum, *vide* unctius.
Vorabit ; celerrimè conficiet, pag. 22
Urbanus ; hìc eſt ſcurra, pag. 14

Z.

Zona & Zonula : Zona ſignum erat virginitatis : virgines cum in matrimonium tradebantur, earum Zona ſolvebatur, pag. 2. 39

FINIS.

9157

csp

12mo. w/ alter-
nating 4/8